

Warszawa, dnia 16 sierpnia 2021 r.

Poz. 1486

OBWIESZCZENIE
MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 21 lipca 2021 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o Straży Granicznej

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 305), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 14 sierpnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących wsparcia służb mundurowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1610),
- 2) ustawą z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. poz. 2112),
- 3) ustawą z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. poz. 2320 oraz z 2021 r. poz. 1135),
- 4) ustawą z dnia 10 grudnia 2020 r. o zmianie niektórych ustaw wspierających rozwój mieszkalnictwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 11),
- 5) ustawą z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. poz. 464)

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 6 lipca 2021 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity ustawy nie obejmuje:

- 1) art. 9 ust. 2, art. 10–21, art. 23–39, art. 41, art. 46–48 ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących wsparcia służb mundurowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1610), które stanowią:

Art. 9. „2. Przepis art. 119a ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się do spraw dotyczących wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy przysługujący za okres od dnia 6 listopada 2018 r. Przy obliczaniu wysokości ekwiwalentu przelicza się zaległy urlop wypoczynkowy lub dodatkowy w dniach kalendarzowych na urlop w dniach roboczych przy zastosowaniu mnożnika wynikającego z relacji 26 dni roboczych do 30 dni kalendarzowych. Niepełny dzień zaokrągla się w górę do pełnego dnia. Przy obliczaniu wysokości ekwiwalentu pieniężnego przysługującego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy za rok 2018 określa się proporcję liczby dni niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego przysługującego przed dniem 6 listopada 2018 r. oraz od dnia 6 listopada 2018 r. Ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop wypoczynkowy lub dodatkowy za okres przed dniem 6 listopada 2018 r. ustala się na zasadach wynikających z przepisów ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.”

„Art. 10. 1. Urlopy wypoczynkowe oraz coroczne płatne urlopy dodatkowe przysługujące w dniach kalendarzowych, do których funkcjonariusz Straży Granicznej nabył prawo przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, wykorzystuje się w naturze na dotychczasowych zasadach.

2. Funkcjonariusz Straży Granicznej, składając wniosek o udzielenie urlopu wypoczynkowego oraz corocznego płatnego urlopu dodatkowego, w pierwszej kolejności uwzględni wykorzystanie urlopów wskazanych w ust. 1.

3. W przypadku funkcjonariusza Straży Granicznej zwalnianego ze służby oraz funkcjonariusza, którego stosunek służbowy wygasł, do ustalenia i wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystane urlopy wskazane w ust. 1 stosuje się przepis art. 9 ust. 2.

Art. 11. Przepis art. 86 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się do funkcjonariuszy przyjmowanych do służby w Straży Granicznej po dniu 1 stycznia 2021 r.

Art. 12. Do funkcjonariusza Straży Granicznej przebywającego w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy na płatnym urlopie zdrowotnym, okolicznościowym lub bezpłatnym, do zakończenia udzielonego urlopu, stosuje się przepisy dotychczasowe, z wyłączeniem odwołania z urlopu, do którego stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 13. Urlop uzupełniający nabyty przez funkcjonariusza Straży Granicznej po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy nie może przekroczyć łącznie z urlopem uzyskanym już w 2020 r. maksymalnego wymiaru danego corocznego płatnego urlopu dodatkowego określonego w art. 87b ust. 1, 3 i 4 ustawy zmienianej w art. 2.

Art. 14. 1. Do oceny warunków szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia uzasadniających przyznanie funkcjonariuszowi Straży Granicznej urlopu, o którym mowa w art. 87b ust. 4 ustawy zmienianej w art. 2, dokonywanej w 2020 r. stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Do okresu służby, od którego jest uzależnione przyznanie urlopu, o którym mowa w art. 87b ust. 4 ustawy zmienianej w art. 2, wlicza się okres służby pełnionej w warunkach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 15. Do ustalania wymiaru urlopu wypoczynkowego oraz corocznego płatnego urlopu dodatkowego przysługujących funkcjonariuszowi Straży Granicznej, który w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy przebywał na urlopie bezpłatnym lub był zawieszony w czynnościach służbowych, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 16. Plany urlopów funkcjonariuszy Straży Granicznej ustalone na 2020 r. na podstawie przepisów dotychczasowych zachowują ważność.

Art. 17. Do zwrotu kosztów poniesionych na ochronę prawną, zapewnienia ochrony prawnej oraz bezpłatnej ochrony prawnej przysługującej policjantowi, funkcjonariuszowi Straży Granicznej, Służby Więziennej oraz Służby Ochrony Państwa, w przypadku postępowań karnych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy art. 66a–66c ustawy zmienianej w art. 1, art. 71a–71c ustawy zmienianej w art. 2, art. 164 ust. 2–4 i art. 164a ustawy zmienianej w art. 6 oraz art. 142a i art. 142b ustawy zmienianej w art. 7 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 18. Do przypadków otrzymywania przez policjantów, funkcjonariuszy Straży Granicznej i Służby Ochrony Państwa oraz strażaków wyżywienia w naturze oraz norm tego wyżywienia albo równoważnika pieniężnego w zamian za wyżywienie zaistniałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 19. W stosunku do funkcjonariuszy, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy osiągnęli staż służby, o którym mowa w art. 120a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, art. 117d ust. 1 ustawy zmienianej w art. 2, art. 97e ust. 1 ustawy zmienianej w art. 4, art. 208f ust. 1 ustawy zmienianej w art. 6 oraz art. 172b ust. 1 ustawy zmienianej w art. 7, decyzję o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia motywacyjnego wydaje się w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. W przypadku wydania decyzji o przyznaniu świadczenia motywacyjnego wypłata świadczenia następuje za okres od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 20. Do obniżenia policjantowi nagrody rocznej w przypadku popełnienia przewinienia dyscyplinarnego stwierdzonego w prawomocnie zakończonym postępowaniu dyscyplinarnym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 21. Do postępowań w sprawie zawieszenia w czynnościach służbowych policjanta i funkcjonariusza Straży Granicznej, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.”

„Art. 23. Do postępowań w przedmiocie zwolnienia funkcjonariusza Straży Granicznej ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3–5 i ust. 2 pkt 2, 3 i 5 ustawy zmienianej w art. 2 wszczętych i niezakończonych decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepis art. 47 ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 24. Do postępowań w przedmiocie zwolnienia funkcjonariusza Straży Granicznej ze służby wszczętych i niezakończonych decyzją ostateczną lub prawomocną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepis art. 49 ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 25. Mianowania na pierwszy stopień w korpusie chorążych po ukończeniu szkoły chorążych albo na kolejny stopień w korpusie chorążych na podstawie wniosków o mianowanie złożonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy dokonuje Komendant Główny Straży Granicznej, z tym że na stopnie chorążych Straży Granicznej w BSWSG mianuje Komendant BSWSG.

Art. 26. Mianowania na kolejny wyższy stopień funkcjonariusza Straży Granicznej, o którym mowa w art. 57 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 2, na podstawie wniosku o mianowanie złożonego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy dokonuje przełożony właściwy do mianowania na ten stopień na podstawie przepisów dotychczasowych.

Art. 27. Obniżenia stopnia funkcjonariuszowi Straży Granicznej w związku z wymierzeniem kary dyscyplinarnej obniżenia stopnia na podstawie wniosku o obniżenie stopnia złożonego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy dokonuje przełożony właściwy do obniżenia stopnia na podstawie przepisów dotychczasowych.

Art. 28. Obniżenie nagrody rocznej za rok kalendarzowy, w którym funkcjonariusz Straży Granicznej naruszył dyscyplinę służbową lub zasady etyki zawodowej, jeżeli za ten czyn prawomocnym orzeczeniem wymierzono mu przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy karę surowej nagany albo nagany z ostrzeżeniem, następuje na podstawie przepisów dotychczasowych.

Art. 29. 1. Do postępowań dyscyplinarnych oraz czynności wyjaśniających dotyczących funkcjonariuszy Straży Granicznej wszczętych na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Postępowania dyscyplinarne oraz czynności wyjaśniające prowadzone przez funkcjonariusza Straży Granicznej wyznaczonego przez przełożonego dyscyplinarnego albo komisję do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy są prowadzone dalej przez wyznaczonego funkcjonariusza albo komisję do czasu zakończenia postępowania dyscyplinarnego. Wyznaczonemu funkcjonariuszowi albo przewodniczącemu komisji przysługują uprawnienia rzecznika dyscyplinarnego.

Art. 30. Czynności podjęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy na podstawie przepisów dotychczasowych w ramach prowadzonych postępowań dyscyplinarnych oraz czynności wyjaśniających dotyczących funkcjonariuszy Straży Granicznej zachowują moc po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 31. Komendant Główny Straży Granicznej staje się przełożonym dyscyplinarnym w postępowaniach dyscyplinarnych oraz czynnościach wyjaśniających wszczętych przez kierowników komórek organizacyjnych Komendy Głównej Straży Granicznej i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 32. Prawomocne kary dyscyplinarne orzeczone przez kierowników komórek organizacyjnych Komendy Głównej Straży Granicznej i niewykonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wykonuje Komendant Główny Straży Granicznej lub upoważniony przez tego przełożonego dyscyplinarnego funkcjonariusz.

Art. 33. Postępowania dyscyplinarne niezakończone prawomocnym orzeczeniem przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy toczące się w związku z popełnieniem przestępstwa lub wykroczenia, o których mowa w art. 134 ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu dotychczasowym, umarza się, jeżeli przestępstwo lub wykroczenie nie stanowi jednocześnie przewinienia dyscyplinarnego, o którym mowa w art. 134a ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 34. 1. Środki zaskarżenia od orzeczeń dyscyplinarnych oraz postanowień Komendanta Głównego Straży Granicznej wniesione do ministra właściwego do spraw wewnętrznych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy rozpatruje minister właściwy do spraw wewnętrznych.

2. Jeżeli termin do wniesienia środka zaskarżenia od orzeczeń dyscyplinarnych oraz postanowień Komendanta Głównego Straży Granicznej nie upłynął przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, środki te wnosi się do ministra właściwego do spraw wewnętrznych za pośrednictwem Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Art. 35. 1. Kary upomnienia, nagany, ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku, wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe oraz ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby prawomocnie orzeczone i niezatarte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy podlegają zatarciu po upływie okresów, o których mowa w art. 137a ust. 2 ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Kara obniżenia stopnia w Straży Granicznej prawomocnie orzeczona i niezatarta przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ulega zatarciu po upływie 18 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o wymierzeniu tej kary.

3. Kary surowej nagany albo nagany z ostrzeżeniem w Straży Granicznej prawomocnie orzeczone i niezatarte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ulegają zatarciu po upływie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o wymierzeniu tych kar.

Art. 36. W przypadku nienagannej służby stwierdzonej w opinii służbowej kary dyscyplinarne prawomocnie orzeczone i niezatarte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy mogą być zatarte przed upływem terminów określonych w art. 137a ust. 2 ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu dotychczasowym, jednak nie wcześniej niż przed upływem:

- 1) 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary upomnienia, nagany, surowej nagany albo nagany z ostrzeżeniem;
- 2) 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku;
- 3) 9 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe lub obniżenia stopnia;
- 4) 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby.

Art. 37. Do wznowienia postępowania dyscyplinarnego zakończonego postanowieniem o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego wydanym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się odpowiednio przepisy ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą w zakresie wznowienia postępowania dyscyplinarnego.

Art. 38. W sprawach wznowienia postępowania dyscyplinarnego zakończonego orzeczeniem kary dyscyplinarnej, o której mowa w art. 136 ust. 1 pkt 9 ustawy zmienianej w art. 2, właściwi są przełożeni dyscyplinarni, którzy stali się właściwi do wymierzenia tej kary po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 39. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie:

- 1) art. 96 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1 zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 96 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1,
- 2) art. 139 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 139 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,
- 3) art. 62 ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu dotychczasowym zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 62 ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,
- 4) art. 91 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu dotychczasowym zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 91 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,
- 5) art. 28 ust. 14, art. 37 ust. 2, art. 57a ust. 12, art. 61 ust. 6 i 9 i art. 88 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 4 w brzmieniu dotychczasowym zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 28 ust. 14, art. 37 ust. 2, art. 57a ust. 12, art. 61 ust. 5 i 9 i art. 88 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 4 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,
- 6) art. 87 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 5 w brzmieniu dotychczasowym zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 87 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 5 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,
- 7) art. 245 ustawy zmienianej w art. 7 w brzmieniu dotychczasowym zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 245 ustawy zmienianej w art. 7 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą

– nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.”

„Art. 41. 1. W latach 2020–2029 maksymalny limit wydatków Komendanta Głównego Straży Granicznej będących skutkiem finansowym wejścia w życie niniejszej ustawy wynosi 629 576 tys. zł, w tym w:

- 1) 2020 r. – 11 436 tys. zł;
- 2) 2021 r. – 36 960 tys. zł;
- 3) 2022 r. – 44 150 tys. zł;
- 4) 2023 r. – 48 340 tys. zł;
- 5) 2024 r. – 52 730 tys. zł;
- 6) 2025 r. – 62 630 tys. zł;
- 7) 2026 r. – 71 830 tys. zł;
- 8) 2027 r. – 79 530 tys. zł;
- 9) 2028 r. – 102 930 tys. zł;
- 10) 2029 r. – 119 040 tys. zł.

2. Komendant Główny Straży Granicznej monitoruje wykorzystanie limitu wydatków, o których mowa w ust. 1, i dokonuje oceny wykorzystania tego limitu według stanu co najmniej na koniec półrocza i na koniec każdego roku kalendarzowego według stanu na dzień 20 listopada danego roku.

3. W przypadku zagrożenia przekroczeniem lub przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków, o których mowa w ust. 1, o 25% stosuje się mechanizm korygujący polegający na zmniejszeniu wydatków budżetu państwa będących skutkiem finansowym niniejszej ustawy.

4. Organem właściwym do wdrożenia mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 3, jest Komendant Główny Straży Granicznej.”

„Art. 46. 1. W latach 2020–2029 maksymalny limit wydatków wojewodów będących skutkiem finansowym wejścia w życie niniejszej ustawy wynosi 1 065 327 tys. zł, w tym w:

- 1) 2020 r. – 8 997 tys. zł;
- 2) 2021 r. – 59 490 tys. zł;
- 3) 2022 r. – 76 590 tys. zł;
- 4) 2023 r. – 86 850 tys. zł;
- 5) 2024 r. – 99 720 tys. zł;
- 6) 2025 r. – 116 370 tys. zł;
- 7) 2026 r. – 129 960 tys. zł;
- 8) 2027 r. – 140 580 tys. zł;
- 9) 2028 r. – 166 410 tys. zł;
- 10) 2029 r. – 180 360 tys. zł.

2. Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej monitoruje wykorzystanie limitu wydatków, o których mowa w ust. 1, i dokonuje oceny wykorzystania tego limitu według stanu co najmniej na koniec półrocza i na koniec każdego roku kalendarzowego według stanu na dzień 20 listopada danego roku.

3. W przypadku zagrożenia przekroczeniem lub przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków, o których mowa w ust. 1, o 25% stosuje się mechanizm korygujący polegający na zmniejszeniu wydatków budżetu państwa będących skutkiem finansowym niniejszej ustawy.

4. Organem właściwym do wdrożenia mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 3, jest Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 47. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw finansów publicznych, może dokonywać przeniesień wydatków budżetowych między częściami, działami, rozdziałami i paragrafami klasyfikacji wydatków budżetu państwa w celu wykonania niniejszej ustawy.

2. Minister Sprawiedliwości, po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw finansów publicznych, może dokonywać przeniesień wydatków budżetowych między działami, rozdziałami i paragrafami klasyfikacji wydatków budżetu państwa w celu wykonania niniejszej ustawy.

Art. 48. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 2020 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 1–3, które wchodzi w życie z dniem 30 listopada 2020 r.;
- 2) art. 2 pkt 37–52 oraz art. 27–38, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.”;
- 2) art. 27 i art. 31 ustawy z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. poz. 2112), które stanowią:

„Art. 27. 1. Do postępowań w sprawie skierowania do pracy, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Do postępowań administracyjnych i sądowych w sprawie decyzji wydanych w sprawie skierowania do pracy, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.”

„Art. 31. Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 3–5, art. 7 pkt 2, art. 11, art. 13, art. 17, art. 19 i art. 20 pkt 2 w zakresie art. 4g i pkt 5, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia z mocą od dnia 5 września 2020 r.;
- 2) art. 9 w zakresie art. 96 § 1be, który wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia;
- 3) art. 14 pkt 5, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.”;
- 3) odnośnika nr 1 oraz art. 166 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. poz. 2320 oraz z 2021 r. poz. 1135), które stanowią:

„¹⁾ Niniejsza ustawa została notyfikowana Komisji Europejskiej w dniu 29 października 2019 r. pod numerem 2019/533/PL, zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), które wdraża dyrektywę (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 września 2015 r. ustanawiającą procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz. Urz. UE L 241 z 17.09.2015, str. 1).”

„Art. 166. Ustawa wchodzi w życie z dniem 5 października 2021 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 145 i art. 146, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia;
- 2) art. 80, art. 115, art. 144 i art. 161, które wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia;
- 3) art. 96 pkt 18, art. 130, art. 134, art. 149 ust. 1 oraz art. 150, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia;
- 4) art. 38 ust. 6, art. 50, art. 52 ust. 5–7, art. 54 ust. 1–5 oraz art. 57 ust. 4, które wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia;
- 5) art. 9 ust. 1 pkt 1–8, art. 11 pkt 2, art. 16 ust. 1, art. 18 ust. 2, art. 28 pkt 2 lit. b i c, art. 31, art. 83 oraz art. 141, które wchodzi w życie z dniem 5 lipca 2022 r.;
- 6) art. 122, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r., z wyjątkiem pkt 5, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.;
- 7) art. 58 ust. 1 pkt 4 i art. 63, które wchodzi w życie z dniem 1 października 2022 r.;
- 8) art. 126 pkt 8, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.;
- 9) art. 9 ust. 1 pkt 9, który wchodzi w życie z dniem 1 października 2026 r.;
- 10) art. 82 pkt 2, w zakresie dodawanego art. 100b, i art. 159, które wchodzi w życie z dniem 1 października 2028 r.;
- 11) art. 82 pkt 1, 2, w zakresie dodawanego art. 100a, i pkt 3–21, art. 93, art. 96 pkt 1–17 i 19, art. 105 oraz art. 162, które wchodzi w życie z dniem 1 października 2029 r.”;

- 4) art. 51 ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r. o zmianie niektórych ustaw wspierających rozwój mieszkalnictwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 11), który stanowi:

„Art. 51. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 6 pkt 1 i 3, pkt 4 lit. e i f, pkt 14 lit. b i c, pkt 15 lit. a, pkt 17 i 21, art. 11 pkt 4 lit. c i pkt 7 lit. b w zakresie dodawanego ust. 1e oraz pkt 8, art. 16, art. 20 pkt 5, art. 24, art. 48 i art. 49, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia;
  - 2) art. 6 pkt 4 lit. a i d, pkt 5–7, pkt 9 lit. c i d, pkt 13, pkt 14 lit. a i d, pkt 15 lit. b i c, pkt 16, 18, 22 i 23 oraz art. 25, które wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia;
  - 3) art. 14 pkt 1–3, pkt 4 lit. a i b, pkt 6, 7, 9–13 i 15–22 oraz art. 41–44, które wchodzi w życie po upływie 2 miesięcy od dnia ogłoszenia;
  - 4) art. 6 pkt 2, 8, pkt 9 lit. a i b, pkt 10–12, 19 i 20, art. 7 pkt 13, art. 11 pkt 1–3, pkt 4 lit. a i b, pkt 5, 6 i pkt 7 lit. a, lit. b w zakresie dodawanych ust. 1b–1d oraz lit. c–h, pkt 9–11, art. 12 oraz art. 14 pkt 14, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2021 r.;
  - 5) art. 7 pkt 17, art. 26 ust. 1 i art. 29, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.;
  - 6) art. 8 pkt 2 w zakresie dotyczącym art. 3e ust. 2 i 3 oraz art. 35, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.”;
- 5) art. 74 i art. 92 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. poz. 464), które stanowią:

„Art. 74. Od dnia wejścia w życie ustawy do dnia powołania Szefa Służby Zagranicznej dyrektor generalny służby zagranicznej pełni obowiązki Szefa Służby Zagranicznej.”

„Art. 92. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.”

Marszałek Sejmu: *E. Witek*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej
Polskiej z dnia 21 lipca 2021 r. (poz. 1486)

USTAWA

z dnia 12 października 1990 r.

o Straży Granicznej

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Straż Graniczna jest jednolitą, umundurowaną i uzbrojoną formacją przeznaczoną do ochrony granicy państwowej, kontroli ruchu granicznego oraz zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji.

1a. Nazwa „Straż Graniczna”, jej skrót „SG” oraz znak graficzny Straży Granicznej przysługują wyłącznie formacji, o której mowa w ust. 1.

1b. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór znaku graficznego Straży Granicznej, uwzględniając w nim wizerunek orła białego ustalony dla godła państwowego oraz ustalając kolorystykę tego znaku.

2. Do zadań Straży Granicznej należy:

- 1) ochrona granicy państwowej na lądzie i morzu;
- 2) organizowanie i dokonywanie kontroli ruchu granicznego;
- 2a) zapobieganie i przeciwdziałanie nielegalnej migracji poprzez:
  - a) kontrolę przestrzegania przepisów dotyczących wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i pobytu na tym terytorium,
  - b) rozpoznawanie i analizowanie zagrożeń migracyjnych,
  - c) zwalczanie zagrożeń migracyjnych, w tym przestępczości związanej z nielegalną migracją,
  - d) realizowanie, w zakresie swojej właściwości, zadań określonych w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2020 r. poz. 35, 2023, 2320 i 2369 oraz z 2021 r. poz. 159),
  - e) współdziałanie z organami i podmiotami właściwymi w sprawach udzielania cudzoziemcom zezwoleń na wjazd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub pobyt na tym terytorium, w tym wykonywanie czynności na wniosek tych organów i podmiotów, na zasadach określonych odrębnymi przepisami;
- 3) wydawanie zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, w tym wiz;
- 4) rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, w zakresie właściwości Straży Granicznej, a w szczególności:
  - a) przestępstw i wykroczeń dotyczących zgodności przekraczania granicy państwowej z przepisami, związanych z jej oznakowaniem, wykonywaniem pracy przez cudzoziemców, prowadzeniem działalności gospodarczej przez cudzoziemców oraz powierzaniem wykonywania pracy cudzoziemcom, a także przestępstw określonych w art. 270–276 Kodeksu karnego dotyczących wiarygodności dokumentów uprawniających do przekraczania granicy państwowej, dokumentów uprawniających do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub dokumentów wymaganych do ich wydania,
  - b) przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych wymienionych w art. 134 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego skarbowego,
  - c) przestępstw i wykroczeń pozostających w związku z przekraczaniem granicy państwowej lub przemieszczaniem przez granicę państwową towarów oraz wyrobów akcyzowych podlegających obowiązkowi oznaczania znakami akcyzy, jak również przedmiotów określonych w przepisach o broni i amunicji, o materiałach wybuchowych, o prekursorach materiałów wybuchowych podlegających ograniczeniom, o bibliotekach, o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, o narodowym zasobie archiwalnym, o przeciwdziałaniu narkomanii oraz o ewidencji ludności i dowodach osobistych,
  - d) przestępstw i wykroczeń określonych w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach oraz w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1108),

- e) przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu oraz przestępstw i wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, pozostających w związku z wykonywaniem komunikacji lotniczej,
  - f) przestępstw określonych w art. 228, 229 i 231 Kodeksu karnego, popełnionych przez pracowników Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych,
  - g) przestępstw określonych w art. 229 Kodeksu karnego, popełnionych przez osoby niebędące funkcjonariuszami lub pracownikami Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych przez funkcjonariuszy lub pracowników Straży Granicznej,
  - h) przestępstw określonych w art. 190, 222, 223 i 226 Kodeksu karnego skierowanych przeciwko funkcjonariuszom Straży Granicznej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych,
  - i) przestępstw określonych w art. 264a Kodeksu karnego, przestępstw i wykroczeń określonych w ustawie z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 769 oraz z 2020 r. poz. 2023) oraz wykroczeń określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100 i 1162),
  - j) przestępstw określonych w art. 189a Kodeksu karnego i w art. 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz. U. poz. 554 i 1083, z 2009 r. poz. 1149 i 1589 oraz z 2010 r. poz. 626);
- 4a) rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw oraz ściganie, w zakresie wynikającym z art. 11j ust. 1 pkt 1–3 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 13 i 2320), sprawców czynów określonych w pkt 4 lit. f–h, w przypadku, gdy czyny te dotyczą funkcjonariuszy i pracowników Policji i Biura Ochrony Rządu lub strażaków Państwowej Straży Pożarnej, popełnionych w związku z wykonywaniem przez nich czynności służbowych;
- 5) zapewnienie bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej i porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego, a w zakresie właściwości Straży Granicznej – także w strefie nadgranicznej;
- 5a) przeprowadzanie kontroli bezpieczeństwa:
- a) w środkach transportu w komunikacji międzynarodowej,
  - b) w zasięgu terytorialnym drogowego, kolejowego, morskiego i rzeczno-jezernego przejścia granicznego,
  - c) w portach lotniczych na zasadach określonych w przepisach dotyczących ochrony lotnictwa cywilnego;
- 5b) zapewnienie bezpieczeństwa na pokładzie statków powietrznych wykonujących przewóz lotniczy pasażerów;
- 5c) (uchylony)
- 5d) współdziałanie z innymi organami i służbami w zakresie rozpoznawania zagrożeń terroryzmem i przeciwdziałania tym zagrożeniom;
- 6) osadzanie i utrzymywanie znaków granicznych na lądzie oraz sporządzanie, aktualizacja i przechowywanie granicznej dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej;
- 7) ochrona nienaruszalności znaków i urządzeń służących do ochrony granicy państwowej;
- 8) (uchylony)
- 9) przetwarzanie informacji, w tym danych osobowych, z zakresu ochrony granicy państwowej, kontroli ruchu granicznego, zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji oraz udostępnianie ich sądom, prokuratorom, organom administracji publicznej i innym organom państwowym, uprawnionym do ich otrzymania na podstawie odrębnych ustaw, w zakresie niezbędnym do realizacji ich zadań;
- 10) nadzór nad eksploatacją polskich obszarów morskich oraz przestrzeganiem przez statki przepisów obowiązujących na tych obszarach;
- 11) ochrona granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej przez prowadzenie obserwacji statków powietrznych i obiektów latających, przelatujących przez granicę państwową na małych wysokościach, oraz informowanie o tych przelotach właściwych jednostek Sił Powietrznych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 12) zapobieganie transportowaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów, przez granicę państwową odpadów, szkodliwych substancji chemicznych oraz materiałów jądrowych i promieniotwórczych, a także zanieczyszczaniu wód granicznych;

- 13) zapobieganie przemieszczaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów, przez granicę państwową środków odurzających i substancji psychotropowych oraz broni, amunicji, materiałów wybuchowych i prekursorów materiałów wybuchowych podlegających ograniczeniom;
- 13a) przeprowadzanie kontroli legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców, prowadzenia działalności gospodarczej przez cudzoziemców, powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom;
- 14) wykonywanie zadań określonych w innych ustawach.

2a. Straż Graniczna prowadzi postępowania w sprawach rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw określonych w art. 228, 229 i 231 Kodeksu karnego, popełnionych przez funkcjonariuszy Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych.

2b. Straż Graniczna realizuje zadania wynikające z przepisów prawa Unii Europejskiej oraz umów i porozumień międzynarodowych na zasadach i w zakresie w nich określonych.

3. Straż Graniczna w zakresie określonym w ust. 2 i 2a współdziała z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej oraz innych państw, a także organizacjami międzynarodowymi, w tym z Międzynarodową Organizacją Policji Kryminalnej – Interpol.

3a. Straż Graniczna realizuje zadania Krajowej Jednostki do spraw Informacji o Pasażerach, określone w ustawie z dnia 9 maja 2018 r. o przetwarzaniu danych dotyczących przelotu pasażera (Dz. U. z 2019 r. poz. 1783).

4. Straż Graniczna współpracuje z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych.

Art. 2. Organy administracji rządowej, jednostki samorządu terytorialnego oraz państwowe i inne jednostki organizacyjne są obowiązane współdziałać z organami Straży Granicznej oraz zapewnić im niezbędne warunki do wykonywania zadań określonych w ustawie.

Art. 2a.¹⁾ Obowiązku doręczenia korespondencji przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego albo publicznej usługi hybrydowej, o których mowa w ustawie z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. poz. 2320 oraz z 2021 r. poz. 72, 802, 1135 i 1163), nie stosuje się:

- 1) w sprawach osobowych funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej;
- 2) w sprawach osobowych byłych funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej;
- 3) jeżeli doręczenie korespondencji przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego albo publicznej usługi hybrydowej mogłoby istotnie utrudniać lub uniemożliwić realizację zadań Straży Granicznej.

Rozdział 2

Organizacja Straży Granicznej

Art. 3. 1. Komendant Główny Straży Granicznej jest centralnym organem administracji rządowej podległym ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

2. Komendanta Głównego Straży Granicznej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

3. Zastępców Komendanta Głównego Straży Granicznej powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej.

4. Komendant Główny Straży Granicznej jest przełożonym wszystkich funkcjonariuszy Straży Granicznej, zwanych dalej „funkcjonariuszami”.

5. W razie zwolnienia stanowiska Komendanta Głównego Straży Granicznej minister właściwy do spraw wewnętrznych do czasu powołania nowego komendanta powierza pełnienie obowiązków Komendanta Głównego Straży Granicznej, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, jednemu z jego zastępców.

6. W razie czasowej niemożności sprawowania funkcji przez Komendanta Głównego Straży Granicznej minister właściwy do spraw wewnętrznych, do czasu ustania przeszkody w sprawowaniu tej funkcji przez dotychczasowego komendanta, nie dłużej jednak niż na 6 miesięcy, powierza pełnienie obowiązków Komendanta Głównego Straży Granicznej jednemu z jego zastępców.

¹⁾ Dodany przez art. 69 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. poz. 2320 oraz z 2021 r. poz. 1135), która wejdzie w życie z dniem 5 października 2021 r.

Art. 3a. Do zakresu działania Komendanta Głównego Straży Granicznej należy w szczególności:

- 1) kierowanie prowadzonymi przez Straż Graniczną działaniami w zakresie ochrony granicy państwowej, kontroli ruchu granicznego oraz zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji;
- 2) analizowanie zagrożeń bezpieczeństwa granicy państwowej i zagrożeń migracyjnych;
- 3) nadawanie regulaminów organizacyjnych komendom oddziałów Straży Granicznej oraz komórkom organizacyjnym Komendy Głównej Straży Granicznej, a także nadawanie statutów ośrodkom szkolenia Straży Granicznej i ośrodkom Straży Granicznej;
- 4) organizowanie i określanie zasad szkolenia zawodowego funkcjonariuszy oraz pracowników Straży Granicznej;
- 5) sprawowanie nadzoru nad terenowymi organami Straży Granicznej oraz nad ośrodkami szkolenia Straży Granicznej i ośrodkami Straży Granicznej;
- 6) udział w przygotowaniu projektu budżetu państwa w zakresie dotyczącym Straży Granicznej, zgodnie z odrębnymi przepisami;
- 7) współdziałanie w zakresie realizowanych zadań z właściwymi organami państwowymi, jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami społecznymi;
- 8) prowadzenie współpracy z organami i instytucjami Unii Europejskiej oraz organami i instytucjami innych państw właściwymi w sprawach określonych w art. 1 ust. 2 i 2a.

Art. 3b. Funkcjonariusze Straży Granicznej oraz osoby powoływane na stanowiska, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3, art. 3c ust. 2 i 5 oraz art. 5 ust. 2 i 5, a także mianowane na stanowiska dyrektora i zastępcy dyrektora komórki organizacyjnej oraz naczelnika, mogą zostać poddani weryfikacji, o której mowa w art. 11a ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Weryfikacja, o której mowa w zdaniu pierwszym, może być prowadzona także wobec funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz osób zajmujących te stanowiska.

Art. 3c. 1. BSWSG jest jednostką organizacyjną Straży Granicznej realizującą na obszarze całego kraju zadania w zakresie rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania przestępczości popełnianej przez funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej, przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu popełnianych na szkodę Straży Granicznej, określonych w art. 296–306 Kodeksu karnego oraz wykrywania i ścigania sprawców tych przestępstw, a także – w zakresie zleconym przez Inspektora Nadzoru Wewnętrznego – funkcjonariuszy i pracowników Policji, Straży Granicznej, i Służby Ochrony Państwa lub strażaków i pracowników Państwowej Straży Pożarnej.

2. Komendant Biura Spraw Wewnętrznych Straży Granicznej, zwany dalej „Komendantem BSWSG”, jest organem Straży Granicznej podległym Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, kieruje BSWSG i jest przełożonym funkcjonariuszy BSWSG.

3. Siedzibą Komendanta BSWSG jest miasto stołeczne Warszawa.

4. Komendanta BSWSG powołuje, spośród oficerów Straży Granicznej, i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych.

5. Zastępców Komendanta BSWSG powołuje, spośród oficerów Straży Granicznej, i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta BSWSG.

6. Odwołać ze stanowiska, o którym mowa w ust. 2 i 5, można w każdym czasie. Odwołanego funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 2 i 5, przenosi się do dyspozycji Komendanta Głównego Straży Granicznej. Przepisy art. 39a ust. 1 zdanie drugie oraz art. 39a ust. 2–4 stosuje się odpowiednio.

7. W razie zwolnienia stanowiska Komendanta BSWSG minister właściwy do spraw wewnętrznych, do czasu powołania nowego komendanta, powierza pełnienie obowiązków Komendanta BSWSG, na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, jednemu z jego zastępców lub oficerowi wyznaczonemu spośród funkcjonariuszy BSWSG.

8. W celu realizacji zadań określonych w ust. 1 Komendant BSWSG współdziała z innymi jednostkami organizacyjnymi Straży Granicznej oraz właściwymi organami i instytucjami, w tym innych państw.

9. Organizację, rzeczowy i miejscowy zakres działania oraz zasady współdziałania BSWSG z innymi jednostkami organizacyjnymi Straży Granicznej określa Komendant Główny Straży Granicznej w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych.

10. Regulamin BSWSG ustala minister właściwy do spraw wewnętrznych.

11. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może w każdym czasie żądać informacji i materiałów z realizacji zadań przez Komendanta BSWSG.

12. Komendant BSWSG jest obowiązany niezwłocznie przedstawiać ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, za pośrednictwem Inspektora Nadzoru Wewnętrznego, informacje i materiały mogące mieć istotne znaczenie dla sprawowania nadzoru, o którym mowa w art. 1b ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

13. Komendant BSWSG przedstawia corocznie do dnia 31 stycznia ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych informację o działalności BSWSG.

Art. 4. (uchylony)

Art. 5. 1. Terenowymi organami Straży Granicznej są:

- 1) komendanci oddziałów Straży Granicznej;
- 2) komendanci placówek i dywizjonów Straży Granicznej.

2. Komendanta oddziału Straży Granicznej powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej. Zastępców komendanta oddziału Straży Granicznej powołuje i odwołuje Komendant Główny Straży Granicznej na wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej.

3. W razie zwolnienia stanowiska komendanta oddziału Komendant Główny Straży Granicznej, do czasu powołania nowego komendanta, powierza pełnienie obowiązków komendanta oddziału, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, jednemu z jego zastępców lub wyznaczonemu funkcjonariuszowi Straży Granicznej.

4. W razie czasowej niemożności sprawowania funkcji przez komendanta oddziału Komendant Główny Straży Granicznej, do czasu ustania przeszkody w sprawowaniu tej funkcji przez dotychczasowego komendanta, nie dłużej jednak niż na 6 miesięcy, powierza pełnienie obowiązków komendanta jednemu z jego zastępców lub wyznaczonemu funkcjonariuszowi Straży Granicznej.

5. Komendanta placówki i dywizjonu Straży Granicznej powołuje i odwołuje Komendant Główny Straży Granicznej na wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej.

6. W razie zwolnienia stanowiska komendanta placówki lub komendanta dywizjonu właściwy komendant oddziału, do czasu powołania nowego komendanta, powierza pełnienie obowiązków komendanta placówki lub dywizjonu, na okres nie dłuższy niż 3 miesiące, jednemu z jego zastępców lub wyznaczonemu funkcjonariuszowi Straży Granicznej.

7. W razie czasowej niemożności sprawowania funkcji komendanta placówki lub komendanta dywizjonu, właściwy komendant oddziału, do czasu ustania przeszkody w sprawowaniu tej funkcji przez dotychczasowego komendanta, na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy, powierza pełnienie obowiązków komendanta placówki lub dywizjonu jednemu z jego zastępców lub wyznaczonemu funkcjonariuszowi Straży Granicznej.

8. Komendanci oddziałów, placówek i dywizjonów Straży Granicznej są przełożonymi wszystkich podległych im funkcjonariuszy.

Art. 5a. 1. Komendant Główny Straży Granicznej wykonuje swoje zadania przy pomocy podległego mu urzędu – Komendy Głównej Straży Granicznej, zwanej dalej „Komendą Główną”.

2. Komendanci oddziałów, komendanci placówek oraz komendanci dywizjonów wykonują swoje zadania przy pomocy podległych im urzędów – komend oddziałów, placówek i dywizjonów.

3. Zadania dyrektora generalnego urzędu przewidziane w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 265 i 285 oraz z 2021 r. poz. 464) w stosunku do pracowników zatrudnionych w:

- 1) Komendzie Głównej wykonuje Komendant Główny Straży Granicznej;
- 2) komendach oddziałów, placówkach i dywizjonach Straży Granicznej wykonuje właściwy miejscowo komendant oddziału Straży Granicznej;
- 3) BSWSG wykonuje Komendant BSWSG.

Art. 5aa. 1. Komendant Główny Straży Granicznej może upoważnić podległych funkcjonariuszy lub pracowników do załatwiania spraw w jego imieniu w określonym zakresie.

2. Komendant oddziału Straży Granicznej może upoważnić podległych funkcjonariuszy pełniących służbę w terytorialnym zasięgu działania oddziału lub pracowników do załatwiania spraw w jego imieniu w określonym zakresie.

3. Upoważnienia, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą być udzielone, jeżeli zakres danego upoważnienia nie został określony w ustawie albo w przepisach wydanych na podstawie ustawy.

Art. 5b. Kierownicy jednostek organizacyjnych Straży Granicznej są obowiązani współdziałać z Biurem Nadzoru Wewnętrznego w zakresie realizacji jego zadań, w szczególności:

- 1) udostępniać, na wniosek Inspektora Nadzoru Wewnętrznego, niezbędne uzbrojenie, wyposażenie, urządzenia i środki techniczne;
- 2) zapewniać warunki niezbędne do sprawnego realizacji zadań przez inspektorów Biura Nadzoru Wewnętrznego, w szczególności przez zapewnienie swobodnego wstępu na teren jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, niezwłocznego przedstawiania żądanych informacji i dokumentów, terminowego udzielania ustnych i pisemnych wyjaśnień, a także udostępnianie niezbędnych urządzeń technicznych i zapewnienie dostępu do Internetu oraz, w miarę możliwości, oddzielnego pomieszczenia z odpowiednim wyposażeniem;
- 3) przekazywać dane funkcjonariuszy Straży Granicznej objętych weryfikacją, o której mowa w art. 11a ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, najpóźniej w terminie 14 dni przed planowanym:
  - a) powołaniem na stanowiska komendantów i ich zastępców, dyrektorów i zastępców dyrektorów komórek organizacyjnych oraz naczelników,
  - b) oddelegowaniem do pełnienia służby lub wykonywaniem zadań poza granicami kraju na okres przekraczający 14 dni, z wyłączeniem oddelegowania do pełnienia służby poza granicami państwa w kontyngencji Straży Granicznej, o którym mowa w art. 147c pkt 3a,
  - c) wystąpieniem o mianowanie na stopnie generała brygady Straży Granicznej (konradmirała Straży Granicznej) oraz generała dywizji Straży Granicznej (wiceadmirała Straży Granicznej),
  - d) wystąpieniem o przedterminowe mianowanie w korpusie oficerów w Straży Granicznej,
  - e) wystąpieniem o wyróżnienie, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, orderami i odznaczeniami, o których mowa w ustawie z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 138),
  - f) oddelegowaniem do wykonywania zadań w Biurze Nadzoru Wewnętrznego;
- 4) udostępniać dokumentację z kontroli, o której mowa w art. 12 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 742).

Art. 6. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi oddziały Straży Granicznej, uwzględniając nadanie im nazwy, określenie siedziby oraz terytorialnego zasięgu działania.

2. Komendant Główny Straży Granicznej, w drodze zarządzenia:

- 1) tworzy i znosi placówki oraz dywizjony, a także określa ich terytorialny zasięg działania;
- 2) określa liczbę i rodzaj etatów w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej, zastrzeżeniem ust. 2a;
- 3) określa szczegółowy zakres zadań terenowych organów Straży Granicznej oraz organizację Komendy Głównej, komend oddziałów, placówek i dywizjonów.

2a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określa liczbę i rodzaj etatów w BSWSG.

3. Komendant Główny Straży Granicznej może, w drodze zarządzenia, określać wzory symboli jednostek organizacyjnych Straży Granicznej.

4. Komendant Główny Straży Granicznej może, w drodze zarządzenia, tworzyć i znosić ośrodki szkolenia Straży Granicznej i ośrodki Straży Granicznej oraz określać ich organizację i zakres działania.

5. Komendanta ośrodka szkolenia Straży Granicznej i ośrodka Straży Granicznej oraz ich zastępców powołuje i odwołuje Komendant Główny Straży Granicznej. Komendanci ośrodka szkolenia Straży Granicznej oraz ośrodka Straży Granicznej są przełożonymi wszystkich podległych im funkcjonariuszy.

Art. 6a. W postępowaniu administracyjnym w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Straży Granicznej, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, organami wyższego stopnia są:

- 1) w stosunku do komendanta placówki oraz dywizjonu Straży Granicznej – komendant oddziału Straży Granicznej;
- 2) (uchylony)
- 3) w stosunku do komendanta oddziału Straży Granicznej – Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób naliczeń etatowych w Straży Granicznej, uwzględniając terytorialny zasięg działania jednostek organizacyjnych oraz organizację i specyfikę pełnienia służby w tych jednostkach.

Art. 7a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) wzór i tryb nadawania sztandaru jednostkom organizacyjnym Straży Granicznej oraz tryb nadawania tym jednostkom imion;
- 2) wzór odznak resortowych oraz szczegółowe zasady i tryb ich nadawania funkcjonariuszom.

Art. 7b. Dzień 16 maja ustanawia się Świętem Straży Granicznej.

Art. 7c. W zakresie określonym w przepisach odrębnych działalność duszpasterska w Straży Granicznej prowadzona jest na podstawie porozumień Komendanta Głównego Straży Granicznej z przedstawicielami właściwego kościoła lub związku wyznaniowego.

Art. 8. Koszty związane z funkcjonowaniem Straży Granicznej pokrywane są z budżetu państwa.

Art. 8a. 1. Jednostki samorządu terytorialnego, państwowe jednostki organizacyjne, banki oraz instytucje ubezpieczeniowe mogą uczestniczyć w pokrywaniu wydatków inwestycyjnych, modernizacyjnych lub remontowych oraz kosztów utrzymania i funkcjonowania jednostek organizacyjnych Straży Granicznej, a także zakupu niezbędnych dla ich potrzeb towarów i usług.

2. Fundusz Wsparcia Straży Granicznej, zwany dalej „Funduszem” składa się z funduszu centralnego, funduszy oddziałów Straży Granicznej, ośrodków szkolenia Straży Granicznej i ośrodków Straży Granicznej.

3. Fundusz jest państwowym funduszem celowym.

4. Środki finansowe uzyskane przez Straż Graniczną od podmiotów, o których mowa w ust. 1, na podstawie umów zawartych przez:

- 1) Komendanta Głównego Straży Granicznej – są przychodami funduszu centralnego;
- 2) komendantów oddziałów Straży Granicznej – są przychodami funduszy oddziałów;
- 3) komendantów ośrodków szkolenia Straży Granicznej – są przychodami funduszy ośrodków szkolenia Straży Granicznej;
- 4) komendantów ośrodków Straży Granicznej – są przychodami funduszy ośrodków Straży Granicznej.

5. Środki Funduszu są przeznaczone na:

- 1) pokrywanie wydatków inwestycyjnych, modernizacyjnych lub remontowych oraz kosztów utrzymania i funkcjonowania jednostek organizacyjnych Straży Granicznej;
- 2) zakup niezbędnych na ich potrzeby towarów i usług.

6. Środkami Funduszu dysponują:

- 1) Komendant Główny Straży Granicznej – w zakresie funduszu centralnego;
- 2) komendanci oddziałów Straży Granicznej – w zakresie funduszy oddziałów;
- 3) komendanci ośrodków szkolenia Straży Granicznej – w zakresie funduszy ośrodków szkolenia Straży Granicznej;
- 4) komendanci ośrodków Straży Granicznej – w zakresie funduszy ośrodków Straży Granicznej.

7. Komendant Główny Straży Granicznej sporządza łączny plan finansowy i łączne sprawozdanie finansowe Funduszu.

8. Zmiany kwot przychodów i kosztów Funduszu ujętych w planie finansowym Funduszu oraz przeniesienia wydatków pomiędzy poszczególnymi pozycjami planu dokonuje dysponent środków Funduszu.

9. (uchylony)

10. (uchylony)

11. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady gospodarki finansowej Funduszu oraz tryb i terminy sporządzania jego planów i sprawozdań finansowych, uwzględniając postanowienia umów oraz racjonalne gospodarowanie środkami.

Rozdział 3

Zakres uprawnień Straży Granicznej

Art. 9. 1. W celu rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw oraz przestępstw skarbowych, a także wykroczeń oraz wykroczeń skarbowych w zakresie określonym w art. 1 ust. 2 pkt 4 i w art. 1 ust. 2a, funkcjonariusze Straży Granicznej pełnią służbę graniczną, prowadzą działania graniczne, wykonują czynności operacyjno-rozpoznawcze i administracyjno-porządkowe oraz prowadzą postępowania przygotowawcze według przepisów Kodeksu postępowania karnego, a także wykonują czynności na polecenie sądu i prokuratury oraz innych właściwych organów państwowych w zakresie, w jakim obowiązek ten został określony w odrębnych przepisach.

1a. Straż Graniczna w celu realizacji ustawowych zadań może korzystać z informacji o osobie, w tym danych osobowych uzyskanych przez uprawnione organy, służby i instytucje państwowe w wyniku wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych lub prowadzenia kontroli operacyjnej oraz przetwarzać je w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz. U. z 2019 r. poz. 125), bez wiedzy i zgody osoby, której dane dotyczą.

1b. Administrator danych, o których mowa w ust. 1a, jest obowiązany udostępnić dane, z zastrzeżeniem ust. 1d, na podstawie imiennego upoważnienia Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta BSWSG, komendanta oddziału Straży Granicznej lub upoważnionego funkcjonariusza, okazanego przez funkcjonariusza wraz z legitymacją służbową. Fakt udostępnienia tych danych podlega ochronie na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych.

1c. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzór upoważnienia, o którym mowa w ust. 1b, uwzględniając niezbędne dane upoważnionego funkcjonariusza oraz możliwość wydania upoważnień w imieniu Komendanta Głównego Straży Granicznej lub komendanta oddziału Straży Granicznej innym funkcjonariuszom.

1d. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres, warunki i tryb przekazywania Straży Granicznej informacji o osobie, uzyskanych w wyniku prowadzenia przez uprawnione organy, służby i instytucje czynności operacyjno-rozpoznawczych lub kontroli operacyjnej, uwzględniając zakres informacji niezbędnych do wykonywania ustawowych zadań Straży Granicznej, cel, organizację przekazywania informacji oraz sposób ich dokumentowania.

1e. Straż Graniczna może, w zakresie koniecznym do wykonywania jej ustawowych zadań, korzystać z informacji kryminalnej zgromadzonej w Krajowym Centrum Informacji Kryminalnych.

1f. Straż Graniczna, w celu zapewnienia skuteczności przeprowadzania kontroli legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców oraz powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom, może korzystać, na zasadach określonych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423, 432 i 619), z danych zgromadzonych w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych na koncie ubezpieczonego oraz koncie płatnika składek, dotyczących cudzoziemców zgłoszonych do ubezpieczeń społecznych oraz płatników powierzających wykonywanie pracy cudzoziemcom.

2. (uchylony)

3. (uchylony)

4. (uchylony)

5. Funkcjonariusze w toku wykonywania czynności służbowych mają obowiązek respektowania godności oraz przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela.

6. W celu wykonywania zadań, o których mowa w art. 1 ust. 2, funkcjonariusze Straży Granicznej mogą być mianowani do pełnienia odpowiednich funkcji pełnomocników granicznych. Funkcję głównego pełnomocnika granicznego pełni Komendant Główny Straży Granicznej.

7. Komendant Główny Straży Granicznej określa:

- 1) metody i formy wykonywania zadań Straży Granicznej w zakresie nieobjętym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy, w tym zadań wykonywanych poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie nieobjętym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy oraz przepisami prawa Unii Europejskiej;
- 2) sposób pełnienia służby w zakresie nieobjętym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy, w tym sposób pełnienia służby poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie nieobjętym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy oraz przepisami prawa Unii Europejskiej;
- 3) szczegółowy tryb wydawania zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, w tym wiz, przez komendantów placówek Straży Granicznej;
- 4) szczegółowy sposób wykonywania czynności zleconych w trybie ust. 1 przez właściwe organy państwowe;

- 5) sposób i tryb gromadzenia i przetwarzania informacji z zakresu ochrony granicy państwowej, kontroli ruchu granicznego oraz zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji;
- 6) sposób gospodarowania mieniem będącym w zarządzie Straży Granicznej;
- 6a) zakres oraz szczegółowe zasady szkolenia funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej;
- 7) szczegółowe zasady szkolenia przewodników zwierząt, które wykorzystywane są do realizacji zadań Straży Granicznej, szkolenia tych zwierząt, a także normy wyżywienia zwierząt.
- 8) (uchylony)

Art. 9a. 1. Udzielanie informacji o osobie, uzyskanych w czasie wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz w trybie, o którym mowa w art. 9 ust. 1a, dozwolone jest wyłącznie na żądanie sądu lub prokuratora, a także Szefa Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych; wykorzystanie tych informacji może nastąpić tylko w celu ścigania karnego.

2. Zakaz określony w ust. 1 nie ma zastosowania, jeżeli ustawa nakłada obowiązek lub umożliwia udzielenie takich informacji określonemu organowi albo obowiązek taki wynika z umów lub porozumień międzynarodowych, a także w przypadkach, gdy zatajenie takiej informacji prowadziło do zagrożenia życia lub zdrowia innych osób.

Art. 9b. 1. Straż Graniczna przy wykonywaniu swoich zadań może korzystać z pomocy osób niebędących jej funkcjonariuszami. Zabronione jest ujawnianie danych o osobie udzielającej pomocy Straży Granicznej, w zakresie czynności operacyjno-rozpoznawczych.

2. Udostępnienie danych o osobie, o której mowa w ust. 1, może nastąpić jedynie w przypadkach i w trybie określonych w art. 9da.

3. Dane o osobie, o której mowa w ust. 1, mogą być udostępnione, na żądanie prokuratora lub sądu, także w razie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przez tę osobę przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego w związku z wykonywaniem czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz w przypadku ujawnienia przez tę osobę faktu udzielania pomocy Straży Granicznej w zakresie czynności operacyjno-rozpoznawczych; udostępnienie tych danych następuje w trybie określonym w art. 9da.

4. Za udzielenie pomocy, o której mowa w ust. 1, osobom niebędącym funkcjonariuszami może być przyznane wynagrodzenie.

4a. Koszty podejmowanych przez Straż Graniczną czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz wynagrodzenia osób, o których mowa w ust. 1, w zakresie, w jakim, ze względu na ochronę określoną w art. 9c ust. 1, nie mogą być stosowane przepisy o finansach publicznych i rachunkowości, pokrywane są z tworzonego na ten cel funduszu operacyjnego.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze zarządzenia, sposób tworzenia funduszu operacyjnego i gospodarowania nim oraz podmioty właściwe w tych sprawach.

6. (uchylony)

Art. 9c. 1. W związku z wykonywaniem zadań wymienionych w art. 1 ust. 2 Straż Graniczna zapewnia ochronę form i metod realizacji zadań, informacji oraz własnych obiektów i danych identyfikujących funkcjonariuszy.

2. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych funkcjonariusze mogą posługiwać się dokumentami publicznymi w rozumieniu ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 725 i 1517 oraz z 2021 r. poz. 981) lub innymi dokumentami, które uniemożliwiają ustalenie danych identyfikujących funkcjonariusza Straży Granicznej oraz środków, którymi posługuje się przy wykonywaniu zadań służbowych.

2a. Organy administracji rządowej i organy jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do udzielania Straży Granicznej w granicach swojej właściwości niezbędnej pomocy w zakresie wydawania i zabezpieczania dokumentów, o których mowa w ust. 2.

2b. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych funkcjonariusze mogą posługiwać się środkami identyfikacji elektronicznej zawierającymi dane inne niż dane identyfikujące funkcjonariusza.

2c. Nie popełnia przestępstwa:

- 1) kto poleca sporządzenie lub kieruje sporządzeniem dokumentów lub wydawaniem środków identyfikacji elektronicznej, o których mowa w ust. 2 i 2b;
- 2) kto sporządza dokumenty lub wydaje środki identyfikacji elektronicznej, o których mowa w ust. 2 i 2b;

- 3) kto udziela pomocy w sporządzeniu dokumentów lub wydawaniu środków identyfikacji elektronicznej, o których mowa w ust. 2 i 2b;
- 4) funkcjonariusz, jeżeli dokumentami lub środkami identyfikacji elektronicznej, o których mowa w ust. 2 i 2b, posługuje się przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych;
- 5) kto wydaje środki identyfikacji elektronicznej, o których mowa w ust. 2b, funkcjonariuszowi, lub dopuszcza do uwierzytelnienia z wykorzystaniem takiego środka identyfikacji elektronicznej w swoim systemie identyfikacji elektronicznej.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb wydawania dokumentów, o których mowa w ust. 2, sposób posługiwania się nimi, a także ich przechowywania, uwzględniając rodzaje dokumentów i cel, w jakim są wydawane, organy i osoby uprawnione do ich wydawania, posługiwania się nimi i ich przechowywania, czas, na jaki są wydawane dokumenty, czynności zapewniające ich ochronę oraz sposób ich przechowywania i ewidencji.

Art. 9ca. 1. Straż Graniczna w celu ochrony obiektów, o których mowa w art. 9c ust. 1, może wprowadzić nadzór nad terenem użytkowanych obiektów lub terenem przyległym do obiektów w postaci środków technicznych oraz urządzeń elektronicznego systemu monitorującego stan bezpieczeństwa obiektu umożliwiającym rejestrację obrazu, a także środków organizacyjnych i technicznych zapewniających identyfikację i kontrolę osób przebywających w użytkowanych obiektach, w tym przepustek zawierających wizerunek twarzy, oraz systemów teleinformatycznych przetwarzających informacje o przepustkach, w tym dane osób, którym je wydano.

2. System monitorujący, o którym mowa w ust. 1, stosuje się jedynie w miejscach i pomieszczeniach, w których zapewnia on realizację celu określonego w ust. 1, z wyłączeniem miejsc przeznaczonych do celów sanitarno-higienicznych.

3. Zarejestrowany obraz przetwarza się wyłącznie do celów, dla których został zebrany, i przechowuje się przez okres nieprzekraczający 1 roku. Dane osób, w tym wizerunek twarzy, wykorzystywane do identyfikacji i kontroli osób przebywających w użytkowanych obiektach, przechowuje się nie dłużej niż jest to konieczne do realizacji tego celu.

4. W przypadku gdy zarejestrowany obraz stanowi dowód w postępowaniu lub powzięto informacje, że może on stanowić dowód w postępowaniu, termin określony w ust. 3 ulega przedłużeniu do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

Art. 9d. 1. Udzielenie informacji o prowadzonych czynnościach operacyjno-rozpoznawczych oraz o stosowanych środkach i metodach ich realizacji może nastąpić:

- 1) w przypadku gdy istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego w związku z wykonywaniem tych czynności;
- 2) w związku ze współpracą prowadzoną z innymi organami, służbami lub instytucjami państwowymi uprawnionymi do wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, w tym także w związku z prowadzoną współpracą z organami i służbami innych państw w trybie i zakresie określonym w umowach i porozumieniach międzynarodowych.

2. Udzielenie informacji o osobie, uzyskanych w czasie wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz w trybie, o którym mowa w art. 9 ust. 1a, może nastąpić:

- 1) na żądanie sądu lub prokuratora, a wykorzystanie tych informacji może nastąpić tylko w celu ścigania karnego;
- 2) w przypadku gdy ustawa nakłada obowiązek udzielenia lub umożliwia udzielenie takich informacji określonemu organowi albo obowiązek taki wynika z umów lub porozumień międzynarodowych, a także w przypadkach gdy zatajenie takiej informacji prowadziło do zagrożenia życia lub zdrowia innych osób.

3. Udzielenie informacji o szczegółowych formach, zasadach i organizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych może nastąpić w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

4. W przypadkach wymienionych w ust. 1 pkt 1, ust. 2 pkt 1 i ust. 3 udzielenie informacji następuje w trybie określonym w art. 9da.

Art. 9da. 1. Komendant Główny Straży Granicznej może zezwalać:

- 1) byłym i obecnym funkcjonariuszom i pracownikom Straży Granicznej, z wyłączeniem przypadków, o których mowa w ust. 5,
- 2) osobom oddelegowanym do Straży Granicznej, w zakresie zadań realizowanych w okresie oddelegowania,
- 3) osobom udzielającym funkcjonariuszom Straży Granicznej pomocy w wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych

– na udzielenie wiadomości stanowiącej informację niejawną uprawnionemu podmiotowi.

2. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy sytuacji, o których mowa w art. 9d ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 oraz art. 9e, art. 9f, art. 9g i art. 10b, z wyjątkiem dokumentów i materiałów, które sąd okręgowy lub prokurator Biura Lustracyjnego lub oddziałowego biura lustracyjnego Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu uzna za niezbędne w związku z wykonywaniem ich zadań określonych w ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 2141 oraz z 2021 r. poz. 255 i 464) oraz ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2021 r. poz. 177).

3. W razie odmowy zezwolenia na udzielenie wiadomości stanowiącej informację niejawną o klauzuli „tajne” lub „ściśle tajne” pomimo żądania prokuratora lub sądu, zgłoszonego w związku z postępowaniem karnym o zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości i o przestępstwa wojenne lub o zbrodnię godzącą w życie ludzkie albo o występki przeciwko życiu i zdrowiu, gdy jego następstwem była śmierć człowieka – Komendant Główny Straży Granicznej, na wniosek prokuratora lub sądu, przedstawia żądane dokumenty i materiały oraz wyjaśnienia ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. Jeżeli minister właściwy do spraw wewnętrznych stwierdzi, że uwzględnienie żądania prokuratora lub sądu jest uzasadnione, Komendant Główny Straży Granicznej jest obowiązany zezwolić na udostępnienie wnioskowanych informacji.

4. W razie odmowy zezwolenia na udzielenie wiadomości stanowiącej informację niejawną przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych stosuje się tryb określony w art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

5. W przypadku Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta BSWSG oraz ich zastępców a także, w zakresie wynikającym z art. 11j ust. 1 pkt 1–3 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, funkcjonariuszy BSWSG, zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, udziela minister właściwy do spraw wewnętrznych. Przepisy ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 9e. 1. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych, podejmowanych przez Straż Graniczną w celu zapobieżenia, wykrycia, ustalenia sprawców oraz uzyskania i utrwalenia dowodów, ściganych z oskarżenia publicznego, umyślnych przestępstw:

- 1) określonych w art. 163 § 1, art. 164 § 1, art. 165 § 1, art. 166 § 1 i 2, art. 167, art. 168, art. 171, art. 172, art. 173 § 1, art. 258, art. 264 § 2 i 3, art. 270a § 1 i 2, art. 271a § 1 i 2, art. 277a § 1 i art. 299 § 1 Kodeksu karnego,
- 2) określonych w art. 270–276 Kodeksu karnego w zakresie wiarygodności dokumentów uprawniających do przekraczania granicy państwowej, dokumentów uprawniających do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub dokumentów wymaganych do ich wydania,
- 3) skarbowych, o których mowa w art. 134 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego skarbowego, jeżeli wartość przedmiotu czynu lub uszczuplenie należności publicznej przekraczają pięćdziesięciokrotną wysokość najniższego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie odrębnych przepisów,
- 4) określonych w art. 183 § 2, 4 i 5, art. 184 § 1 i 2, art. 263 § 1 i 2, art. 278 § 1, art. 291 § 1 i art. 306 Kodeksu karnego, art. 55 i art. 56 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050), a także art. 44 i art. 46a ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. z 2020 r. poz. 2134), art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r. poz. 710 i 954), art. 11–13 ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o bezpieczeństwie obrotu prekursorami materiałów wybuchowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 994), art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164), art. 34a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2020 r. poz. 902) oraz art. 29a ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2019 r. poz. 1479), jeżeli przestępstwa te pozostają w związku z przemieszczaniem przedmiotów przestępstwa przez granicę państwową,
- 5) określonego w art. 464 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- 6) określonych w art. 228, art. 229 i art. 231 Kodeksu karnego, popełnionych przez funkcjonariuszy lub pracowników Straży Granicznej w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych, a także funkcjonariuszy i pracowników Policji i Służby Ochrony Państwa lub strażaków Państwowej Straży Pożarnej w przypadku, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 4a,
- 6a) określonych w art. 229 Kodeksu karnego, popełnionych przez osoby niebędące funkcjonariuszami lub pracownikami Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych przez funkcjonariuszy lub pracowników Straży Granicznej,
- 6b) określonych w art. 264a Kodeksu karnego oraz art. 10 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

- 6c) określonych w art. 189a Kodeksu karnego i w art. 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks karny,
- 7) ściganych na mocy umów międzynarodowych ratyfikowanych za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie, określonych w polskiej ustawie karnej,
- 8) określonych w art. 232, art. 233 § 1, 1a, 4 i 6, art. 234, art. 235, art. 236 § 1 i art. 239 § 1 Kodeksu karnego, jeżeli dotyczą przestępstw, o których mowa w pkt 1–7,
- 9) o których mowa w pkt 1–8 lub, o których mowa w art. 45 § 2 Kodeksu karnego albo art. 33 § 2 Kodeksu karnego skarbowego – w celu ujawnienia mienia zagrożonego przepadkiem w związku z tymi przestępstwami

– gdy inne środki okazały się bezskuteczne albo będą nieprzydatne, sąd, na pisemny wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej lub Komendanta BSWSG, po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego, albo na pisemny wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej, po uzyskaniu pisemnej zgody właściwego prokuratora okręgowego, może, w drodze postanowienia, zarządzić kontrolę operacyjną.

1a. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, przedstawia się wraz z materiałami uzasadniającymi potrzebę zastosowania kontroli operacyjnej.

2. Pisemną zgodę komendantowi oddziału Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 1, wydaje prokurator okręgowy właściwy ze względu na siedzibę tego komendanta.

3. Postanowienie, o którym mowa w ust. 1, wydaje sąd okręgowy właściwy miejscowo ze względu na siedzibę organu Straży Granicznej składającego wniosek.

4. W przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy mogłoby to spowodować utratę informacji lub zatarcie albo zniszczenie dowodów przestępstwa:

- 1) Komendant Główny Straży Granicznej lub Komendant BSWSG, po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego,
- 2) komendant oddziału Straży Granicznej, po uzyskaniu pisemnej zgody prokuratora, o którym mowa w ust. 2,

może zarządzić kontrolę operacyjną, zwracając się jednocześnie do właściwego miejscowo sądu okręgowego z wnioskiem o wydanie postanowienia w tej sprawie. W razie nieudzielenia przez sąd zgody w terminie 5 dni od dnia zarządzenia kontroli operacyjnej, organ zarządzający wstrzymuje kontrolę operacyjną oraz dokonuje protokolarnego, komisyjnego zniszczenia materiałów zgromadzonych podczas jej stosowania.

5. (uchylony)

6. W przypadku zarządzenia kontroli operacyjnej wobec osoby podejrzanej lub oskarżonego, we wniosku organu Straży Granicznej o zarządzenie kontroli operacyjnej zamieszcza się informację o toczącym się wobec tej osoby postępowaniu.

7. Kontrola operacyjna prowadzona jest niejawnie i polega na:

- 1) uzyskiwaniu i utrwalaniu treści rozmów prowadzonych przy użyciu środków technicznych, w tym za pomocą sieci telekomunikacyjnych;
- 2) uzyskiwaniu i utrwalaniu obrazu lub dźwięku osób z pomieszczeń, środków transportu lub miejsc innych niż miejsca publiczne;
- 3) uzyskiwaniu i utrwalaniu treści korespondencji, w tym korespondencji prowadzonej za pomocą środków komunikacji elektronicznej;
- 4) uzyskiwaniu i utrwalaniu danych zawartych w informatycznych nośnikach danych, telekomunikacyjnych urządzeniach końcowych, systemach informatycznych i teleinformatycznych;
- 5) uzyskiwaniu dostępu i kontroli zawartości przesyłek.

7a. Kontroli operacyjnej nie stanowią czynności, o których mowa w ust. 7 pkt 2, polegające na uzyskiwaniu i utrwalaniu obrazu w pomieszczeniach, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 7a.

7b. Realizacja czynności, o których mowa w ust. 7a, nie wymaga zgody sądu.

8. Wniosek organu Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 1, o zarządzenie przez sąd kontroli operacyjnej powinien zawierać w szczególności:

- 1) numer sprawy i jej kryptonim;
- 2) opis przestępstwa z podaniem jego kwalifikacji prawnej;

- 3) okoliczności uzasadniające potrzebę zastosowania kontroli operacyjnej, w tym stwierdzonej bezskuteczności lub nieprzydatności innych środków;
- 4) dane osoby lub inne dane pozwalające na jednoznaczne określenie podmiotu lub przedmiotu, wobec którego stosowana będzie kontrola operacyjna, ze wskazaniem miejsca lub sposobu jej stosowania;
- 5) cel, czas i rodzaj prowadzonej kontroli operacyjnej, o której mowa w ust. 7.

9. Kontrolę operacyjną zarządza się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. Sąd okręgowy może, na pisemny wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta BSWSG lub komendanta oddziału Straży Granicznej, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody prokuratora, o którym mowa w ust. 1, na okres nie dłuższy niż kolejne 3 miesiące, wydać postanowienie o jednorazowym przedłużeniu kontroli operacyjnej, jeżeli nie ustały przyczyny zarządzenia tej kontroli.

10. W uzasadnionych przypadkach, gdy podczas stosowania kontroli operacyjnej pojawią się nowe okoliczności istotne dla zapobieżenia lub wykrycia przestępstwa albo ustalenia sprawców i uzyskania dowodów przestępstwa, sąd okręgowy, na pisemny wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta BSWSG lub komendanta oddziału Straży Granicznej, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody prokuratora, o którym mowa w ust. 1, może, również po upływie okresów, o których mowa w ust. 9, wydawać kolejne postanowienia o przedłużeniu kontroli operacyjnej na następujące po sobie okresy, których łączna długość nie może przekraczać 12 miesięcy.

10a. Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG albo komendant oddziału Straży Granicznej może upoważnić swojego zastępcę do składania wniosków, o których mowa odpowiednio w ust. 1, 4, 9 i 10, lub do zarządzania kontroli operacyjnej w trybie ust. 4.

10b. Wnioski, postanowienia, pisemne zgody i zarządzenia, o których mowa w ust. 1, 4, 9 i 10, w odniesieniu do spraw realizowanych przez BSWSG, Komendant BSWSG przekazuje do wiadomości Inspektorowi Nadzoru Wewnętrznego.

11. Do wniosków, o których mowa w ust. 4, 9 i 10, stosuje się odpowiednio ust. 1a i 8. Sąd przed wydaniem postanowienia, o którym mowa w ust. 1, 4, 9 lub 10, zapoznaje się z materiałami uzasadniającymi wniosek, w szczególności zgromadzonymi podczas stosowania kontroli operacyjnej zarządzanej w tej sprawie.

12. Wnioski, o których mowa w ust. 1, 4, 9 i 10, sąd okręgowy rozpoznaje na posiedzeniu, jednoosobowo, przy czym czynności sądu związane z rozpoznaniem tych wniosków są wykonywane w warunkach przewidzianych dla przekazywania, przechowywania i udostępniania informacji niejawnych oraz z odpowiednim zastosowaniem przepisów wydanych na podstawie art. 181 § 2 Kodeksu postępowania karnego. W posiedzeniu sądu może wziąć udział wyłącznie prokurator i przedstawiciel organu Straży Granicznej wnioskującego o zarządzenie kontroli operacyjnej.

13. Przedsiębiorca telekomunikacyjny, operator pocztowy oraz usługodawca świadczący usługi drogą elektroniczną są obowiązani do zapewnienia na własny koszt warunków technicznych i organizacyjnych umożliwiających prowadzenie przez Straż Graniczną kontroli operacyjnej.

13a. Usługodawca świadczący usługi drogą elektroniczną będący mikroprzedsiębiorcą lub małym przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162) zapewnia warunki techniczne i organizacyjne umożliwiające prowadzenie przez Straż Graniczną kontroli operacyjnej stosownie do posiadanej infrastruktury.

14. Kontrola operacyjna powinna być zakończona niezwłocznie po ustaniu przyczyn jej zarządzenia, najpóźniej jednak z upływem okresu, na który została wprowadzona.

15. Organ Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 1, informuje właściwego prokuratora o wynikach kontroli operacyjnej po jej zakończeniu, a na jego żądanie również o przebiegu tej kontroli.

16. W przypadku uzyskania dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub mających znaczenie dla toczącego się postępowania karnego Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej przekazuje prokuratorowi, o którym mowa w ust. 1, wszystkie materiały zgromadzone podczas stosowania kontroli operacyjnej. W postępowaniu przed sądem, w odniesieniu do tych materiałów, stosuje się odpowiednio art. 393 § 1 zdanie pierwsze Kodeksu postępowania karnego.

16a. (uchylony)

16b. (uchylony)

16c. (uchylony)

16d. (uchylony)

16e. (uchylony)

16f. W przypadku, gdy materiały, o których mowa w ust. 16:

- 1) zawierają informacje, o których mowa w art. 178 Kodeksu postępowania karnego, Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG albo komendant oddziału Straży Granicznej zarządza ich niezwłoczne, komisyjne i protokolarne zniszczenie;
- 2) mogą zawierać informacje, o których mowa w art. 178a i art. 180 § 3 Kodeksu postępowania karnego, z wyłączeniem informacji o przestępstwach, o których mowa w art. 240 § 1 Kodeksu karnego, albo informacje stanowiące tajemnice związane z wykonywaniem zawodu lub funkcji, o których mowa w art. 180 § 2 Kodeksu postępowania karnego, Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG albo komendant oddziału Straży Granicznej przekazuje prokuratorowi te materiały.

16g. W przypadku, o którym mowa w ust. 16f pkt 2, prokurator niezwłocznie po otrzymaniu materiałów, kieruje je do sądu, który zarządził kontrolę operacyjną albo wyraził na nią zgodę w trybie określonym w ust. 4, wraz z wnioskiem o:

- 1) stwierdzenie, które z przekazanych materiałów zawierają informacje, o których mowa w ust. 16f pkt 2;
- 2) dopuszczenie do wykorzystania w postępowaniu karnym materiałów zawierających informacje stanowiące tajemnice związane z wykonywaniem zawodu lub funkcji, o których mowa w art. 180 § 2 Kodeksu postępowania karnego, nieobjęte zakazami określonymi w art. 178a i art. 180 § 3 Kodeksu postępowania karnego z wyłączeniem informacji o przestępstwach, o których mowa w art. 240 § 1 Kodeksu karnego.

16h. Sąd, niezwłocznie po złożeniu wniosku przez prokuratora, wydaje postanowienie o dopuszczeniu do wykorzystania w postępowaniu karnym materiałów, o których mowa w ust. 16g pkt 2, gdy jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a okoliczność nie może być ustalona na podstawie innego dowodu, a także zarządza niezwłoczne zniszczenie materiałów, których wykorzystanie w postępowaniu karnym jest niedopuszczalne.

16i. Na postanowienie sądu w przedmiocie dopuszczenia do wykorzystania w postępowaniu karnym materiałów, o których mowa w ust. 16g pkt 2, prokuratorowi przysługuje zażalenie. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

16j. Organ Straży Granicznej jest obowiązany do wykonania zarządzenia sądu o zniszczeniu materiałów, o którym mowa w ust. 16h, oraz niezwłocznego, komisyjnego i protokolarnego zniszczenia materiałów, których wykorzystanie w postępowaniu karnym jest niedopuszczalne. Organ Straży Granicznej niezwłocznie informuje prokuratora, o którym mowa w ust. 16g, o zniszczeniu tych materiałów.

17. Osobie, w stosunku do której była stosowana kontrola operacyjna, nie udostępnia się materiałów zgromadzonych podczas tej kontroli. Przepis nie narusza uprawnień wynikających z art. 321 Kodeksu postępowania karnego.

17a. Sąd okręgowy, Prokurator Generalny, prokurator okręgowy i organ Straży Granicznej prowadzą rejestry postanowień, pisemnych zgód, wniosków i zarządzeń dotyczących kontroli operacyjnej. Rejestry prowadzi się w formie elektronicznej, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych.

18. Organ Straży Granicznej, który wnioskował o zarządzenie kontroli operacyjnej, dokonuje niezwłocznie po zakończeniu kontroli protokolarnego, komisyjnego zniszczenia zgromadzonych podczas stosowania kontroli operacyjnej materiałów niezawierających dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub niemających znaczenia dla toczącego się postępowania karnego.

18a. O wydaniu i wykonaniu zarządzenia dotyczącego zniszczenia materiałów, o których mowa w ust. 18, organ Straży Granicznej jest obowiązany do niezwłocznego poinformowania prokuratora, o którym mowa w ust. 1.

19. Na postanowienia sądu, o których mowa w:

- 1) ust. 1, 4, 9 i 10 – przysługuje zażalenie organowi Straży Granicznej, który złożył wniosek o wydanie tego postanowienia;
- 2) ust. 4 i 16c – przysługuje zażalenie właściwemu prokuratorowi, o którym mowa w ust. 1.

Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

20. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, ministrem właściwym do spraw łączności oraz ministrem właściwym do spraw informatyzacji, określi, w drodze rozporządzenia, sposób dokumentowania kontroli operacyjnej oraz przechowywania i przekazywania wniosków i zarządzeń, a także przechowywania, przekazywania oraz przetwarzania i niszczenia materiałów uzyskanych podczas stosowania tej kontroli, uwzględniając potrzebę zapewnienia niejawnego charakteru podejmowanych czynności i uzyskanych materiałów oraz wzory stosowanych druków i rejestrów.

Art. 9f. 1. W sprawach o przestępstwa:

- 1) określone w art. 228 i art. 229 Kodeksu karnego, popełnione przez funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych, a także funkcjonariuszy i pracowników Policji i Służby Ochrony Państwa lub strażaków Państwowej Straży Pożarnej w przypadku, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 4a,
- 1a) określone w art. 229 Kodeksu karnego, popełnione przez osoby niebędące funkcjonariuszami lub pracownikami Straży Granicznej w związku z wykonywaniem czynności służbowych przez funkcjonariuszy lub pracowników Straży Granicznej, a także funkcjonariuszy i pracowników Policji i Służby Ochrony Państwa lub strażaków Państwowej Straży Pożarnej w przypadku, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 4a,
- 2) określone w art. 163 § 1, art. 164 § 1, art. 165 § 1, art. 166 § 1 i 2, art. 167, art. 168, art. 171, art. 172, art. 173 § 1, art. 258, art. 264 § 2 i 3, art. 270a § 1 i 2, art. 271a § 1 i 2 oraz art. 277a § 1 Kodeksu karnego,
- 2a) określone w art. 264a Kodeksu karnego oraz art. 10 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2b) określone w art. 189a Kodeksu karnego i w art. 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks karny,
- 2c) określone w art. 270–276 Kodeksu karnego dotyczące wiarygodności dokumentów uprawniających do przekraczania granicy państwowej, dokumentów uprawniających do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub dokumentów wymaganych do ich wydania,
- 3) określone w art. 86, 87 i art. 91 Kodeksu karnego skarbowego,
- 4) pozostające w związku z przemieszczaniem przez granicę państwową wyrobów akcyzowych podlegających obowiązkowi oznaczania znakami akcyzy, jak również przedmiotów określonych w przepisach o broni i amunicji, o materiałach wybuchowych oraz o prekursorach materiałów wybuchowych podlegających ograniczeniom, a także o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 5) ścigane na mocy umów międzynarodowych

– czynności operacyjno-rozpoznawcze, zmierzające do sprawdzenia uzyskanych wcześniej wiarygodnych informacji o przestępstwie oraz ustalenia sprawców i uzyskania dowodów przestępstwa, mogą polegać na dokonaniu w sposób niejawnym nabycia, zbycia lub przejęcia przedmiotów pochodzących z przestępstwa, ulegających przepadkowi, albo których wytwarzanie, posiadanie, przewożenie lub którymi obrót są zabronione, a także przyjęciu lub wręczeniu korzyści majątkowej.

2. Czynności operacyjno-rozpoznawcze, o których mowa w ust. 1, mogą polegać także na złożeniu propozycji nabycia, zbycia lub przejęcia przedmiotów pochodzących z przestępstwa, ulegających przepadkowi, albo których wytwarzanie, posiadanie, przewożenie lub którymi obrót są zabronione, a także przyjęcia lub wręczenia korzyści majątkowej.

3. Komendant Główny Straży Granicznej w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1 pkt 1–2 w odniesieniu do funkcjonariuszy i pracowników BSWSG oraz w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1 pkt 2a, 2b, 2c i 3–5, Komendant BSWSG w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1 pkt 1–2, a komendant oddziału Straży Granicznej w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1 pkt 2–5, może zarządzić, na czas określony, czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, po uzyskaniu pisemnej zgody prokuratora okręgowego właściwego ze względu na siedzibę organu Straży Granicznej zarządzającego te czynności, którego na bieżąco informuje o ich wynikach. Prokurator może zarządzić zaniechanie czynności w każdym czasie.

3a. Przed wydaniem pisemnej zgody prokurator zapoznaje się z materiałami uzasadniającymi przeprowadzenie czynności, o których mowa w ust. 1 i 2.

4. Czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, zarządza się na okres nie dłuższy niż 3 miesiące. Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej może, po uzyskaniu pisemnej zgody właściwego prokuratora, o którym mowa w ust. 3, jednorazowo przedłużyć stosowanie czynności na okres nie dłuższy niż kolejne 3 miesiące, jeżeli nie ustały przyczyny ich zarządzenia. Przepis ust. 3a stosuje się odpowiednio.

4a. W uzasadnionych przypadkach, gdy podczas stosowania czynności, o których mowa w ust. 1, pojawią się nowe okoliczności istotne dla sprawdzenia uzyskanych wcześniej, wiarygodnych informacji o przestępstwie oraz ustalenia sprawców i uzyskania dowodów przestępstwa, Komendant Główny Straży Granicznej w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1, Komendant BSWSG w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 1a, a komendant oddziału Straży Granicznej w sprawach o przestępstwa, o których mowa w ust. 1 pkt 2–5, może, po uzyskaniu pisemnej zgody właściwego prokuratora, zarządzić kontynuowanie czynności przez czas oznaczony również po upływie okresów, o których mowa w ust. 4.

5. Przy wykonywaniu czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, mogą być stosowane środki techniczne umożliwiające uzyskiwanie i utrwalanie treści informacji, w tym obrazu lub dźwięku.

5a. Zarządzenia, pisemne zgody i wnioski, o których mowa w ust. 3, 4 i 4a w odniesieniu do spraw realizowanych przez BSWSG, Komendant BSWSG przekazuje do wiadomości Inspektorowi Nadzoru Wewnętrznego.

6. W przypadku uzyskania dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub mających znaczenie dla toczącego się postępowania karnego Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej przekazuje właściwemu prokuratorowi okręgowemu, o którym mowa w ust. 3, wszystkie materiały zgromadzone podczas stosowania czynności, o których mowa w ust. 1 i 2. W postępowaniu przed sądem, w odniesieniu do tych materiałów, stosuje się odpowiednio art. 393 § 1 zdanie pierwsze Kodeksu postępowania karnego.

6a. Zgromadzone podczas wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, materiały niezawierające dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub dowodów mających znaczenie dla toczącego się postępowania karnego podlegają niezwłocznemu, protokolarnemu i komisijnemu zniszczeniu. Zniszczenie materiałów zarządza organ Straży Granicznej, który wnioskuje o zarządzenie czynności.

6b. O wydaniu i wykonaniu zarządzenia dotyczącego zniszczenia materiałów, o których mowa w ust. 6a, organ Straży Granicznej jest obowiązany do niezwłocznego poinformowania właściwego prokuratora, o którym mowa w ust. 3.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, określi, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzania i dokumentowania czynności, o których mowa w ust. 1 i 2, przechowywania, przekazywania oraz przetwarzania i niszczenia materiałów uzyskanych podczas tych czynności, uwzględniając potrzebę zapewnienia niejawnego charakteru podejmowanych czynności i uzyskanych materiałów, oraz wzory stosowanych druków i rejestrów.

Art. 9g. 1. Przy wykonywaniu czynności operacyjno-rozpoznawczych podejmowanych w celu udokumentowania przestępstw, o których mowa w art. 9e ust. 1, albo ustalenia tożsamości osób uczestniczących w tych przestępstwach lub przejścia przedmiotów przestępstwa Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej może zarządzić niejawne nadzorowanie wytwarzania, przemieszczania, przechowywania i obrotu przedmiotami przestępstwa, jeżeli nie stworzy to zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzkiego.

2. O zarządzeniu, o którym mowa w ust. 1, zawiadamia się niezwłocznie właściwego ze względu na siedzibę organu zawiadamiającego prokuratora okręgowego, który może nakazać zaniechanie czynności w każdym czasie.

2a. Zarządzenia, o których mowa w ust. 1, oraz informacja o nakazie zaniechania czynności, o którym mowa w ust. 2, w odniesieniu do spraw realizowanych przez BSWSG, Komendant BSWSG przekazuje do wiadomości Inspektorowi Nadzoru Wewnętrznego.

3. Organ Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 1, bieżąco informuje prokuratora okręgowego, o którym mowa w ust. 2, o wynikach przeprowadzonych czynności.

4. Przy wykonywaniu czynności, o których mowa w ust. 1, mogą być stosowane środki techniczne umożliwiające uzyskiwanie i utrwalanie treści informacji, w tym obrazu lub dźwięku.

5. Stosownie do zarządzenia, o którym mowa w ust. 1, organy i instytucje publiczne oraz przedsiębiorcy są obowiązani dopuścić do dalszego przewozu przesyłki zawierające przedmioty przestępstwa w stanie nienaruszonym lub po ich usunięciu albo zastąpieniu w całości lub w części.

6. W przypadku uzyskania dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego lub mających znaczenie dla toczącego się postępowania karnego Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej przekazuje prokuratorowi okręgowemu, o którym mowa w ust. 2, wszystkie materiały zgromadzone podczas stosowania czynności, o których mowa w ust. 1. W postępowaniu przed sądem, w odniesieniu do tych materiałów, stosuje się odpowiednio art. 393 § 1 zdanie pierwsze Kodeksu postępowania karnego.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób przeprowadzania i dokumentowania czynności, o których mowa w ust. 1, uwzględniając potrzebę zapewnienia niejawnego charakteru podejmowanych czynności i uzyskanych materiałów oraz wzory stosowanych druków i rejestrów.

Art. 10. 1. Komendant placówki Straży Granicznej koordynuje działania organów, służb i instytucji funkcjonujących w przejściach granicznych w zakresie, o którym mowa w art. 9 ust. 1.

2. Komendant placówki Straży Granicznej w celu zapewnienia bezpieczeństwa i przeciwdziałania zagrożeniom w komunikacji lotniczej, w uzasadnionych przypadkach, występuje do zarządzającego lotniskiem z wnioskiem o bezwzględne uniemożliwienie wykonywania pracy lub czynności zleconych osobom wykonującym zadania związane z kontrolą bezpieczeństwa w portach lotniczych.

3. Komendant oddziału Straży Granicznej w przypadku powzięcia wiadomości o wszczęciu postępowania karnego o przestępstwo umyślne przeciwko osobie, o której mowa w ust. 2, wykonującej zadania związane z kontrolą bezpieczeństwa w portach lotniczych lub o tym, że osoba ta wykonywała obowiązki służbowe znajdując się w stanie po użyciu alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka, niezwłocznie przekazuje tę wiadomość komendantowi wojewódzkiemu Policji właściwemu miejscowo w sprawie wykreślenia tej osoby z listy kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej lub kwalifikowanych pracowników zabezpieczenia technicznego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2020 r. poz. 838 oraz z 2021 r. poz. 469).

4. Komendant wojewódzki Policji informuje komendanta oddziału Straży Granicznej o wykreśleniu z listy kwalifikowanych pracowników ochrony fizycznej lub kwalifikowanych pracowników zabezpieczenia technicznego osoby, o której komendant oddziału Straży Granicznej przekazał wiadomość, o której mowa w ust. 3.

5. Komendant Główny Straży Granicznej zawiadamia niezwłocznie ministra właściwego do spraw wewnętrznych o powzięciu wiadomości o zaistnieniu przesłanek, o których mowa w art. 22 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia, związanych z wykonywaniem przez przedsiębiorców działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia.

Art. 10a. 1. Straż Graniczna w celu realizacji ustawowych zadań jest uprawniona do przetwarzania informacji, w tym danych osobowych, oraz ich wymiany z właściwymi organami i instytucjami Unii Europejskiej oraz innych państw, a także organizacjami międzynarodowymi, w tym z Międzynarodową Organizacją Policji Kryminalnej – Interpol.

2. Straż Graniczna przetwarza dane osobowe w zakresie niezbędnym do realizacji ustawowych zadań lub wykonywania uprawnień związanych z zapobieganiem i zwalczaniem przestępstw oraz przestępstw skarbowych, a także wykroczeń oraz wykroczeń skarbowych, w tym dane osobowe, o których mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości, przy czym dane dotyczące kodu genetycznego obejmują informacje wyłącznie o niekodującej części DNA.

3. Danych osobowych, o których mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości, nie pobiera się, w przypadku gdy nie mają one przydatności wykrywczej, dowodowej lub identyfikacyjnej.

4. Straż Graniczna przetwarza dane osobowe w zakresie niezbędnym do realizacji ustawowych zadań lub wykonywania uprawnień związanych z prowadzeniem postępowań administracyjnych, dokonywaniem kontroli granicznej, realizacją czynności administracyjno-porządkowych oraz innych kontroli albo czynności, do prowadzenia których funkcjonariusze Straży Granicznej są uprawnieni na podstawie ustaw, w tym mają prawo przetwarzać dane osobowe, o których mowa w art. 9 i art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1 z późn. zm.²⁾), zwanego dalej „rozporządzeniem (UE) nr 2016/679”, z wyłączeniem danych dotyczących kodu genetycznego.

5. W przypadku podejrzanych Straż Graniczna w celach, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 5c lit. b, pobiera:

- 1) wymazy ze słuzówki policzków oraz imiona, nazwiska lub pseudonimy, imiona i nazwiska rodowe rodziców tych osób, datę i miejsce urodzenia, adres zamieszkania, numer PESEL, obywatelstwo i płeć;
- 2) odciski linii papilarnych palców i dłoni oraz imiona, nazwiska lub pseudonimy, imiona i nazwiska rodowe rodziców tych osób, datę i miejsce urodzenia, oznaczenie i cechy identyfikacyjne dokumentu tożsamości, adres zamieszkania, numer PESEL, obywatelstwo i płeć, oznaczenie i numer sprawy, miejsce i powód daktyloskopowania, obrazy odcisków linii papilarnych, rodzaj rejestracji, datę rejestracji.

6. Przetwarzanie danych osobowych przez Straż Graniczną w celach, o których mowa w art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości, odbywa się na podstawie ustawy, prawa Unii Europejskiej oraz postanowień umów międzynarodowych.

7. Straż Graniczna, podejmując działania na podstawie informacji, w tym danych osobowych, przetwarzanych przez Międzynarodową Organizację Policji Kryminalnej – Interpol może wystąpić o przekazanie informacji uzupełniających, w zakresie umożliwiającym wykonanie tych działań. Wymiana informacji uzupełniających odbywa się za pośrednictwem komórki organizacyjnej Komendy Głównej Policji wyznaczonej do wykonywania zadań Krajowego Biura Interpolu.

²⁾ Zmiana wymienionego rozporządzenia została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2.

8. Straż Graniczna, w zakresie swojej właściwości, przetwarza informacje, w tym dane osobowe, uzyskane ze zbiorów danych prowadzonych przez inne służby, instytucje państwowe oraz organy władzy publicznej. Służby, instytucje państwowe oraz organy władzy publicznej są obowiązane do nieodpłatnego udostępnienia Straży Granicznej informacji, w tym danych osobowych. W szczególności Straż Graniczna jest uprawniona do uzyskiwania informacji, w tym danych osobowych:

- 1) gromadzonych w administrowanych przez nich zbiorach danych lub rejestrach;
- 2) uzyskanych przez te służby lub organy w wyniku wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, w tym prowadzonej kontroli operacyjnej.

9. Podmioty, o których mowa w ust. 8, mogą wyrazić pisemną zgodę na udostępnianie danych zgromadzonych w zbiorach danych jednostkom organizacyjnym Straży Granicznej, w drodze teletransmisji, bez konieczności składania wniosku pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, jeżeli jednostki te spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) posiadają urządzenia umożliwiające odnotowanie w systemie, kto, kiedy, w jakim celu oraz jakie dane uzyskał;
- 2) posiadają zabezpieczenia techniczne i organizacyjne uniemożliwiające wykorzystanie danych niezgodnie z celem ich uzyskania;
- 3) jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem wykonywanych zadań albo prowadzonej działalności.

10. Przetwarzanie informacji, w tym danych osobowych, przez Straż Graniczną może mieć charakter niejawny, odbywać się bez zgody i wiedzy osoby, której dotyczy, oraz z wykorzystaniem środków technicznych.

11. Komendant Główny Straży Granicznej jest administratorem danych osobowych przetwarzanych przez Straż Graniczną w celu realizacji ustawowych zadań.

12. Komendant Główny Straży Granicznej może upoważnić do przetwarzania danych osobowych, o których mowa w ust. 11, komendantów oddziałów Straży Granicznej, Komendanta BSWSG, komendantów ośrodków szkolenia Straży Granicznej, komendantów ośrodków Straży Granicznej oraz kierowników komórek organizacyjnych Komendy Głównej Straży Granicznej.

13. Komendant Główny Straży Granicznej może upoważnić osoby, o których mowa w ust. 12, do udzielania i cofania, w jego imieniu, upoważnień do przetwarzania danych osobowych, o których mowa w ust. 11, podległym im pracownikom i funkcjonariuszom Straży Granicznej.

14. Wyłączenia wynikające z przepisów o ochronie danych osobowych nie naruszają prawa osoby do ubiegania się o informację jej dotyczące, w formie podania o zaświadczenie, jeżeli osoba wykaże interes prawny w urzędowym potwierdzeniu określonych faktów lub stanu prawnego.

15. Straż Graniczna udostępnia właściwym podmiotom informacje, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 9, w tym dane osobowe, na wniosek przekazany pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, który powinien zawierać podstawę prawną, przeznaczenie oraz wskazanie, w zależności od rodzaju informacji, jakie mają zostać udostępnione, przedziału czasowego podlegającego sprawdzeniu, danych osoby, pojazdu, dokumentu podlegających sprawdzeniu, a także podpis upoważnionej osoby.

16. Przepisu ust. 15 nie stosuje się do udostępniania informacji, w tym danych osobowych, podmiotom występującym o ich przekazanie w związku z wykonywaniem przez te podmioty czynności operacyjno-rozpoznawczych lub prowadzeniem postępowań przygotowawczych.

17. Udostępnianie informacji, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 9, w tym danych osobowych, może nastąpić w drodze teletransmisji, bez konieczności składania pisemnego wniosku, jeżeli odrębne przepisy dotyczące zadań i uprawnień podmiotów, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 9, przewidują taką możliwość, podmioty spełniają określone w tych przepisach warunki, a Komendant Główny Straży Granicznej wyrazi pisemną zgodę w postaci papierowej lub elektronicznej na taki sposób udostępnienia informacji, w tym danych osobowych.

18. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób pobierania wycisków ze słuzówki policzków, gromadzenia odcisków linii papilarnych oraz zdjęć sygnalitycznych osób podejrzanych lub podejrzanych o popełnienie przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego, osób o nieustalonej tożsamości lub osób usiłujących ukryć swoją tożsamość, warunki przechowywania, wykorzystania i sposób ich przekazywania innym organom uprawnionym na podstawie przepisów odrębnych, a także wzory wykorzystywanych dokumentów, uwzględniając przypadki i sposoby pobierania odcisków linii papilarnych, przeprowadzania wywiadu daktyloskopijnego oraz wykonywania zdjęć sygnalitycznych, a także kierując się potrzebą ochrony tych danych przed nieuprawnionym dostępem.

Art. 10aa. 1. Wykonując czynności, o których mowa w art. 9 ust. 1, zlecone przez właściwe organy państwowe, Straż Graniczna posiada bezpośredni dostęp w celu wglądu do informacji o osobach poszukiwanych, o których mowa w art. 20 ust. 2a pkt 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2020 r. poz. 360, 956, 1610, 2112 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1005).

2. Straż Graniczna informuje Policję o odnalezieniu osoby poszukiwanej oraz może wnioskować o przekazanie przez Policję informacji uzupełniających lub dokumentów, w zakresie umożliwiającym wykonanie czynności zleconych przez właściwe organy państwowe.

3. Policja przekazuje na wniosek Straży Granicznej informacje uzupełniające lub dokumenty we wnioskowanym przez Straż Graniczną zakresie.

4. Bezpośredni dostęp, o którym mowa w ust. 1, uzyskuje się za pomocą systemów teleinformatycznych.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób informowania Policji o odnalezieniu przez Straż Graniczną osób poszukiwanych, o których mowa w art. 20 ust. 2a pkt 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, oraz sposób przekazywania przez Policję informacji o aktualności czynności zleconych przez właściwe organy państwowe oraz innych informacji uzupełniających lub dokumentów, uwzględniając sprawną i skuteczną realizację czynności zleconych, a także konieczność zapewnienia zupełności i przejrzystości przekazywanych informacji i dokumentów.

Art. 10b. 1. W celu zapobiegania lub wykrywania przestępstw oraz przestępstw skarbowych Straż Graniczna może uzyskiwać dane niestanowiące treści odpowiednio, przekazu telekomunikacyjnego, przesyłki pocztowej albo przekazu w ramach usługi świadczonej drogą elektroniczną, określone w:

- 1) art. 180c i art. 180d ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. z 2021 r. poz. 576), zwane dalej „danymi telekomunikacyjnymi”,
- 2) art. 82 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 1041 i 2320), zwane dalej „danymi pocztowymi”,
- 3) art. 18 ust. 1–5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2020 r. poz. 344), zwane dalej „danymi internetowymi”

– oraz może je przetwarzać bez wiedzy i zgody osoby, której dotyczą.

2. Przedsiębiorca telekomunikacyjny, operator pocztowy lub usługodawca świadczący usługi drogą elektroniczną udostępnia nieodpłatnie dane, o których mowa w ust. 1:

- 1) funkcjonariuszowi wskazanemu w pisemnym wniosku Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta BSWSG lub komendanta oddziału Straży Granicznej albo osoby przez nich upoważnionej;
- 2) na ustne żądanie funkcjonariusza posiadającego pisemne upoważnienie osób, o których mowa w pkt 1;
- 3) za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej funkcjonariuszowi posiadającemu pisemne upoważnienie osób, o których mowa w pkt 1.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, udostępnianie danych, o których mowa w ust. 1, odbywa się bez udziału pracowników przedsiębiorcy telekomunikacyjnego, operatora pocztowego lub usługodawcy świadczącego usługi drogą elektroniczną lub przy niezbędnym ich udziale, jeżeli możliwość taka jest przewidziana w porozumieniu zawartym pomiędzy Komendantem Głównym Straży Granicznej a tym podmiotem.

4. Udostępnienie Straży Granicznej danych, o których mowa w ust. 1, może nastąpić za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej, jeżeli:

- 1) wykorzystywane sieci telekomunikacyjne zapewniają:
  - a) możliwość ustalenia osoby uzyskującej dane, ich rodzaju oraz czasu, w którym zostały uzyskane,
  - b) zabezpieczenie techniczne i organizacyjne uniemożliwiające osobie nieuprawnionej dostęp do danych;
- 2) jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem zadań wykonywanych przez jednostki organizacyjne Straży Granicznej albo prowadzonych przez nie czynności.

5. Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG i komendant oddziału Straży Granicznej prowadzą rejestry wystąpień o uzyskanie danych telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych zawierające informacje identyfikujące jednostkę organizacyjną Straży Granicznej i funkcjonariusza uzyskującego te dane, ich rodzaj, cel uzyskania oraz czas, w którym zostały uzyskane. Rejestry prowadzi się w formie elektronicznej, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych.

6. Dane, o których mowa w ust. 1, które mają znaczenie dla postępowania karnego, Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej przekazują prokuratorowi właściwemu miejscowo lub rzeczowo. Prokurator podejmuje decyzję o zakresie i sposobie wykorzystania przekazanych danych.

7. Dane, o których mowa w ust. 1, które nie mają znaczenia dla postępowania karnego, podlegają niezwłocznemu, komisijnemu i protokolarnemu zniszczeniu.

8. Dane, o których mowa w ust. 1, pobiera się i udostępnia się także organom ścigania państw członkowskich Unii Europejskiej i innych państw, agencjom Unii Europejskiej zajmującym się zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości oraz Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej – Interpol na ich wniosek, jeżeli następuje to w celu wykrywania przestępstw oraz ścigania ich sprawców albo w celu ratowania życia i zdrowia ludzkiego.

Art. 10ba. 1. Kontrolę nad uzyskiwaniem przez Straż Graniczną danych telekomunikacyjnych, pocztowych lub internetowych sprawuje sąd okręgowy właściwy dla siedziby składającego wniosek organu Straży Granicznej.

2. Organ Straży Granicznej, który wystąpił z wnioskiem, przekazuje, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych, sądowi okręgowemu, o którym mowa w ust. 1, w okresach półrocznych, sprawozdanie obejmujące:

- 1) liczbę przypadków pozyskania w okresie sprawozdawczym danych telekomunikacyjnych, pocztowych lub internetowych oraz rodzaj tych danych;
- 2) kwalifikacje prawne czynów, w związku z zaistnieniem których wystąpiono o dane telekomunikacyjne, pocztowe lub internetowe.

3. W ramach kontroli, o której mowa w ust. 1, sąd okręgowy może zapoznać się z materiałami uzasadniającymi udostępnienie Straży Granicznej danych telekomunikacyjnych, pocztowych lub internetowych.

4. Sąd okręgowy informuje organ Straży Granicznej o wyniku kontroli w terminie 30 dni od jej zakończenia.

5. Kontroli, o której mowa w ust. 1, nie podlega uzyskiwanie danych na podstawie art. 10bb ust. 1.

Art. 10bb. 1. W celu zapobiegania lub wykrywania przestępstw oraz przestępstw skarbowych Straż Graniczna może uzyskiwać dane:

- 1) z wykazu, o którym mowa w art. 179 ust. 9 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne,
- 2) o których mowa w art. 161 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne,
- 3) w przypadku użytkownika, który nie jest osobą fizyczną numer zakończenia sieci oraz siedzibę lub miejsce wykonywania działalności gospodarczej, firmę lub nazwę i formę organizacyjną tego użytkownika,
- 4) w przypadku stacjonarnej publicznej sieci telekomunikacyjnej – także nazwę miejscowości oraz ulicy, przy której znajduje się zakończenie sieci, udostępnione użytkownikowi

– oraz może je przetwarzać bez wiedzy i zgody osoby, której dotyczą.

2. Do udostępniania i przetwarzania danych, o których mowa w ust. 1, przepisy art. 10b ust. 2–8 stosuje się.

Art. 10c. 1. Jeżeli jest to konieczne dla skutecznego zapobieżenia przestępstwom określonym w art. 9e ust. 1 lub ich wykrycia albo ustalenia sprawców i uzyskania dowodów, Straż Graniczna może korzystać z informacji dotyczących umów ubezpieczenia, a w szczególności z przetwarzanych przez zakłady ubezpieczeń danych podmiotów, w tym osób, które zawarły umowę ubezpieczenia, a także przetwarzanych przez banki informacji stanowiących tajemnicę bankową oraz informacji dotyczących umów o rachunek papierów wartościowych, umów o rachunek pieniężny, umów ubezpieczenia lub innych umów dotyczących obrotu instrumentami finansowymi, a w szczególności z przetwarzanych przez uprawnione podmioty danych osób, które zawarły takie umowy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do:

- 1) spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych;
- 2) podmiotów wykonujących działalność na podstawie ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 312);
- 3) podmiotów wykonujących działalność ubezpieczeniową;
- 4) funduszy inwestycyjnych oraz alternatywnych spółek inwestycyjnych;
- 5) podmiotów wykonujących działalność w zakresie obrotu papierami wartościowymi i innymi instrumentami finansowymi na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2021 r. poz. 328, 355 i 680).

3. Informacje i dane, o których mowa w ust. 1, oraz informacje związane z przekazywaniem tych informacji i danych podlegają ochronie przewidzianej w przepisach o ochronie informacji niejawnych i mogą być udostępniane jedynie funkcjonariuszom prowadzącym czynności w danej sprawie i ich przełożonym, uprawnionym do sprawowania nadzoru nad prowadzonymi przez nich w tej sprawie czynnościami operacyjno-rozpoznawczymi. Akta zawierające te informacje i dane udostępnia się ponadto wyłącznie sądom i prokuratorom, jeżeli następuje to w celu ścigania karnego.

4. Informacje i dane, o których mowa w ust. 1, udostępnia się na podstawie postanowienia wydanego na pisemny wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta BSWSG albo komendanta oddziału Straży Granicznej przez sąd okręgowy właściwy miejscowo ze względu na siedzibę organu Straży Granicznej składającego wniosek.

5. Wniosek, o którym mowa w ust. 4, powinien zawierać:

- 1) numer sprawy i jej kryptonim, jeżeli został jej nadany;
- 2) opis przestępstwa z podaniem jego kwalifikacji prawnej;
- 3) okoliczności uzasadniające potrzebę udostępnienia informacji i danych;
- 4) wskazanie podmiotu, którego informacje i dane dotyczą;
- 5) podmiot zobowiązany do udostępnienia informacji i danych;
- 6) rodzaj i zakres informacji i danych.

6. Po rozpatrzeniu wniosku sąd, w drodze postanowienia, wyraża zgodę na udostępnienie informacji i danych wskazanego podmiotu, określając ich rodzaj, zakres oraz podmiot obowiązany do ich udostępnienia, albo odmawia udzielenia zgody na udostępnienie informacji i danych. Przepis art. 9e ust. 12 stosuje się odpowiednio.

7. Na postanowienie sądu, o którym mowa w ust. 6, przysługuje zażalenie organowi Straży Granicznej wnioskującemu o wydanie postanowienia. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego.

8. W przypadku wyrażenia przez sąd zgody na udostępnienie informacji, uprawniony przez sąd organ Straży Granicznej pisemnie informuje podmiot obowiązany do udostępnienia informacji i danych o rodzaju i zakresie informacji i danych, które mają być udostępnione, podmiocie, którego informacje i dane dotyczą, oraz o osobie funkcjonariusza upoważnionego do ich odbioru. Do pisemnej informacji dołącza się postanowienie sądu.

9. W terminie do 120 dni od dnia przekazania informacji i danych, o których mowa w ust. 1, Straż Graniczna, z zastrzeżeniem ust. 10 i 11, informuje podmiot, o którym mowa w ust. 5 pkt 4, o postanowieniu sądu wyrażającym zgodę na udostępnienie informacji i danych.

10. Sąd, który wydał postanowienie o udostępnieniu informacji i danych, na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej lub w odniesieniu do spraw realizowanych przez BSWSG na wniosek Komendanta BSWSG, złożony po uzyskaniu pisemnej zgody Prokuratora Generalnego, może odroczyć, w drodze postanowienia, na czas oznaczony, z możliwością dalszego przedłużania, obowiązek, o którym mowa w ust. 9, jeżeli zostanie uprawdopodobnione, że poinformowanie podmiotu, o którym mowa w ust. 5 pkt 4, może zaszkodzić wynikom podjętych czynności operacyjno-rozpoznawczych. Przepis art. 9e ust. 12 stosuje się odpowiednio.

11. Jeżeli w okresie, o którym mowa w ust. 9 lub 10, zostało wszczęte postępowanie przygotowawcze, podmiot wskazany w ust. 5 pkt 4 jest powiadamiany o postanowieniu sądu o udostępnieniu informacji i danych przez prokuratora lub, na jego polecenie, przez Straż Graniczną przed zamknięciem postępowania przygotowawczego albo niezwłocznie po jego umorzeniu.

12. Jeżeli informacje i dane, o których mowa w ust. 1, nie dostarczyły podstaw do wszczęcia postępowania przygotowawczego, organ wnioskujący o wydanie postanowienia pisemnie zawiadamia o tym podmiot, który informacje i dane przekazał.

13. Materiały zgromadzone w trybie, o którym mowa w ust. 1–10, niezawierające informacji potwierdzających zaistnienie przestępstwa podlegają niezwłocznemu, protokolarnemu, komisijnemu zniszczeniu. Zniszczenie materiałów zarządza organ Straży Granicznej, który wnioskował o udostępnienie informacji i danych.

14. Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkody wyrządzone naruszeniem przepisów ust. 3 na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

Art. 10d. 1. Straż Graniczna prowadzi kontrolę, o której mowa w art. 1 ust. 2 pkt 13a, w celu ustalenia stanu faktycznego w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców, prowadzenia działalności gospodarczej przez cudzoziemców oraz powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom.

2. Kontrolę przeprowadzają funkcjonariusze Straży Granicznej pełniący służbę w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej, na podstawie upoważnienia do przeprowadzenia kontroli, zwanego dalej „upoważnieniem”, wystawionego przez właściwego komendanta. Upoważnienie okazuje się przed rozpoczęciem kontroli.

3. Upoważnienie zawiera wskazanie podstawy prawnej, oznaczenie organu kontroli, datę i miejsce wystawienia, imię i nazwisko funkcjonariusza Straży Granicznej uprawnionego do wykonywania kontroli oraz numer jego legitymacji służbowej, nazwę i adres kontrolowanego, określenie zakresu przedmiotowego kontroli, wskazanie daty rozpoczęcia i przewidywanego terminu zakończenia kontroli, podpis osoby udzielającej upoważnienia z podaniem zajmowanego stanowiska lub funkcji oraz pouczenie o prawach i obowiązkach kontrolowanego.

4. W przypadku podejrzenia, że przepisy w zakresie, o którym mowa w ust. 1, nie są przestrzegane, i okoliczności faktyczne uzasadniają niezwłoczne podjęcie kontroli, kontrole przeprowadza się na podstawie legitymacji służbowych. Kontrolowanemu doręcza się upoważnienie nie później niż w terminie 7 dni od podjęcia kontroli. W przypadku kontroli, na podstawie legitymacji służbowych, kontrolowany ma obowiązek wskazać adres do doręczeń. W przypadku braku takiego adresu lub gdy wskazany adres okazał się nieprawdziwy, upoważnienie złożone do akt kontroli uznaje się za doręczone.

5. Kontrolą mogą być objęci pracodawcy, przedsiębiorcy niezatrudniający pracownika i inne instytucje, a także w przypadku uzasadnionego podejrzenia naruszenia przepisów, o których mowa w ust. 1, osoby fizyczne.

6. Kontrolę przeprowadza się w siedzibie kontrolowanego oraz w innych miejscach wykonywania pracy lub prowadzenia działalności gospodarczej, a także w miejscu przechowywania wszelkich dokumentów związanych z zatrudnieniem, powierzeniem pracy lub prowadzeniem działalności gospodarczej.

7. Podczas wykonywania kontroli funkcjonariusze mogą korzystać z pomieszczeń do pracy kontrolowanego. Jeżeli przeprowadzenie czynności kontrolnych tego wymaga, mogą one być przeprowadzone także w jednostce organizacyjnej Straży Granicznej.

8. Kontrolowany, osoba upoważniona do reprezentowania kontrolowanego lub prowadzenia jego spraw, pracownik kontrolowanego oraz osoba współdziałająca z kontrolowanym są obowiązani umożliwić wykonywanie kontroli oraz uczestniczyć w przeprowadzaniu oględzin miejsc wykonywania pracy.

9. Kontrolowany ma obowiązek w wyznaczonym terminie udzielać wszelkich wyjaśnień dotyczących przedmiotu kontroli, dostarczać dokumenty, w tym dokumenty żądane przez kontrolujących funkcjonariuszy, umożliwić sporządzanie ich kopii oraz zapewnić funkcjonariuszom warunki do pracy, w tym w miarę możliwości udostępnić samodzielne pomieszczenie i miejsce do przechowywania dokumentów.

10. Osoby upoważnione do reprezentowania kontrolowanego lub prowadzenia jego spraw, pracownicy kontrolowanego, osoby współdziałające z kontrolowanym oraz inne osoby przebywające w miejscu przeprowadzania kontroli są obowiązani udzielać wyjaśnień dotyczących przedmiotu kontroli, w zakresie wynikającym z wykonywanych czynności lub zadań.

11. Kontrolowany lub osoba przez niego upoważniona są obowiązani do poświadczenia zgodności odpisów i wyciągów oraz kserokopii z dokumentów dostarczonych kontrolującym.

12. Kontrolowany lub osoby, o których mowa w ust. 10, mogą złożyć funkcjonariuszom kontrolującym ustne lub pisemne oświadczenia dotyczące przedmiotu kontroli, które załącza się do protokołu kontroli.

13. W przypadku wystąpienia w toku kontroli okoliczności wymagających wiadomości specjalistycznych, w szczególności dotyczących dokumentów potwierdzających legalność wykonywania pracy przez cudzoziemców, można powołać biegłego.

14. Po przeprowadzeniu kontroli funkcjonariusz sporządza:

- 1) w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w toku kontroli – protokół kontroli;
- 2) w przypadku niestwierdzenia nieprawidłowości – notatkę służbową.

15. Protokół kontroli powinien zawierać w szczególności:

- 1) stopień, imię i nazwisko funkcjonariusza oraz numer jego legitymacji służbowej;
- 2) datę i miejsce sporządzenia protokołu kontroli;
- 3) datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia kontroli;
- 4) miejsce przeprowadzenia kontroli;
- 5) dane kontrolowanego obejmujące nazwę (firmę) lub imię i nazwisko, adres (siedzibę) oraz numer REGON, KRS lub NIP;
- 6) opis okoliczności uzasadniających przeprowadzenie kontroli;
- 7) opis skontrolowanych dokumentów i zezwoleń z podaniem ich numeru, okresu ważności oraz organu, który dokument lub zezwolenie wydał;

- 8) wynik kontroli;
- 9) podpis funkcjonariusza sporządzającego protokół kontroli;
- 10) podpis kontrolowanego lub adnotację o przyczynach jego braku.

16. Notatka służbowa powinna zawierać w szczególności:

- 1) datę i miejsce sporządzenia notatki;
- 2) dane kontrolowanego obejmujące nazwę (firmę) lub imię i nazwisko, adres (siedzibę) oraz numer REGON, KRS lub NIP;
- 3) wynik kontroli;
- 4) podpis funkcjonariusza sporządzającego notatkę.

17. Kontrolowanemu przysługuje prawo zgłoszenia przed podpisaniem protokołu kontroli zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia należy zgłosić na piśmie w terminie 7 dni od dnia przedstawienia protokołu.

18. Odmowa podpisania protokołu kontroli przez kontrolowanego nie stanowi przeszkody do podpisania go przez kontrolującego oraz pozostawienia kontrolowanemu kopii protokołu.

19. W przypadku gdy w przeprowadzaniu kontroli bierze udział tłumacz, protokół kontroli lub notatka służbowa powinny zawierać imię i nazwisko oraz podpis tłumacza.

20. (uchylony)

21. (uchylony)

22. Straż Graniczna w zakresie wykonywania kontroli, o której mowa w ust. 1, współdziała z organami administracji publicznej, a w szczególności z Policją, Państwową Inspekcją Pracy, Krajową Administracją Skarbową, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych oraz związkami zawodowymi i organizacjami pracodawców.

23. Organ Straży Granicznej dokonujący kontroli zawiadamia o podejrzeniu naruszenia przepisów prawa właściwe organy, w szczególności:

- 1) Zakład Ubezpieczeń Społecznych – w przypadku naruszenia przepisów w zakresie ubezpieczeń społecznych oraz składek na Fundusz Pracy;
- 2) Państwową Inspekcję Pracy – w przypadku naruszenia przepisów prawa pracy;
- 3) Krajową Administrację Skarbową – w przypadku naruszenia przepisów prawa podatkowego lub prawa celnego;
- 4) (uchylony)
- 5) Policję lub Prokuraturę – w przypadku podejrzenia popełnienia czynu zabronionego.

23a. Komendant Główny Straży Granicznej jest obowiązany do przekazywania ministrowi właściwemu do spraw pracy oraz ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, nie później niż do dnia 30 kwietnia następnego roku, zbiorczych wyników kontroli, o której mowa w ust. 1, w zakresie dotyczącym powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym bez ważnego dokumentu uprawniającego do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem liczby kontroli przeprowadzonych w poprzednim roku oraz procentowego udziału podmiotów powierzających wykonywanie pracy cudzoziemcom przebywającym bez ważnego dokumentu uprawniającego do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w każdym sektorze, o którym mowa w art. 4 ust. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

24. W zakresie nieuregulowanym w niniejszym rozdziale stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

25. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb przeprowadzania kontroli, o której mowa w ust. 1, oraz wzory stosowanych dokumentów, mając na względzie konieczność zapewnienia sprawności przeprowadzanej kontroli oraz prawidłowego dokumentowania przeprowadzonych czynności kontrolnych.

Art. 10e. 1. W celu realizacji zadań, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1, 2, 4–5d i 10, Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej może zarządzić o zastosowaniu urządzeń uniemożliwiających telekomunikację na określonym obszarze, przez czas niezbędny do wykonywania czynności przez Straż Graniczną, z uwzględnieniem konieczności minimalizacji skutków braku możliwości korzystania z usług telekomunikacyjnych.

2. O zastosowaniu urządzeń, o których mowa w ust. 1, Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG lub komendant oddziału Straży Granicznej niezwłocznie informuje Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

Art. 10f. W celu wykonywania zadań w zakresie kontroli ruchu drogowego, o których mowa w art. 129 ust. 4a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 450, 463, 694 i 720), Straż Graniczna może prowadzić wyszukiwania informacji za pośrednictwem Krajowego Punktu Kontaktowego, na zasadach określonych w art. 80k–80r tej ustawy.

Art. 11. 1. Funkcjonariusze, wykonując zadania, o których mowa w art. 1 ust. 2, mają prawo:

- 1) dokonywania kontroli granicznej;
- 2) dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży, sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej:
  - a) w razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary,
  - b) w celu znalezienia broni lub innych niebezpiecznych przedmiotów mogących służyć do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary,
  - c) w celu znalezienia przedmiotów, których użycie może spowodować naruszenie bezpieczeństwa publicznego lub porządku publicznego,
  - d) w celu znalezienia przedmiotów, których posiadanie jest zabronione, a także przedmiotów podlegających zajęciu na potrzeby postępowań prowadzonych w związku z realizacją czynności, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1–5b, 7 lub 10–14,
  - e) gdy jest to niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa innych osób, w tym funkcjonariuszy realizujących czynności służbowe lub osób w stosunku do których są wykonywane czynności służbowe, gdy osoby te są doprowadzane lub umieszczane lub przebywają w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców,
  - f) jeżeli zachowanie osób, o których mowa w lit. e, wskazuje, że mogą one stanowić zagrożenie dla siebie lub z posiadanych informacji wynika, że podejmowały już wcześniej próby samookaleczenia,
  - g) gdy jest to niezbędne dla zapewnienia porządku w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców.
- 2a) dokonywania kontroli bezpieczeństwa w przejściach granicznych, w portach lotniczych oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej – w celu wykluczenia możliwości popełnienia przestępstw lub wykroczeń, zwłaszcza skierowanych przeciwko nienaruszalności granicy państwowej lub bezpieczeństwa w międzynarodowej komunikacji;
- 2b) pełnienia wart ochronnych na pokładzie statku powietrznego oraz stosowania niezbędnych środków, łącznie z użyciem środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, w celu unieszkodliwienia osoby, która stanowi bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa lotu, zdrowia lub życia pasażerów lub członków załogi;
- 3) wydawania wiz i innych zezwoleń na przekroczenie granicy państwowej na podstawie odrębnych przepisów;
- 4) legitymowania lub ustalania w inny sposób tożsamości osoby;
- 5) zatrzymywania osób w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw;
- 5a) zatrzymywania osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia;
- 5b) doprowadzania:
  - a) osób, o których mowa w pkt 5, do właściwego organu Straży Granicznej, sądu lub prokuratury,
  - b) cudzoziemców, wobec których prowadzone są postępowania określone w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach oraz w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także umieszczonych w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców do organu Straży Granicznej, sądu, prokuratury, jednostki organizacyjnej Policji, wojewody, Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych, placówek opiekuńczo-wychowawczych lub podmiotów leczniczych,
  - c) cudzoziemców:
    - którym została wydana decyzja o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu podlegająca przymusowemu wykonaniu zgodnie z art. 329 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
    - którym odmówiono wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i wystąpiły okoliczności, o których mowa w art. 463 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,

- którym została wydana decyzja o wydaleniu podlegająca przymusowemu wykonaniu zgodnie z art. 71 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2019 r. poz. 293, z 2020 r. poz. 2023 i 2369 oraz z 2021 r. poz. 159),
  - podlegających przekazaniu, o którym mowa w art. 37 ust. 3 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz w art. 393b ust. 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
  - do granicy państwowej albo do portu lotniczego albo morskiego państwa, do którego cudzoziemiec zostaje doprowadzony;
- 5c) pobierania od osób odcisków linii papilarnych lub wycięcia ze śluzówki policzków:
- a) w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego,
  - b) w celu identyfikacji osób o nieustalonej tożsamości oraz osób usiłujących ukryć swoją tożsamość, jeżeli ustalenie tożsamości w inny sposób nie jest możliwe;
- 5d) pobierania od cudzoziemców odcisków linii papilarnych w trybie i przypadkach określonych w przepisach odrębnych;
- 5e) utrwalania wizerunku osób w celu weryfikacji ich tożsamości, identyfikacji osób o nieustalonej tożsamości oraz osób usiłujących ukryć swoją tożsamość;
- 6) przeszukiwania osób, rzeczy, pomieszczeń i środków transportu w trybie i przypadkach określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego i innych ustaw;
- 6a) nakładania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia;
- 7) obserwowania i rejestrowania, przy użyciu środków technicznych służących do rejestracji obrazu i dźwięku, zdarzeń na drogach oraz w innych miejscach publicznych;
- 7a) obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu w pomieszczeniach strzeżonych ośrodków, aresztów dla cudzoziemców lub w pomieszczeniach przeznaczonych dla osób zatrzymanych oraz w innych wykorzystywanych przez Straż Graniczną obiektach i obszarach – w celu zapewnienia bezpieczeństwa przebywającym w nich osobom;
- 7b) obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu lub dźwięku w miejscach innych niż publiczne w trakcie interwencji;
- 8) zatrzymywania pojazdów i wykonywania innych czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego w trybie i przypadkach określonych w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym;
- 9) zatrzymywania i cofania z granicy państwowej do nadawcy szkodliwych materiałów jądrowych i promieniotwórczych, środków chemicznych i biologicznych, jak również odpadów;
- 10) przebywania i poruszania się na gruntach bez uzyskiwania zgody ich właścicieli lub użytkowników oraz przechodzenia przez pola uprawne w czasie bezpośredniego pościgu, również z użyciem psa służbowego, jeżeli nie ma możliwości korzystania z dróg;
- 11) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz jednostek gospodarczych prowadzących działalność w zakresie użyteczności publicznej; wymienione instytucje, organy i jednostki obowiązane są, w zakresie swojego działania, do udzielenia tej pomocy, w zakresie obowiązujących przepisów prawa;
- 12) zwracania się o niezbędną pomoc do innych jednostek gospodarczych i organizacji społecznych, jak również zwracania się w nagłych wypadkach do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy, w ramach obowiązujących przepisów prawa;
- 13) dokonywania sprawdzenia przewencyjnego osób doprowadzanych, umieszczanych lub przebywających w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub osób konwojowanych, w celu ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie lub zdrowie osób lub mienie, a także w celu ochrony przed nieuprawnionymi działaniami skutkującymi zagrożeniem życia lub zdrowia lub bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- 14) wydawania osobom poleceń określonego zachowania się w granicach niezbędnych do wykonania czynności określonych w pkt 1–2b, 4–6, 7, 7a, 9, 10 lub 13 lub w granicach niezbędnych do ochrony przed zatarciem śladów przy zabezpieczeniu miejsca zdarzenia lub w celu uniknięcia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa osób lub mienia, gdy jest to niezbędne do sprawnego i zgodnego z prawem wykonywania tych czynności albo uniknięcia zatarcia śladów przestępstwa lub wykroczenia.

1a. Zatrzymanie osoby może być zastosowane tylko wówczas, gdy inne środki okazały się bezcelowe lub nieskuteczne.

1b. Czynności wymienione w ust. 1 powinny być wykonywane w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której zostały podjęte.

1c. Osobie zatrzymanej na podstawie ust. 1 pkt 5a przysługują uprawnienia przewidziane dla osoby zatrzymanej w Kodeksie postępowania karnego.

1d. Przy wykonywaniu czynności, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 13a, funkcjonariusze Straży Granicznej mają prawo:

- 1) swobodnego poruszania się po terenie jednostki kontrolowanego bez obowiązku uzyskiwania przepustki oraz są zwolnieni z obowiązku poddania się rewizji osobistej;
- 2) kontrolowania dokumentów związanych z zatrudnieniem, powierzeniem pracy lub prowadzeniem działalności gospodarczej oraz sporządzania ich kopii;
- 3) ustalania tożsamości osób przebywających w miejscu przeprowadzania kontroli;
- 4) przesłuchiwania osób podejrzewanych o naruszenie przepisów, o których mowa w art. 10d;
- 5) żądania udzielania wyjaśnień od osób przebywających w miejscu przeprowadzania kontroli;
- 6) dokumentowania czynności kontrolnych z wykorzystaniem środków audiowizualnych;
- 7) korzystania z pomocy biegłych i specjalistów;
- 8) dokonywania oględzin miejsc wykonywania pracy, w szczególności w celu ustalenia liczby miejsc pracy.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb postępowania przy wykonywaniu uprawnień, o których mowa w ust. 1 pkt 4–5c i 5e, oraz wzory dokumentów stosowanych w tych sprawach, a także podmioty uprawnione do zarządzania doprowadzenia i szczegółowe warunki dokonywania doprowadzeń przy użyciu środków transportu, uwzględniając niezbędne środki ostrożności przy wykonywaniu uprawnień, a także skuteczność działań podejmowanych przez Straż Graniczną oraz poszanowanie praw osób, wobec których działania te są podejmowane.

2a. Na sposób przeprowadzania czynności, o których mowa w ust. 1:

- a) pkt 5 i 5a, w terminie 7 dni od dnia dokonania czynności,
- b) pkt 7 i 7b, w terminie 7 dni od dnia gdy podmiot dowiedział się o dokonanych wobec niego czynnościach

– przysługuje zażalenie do prokuratora właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia czynności. Do zażalenia stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego.

2b. Zgromadzone podczas przeprowadzania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 7 i 7b, materiały niezawierające dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego przechowuje się przez okres 2 miesięcy od zakończenia czynności, a następnie dokonuje się ich niezwłocznego protokolarnego, komisyjnego zniszczenia. Zniszczenie materiałów zarządza organ Straży Granicznej, który sprawował nadzór nad przeprowadzeniem czynności.

2c. Czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 7a, nie mogą być wykonywane w miejscach przeznaczonych dla celów sanitarno-higienicznych oraz w pokojach dla cudzoziemców.

2d. Zgromadzone zapisy obrazu, o których mowa w ust. 1 pkt 7a, niezawierające dowodów pozwalających na wszczęcie postępowania karnego albo postępowania w sprawach o wykroczenia, postępowania dyscyplinarnego lub mogących być wykorzystanymi w postępowaniu w ramach czynności wyjaśniających albo dowodów mających znaczenie dla toczących się takich postępowań przechowuje się przez okres 30 dni od dnia zarejestrowania, a następnie niszczy.

2e. Użyte w ust. 1 pkt 7b określenie interwencja oznacza włączenie się funkcjonariusza lub funkcjonariuszy Straży Granicznej w tok zdarzenia mogącego naruszać normy prawne i podjęcie działań zmierzających do ustalenia charakteru, rodzaju i okoliczności powstałego zdarzenia oraz przedsięwzięć ukierunkowanych na przywrócenie naruszonego porządku prawnego.

2f. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 7b, funkcjonariusz Straży Granicznej w miarę możliwości uprzedza osobę, wobec której podejmuje czynności, o rejestrowaniu obrazu lub dźwięku.

3. Osobę zatrzymaną należy niezwłocznie poddać – w razie uzasadnionej potrzeby – badaniu lekarskiemu lub udzielić jej pierwszej pomocy medycznej.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, tryb przeprowadzania badań lekarskich, o których mowa w ust. 3. Rozporządzenie powinno określić osoby przeprowadzające badania, organizację i miejsce przeprowadzenia badań oraz zakres prowadzonej w tych sprawach dokumentacji, a także przypadki uzasadniające potrzebę udzielenia osobie zatrzymanej pierwszej pomocy medycznej.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej przeznaczone dla osób zatrzymanych oraz regulamin pobytu w tych pomieszczeniach. Rozporządzenie powinno określić wyposażenie pomieszczeń dla osób zatrzymanych, podmioty kontrolujące te pomieszczenia, zakres prowadzonej dokumentacji, a także szczegółowe uprawnienia i obowiązki osób zatrzymanych.

5a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki, sposób i formy przeprowadzania czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 7 i 7b, oraz tryb ich dokumentowania i podmioty właściwe w tych sprawach, uwzględniając dostosowanie sposobu i form przeprowadzania czynności do rodzaju działań podejmowanych przez funkcjonariuszy.

5b. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób przechowywania i niszczenia zapisów obrazu, o których mowa w ust. 1 pkt 7a, oraz udostępniania ich uprawnionym podmiotom, uwzględniając potrzebę właściwego zabezpieczenia utraconego obrazu przed utratą, zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem.

6. (uchylony)

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy tryb dokonywania kontroli, o której mowa w ust. 1 pkt 1, a także poświadczenia w dokumentach podróży przekroczenia granicy państwowej,
- 2) wzory dokumentów wykorzystywanych w celu potwierdzenia wjazdu lub wyjazdu oraz poświadczających zatrzymanie dokumentu podczas kontroli granicznej,
- 3) wzór pieczęci poświadczającej daty i miejsca przekroczenia granicy

– uwzględniając możliwość ograniczenia lub odstąpienia od kontroli granicznej oraz jej dokonywania poza kolejnością, szczególne kategorie osób przekraczających granicę oraz okoliczności jej przekraczania, możliwość użycia środków technicznych oraz psa służbowego podczas tej kontroli, a także konieczność dokumentowania wykonanych czynności, w tym dostosowania wzorów dokumentów i pieczęci do obowiązujących w tym zakresie przepisów Unii Europejskiej.

7a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, formy kontroli bezpieczeństwa przeprowadzanej w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w środkach komunikacji międzynarodowej, uwzględniając wymogi koordynacji działań Straży Granicznej z innymi organami i instytucjami działającymi w przejściu granicznym oraz wymogi obowiązujące w zakresie kontroli bezpieczeństwa w lotniczych przejściach granicznych oraz w środkach komunikacji lotniczej.

7b. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, określi, w drodze rozporządzenia, warunki, jakie muszą spełniać funkcjonariusze wchodzący w skład wart ochronnych na pokładzie statku powietrznego, sposób pełnienia służby na pokładzie statku powietrznego oraz wyposażenie funkcjonariuszy wchodzących w skład wart ochronnych, uwzględniając konieczność zapobieżenia aktom bezprawnej ingerencji w czasie trwania lotu oraz zapewnienia bezpieczeństwa osób znajdujących się na pokładzie statku powietrznego.

8. Za szkody wyrządzone czynnościami, o których mowa w ust. 1 pkt 10, przysługuje odszkodowanie według zasad prawa cywilnego.

9. (uchylony)

Art. 11a. (uchylony)

Art. 11aa. 1. Kontrola osobista polega na sprawdzeniu:

- 1) zawartości odzieży i obuwia osoby poddawanej kontroli osobistej, zwanej dalej „osobą kontrolowaną”, i przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, bez odsłaniania przykrytej odzieżą powierzchni ciała;
- 2) zawartości odzieży i obuwia osoby kontrolowanej oraz przedmiotów, które znajdują się na jej ciele, z odsłonięciem przykrytych odzieżą powierzchni ciała w celu oraz w zakresie niezbędnym do odebrania broni lub przedmiotów, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d, w przypadku gdy ujawniono ich posiadanie przez osobę kontrolowaną podczas sprawdzenia, o którym mowa w pkt 1, i gdy do ich odebrania nie jest wystarczające zastosowanie czynności, o których mowa w pkt 1;

- 3) jamy ustnej, nosa, uszu oraz włosów osoby kontrolowanej;
- 4) miejsc intymnych osoby kontrolowanej, w szczególności uzasadnionych przypadkach.

2. Funkcjonariusz dokonuje kontroli osobistej w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej oraz w zakresie niezbędnym w danych okolicznościach do realizowania celu dokonywanej kontroli.

3. Podczas sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 4, osoba kontrolowana powinna być częściowo ubrana. Funkcjonariusz najpierw sprawdza część odzieży, a przed sprawdzeniem kolejnej części umożliwia osobie kontrolowanej włożenie odzieży już sprawdzonej.

4. Sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lub 2, można dokonać wzrokowo, manualnie lub z wykorzystaniem psa służbowego lub środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń, których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, a sprawdzenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 lub 4 – wzrokowo lub manualnie.

5. Osoba kontrolowana jest obowiązana umożliwić funkcjonariuszom dokonanie czynności, o których mowa w ust. 1.

6. Kontrolę osobistą przeprowadza funkcjonariusz tej samej płci, co osoba kontrolowana, w miejscu niedostępnym w czasie dokonywania kontroli dla osób postronnych.

7. Jeżeli kontrola osobista musi być przeprowadzona niezwłocznie, w szczególności ze względu na okoliczności mogące stanowić zagrożenie życia lub zdrowia ludzkiego lub mienia, może jej dokonać funkcjonariusz płci odmiennej niż osoba kontrolowana, także w miejscu niespełniającym warunku, o którym mowa w ust. 6, w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby kontrolowanej.

8. Podczas kontroli osobistej może być obecna osoba przybrana przez dokonującego czynności, a w przypadku gdy nie uniemożliwi to przeprowadzenia kontroli osobistej albo nie utrudni jej przeprowadzenia w istotny sposób, podczas kontroli może być obecna także osoba wskazana przez osobę kontrolowaną.

9. Funkcjonariusz dokonujący kontroli osobistej:

- 1) podaje swój stopień, imię i nazwisko w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, jeżeli wcześniej nie wykonał tych czynności;
- 2) podaje podstawę prawną oraz przyczynę podjęcia czynności;
- 3) legitymuje osobę kontrolowaną oraz inne osoby, jeżeli uczestniczą w czynności;
- 4) może wezwać osobę kontrolowaną do dobrowolnego wydania broni lub przedmiotów, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d;
- 5) może żądać:
  - a) opróżnienia przez osobę kontrolowaną kieszeni, innych części odzieży, przedmiotów znajdujących się na ciele osoby kontrolowanej lub przez nią posiadanych,
  - b) zdjęcia odzieży, obuwia lub bielizny przez osobę kontrolowaną,
  - c) przyjęcia przez osobę kontrolowaną odpowiedniej pozycji ciała w sposób umożliwiający sprawdzenie miejsc intymnych;
- 6) odbiera osobie kontrolowanej broń lub przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d;
- 7) sprawdza czy informacje o osobie kontrolowanej, przedmiotach lub dokumentach posiadanych przez tę osobę są przetwarzane w zbiorach danych prowadzonych przez Straż Graniczną lub w dostępnych Straży Granicznej krajowych i międzynarodowych systemach informacyjnych, w których przetwarza się informacje, w tym dane osobowe, o osobach podejrzanych o popełnienie przestępstw, osobach zaginionych lub osobach poszukiwanych w związku z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego lub w których przetwarza się informacje o skradzionych lub utraconych dokumentach lub przedmiotach w celu ich odnalezienia.

10. Po zakończeniu kontroli osobistej funkcjonariusz:

- 1) odnotowuje dokonanie kontroli osobistej w dokumentacji służbowej, określając datę, miejsce, czas i przyczynę jej przeprowadzenia, zakres przeprowadzonych czynności oraz dane osoby kontrolowanej i osób w niej uczestniczących – jeżeli w toku kontroli nie ujawniono przedmiotów, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d;
- 2) sporządza protokół z kontroli osobistej – jeżeli w toku kontroli osobistej ujawniono przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d.

11. Funkcjonariusz poucza osobę kontrolowaną o prawie do złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 13, oraz o możliwości żądania sporządzenia protokołu z kontroli osobistej. Funkcjonariusz sporządza protokół z kontroli osobistej, jeżeli osoba kontrolowana zgłosiła takie żądanie bezpośrednio po jej dokonaniu.

12. Protokół z kontroli osobistej zawiera w szczególności:

- 1) oznaczenie czynności, podstawy prawnej jej podjęcia, jej miejsca oraz danych osoby kontrolowanej i osób w niej uczestniczących, obejmujących imię, nazwisko, numer PESEL lub datę urodzenia oraz rodzaj i cechy identyfikacyjne dokumentu, na podstawie którego ustalono tożsamość osoby;
- 2) datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia czynności;
- 3) dane funkcjonariusza dokonującego kontroli obejmujące stopień, imię i nazwisko oraz nazwę jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, w której pełni służbę;
- 4) przebieg kontroli, oświadczenia i wnioski osoby kontrolowanej i osób w niej uczestniczących;
- 5) spis znalezionych i odebranych przedmiotów oraz w miarę potrzeby ich opis;
- 6) pouczenie osoby kontrolowanej o jej prawach;
- 7) w miarę potrzeby opis innych okoliczności dotyczących przebiegu kontroli.

13. Osobie kontrolowanej przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia czynności, w terminie 7 dni od dokonania kontroli osobistej, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 Kodeksu postępowania karnego.

14. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania kontroli osobistej sąd zawiadamia o tym prokuratora oraz kierownika jednostki organizacyjnej Straży Granicznej nadrzędnej nad jednostką, w której pełni służbę funkcjonariusz, który dokonał kontroli osobistej.

15. W przypadku gdy przedmioty ujawnione w wyniku czynności, o których mowa w ust. 1, stwarzają niebezpieczeństwo dla życia, zdrowia lub mienia, funkcjonariusz, w granicach dostępnych środków, niezwłocznie podejmuje czynności ochronne.

16. Zażalenie, o którym mowa w ust. 13, składa się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Straży Granicznej właściwej według miejsca dokonania kontroli osobistej. Jednostka organizacyjna, o której mowa w zdaniu pierwszym, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego.

Art. 11ab. 1. Przeglądanie zawartości bagaży lub sprawdzanie ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej polega na:

- 1) wzrokowej kontroli zawartości bagaży lub ładunków;
- 2) manualnym sprawdzeniu elementów konstrukcyjnych bagaży oraz znajdujących się w nich przedmiotów;
- 3) manualnym sprawdzeniu ładunków;
- 4) sprawdzenie bagaży lub ładunków z wykorzystaniem psa służbowego;
- 5) sprawdzeniu bagaży lub ładunków z wykorzystaniem psa służbowego lub urządzeń i sprzętu specjalistycznego, w szczególności służącego do wykrywania przedmiotów, których posiadanie jest zabronione, materiałów wybuchowych, środków odurzających lub substancji psychotropowych i ich prekursorów.

2. Funkcjonariusz realizuje czynności, o których mowa w ust. 1, w zakresie, w jakim jest to niezbędne w danych okolicznościach.

3. Funkcjonariusz realizuje czynności, o których mowa w ust. 1, w obecności osoby posiadającej bagaż lub przewożącej ładunek albo przedstawiciela przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego.

4. W przypadku braku możliwości zapewnienia natychmiastowej obecności osób, o których mowa w ust. 3, funkcjonariusz może przejrzeć zawartość bagaży lub sprawdzić ładunek bez ich obecności, jeżeli z posiadanych informacji wynika, że zwłoka może spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzkiego lub mienia, lub gdy istnieje uzasadniona obawa zniszczenia bądź utracenia przedmiotów mogących stanowić dowód w sprawie albo podlegających zajęciu w postępowaniu karnym.

5. Funkcjonariusz, w związku z realizacją czynności, o których mowa w ust. 1, ma prawo żądania udostępnienia bagaży lub przewożonych ładunków, w tym otwarcia bagażnika oraz udostępnienia przestrzeni bagażowej w środkach komunikacji do przejrzania, wyjęcia przewożonych bagaży lub ładunków oraz otwarcia i pokazania ich zawartości.

6. Osoby, o których mowa w ust. 3, są obowiązane udostępnić bagaż lub ładunek funkcjonariuszowi do przejrzania lub sprawdzenia, w tym wykonać czynności, o których mowa w ust. 5.

7. Funkcjonariusz realizujący czynności, o których mowa w ust. 1:

- 1) podaje swój stopień, imię i nazwisko w sposób umożliwiający odnotowanie tych danych, jeżeli wcześniej nie wykonał tych czynności;
- 2) podaje podstawę prawną oraz przyczynę podjęcia czynności;
- 3) legitymuje osoby uczestniczące w czynności;
- 4) może żądać wydania przez osoby, o których mowa w ust. 3, przedmiotów, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d;
- 5) odbiera od osób, o których mowa w ust. 3, przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d.

8. Sprawdzenia ładunku znajdującego się pod zamknięciem urzędowym dokonuje się w obecności funkcjonariusza Służby Celno-Skarbowej.

9. Przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzania ładunków dokonuje się w miarę możliwości w sposób niepowodujący ich uszkodzenia.

10. Po zakończeniu realizacji czynności, o których mowa w ust. 1, funkcjonariusz poucza osoby, o których mowa w ust. 3, o prawie do złożenia zażalenia, o którym mowa w ust. 12, oraz o prawie do żądania sporządzenia protokołu z dokonanej czynności.

11. Funkcjonariusz sporządza protokół, jeżeli osoby, o których mowa w ust. 3, zgłosiły takie żądanie bezpośrednio po dokonaniu czynności oraz gdy w toku czynności ujawniono przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d. Do sporządzenia protokołu stosuje się odpowiednio przepis art. 11aa ust. 12.

12. Posiadaczowi bagaży lub ładunków lub przedstawicielowi przewoźnika, spedytora lub agenta morskiego, w obecności którego dokonano czynności określonych w ust. 1, przysługuje zażalenie do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia czynności, w terminie 7 dni od dnia jej dokonania, w celu zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości jej dokonania. Do zażalenia stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 50 Kodeksu postępowania karnego.

13. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości dokonania kontroli osobistej sąd zawiadamia o tym prokuratora oraz kierownika jednostki organizacyjnej Straży Granicznej nadrzędnej nad jednostką, w której pełni służbę funkcjonariusz, który dokonał kontroli osobistej.

14. Zażalenie, o którym mowa w ust. 12, składa się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej Straży Granicznej właściwej według miejsca dokonania kontroli osobistej. Jednostka organizacyjna, o której mowa w zdaniu pierwszym, niezwłocznie przekazuje zażalenie do sądu rejonowego.

Art. 11ac. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzory protokołów, o których mowa w art. 11aa ust. 10 pkt 2 i art. 11ab ust. 10, uwzględniając konieczność zawarcia informacji dotyczących czasu, miejsca i przyczyny dokonania kontroli osobistej albo przeglądania zawartości bagaży lub sprawdzania ładunków, danych osobowych osoby, w stosunku do której zostały wykonane czynności, a także informacji niezbędnych do ustalenia przebiegu i wyniku tych czynności.

Art. 11ad. 1. Sprawdzenie prewencyjne, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 13, polega na manualnym sprawdzeniu osoby, zawartości jej odzieży oraz przedmiotów znajdujących się na jej ciele lub przez nią posiadanych, sprawdzeniu za pomocą środków technicznych niezbędnych do wykrywania materiałów i urządzeń niebezpiecznych lub których posiadanie jest zabronione, w szczególności broni, materiałów wybuchowych, środków odurzających, substancji psychotropowych i ich prekursorów, sprawdzeniu biochemicznym lub z wykorzystaniem psa służbowego w zakresie niezbędnym do realizacji celu podejmowanych czynności w danych okolicznościach oraz w sposób możliwie najmniej naruszający dobra osobiste osoby, wobec której czynności są wykonywane.

2. Sprawdzenie prewencyjne, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 13, może polegać również na:

- 1) żądaniu zdjęcia przez osobę odzieży i obuwia;
- 2) zdjęciu osobie odzieży i obuwia w przypadku niewykonania żądania, o którym mowa w pkt 1;
- 3) sprawdzeniu ciała osoby oraz zdjętej odzieży i obuwia, w tym z wykorzystaniem środków, o których mowa w ust. 1.

3. Czynności, o których mowa w ust. 2, wykonuje się w sposób umożliwiający osobie pozostawienie części odzieży na ciele, a po sprawdzeniu zdjętej odzieży – jej włożenie przed zdjęciem pozostałej niesprawdzonej części odzieży oraz w warunkach zapewniających poszanowanie intymności.

4. Do sprawdzenia prewencyjnego, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 13, przepisy art. 11aa ust. 6, 7 i 15 stosuje się odpowiednio.

5. W przypadku gdy w toku sprawdzenia prewencyjnego, o którym mowa w art. 11 ust. 1 pkt 13, ujawniono przedmioty, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2 lit. b–d, sprawdzenie to traktuje się jako kontrolę osobistą oraz stosuje się odpowiednio przepisy art. 11aa.

Art. 11b. 1. W przypadku zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w strefie nadgranicznej, w szczególności:

- 1) bezpośredniego zagrożenia zamachem na nienaruszalność granicy państwowej lub jego dokonania,
- 2) sprowadzenia bezpośredniego niebezpieczeństwa powszechnego dla życia, zdrowia lub wolności obywateli,
- 3) bezpośredniego zagrożenia zamachem na obiekty lub urządzenia wykorzystywane przez Straż Graniczną,
- 4) zagrożenia przestępstwem o charakterze terrorystycznym lub jego dokonania w stosunku do obiektów lub urządzeń, o których mowa w pkt 3, lub mogącym skutkować niebezpieczeństwem dla życia ludzkiego

– jeżeli użycie sił Straży Granicznej okaże się niewystarczające lub uzasadnia to stopień zagrożenia, do pomocy Straży Granicznej mogą być użyte oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zwane dalej „oddziałami i pododdziałami Sił Zbrojnych”.

2. Użycie oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych w przypadkach, o których mowa w ust. 1, następuje na podstawie postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wydanego na wniosek Prezesa Rady Ministrów.

3. W przypadku niecierpiącym zwłoki decyzję o udzieleniu pomocy, o której mowa w ust. 1, podejmuje Minister Obrony Narodowej, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, określający zakres i formę pomocy, zawiadamiając o niej niezwłocznie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Prezesa Rady Ministrów.

4. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie wydaje postanowienie o zatwierdzeniu lub uchyleniu decyzji, o której mowa w ust. 3.

5. Żołnierzom oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych kierowanych do pomocy Straży Granicznej przysługują w zakresie niezbędnym do wykonywania ich zadań, wobec wszystkich osób, uprawnienia funkcjonariuszy Straży Granicznej określone w art. 11 ust. 1 pkt 2, 4–5a, 5b lit. a i b, pkt 6, 7, 7a i 10 oraz art. 23. Korzystanie z tych uprawnień następuje na zasadach i w trybie określonych dla funkcjonariuszy Straży Granicznej.

6. Użycie oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych w przypadkach określonych w ust. 1 ma być odpowiednie do stopnia zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w strefie nadgranicznej.

7. Stopień zagrożenia określa organ koordynujący działania podejmowane przez oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych na podstawie przewidywanego rozwoju sytuacji, w tym zagrożenia popełnieniem przestępstwa o charakterze terrorystycznym, oraz z uwzględnieniem aktualnego poziomu dostępności sił i środków pozostających w dyspozycji Straży Granicznej.

8. Organem koordynującym działania podejmowane przez Straż Graniczną oraz oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych jest:

- 1) komendant oddziału Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce działań podejmowanych przez Straż Graniczną oraz oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych;
- 2) Komendant Główny Straży Granicznej – w przypadku działań podejmowanych przez Straż Graniczną oraz oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych, wykraczających poza obszar właściwości miejscowej jednego komendanta oddziału Straży Granicznej.

9. Komendanci, o których mowa w ust. 8, koordynują działania podejmowane przez Straż Graniczną oraz oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych w porozumieniu z Dowódcą Operacyjnym Rodzajów Sił Zbrojnych.

10. Oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych użyte do pomocy Straży Granicznej pozostają w systemie dowodzenia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

11. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, podmioty organizujące współdziałanie oraz sposób:

- 1) organizacji współdziałania Straży Granicznej oraz oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych,
- 2) koordynowania działań podejmowanych przez Straż Graniczną oraz oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych,
- 3) wymiany informacji i logistycznego wsparcia działań Straży Granicznej prowadzonych z pomocą oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych

– w przypadkach, o których mowa w ust. 1.

12. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 11, Rada Ministrów uwzględni:

- 1) zachowanie ciągłości dowodzenia, w tym oddziałami i pododdziałami Sił Zbrojnych;
- 2) ochronę wymienianych informacji oraz zakres logistycznego wsparcia.

Art. 11c. 1. W przypadku zagrożenia bezpieczeństwa publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w strefie nadgranicznej, jeżeli Straż Graniczna nie dysponuje możliwością skutecznego przeciwdziałania zagrożeniu lub dokonaniu przestępstwa lub uzasadnia to rodzaj zagrożenia, mogą być użyte oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych w formie prowadzonego samodzielnie przeciwdziałania.

2. Użycie oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych w przypadku, o którym mowa w ust. 1, następuje na podstawie postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wydanego na wniosek Prezesa Rady Ministrów.

3. W przypadku niecierpiącym zwłoki decyzję o użyciu oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych, o którym mowa w ust. 1, podejmuje Minister Obrony Narodowej, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, określając rodzaj zagrożenia i formy samodzielnego przeciwdziałania, zawiadamiając o niej niezwłocznie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Prezesa Rady Ministrów.

4. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie wydaje postanowienie o zatwierdzeniu lub uchyleniu decyzji, o której mowa w ust. 3.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, do działań oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych stosuje się odpowiednio art. 3 ust. 2a ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372).

Art. 11d. 1. W przypadku zagrożenia bezpieczeństwa lub porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego oraz w strefie nadgranicznej, jeżeli siły Straży Granicznej są niewystarczające lub mogą okazać się niewystarczające do wykonania ich zadań w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego lub uzasadnia to stopień zagrożenia, Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych uzgodniony z Ministrem Obrony Narodowej, może zarządzić użycie żołnierzy Żandarmerii Wojskowej do udzielenia pomocy Straży Granicznej.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, żołnierzom Żandarmerii Wojskowej przysługują, w zakresie niezbędnym do wykonania ich zadań, wobec wszystkich osób, uprawnienia funkcjonariuszy Straży Granicznej określone w art. 11 ust. 1 pkt 2, 4–5a, 5b lit. a i b, pkt 6–8 i 10 oraz art. 23. Korzystanie z tych uprawnień następuje na zasadach i w trybie określonych dla funkcjonariuszy Straży Granicznej.

Art. 12. 1. Komendant Główny Straży Granicznej może, za zgodą ministra właściwego do spraw wewnętrznych, powoływać samodzielnych przedsiębiorców dla realizacji zadań specjalistycznych uzupełniających ustawowe zadania Straży Granicznej.

2. Na wniosek osób fizycznych lub prawnych organy Straży Granicznej mogą wyrazić zgodę na odpłatne wykonywanie przez podległych im funkcjonariuszy zleconych czynności z zakresu posiadanych umiejętności specjalistycznych.

Art. 13. W czasie wykonywania czynności służbowych związanych z ochroną granicy państwowej funkcjonariusze mogą, na obszarze strefy nadgranicznej, korzystać nieodpłatnie ze środków komunikacji publicznej.

Art. 14. 1. W przypadku gdy wymagają tego względy obronności państwa lub nienaruszalności granicy państwowej, dowódcy jednostek pływających Straży Granicznej na morskich wodach wewnętrznych i morzu terytorialnym mają prawo:

- 1) wezwać statek do zmniejszenia prędkości przepływu, zatrzymania się do kontroli oraz zastosowania się do wskazanego kursu przepływu;
- 2) zatrzymać statek, sprawdzić dokumenty dotyczące statku i ładunku, wylegitymować załogę statku oraz znajdujących się na nim pasażerów, zbadać ładunek i przeszukać pomieszczenia statku, a także zatrzymać osobę podejrzaną o popełnienie przestępstwa;
- 3) zmusić statek do zawinięcia do wskazanego portu, jeżeli kapitan nie stosuje się do wydanych poleceń.

2. Dowódcy jednostek pływających Straży Granicznej mają prawo do podejmowania działań, o których mowa w ust. 1, również gdy statek na morskich wodach wewnętrznych lub morzu terytorialnym:

- 1) przyjmuje na pokład lub wysadza ludzi wbrew obowiązującym przepisom;
- 2) dokonuje załadunku lub wyładunku towarów poza miejscami do tego wyznaczonymi;
- 3) opuszcza port bez kontroli granicznej;
- 4) nawiązuje łączność z wybrzeżem w celach przestępczych;
- 5) łowi ryby lub eksploatuje w innych sposób wody i dno morskie wbrew obowiązującym przepisom;
- 6) wpływa na obszar strefy zamkniętej lub niebezpiecznej dla żeglugi lub rybołówstwa;
- 7) zakotwicza poza miejscem do tego przeznaczonym;
- 8) narusza przepisy dotyczące bezpieczeństwa żeglugi i transportu;
- 9) narusza przepisy sanitarne lub ochrony środowiska.

3. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, przysługują również przy wykonywaniu zadań w zakresie ochrony praw Rzeczypospolitej Polskiej w jej wyłącznej strefie ekonomicznej, której status i zakres określają odrębne przepisy i umowy międzynarodowe.

4. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1, przysługują również w stosunku do statków przepływających przez strefę przyległą przy wykonywaniu zadań mających na celu zapobieganie naruszaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przepisów, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 4 lit. a–d.

Art. 15. Uprawnienia określone w art. 14 ust. 1 przysługują dowódcom jednostek pływających Straży Granicznej również w stosunku do statków przepływających przez morze terytorialne, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa na ich pokładzie lub na skutek zawiadomienia o popełnieniu na nim przestępstwa, podczas ich przepływu przez to morze, jeżeli:

- 1) skutki przestępstwa rozciągają się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) przestępstwo narusza spokój lub porządek publiczny na morzu terytorialnym;
- 3) jest to konieczne do zwalczania nielegalnego handlu środkami odurzającymi lub substancjami psychotropowymi;
- 4) kapitan statku, przedstawiciel dyplomatyczny lub urzędnik konsularny państwa bandery statku zwróci się do właściwych organów polskich o pomoc.

Art. 16. 1. Jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że statek w czasie pobytu na morskich wodach wewnętrznych lub na morzu terytorialnym naruszył przepisy obowiązujące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i mimo wezwania do zatrzymania się lub po zatrzymaniu go usiłuje zbiec, dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej może, w celu zatrzymania statku, zarządzić wszczęcie za nim pościgu.

1a. Pościg może być wszczęty, jeżeli statek znajduje się na morskich wodach wewnętrznych, morzu terytorialnym lub w strefie przyległej.

2. Jeżeli obcy statek naruszył polskie przepisy obowiązujące w wyłącznej strefie ekonomicznej, pościg można wszcząć również gdy statek znajduje się w tej strefie.

3. Pościg na morzu prowadzą jednostki pływające Straży Granicznej oraz statki powietrzne wykonujące zadania w ochronie granicy państwowej.

Art. 17. 1. Przed rozpoczęciem pościgu należy, z odległości umożliwiającej odebranie sygnału, przekazać wizualny i dźwiękowy sygnał polecający zatrzymanie się statku.

2. Jednostki pływające Straży Granicznej w celu zatrzymywania statków stosują sygnały międzynarodowego kodu sygnałowego z jednoczesnym wystrzeleniem, dla zwrócenia uwagi statku, dwóch naboju sygnałowych koloru zielonego i zapaleniem w nocy dwóch zielonych świateł rozpoznawczych na maszcie, przysługujących jednostkom pływającym ochraniającym granicę państwową. Sygnałem do zatrzymania statków, stosowanym przez statki powietrzne, są dwa naboje sygnałowe koloru zielonego wystrzelone przed dziób statku.

3. Pościg rozpoczęty na polskich morskich wodach wewnętrznych albo na polskim morzu terytorialnym może być kontynuowany poza granicą morza terytorialnego, a rozpoczęty w polskiej strefie przyległej lub w polskiej wyłącznej strefie ekonomicznej może być kontynuowany poza granicą tych stref, pod warunkiem że nie został przerwany. Ciągłość pościgu powinna być zachowana niezależnie od tego, czy jest on prowadzony przez jednostki pływające, czy we współdziałaniu tych jednostek ze statkami powietrznymi.

4. Statek powietrzny wzywający do zatrzymania się statku ściga ten statek do czasu przybycia jednostki pływającej Straży Granicznej w celu przejścia pościgu.

5. W stosunku do statków zatrzymanych w czasie pościgu dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej postępuje zgodnie z trybem określonym w art. 14.

6. W każdym przypadku zatrzymania statku należy sporządzić podpisany przez obie strony protokół w dwóch egzemplarzach w językach polskim i angielskim, z których jeden należy doręczyć kapitanowi statku. Kapitan statku może wnieść do protokołu lub w oddzielnym piśmie swoje zastrzeżenia i uwagi w dowolnym języku.

7. Prawo pościgu ustaje, gdy ścigany statek wejdzie na morze terytorialne obcego państwa.

Art. 18. 1. Jeżeli statek mimo wezwania nie zatrzyma się i usiłuje zbiec, dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej ma prawo podjąć skuteczne środki do jego zatrzymania, o których mowa w art. 25.

2. Użycie broni pokładowej przez jednostki pływające Straży Granicznej do ściganego statku może mieć miejsce jedynie w sytuacjach wyjątkowych i jako środek ostateczny, gdy inne środki nie są wystarczające do zatrzymania statku lub wymuszenia posłuszeństwa, lecz nie powinno zmierzać do jego zatopienia.

Art. 19. 1. Ilekroć w ustawie używa się określenia „statek”, należy przez to rozumieć urządzenie pływające, o którym mowa w ustawie – Kodeks morski.

2. Sposób postępowania w sytuacjach określonych w art. 14–18 w stosunku do okrętów wojennych określają odrębne przepisy.

2a. Straż Graniczna współdziała z Siłami Powietrznymi w zakresie ochrony granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej.

2b. Współdziałanie, o którym mowa w ust. 2a, polega na:

- 1) utrzymywaniu stałej łączności i przekazywaniu przez jednostki współdziałające informacji dotyczących:
  - a) wykrycia statków powietrznych – pilotowych i bezpilotowych aparatów latających, w szczególności: samolotów, śmigłowców, szybowców, lotni, balonów, sond, przelatujących przez granicę państwową na wysokości do 500 m,
  - b) zaobserwowanych awarii statków powietrznych oraz sygnałów wzywania pomocy,
  - c) planowanych lotów statków powietrznych na małych wysokościach w rejonie strefy nadgranicznej;
- 2) udzielaniu pomocy statkom powietrznym znajdującym się w sytuacjach awaryjnych w strefie nadgranicznej.

2c. Straż Graniczna współdziała z Marynarką Wojenną w zakresie ochrony granicy państwowej na morzu.

2d. Współdziałanie, o którym mowa w ust. 2c, polega na utrzymywaniu stałej łączności i przekazywaniu przez jednostki współdziałające informacji dotyczących:

- 1) ujawnionych przestępstw skierowanych przeciwko nienaruszalności granicy państwowej;
- 2) wykrycia jednostek pływających zagrażających pokojowi, porządkowi publicznemu lub bezpieczeństwu Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) wykrycia obcych okrętów wojennych i samolotów wojskowych na polskich obszarach morskich;
- 4) wykrycia w zasięgu obserwacji technicznej i wzrokowej nierozpoznanych obiektów nawodnych oraz statków powietrznych;
- 5) zaobserwowanych awarii jednostek pływających i statków powietrznych oraz sygnałów wzywania pomocy;
- 6) zaobserwowanych zanieczyszczeń powierzchni na polskich obszarach morskich lub w rejonach zagrażających tym obszarom;
- 7) eksploatacji polskich obszarów morskich oraz naruszenia przez statki przepisów tych obszarów;
- 8) planowanych ćwiczeń na morzu.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady współdziałania Straży Granicznej z Siłami Powietrznymi i Marynarką Wojenną Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie ochrony granicy państwowej, uwzględniając zakres współdziałania oraz podmioty uprawnione do jego organizacji i koordynacji.

Art. 19a. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania dotyczące technicznego i pozatechnicznego bezpieczeństwa żeglugi jednostek pływających Straży Granicznej. Rozporządzenie powinno w szczególności określić wymagania w zakresie budowy stałych urządzeń i wyposażenia statków oraz wyposażenia w środki ratunkowe.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może, w drodze zarządzenia, uznać za obowiązujące w stosunku do jednostek pływających Straży Granicznej przepisy techniczne z zakresu budowy i wyposażenia statków wydane przez polską instytucję klasyfikacyjną.

Art. 20. Przepisy ustawy nie naruszają uprawnień okrętów wojennych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 21. Jeżeli w czasie korzystania lub w związku z korzystaniem przez Straż Graniczną z pomocy osób, o których mowa w art. 9b ust. 1, osoby te utraciły życie albo poniosły uszczerbek na zdrowiu lub szkodę w mieniu, odszkodowanie przysługuje na zasadach i w trybie określonych w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Rozdział 4

(uchylony)

Rozdział 5

Użycie lub wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej

Art. 23. 1. W przypadkach, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2418), funkcjonariusze mogą użyć środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1–7, pkt 9–11, pkt 12 lit. a, c i d, pkt 13 i 16–20 tej ustawy, lub wykorzystać te środki.

2. W przypadkach, o których mowa w art. 45 pkt 1–3 i pkt 4 lit. a i b oraz w art. 47 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, funkcjonariusze mogą użyć broni palnej lub ją wykorzystać.

3. Użycie i wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz dokumentowanie tego użycia i wykorzystania odbywa się na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej.

Art. 24. (uchylony)

Rozdział 6

Użycie środków przymusu w stosunku do statków morskich i powietrznych

Art. 25. 1. Jeżeli statek na morskich wodach wewnętrznych lub na morzu terytorialnym, mimo wezwania, nie zatrzyma się i nie zaniecha działań naruszających przepisy obowiązujące na tych wodach, dowódca jednostki pływającej Straży Granicznej może wydać rozkaz oddania strzału ostrzegawczego w powietrze, następnie zaś strzału przed dziób i za rufę statku. Jeżeli statek mimo to nie zastosuje się do wezwania, dowódca jednostki pływającej może rozkazać otworzyć ogień do tego statku. Te same zasady stosuje się przy pościgu na morzu pełnym.

2. W przypadku ostrzelania jednostki pływającej Straży Granicznej można użyć broni bez ostrzeżenia.

Art. 26. Zasady użycia środków przymusu w stosunku do statków powietrznych znajdujących się w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej określają przepisy ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1776) oraz ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2020 r. poz. 1970 oraz z 2021 r. poz. 784 i 847).

Art. 27. (uchylony)

Art. 28. (uchylony)

Rozdział 7

Bandera i znaki rozpoznawcze

Art. 29. Jednostki pływające Straży Granicznej podnoszą jako banderę flagę państwową z godłem Rzeczypospolitej Polskiej, określoną w odrębnych przepisach.

Art. 30. 1. W czasie wykonywania zadań określonych w ustawie jednostki pływające Straży Granicznej podnoszą, niezależnie od bandery, flagę Straży Granicznej.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór flagi Straży Granicznej, okoliczności i warunki jej podnoszenia oraz sposób oznakowania jednostek pływających i statków powietrznych, a także znaki rozpoznawcze używane przez statki powietrzne w nocy, uwzględniając sposób umieszczania bandery i flagi na jednostkach pływających oraz znaków, umożliwiającą szybką identyfikację jednostek pływających i statków powietrznych.

Rozdział 8

Służba w Straży Granicznej

Art. 31. 1. Służbę w Straży Granicznej może pełnić osoba posiadająca wyłącznie obywatelstwo polskie, o nieposzlakowanej opinii, niekarana za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, korzystająca w pełni z praw publicznych, posiadająca co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe oraz zdolność fizyczną i psychiczną do służby w formacjach uzbrojonych, podległych szczególnej dyscyplinie służbowej, której gotowa jest się podporządkować, a także dająca rękojmię zachowania tajemnicy stosownie do wymogów określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych.

1a. Przyjęcie kandydata do służby w Straży Granicznej poprzedza się postępowaniem kwalifikacyjnym, na które składa się:

- 1) przyjęcie podania o przyjęcie do służby, kwestionariusza osobowego, a także dokumentów stwierdzających wykształcenie i kwalifikacje zawodowe oraz zawierających dane o poprzednim zatrudnieniu;
- 2) przeprowadzenie rozmowy kwalifikacyjnej;
- 3) postępowanie sprawdzające określone w przepisach o ochronie informacji niejawnych;
- 4) ustalenie zdolności fizycznej i psychicznej do służby w Straży Granicznej;
- 5) przeprowadzenie badania psychofizjologicznego.

1b. Kandydat do służby w Straży Granicznej może być przyjęty do służby, jeżeli w dniu przyjęcia nie przekroczył wieku 35 lat, z zastrzeżeniem ust. 1d.

1c. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, ze względu na posiadanie kwalifikacji lub umiejętności przydatnych do pełnienia służby w Straży Granicznej, kandydat niespełniający warunku, o którym mowa w ust. 1b, może być przyjęty do służby w Straży Granicznej za zgodą Komendanta Głównego Straży Granicznej.

1d. Przepisu ust. 1b nie stosuje się do osób, o których mowa w art. 61 ust. 1 i 1a.

2. (uchylony)

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb i etapy postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Straży Granicznej oraz wzór składanego przez te osoby kwestionariusza osobowego, uwzględniając czynności niezbędne do przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego i ustalenia w jego toku przydatności i predyspozycji do służby w Straży Granicznej kandydatów ubiegających się o przyjęcie do tej służby.

Art. 31a. 1. Funkcjonariusz Policji, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Służby Celno-Skarbowej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Centralnego Biura Antykorupcyjnego może być na własną prośbę przeniesiony do służby w Straży Granicznej, jeżeli wykazuje on szczególne predyspozycje do jej pełnienia.

2. Funkcjonariuszy, o których mowa w ust. 1, do służby w Straży Granicznej przenosi w porozumieniu odpowiednio z Komendantem Głównym Policji, Szefem Kancelarii Sejmu, Komendantem Służby Ochrony Państwa, Szefem Krajowej Administracji Skarbowej, Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej, Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefem Agencji Wywiadu, Szefem Służby Wywiadu Wojskowego, Szefem Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Szefem Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Komendant Główny Straży Granicznej za zgodą ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

3. Funkcjonariusz Policji, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Służby Celno-Skarbowej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Centralnego Biura Antykorupcyjnego przeniesiony do służby w Straży Granicznej zachowuje ciągłość służby.

4. Funkcjonariuszowi przenoszonemu w trybie, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje odprawa ani inne należności przewidziane dla funkcjonariuszy odchodzących ze służby.

4a. Przeniesienie funkcjonariusza w trybie, o którym mowa w ust. 1, może być poprzedzone przeprowadzeniem czynności, o których mowa w art. 31 ust. 1a, w celu potwierdzenia jego przydatności i szczególnych predyspozycji do pełnienia służby w Straży Granicznej.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób i tryb prowadzenia postępowania w stosunku do funkcjonariuszy, o których mowa w ust. 1, uwzględniając szczególne kwalifikacje predestynujące do służby w Straży Granicznej, równorzędność okresów służby i stażu, należności oraz uzyskanych w dotychczasowych jednostkach kwalifikacji zawodowych z przewidzianymi w Straży Granicznej.

Art. 32. 1. Zdolność fizyczną i psychiczną do służby ustalają komisje lekarskie podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

1a. (uchylony)

2. (uchylony)

Art. 33. 1. Przed podjęciem służby funkcjonariusz Straży Granicznej składa ślubowanie według następującej roty:

„Ja, obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, świadom podejmowanych obowiązków funkcjonariusza Straży Granicznej – ślubuję służyć wiernie Narodowi Polskiemu, mając zawsze na względzie interes Państwa Polskiego.

Ślubuję stać nieugięcie na straży niepodległości i suwerenności oraz strzec nienaruszalności granicy państwowej Rzeczypospolitej Polskiej, nawet z narażeniem życia.

Ślubuję ściśle przestrzegać zasad Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i obowiązującego porządku prawnego oraz ofiarnie i sumiennie wykonywać powierzone mi zadania, przestrzegać dyscypliny służbowej, wykonywać rozkazy i polecenia przełożonych, dochować tajemnic związanych ze służbą, strzec dobrego imienia służby, honoru i godności, a także przestrzegać zasad etyki funkcjonariusza Straży Granicznej.”

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, ceremoniał składania ślubowania, uwzględniając przebieg ceremoniału ślubowania, terminy składania ślubowania, osoby uprawnione do przyjmowania ślubowania oraz wzór aktu ślubowania.

Art. 33a. 1. W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny Straż Graniczna może być objęta militaryzacją, o której mowa w art. 174 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Funkcjonariusze pozostający w stosunku służbowym w dniu ogłoszenia mobilizacji lub w dniu, w którym rozpoczyna się czas wojny, określonym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 4a ustawy, o której mowa w ust. 1, stają się z mocy prawa funkcjonariuszami pełniącymi służbę w czasie wojny i pozostają w tej służbie do czasu zwolnienia.

Rozdział 9

Przebieg służby

Art. 34. 1. Stosunek służbowy funkcjonariusza powstaje w drodze mianowania na podstawie dobrowolnego zgłoszenia się do służby.

2. Początek służby liczy się od dnia określonego w rozkazie personalnym o mianowaniu funkcjonariusza.

3. Mianowanie może nastąpić po odbyciu zasadniczej służby wojskowej albo po przeniesieniu do rezerwy.

4. Warunku, o którym mowa w ust. 3, nie stosuje się do kobiet, osób podlegających kwalifikacji wojskowej skierowanych do służby kandydackiej za zgodą organów wojskowych oraz absolwentów szkół wyższych.

5. (uchylony)

Art. 35. 1. Osobę zgłaszającą się do podjęcia służby w Straży Granicznej mianuje się funkcjonariuszem w służbie przygotowawczej na okres 3 lat.

2. Po upływie okresu służby przygotowawczej i uzyskaniu opinii służbowej stwierdzającej przydatność do służby funkcjonariusz zostaje mianowany na stałe.

3.³⁾ W przypadkach uzasadnionych szczególnymi kwalifikacjami funkcjonariusza Komendant Główny Straży Granicznej, z urzędu albo na wniosek Komendanta BSWSG, komendanta oddziału Straży Granicznej, ośrodka szkolenia Straży Granicznej lub ośrodka Straży Granicznej, może skrócić okres służby przygotowawczej funkcjonariusza albo zwolnić go od odbywania tej służby.

³⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących wsparcia służb mundurowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1610), która weszła w życie z dniem 1 października 2020 r.

4.³⁾ W razie przerwy w wykonywaniu przez funkcjonariusza obowiązków służbowych trwającej dłużej niż 3 miesiące Komendant Główny Straży Granicznej może, z urzędu albo na wniosek Komendanta BSWSG, komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta ośrodka szkolenia Straży Granicznej lub komendanta ośrodka Straży Granicznej, przedłużyć okres służby przygotowawczej funkcjonariusza.

Art. 35a. 1. W sytuacji wymagającej podwyższonej gotowości operacyjnej Komendant Główny Straży Granicznej może skierować funkcjonariusza do pełnienia służby w systemie skoszarowanym.

2. W czasie trwania służby w systemie skoszarowanym funkcjonariusz pozostaje w ciągłej dyspozycji przełożonego służbowego.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, organizację pełnienia służby w systemie skoszarowanym, warunki i tryb kierowania do pełnienia tej służby oraz sposób jej pełnienia, uwzględniając podmioty właściwe w sprawach organizacji służby w systemie skoszarowanym, zakres zadań, których realizacja może wymagać wprowadzenia systemu skoszarowanego, dzienny tok służby, częstotliwość i wymiar przerw pomiędzy okresami pełnienia służby oraz rodzaje dokumentów z tym związanych.

Art. 36. 1. Do mianowania funkcjonariusza na stanowisko służbowe, przenoszenia na inne stanowisko oraz zwalniania z tego stanowiska właściwi są przełożeni: Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG, komendanci oddziałów Straży Granicznej, komendanci ośrodków szkolenia Straży Granicznej oraz komendanci ośrodków Straży Granicznej.

2. Od decyzji, o których mowa w ust. 1, funkcjonariuszowi służy odwołanie do wyższego przełożonego, oraz dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.

3.⁴⁾ Jeżeli decyzję, o której mowa w ust. 1, wydaje Komendant Główny Straży Granicznej, od decyzji takiej służy odwołanie do ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 37. 1. Czas pełnienia służby funkcjonariusza jest określony wymiarem jego obowiązków, z uwzględnieniem prawa do wypoczynku.

2. Czas pełnienia służby funkcjonariusza wynosi przeciętnie 40 godzin tygodniowo w przyjętym okresie rozliczeniowym od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku oraz od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia danego roku.

2a. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do funkcjonariuszy skierowanych na szkolenie w systemie skoszarowanym, przebywających w podróży służbowej, delegowanych do czasowego pełnienia służby poza granicami państwa w przypadkach, o których mowa w art. 40 ust. 2, a także delegowanych do pełnienia służby poza granicami państwa w kontyngencji Straży Granicznej.

2b. Przedłużenie czasu służby funkcjonariusza ponad przeciętną normę określoną w ust. 2 nie może spowodować przekroczenia 48-godzinowego tygodniowego wymiaru czasu służby w okresie rozliczeniowym.

3. W zamian za czas służby przekraczający normę określoną w ust. 2 funkcjonariuszowi przysługuje w okresie rozliczeniowym czas wolny od służby w tym samym wymiarze albo po zakończeniu okresu rozliczeniowego rekompensata pieniężna, o ile w terminie 10 dni od zakończenia okresu rozliczeniowego nie wystąpi z wnioskiem o udzielenie czasu wolnego od służby w tym samym wymiarze.

3a. Przepisu ust. 3 nie stosuje się do funkcjonariusza uprawnionego do dodatku funkcyjnego.

3b. Funkcjonariuszowi uprawnionemu do dodatku funkcyjnego przysługuje:

- 1) czas wolny od służby w zamian za czas służby przekraczający normę określoną w ust. 2 albo
- 2) rekompensata pieniężna, o której mowa w ust. 3

– za czas służby pełnionej przed dniem uzyskania uprawnienia do tego dodatku.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, rozkład czasu służby, tryb udzielania czasu wolnego w zamian za służbę w wymiarze przekraczającym 40 godzin tygodniowo, uwzględniając:

- 1) rodzaj i organizację służby, sposób pełnienia dyżurów domowych oraz właściwość przełożonych do określenia harmonogramu służby;
- 2) okoliczności uzasadniające przedłużenie czasu służby ponad ustawowy wymiar, jak również niezbędny czas na wypoczynek funkcjonariusza po służbie oraz sposób prowadzenia ewidencji czasu służby;
- 3) możliwość wprowadzenia w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej odmiennego rozkładu czasu służby i trybu udzielania czasu wolnego w przypadku ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny.

⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

5. W przypadku ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny Komendant Główny Straży Granicznej może wprowadzić, w zakresie określonym w ust. 4, odmienny od obowiązującego rozkład czasu służby i tryb udzielania czasu wolnego w zamian za służbę w wymiarze przekraczającym 40 godzin tygodniowo w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej, z zachowaniem przepisu ust. 3.

Art. 38. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki w zakresie wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz stażu służby, jakim powinien odpowiadać funkcjonariusz na określonym stanowisku służbowym, uwzględniając rodzaj służby i stanowisk, warunki uzyskania wykształcenia zawodowego, jak również okresy zaliczane do stażu służby wskazujące na posiadanie odpowiedniego doświadczenia zawodowego.

Art. 39. 1. Funkcjonariusz podlega okresowemu opiniowaniu służbowemu.

2. Funkcjonariusza zapoznaje się z opinią służbową w ciągu 14 dni od jej sporządzenia; może on w terminie 14 dni od zapoznania się z opinią wnieść odwołanie do wyższego przełożonego.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb okresowego opiniowania funkcjonariuszy oraz tryb wnoszenia i rozpatrywania odwołań od opinii służbowych, uwzględniając terminy i okoliczności powodujące sporządzanie opinii, kryteria, na podstawie których są sporządzane opinie, skalę ocen i przesłanki, które uwzględnia się w procesie opiniowania, właściwość przełożonych w zakresie wydawania i rozpatrywania odwołań od opinii, a także wzór kwestionariusza opinii służbowej.

Art. 39a. 1. Funkcjonariusza zwolnionego lub odwołanego z zajmowanego stanowiska można przenieść do dyspozycji właściwego przełożonego, jeżeli przewiduje się wyznaczenie go na inne stanowisko służbowe albo zwolnienie ze służby. Okres pozostawania funkcjonariusza w dyspozycji nie może być dłuższy niż 1 rok.

2. W okresie pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz nie wykonuje obowiązków służbowych, zachowując prawo do uposażenia i innych świadczeń przysługujących na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

3. Funkcjonariusz przeniesiony do dyspozycji jest obowiązany do podjęcia obowiązków służbowych w każdym czasie na polecenie właściwego przełożonego.

4. Okres pozostawania funkcjonariusza w dyspozycji wlicza się do okresu służby, od którego zależą uprawnienia funkcjonariuszy.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, przełożonych właściwych do przenoszenia funkcjonariuszy do dyspozycji, warunki i tryb przenoszenia oraz sposób pełnienia służby w tym okresie. Rozporządzenie powinno określić sposób pełnienia służby, uwzględniając posiadane przez funkcjonariusza kwalifikacje oraz predyspozycje do pełnienia służby na określonym stanowisku służbowym.

Art. 39b. 1. Funkcjonariusz pełniący służbę na określonych stanowiskach służbowych lub w określonych komórkach organizacyjnych albo przewidywany do takiej służby może być poddany testowi sprawności fizycznej, badaniu psychologicznemu lub badaniu psychofizjologicznemu, mającym na celu sprawdzenie jego przydatności i predyspozycji do służby na tych stanowiskach lub w tych komórkach organizacyjnych.

2. Przeprowadzenie testu i badań, o których mowa w ust. 1, w stosunku do funkcjonariuszy pełniących służbę lub ubiegających się o podjęcie służby w:

- 1) Komendzie Głównej Straży Granicznej zarządza Komendant Główny Straży Granicznej;
- 2) oddziale Straży Granicznej, ośrodku szkolenia Straży Granicznej albo ośrodku Straży Granicznej zarządza komendant tego oddziału, ośrodku szkolenia albo ośrodka;
- 3) BSWSG zarządza Komendant BSWSG.

3. Testami lub badaniami, o których mowa w ust. 1, mogą być, na zarządzenie Komendanta Głównego Straży Granicznej, objęci również funkcjonariusze kwalifikowani do skierowania na określone szkolenia, w tym do szkoły podoficerskiej, szkoły chorążych lub na przeszkolenie specjalistyczne, o którym mowa w art. 55 ust. 1.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb, warunki i właściwość komórek organizacyjnych do przeprowadzania testu sprawności fizycznej, badania psychologicznego i badania psychofizjologicznego mających na celu sprawdzenie przydatności i predyspozycji funkcjonariusza do służby na określonych stanowiskach służbowych lub w określonych komórkach organizacyjnych, albo odbycia szkolenia,
- 2) tryb, warunki i właściwość komórek organizacyjnych do przeprowadzania badań psychofizjologicznych, o których mowa w art. 31 ust. 1a pkt 5 i art. 44 ust. 3,
- 3) stanowiska służbowe oraz komórki organizacyjne, w których funkcjonariusze mogą być poddani badaniom i testom, o których mowa w ust. 1

– uwzględniając zakres i ramową metodykę przeprowadzania badań i testów, w zależności od celu badania lub testu, a także terminy ich przeprowadzania, w przypadku gdy badania lub testy mają charakter okresowy.

Art. 39c. 1. Funkcjonariusz jest obowiązany utrzymywać sprawność fizyczną zapewniającą wykonywanie przez niego zadań służbowych przez uczestnictwo w zajęciach z wychowania fizycznego lub zajęciach sportowych organizowanych przez jednostki organizacyjne Straży Granicznej.

2. Sprawność fizyczną, o której mowa w ust. 1, ocenia się na podstawie wyników testu sprawności fizycznej funkcjonariuszy.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, zakres, szczegółowe warunki, tryb i terminy przeprowadzania testu sprawności fizycznej oraz szczegółowy sposób oceniania testu, przypadki, w jakich można zwolnić funkcjonariusza z testu, a także przełożonych właściwych w tych sprawach, uwzględniając charakter służby w Straży Granicznej oraz okoliczności uzasadniające zwolnienie funkcjonariusza z testu.

4. Komendant Główny Straży Granicznej określi, w drodze zarządzenia, rodzaje zajęć z zakresu wychowania fizycznego lub zajęć sportowych realizowanych w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej oraz zadania jednostek w tym zakresie, mając na względzie charakter służby w Straży Granicznej oraz właściwe przygotowanie funkcjonariuszy do testu sprawności fizycznej.

5. Komendant Główny Straży Granicznej określi, w drodze zarządzenia, wymagania, jakie powinny spełniać osoby prowadzące zajęcia, mając na uwadze utrzymanie sprawności fizycznej funkcjonariuszy zapewniającej wykonywanie przez nich zadań służbowych, uwzględniając charakter służby w Straży Granicznej.

Art. 40. 1. Funkcjonariusz może być przeniesiony do pełnienia służby albo delegowany do czasowego pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej Straży Granicznej lub innej miejscowości z urzędu lub na własną prośbę.

2. Funkcjonariusz może być delegowany do czasowego pełnienia służby:

- 1) na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej w ramach wykonywania zadań określonych w przepisach prawa Unii Europejskiej lub umowach międzynarodowych wiążących Rzeczpospolitą Polską;
- 2) na terytorium państw nienależących do Unii Europejskiej w ramach wykonywania zadań określonych w umowach międzynarodowych wiążących Rzeczpospolitą Polską, za jego pisemną zgodą.

3. Delegowanie, o którym mowa w ust. 1 i ust. 2 pkt 1, jeżeli następuje z urzędu nie może przekraczać łącznie 6 miesięcy w okresie 2 lat, chyba że funkcjonariusz wyraża zgodę na dłuższe delegowanie w tym okresie.

3a. Okres 2 lat, o którym mowa w ust. 3, liczy się od dnia, w którym rozpoczęło się pierwsze delegowanie.

3b. W okresie 2 lat od dnia przeniesienia z urzędu do pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej Straży Granicznej lub innej miejscowości, funkcjonariusz może być, po raz kolejny, przeniesiony do pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej Straży Granicznej lub innej miejscowości, tylko za jego pisemną zgodą.

3c. Przepisu ust. 3b nie stosuje się, jeżeli przeniesienie funkcjonariusza do innej jednostki organizacyjnej Straży Granicznej jest związane ze zmianami organizacyjnymi w Straży Granicznej i nie powoduje zmiany warunków i miejsca pełnienia służby.

4. Do przenoszenia lub delegowania funkcjonariusza właściwi są:

- 1) Komendant Główny Straży Granicznej:
  - a) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
  - b) na terytorium innych państw członkowskich Unii Europejskiej w ramach wykonywania zadań, o których mowa w ust. 2 pkt 1, w przypadku gdy zadania te wykonują funkcjonariusze pełniący służbę w Komendzie Głównej Straży Granicznej, funkcjonariusze więcej niż jednego oddziału Straży Granicznej lub gdy Komendant Główny Straży Granicznej tak zdecyduje,
  - c) na terytorium państw nienależących do Unii Europejskiej w ramach wykonywania zadań, o których mowa w ust. 2 pkt 2;
- 2) komendant oddziału Straży Granicznej:
  - a) w ramach terytorialnego zasięgu działania oddziału Straży Granicznej,
  - b) na terytorium innych państw członkowskich Unii Europejskiej w ramach wykonywania zadań, o których mowa w ust. 2 pkt 1, w przypadku gdy zadania te wykonują podlegli mu funkcjonariusze;
- 3)⁵⁾ Komendant BSWSG na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w odniesieniu do podległych mu funkcjonariuszy BSWSG.

⁵⁾ Dodany przez art. 2 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, należności i świadczenia przysługujące funkcjonariuszom delegowanym do pełnienia służby poza granicami państwa, uwzględniając:

- 1) charakter lub zakres zadań wykonywanych przez funkcjonariusza;
- 2) rodzaje, warunki przyznawania oraz wysokość dodatkowych świadczeń związanych z delegowaniem;
- 3) możliwość ograniczenia w całości albo w części należności przysługujących funkcjonariuszowi z tytułu odbywania zagranicznych podróży służbowych w przypadku otrzymywania ze źródła zagranicznego wynagrodzenia lub innych świadczeń bądź należności przeznaczonych na pokrycie kosztów delegowania;
- 4) szczegółowe prawa i obowiązki delegowanego, w tym wymóg zapewnienia po zakończeniu delegowania warunków służby co najmniej równorzędnych do istniejących przed delegowaniem;
- 5) tryb postępowania i właściwość przełożonych w tych sprawach, w szczególności w zakresie wnioskowania o delegowanie, odwołania z delegowania, a także wypłaty należności przysługujących delegowanemu, oraz podmioty zagraniczne, które mogą inicjować postępowanie w tych sprawach.

6. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 5, powinno uzależnić zakres uprawnień delegowanego od charakteru lub rodzaju wykonywanych zadań, czasu trwania delegowania, warunków bytowych i kosztów związanych z delegowaniem oraz zakresu uprawnień i świadczeń przyznanych przez podmiot zagraniczny.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, warunki otrzymywania świadczeń opieki zdrowotnej, o których mowa w art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1398, z późn. zm.⁶⁾), przez funkcjonariuszy, o których mowa w ust. 2 oraz w art. 147e ust. 1, w związku z urazami nabytymi podczas wykonywania zadań poza granicami państwa oraz sposób i tryb finansowania ponoszonych kosztów, uwzględniając zasady wydatkowania środków publicznych.

Art. 40a. 1. Funkcjonariusza można skierować do wykonywania zadań służbowych polegających na udzielaniu pomocy Policji, o których mowa w art. 18b ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.

2. W przypadku gdy skierowanie, o którym mowa w ust. 1, obejmuje wykonywanie zadań służbowych w innej miejscowości niż miejscowość pełnienia służby lub poza terytorialnym zasięgiem działania jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, w której funkcjonariusz pełni służbę, skierowanie następuje na okres nie dłuższy niż 3 miesiące w roku kalendarzowym.

3. Skierowanie, o którym mowa w ust. 1, następuje na podstawie polecenia Komendanta Głównego Straży Granicznej, komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta ośrodka szkolenia Straży Granicznej albo komendanta ośrodka Straży Granicznej. W przypadku wydania polecenia w formie ustnej funkcjonariusz otrzymuje potwierdzenie wydania tego polecenia na piśmie nie później niż w ciągu 3 dni od dnia jego wydania.

4. Funkcjonariuszowi skierowanemu do wykonywania zadań służbowych w innej miejscowości niż miejscowość pełnienia służby przysługują należności z tytułu podróży służbowych.

Art. 41. 1. Funkcjonariuszowi można powierzyć pełnienie obowiązków służbowych na innym stanowisku na czas nieprzekraczający 12 miesięcy. W okresie tym funkcjonariuszowi przysługuje uposażenie stosownie do powierzonego stanowiska, lecz nie niższe od dotychczasowego.

2. Funkcjonariusza można oddelegować do wykonywania zadań poza Strażą Graniczną:

- 1) do pracy w celu wykonywania zadań określonych w ustawie, w szczególności związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa i porządku publicznego lub wykonywaniem czynności w sprawach cudzoziemców;
- 2) w Biurze Nadzoru Wewnętrznego.

2a. Oddelegowanie funkcjonariusza do wykonywania zadań w Biurze Nadzoru Wewnętrznego następuje na zasadach określonych w ustawie z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych. W zakresie nieuregulowanym stosuje się odpowiednio przepisy art. 41b–41l.

3. (uchylony)

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2020 r. poz. 1492, 1493, 1578, 1875, 2112, 2345 i 2401 oraz z 2021 r. poz. 97, 159 i 694.

Art. 41a. Komendant Główny Straży Granicznej jest organem właściwym w sprawach oddelegowania funkcjonariusza do pracy poza Strażą Graniczną, zwanego dalej „oddelegowaniem”, oraz odwołania z tego oddelegowania, z zastrzeżeniem art. 11g ust. 4 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 41b. 1. Z wnioskiem o oddelegowanie funkcjonariusza występuje kierownik urzędu państwowego, a w przypadku oddelegowania do urzędu administracji rządowej – dyrektor generalny tego urzędu.

2.⁷⁾ W przypadku oddelegowania funkcjonariusza do pracy do urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zagranicznych w celu pełnienia służby w placówce zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. poz. 464 i 1003) z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, występuje Komendant Główny Straży Granicznej. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się do Szefa Służby Zagranicznej.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać nazwę urzędu państwowego, wyznaczone stanowisko służbowe lub stopień dyplomatyczny dla funkcjonariusza, wysokość wynagrodzenia, kwalifikacje zawodowe oraz zakres wykonywanych zadań i obowiązków. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, może zawierać wskazanie funkcjonariusza proponowanego do oddelegowania.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, może dotyczyć oddelegowania funkcjonariusza do wykonywania pracy w urzędach państwowych, w których wykonywane są zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa i porządku publicznego lub wykonywane są czynności w sprawach cudzoziemców.

5. Wniosek o oddelegowanie funkcjonariusza do wykonywania pracy w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw administracji publicznej może dotyczyć wyłącznie stanowisk, na których w myśl odrębnych przepisów mogą być zatrudniani oddelegowani funkcjonariusze Policji, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu lub strażacy Państwowej Straży Pożarnej.

Art. 41c. Oddelegowanie następuje po wyrażeniu przez funkcjonariusza zgody w formie pisemnego oświadczenia wskazującego nazwę urzędu państwowego i stanowisko służbowe lub stopień dyplomatyczny, na którym funkcjonariusz godzi się wykonywać zadania, a także okres wykonywania tych zadań.

Art. 41d. Uwzględnienia wniosku, o którym mowa w art. 41b ust. 1, można odmówić, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami Straży Granicznej, z wyjątkiem oddelegowania do Biura Nadzoru Wewnętrznego.

Art. 41e. 1. W razie uwzględnienia wniosku, o którym mowa w art. 41b ust. 1:

- 1) zalicza się – do celów związanych z pełnieniem służby w Straży Granicznej oraz obliczania uposażenia i innych świadczeń pieniężnych przysługujących funkcjonariuszowi w okresie oddelegowania – stanowisko służbowe lub stopień dyplomatyczny określone we wniosku, o którym mowa w art. 41b ust. 1, do odpowiedniej grupy uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz ustala stopień etatowy, do którego zaszeregowuje to stanowisko lub stopień dyplomatyczny, stosownie do zaszeregowania stanowisk służbowych funkcjonariuszy Straży Granicznej do grup uposażenia zasadniczego;
- 2) uzgadnia się z osobą, o której mowa w art. 41b ust. 1 i 2, kandydaturę funkcjonariusza proponowanego do oddelegowania do wykonywania pracy w urzędzie państwowym, po uprzednim uzyskaniu od funkcjonariusza oświadczenia o wyrażeniu zgody na oddelegowanie.

2. Oddelegowanie funkcjonariusza następuje na podstawie rozkazu personalnego, w którym zwalnia się funkcjonariusza z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego i oddelegowuje do wykonywania pracy poza Strażą Graniczną.

3. W rozkazie personalnym, o którym mowa w ust. 2, zamieszcza się w szczególności:

- 1) datę zwolnienia funkcjonariusza z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego oraz wysokość przysługującego mu na tym stanowisku uposażenia;
- 2) nazwę urzędu państwowego, do którego następuje oddelegowanie;
- 3) określenie stanowiska służbowego lub stopnia dyplomatycznego przeznaczanego dla funkcjonariusza, ze wskazaniem składników uposażenia ustalonych zgodnie z ust. 1 pkt 1;
- 4) określenie czasu trwania oddelegowania.

⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 61 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. poz. 464), która weszła w życie z dniem 16 czerwca 2021 r.

Art. 41f. 1. Wyznaczenie na stanowisko służbowe w urzędzie państwowym, do którego funkcjonariusz został oddelegowany do wykonywania pracy, następuje zgodnie z odrębnymi przepisami obowiązującymi przy wyznaczaniu na dane stanowisko służbowe lub stopień dyplomatyczny.

2. Osoba, o której mowa w art. 41b ust. 1 i 2, może przenieść oddelegowanego funkcjonariusza na inne stanowisko służbowe lub stopień dyplomatyczny w urzędzie państwowym po uzyskaniu zgody:

- 1) Komendanta Głównego Straży Granicznej, z wyjątkiem przypadku, gdy przeniesienie następuje na polecenie ministra właściwego do spraw wewnętrznych, oraz
- 2) funkcjonariusza, wyrażonej w formie pisemnego oświadczenia.

3. W przypadku zmiany stanowiska służbowego w trybie, o którym mowa w ust. 2, w rozkazie personalnym określa się stanowisko służbowe lub stopień dyplomatyczny, na które oddelegowany funkcjonariusz został przeniesiony, ze wskazaniem składników uposażenia ustalonych zgodnie z art. 41e ust. 1 pkt 1.

Art. 41g. Okres oddelegowania funkcjonariusza może zostać przedłużony na wniosek osoby, o której mowa w art. 41b ust. 1 i 2. Przepisy art. 41f ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 41h. 1. Oddelegowanemu funkcjonariuszowi przysługują uprawnienia i świadczenia, w tym uposażenie i inne świadczenia pieniężne, na zasadach określonych w ustawie.

2. Do oddelegowanego funkcjonariusza stosuje się przepisy, które mają zastosowanie do pracowników zatrudnionych na stanowiskach służbowych równorzędnych do zajmowanego przez funkcjonariusza, dotyczące obowiązków pracodawcy i pracownika, regulaminów pracy, wyróżnień i kar, czasu pracy, bezpieczeństwa i higieny pracy, dodatkowego wynagrodzenia rocznego, a także przyznawania nagród.

3. W przypadku gdy wypłacone oddelegowanemu funkcjonariuszowi dodatkowe wynagrodzenie roczne lub nagroda roczna są niższe od nagrody rocznej obliczonej na podstawie przepisów, o których mowa w ust. 1, albo dodatkowe wynagrodzenie roczne lub nagroda roczna nie przysługują z uwagi na okres pracy w urzędzie państwowym, funkcjonariuszowi przysługuje odpowiednie wyrównanie przez jednostkę organizacyjną Straży Granicznej, w której pełnił on służbę przed oddelegowaniem.

Art. 41i. 1. Urząd państwowy, do którego oddelegowano funkcjonariusza, wypłaca funkcjonariuszowi:

- 1) uposażenie;
- 2) dodatkowe wynagrodzenie roczne lub nagrodę roczną za okres oddelegowania;
- 3) nagrody uznaniowe.

2. Jednostka organizacyjna Straży Granicznej, w której funkcjonariusz pełnił służbę przed oddelegowaniem, wypłaca funkcjonariuszowi:

- 1) świadczenia w naturze i ich ekwiwalenty oraz niewymienione w ust. 1 należności i świadczenia przysługujące z tytułu pełnienia służby;
- 2) nagrodę jubileuszową;
- 2a)⁸⁾ świadczenie motywacyjne;
- 3) należności z tytułu doznania uszczerbku na zdrowiu i należności pośmiertne;
- 4) wyrównanie, o którym mowa w art. 41h ust. 3.

Art. 41ia.⁹⁾ Kierownik lub dyrektor generalny urzędu, jednostki organizacyjnej lub służby, do których oddelegowano funkcjonariusza, na wniosek Komendanta Głównego Straży Granicznej lub upoważnionej przez niego osoby przesyła informacje dotyczące oceny wykonywania przez funkcjonariusza zadań i obowiązków w czasie trwania oddelegowania, w celu i zakresie niezbędnym do sporządzenia opinii służbowej.

Art. 41j. Oddelegowanemu funkcjonariuszowi urlopów udziela właściwy przełożony w urzędzie państwowym, do którego oddelegowano funkcjonariusza, na zasadach i w wymiarze określonych w ustawie.

⁸⁾ Dodany przez art. 2 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

⁹⁾ Dodany przez art. 2 pkt 5 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

Art. 41k. 1. Oddelegowanie kończy się z upływem okresu, na który funkcjonariusz został oddelegowany.

2. Przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 1, odwołanie funkcjonariusza z oddelegowania następuje:

- 1) z urzędu, w przypadku gdy:
  - a) funkcjonariusz zwalniany jest ze służby w Straży Granicznej albo
  - b) jest to uzasadnione potrzebami służby;
- 2) na wniosek:
  - a) osób, o których mowa w art. 41b ust. 1 i 2,
  - b) oddelegowanego funkcjonariusza.

3. Odwołanie z oddelegowania w przypadkach, o których mowa w:

- 1) ust. 2 pkt 1 i pkt 2 lit. a – nie wymaga zgody oddelegowanego funkcjonariusza;
- 2) ust. 2 – następuje nie wcześniej niż z upływem 30 dni od daty wskazanej w rozkazie personalnym.

4. Termin, o którym mowa w ust. 3 pkt 2, może być skrócony za porozumieniem Komendanta Głównego Straży Granicznej, urzędu państwowego oraz zainteresowanego funkcjonariusza.

Art. 41l. 1. Po odwołaniu funkcjonariusza z oddelegowania właściwy przełożony mianuje go na stanowisko nie niższe niż zajmowane przed oddelegowaniem.

2. Komendant Główny Straży Granicznej może wyrazić zgodę na zwolnienie ze służby w Straży Granicznej funkcjonariusza, o którym mowa w art. 41k, ze stanowiska równorzędnego do zajmowanego w urzędzie państwowym albo w urzędzie administracji rządowej. Nie dotyczy to funkcjonariusza, który podlega zwolnieniu ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3–5 oraz ust. 2 pkt 1, 2, 5 i 10 albo wobec którego orzeczono karę dyscyplinarną wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe.

Art. 42. 1. Funkcjonariusza przenosi się na niższe stanowisko służbowe w razie wymierzenia kary dyscyplinarnej wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe.

2. Funkcjonariusza można przenieść na niższe stanowisko służbowe w przypadkach:

- 1) orzeczenia przez komisję lekarską trwałej niezdolności do pełnienia służby na zajmowanym stanowisku, jeżeli nie ma możliwości mianowania go na stanowisko równorzędne;
- 2) nieprzydatności na zajmowanym stanowisku, stwierdzonej w opinii służbowej w okresie służby przygotowawczej;
- 3) niewywiązywania się z obowiązków służbowych na zajmowanym stanowisku, stwierdzonego w okresie służby stałej w dwóch kolejnych opiniach służbowych, między którymi upłynęło co najmniej 6 miesięcy;
- 4) likwidacji zajmowanego stanowiska służbowego lub z przyczyn uzasadnionych potrzebami organizacyjnymi, gdy nie ma możliwości mianowania go na inne równorzędne stanowisko;
- 5) upływu okresu jednego roku pozostawania w dyspozycji, gdy nie ma możliwości mianowania go na równorzędne stanowisko służbowe.

3. Funkcjonariusza można przenieść na niższe stanowisko służbowe również na jego prośbę.

4. (uchylony)

Art. 42a.¹⁰⁾ Równorzędnym stanowiskiem służbowym jest stanowisko zaszerogowane do tej samej grupy uposażenia zasadniczego i takiego samego stopnia etatowego.

Art. 43. 1. Funkcjonariusza zawiesza się w czynnościach służbowych na okres nie dłuższy niż 3 miesiące w razie jego tymczasowego aresztowania lub wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe umyślne. Jeżeli okres tymczasowego aresztowania jest dłuższy niż 3 miesiące, zawieszenie ulega z mocy prawa przedłużeniu do czasu zakończenia tymczasowego aresztowania.

2.¹¹⁾ Funkcjonariusza można zawiesić w czynnościach służbowych w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo nieumyślne, ścigane z oskarżenia publicznego albo przestępstwo skarbowe nieumyślne lub postępowania dyscyplinarnego, jeżeli jest to celowe z uwagi na dobro postępowania lub dobro służby – na czas nie dłuższy niż 12 miesięcy.

¹⁰⁾ Dodany przez art. 2 pkt 6 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

¹¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 7 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

2a. W razie wniesienia przeciwko funkcjonariuszowi aktu oskarżenia określonego w art. 55 § 1 Kodeksu postępowania karnego przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres zawieszenia w czynnościach służbowych można przedłużyć do czasu ukończenia postępowania karnego.

3a. (uchylony)¹²⁾

4. (uchylony)¹²⁾

Art. 43a.¹³⁾ 1. Przełożonymi właściwymi do zawieszania funkcjonariuszy w czynnościach służbowych są:

- 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych – w stosunku do Komendanta Głównego Straży Granicznej oraz Komendanta BSWSG i jego zastępców;
- 2) Komendant Główny Straży Granicznej – w stosunku do:
  - a) zastępców Komendanta Głównego Straży Granicznej,
  - b) komendantów oddziałów Straży Granicznej,
  - c) komendantów ośrodków szkolenia Straży Granicznej,
  - d) komendantów ośrodków Straży Granicznej,
  - e) funkcjonariuszy pełniących służbę w Komendzie Głównej Straży Granicznej,
  - f) innych bezpośrednio mu podległych funkcjonariuszy;
- 3) Komendant BSWSG, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej i komendant ośrodka Straży Granicznej – w stosunku do:
  - a) funkcjonariuszy pełniących służbę na stanowiskach służbowych odpowiednio w podległych im BSWSG, oddziałach Straży Granicznej, ośrodkach szkolenia Straży Granicznej lub ośrodkach Straży Granicznej,
  - b) innych bezpośrednio mu podległych funkcjonariuszy.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Komendant Główny Straży Granicznej może zawiesić w czynnościach służbowych również funkcjonariuszy wymienionych w ust. 1 pkt 3.

3. Okres zawieszenia w czynnościach służbowych przedłuża przełożony właściwy do zawieszenia w czynnościach służbowych. Jeżeli zawieszenie w czynnościach służbowych nastąpiło na podstawie ust. 2, okres zawieszenia w czynnościach służbowych przedłuża Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 43b.¹³⁾ 1. Zawieszenie w czynnościach służbowych oraz przedłużenie okresu zawieszenia w czynnościach służbowych następują w drodze decyzji.

2. W decyzji o zawieszeniu w czynnościach służbowych oraz decyzji o przedłużeniu okresu zawieszenia w czynnościach służbowych zamieszcza się:

- 1) oznaczenie przełożonego podejmującego decyzję;
- 2) datę wydania;
- 3) stopień, imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe zawieszzonego funkcjonariusza, którego decyzja dotyczy;
- 4) powołanie podstawy prawnej;
- 5) wskazanie okresu, na który następuje zawieszenie lub przedłużenie okresu zawieszenia;
- 6) uzasadnienie faktyczne i prawne zawieszenia w czynnościach służbowych funkcjonariusza;
- 7) pouczenie o przysługującym zawieszonemu funkcjonariuszowi środku odwoławczym;
- 8) podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska przełożonego.

3. Decyzję, o której mowa w ust. 2, doręcza się niezwłocznie zainteresowanemu funkcjonariuszowi, a kopię decyzji włącza się do jego akt osobowych.

¹²⁾ Przez art. 2 pkt 7 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

¹³⁾ Dodany przez art. 2 pkt 8 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

Art. 43c.¹³⁾ 1. Od decyzji o zawieszeniu w czynnościach służbowych oraz od decyzji o przedłużeniu okresu zawieszenia w czynnościach służbowych funkcjonariuszowi przysługuje odwołanie do:

- 1) ministra właściwego do spraw wewnętrznych, jeżeli decyzję wydał Komendant Główny Straży Granicznej;
- 2) Komendanta Głównego Straży Granicznej, jeżeli decyzję wydał: Komendant BSWSG, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej i komendant ośrodka Straży Granicznej.

2. Jeżeli decyzję o zawieszeniu w czynnościach służbowych lub decyzję o przedłużeniu okresu zawieszenia w czynnościach służbowych wydał minister właściwy do spraw wewnętrznych, odwołanie nie przysługuje. Odwołujący może zwrócić się z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy do ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Do wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy stosuje się przepisy dotyczące odwołań od decyzji.

3. Wniesienie odwołania od decyzji o zawieszeniu w czynnościach służbowych lub od decyzji o jego przedłużeniu nie wstrzymuje wykonania tych decyzji.

4. Odwołanie i wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy, o których mowa w ust. 1 i 2, wnosi się w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji przełożonego, który wydał decyzję.

5. Rozpatrzenie odwołania lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy następuje w drodze decyzji wydanej w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania lub wniosku, wraz z aktami sprawy.

Art. 43d.¹³⁾ 1. Wygaśnięcie decyzji o zawieszeniu w czynnościach służbowych następuje w przypadku:

- 1) upływu terminu określonego w decyzji o zawieszeniu w czynnościach służbowych, jeżeli zawieszenia nie przedłużono do czasu ukończenia postępowania karnego;
- 2) prawomocnego zakończenia postępowania karnego lub dyscyplinarnego;
- 3) zwolnienia funkcjonariusza ze służby;
- 4) wygaśnięcia stosunku służbowego funkcjonariusza.

2. Decyzję o zawieszeniu w czynnościach służbowych uchyla się w przypadku ustania przesłanek:

- 1) wskazujących na celowość zawieszenia, o których mowa w art. 43 ust. 2;
- 2) które były podstawą przedłużenia okresu zawieszenia.

3. Do decyzji o uchyleniu zawieszenia w czynnościach służbowych stosuje się odpowiednio przepisy art. 43a ust. 1 i 2, art. 43b ust. 2 pkt 1–4 i 6–8 i ust. 3 oraz art. 43c.

Art. 44. 1. Funkcjonariusz może być skierowany do komisji lekarskiej podległej ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych:

- 1) z urzędu lub na jego wniosek – w celu określenia stanu zdrowia oraz ustalenia zdolności fizycznej i psychicznej do służby, jak również związku poszczególnych chorób ze służbą;
- 2) z urzędu – w celu sprawdzenia prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do służby z powodu choroby lub prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego.

2. Funkcjonariusz jest obowiązany poddać się badaniom zleconym przez komisję lekarską, w tym również badaniom specjalistycznym, psychologicznym i dodatkowym.

2a. W przypadku gdy przeprowadzone badania i zgromadzona dokumentacja nie pozwalają na wydanie orzeczenia, funkcjonariusz może zostać skierowany na obserwację w podmiocie leczniczym, jeżeli wyraża na to zgodę.

3. Funkcjonariusz może być poddany badaniom psychofizjologicznym w związku z postępowaniem prowadzonym w sprawach, o których mowa w art. 1 ust. 2a.

4. W sprawach skierowania funkcjonariusza na badanie psychofizjologiczne w przypadku, o którym mowa w ust. 3, jest właściwy Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 45. 1. Funkcjonariusza zwalnia się ze służby w przypadkach:

- 1) orzeczenia trwałej niezdolności do służby przez komisję lekarską;
- 2) nieprzydatności do służby, stwierdzonej w opinii służbowej w okresie służby przygotowawczej;
- 3) wymierzenia kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby;

- 4) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe umyślne;
- 5) zrzeczenia się obywatelstwa polskiego lub nabycia obywatelstwa innego państwa.

2. Funkcjonariusza można zwolnić ze służby w przypadkach:

- 1) niewywiązywania się z obowiązków służbowych w okresie odbywania służby stałej, stwierdzonego w dwóch kolejnych opiniach, między którymi upłynęło co najmniej 6 miesięcy;
- 2) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe inne niż określone w ust. 1 pkt 4;
- 3) powołania do innej służby państwowej, a także objęcia funkcji z wyboru w organach samorządu terytorialnego;
- 4) nabycia prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia 30 lat wysługi emerytalnej;
- 5) gdy wymaga tego ważny interes służby;
- 6) niewyrażenia zgody na przeniesienie na niższe stanowisko służbowe z przyczyn określonych w art. 42 ust. 2;
- 7) rozformowania jednostki organizacyjnej, w której funkcjonariusz pełni służbę, lub zmniejszenia jej stanu etatowego, jeżeli przeniesienie funkcjonariusza do innej jednostki lub na niższe stanowisko nie jest możliwe;
- 8) upływu 12 miesięcy od dnia zaprzestania służby z powodu choroby;
- 9) dwukrotnego nieusprawiedliwionego niestawienia się na badania, o których mowa w art. 44 ust. 2, lub niepoddania się im, albo w przypadku dwukrotnego nieusprawiedliwionego niestawienia się na obserwację w podmiocie leczniczym, w przypadku wyrażenia zgody przez funkcjonariusza, chyba że skierowanie do komisji lekarskiej nastąpiło na wniosek funkcjonariusza;
- 10) popełnienia czynu o znamionach przestępstwa albo przestępstwa skarbowego, jeżeli popełnienie czynu jest oczywiste i uniemożliwia pozostawanie w służbie;
- 11) upływu 12 miesięcy zawieszenia w czynnościach służbowych, jeżeli nie ustały przyczyny będące podstawą zawieszenia;
- 12) osiągnięcia wieku:
  - a) w korpusie szeregowych, podoficerów i chorążych – 55 lat,
  - b) w korpusie oficerów:
    - do stopnia pułkownika Straży Granicznej (komandora Straży Granicznej) – 58 lat,
    - w stopniu generała brygady Straży Granicznej i generała dywizji Straży Granicznej (kontradmirała Straży Granicznej i wiceadmirała Straży Granicznej) – 60 lat.

3. Funkcjonariusza zwalnia się ze służby w terminie do 3 miesięcy od dnia pisemnego zgłoszenia przez niego wystąpienia ze służby.

3a. W przypadku wszczęcia lub prowadzenia postępowania dyscyplinarnego wobec funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 3, zwolnienie ze służby następuje w terminie do 6 miesięcy od dnia pisemnego zgłoszenia wystąpienia ze służby.

4. W przypadkach określonych w ust. 2 pkt 7 zwolnienie następuje po upływie 6 miesięcy, a w przypadku służby przygotowawczej – po upływie 3 miesięcy od dnia podjęcia decyzji o likwidacji jednostki organizacyjnej, jej rozformowania lub zmniejszenia stanu etatowego.

5. Zwolnienie funkcjonariusza przeniesionego do dyspozycji, w przypadku określonym w art. 42 ust. 2 pkt 5, w razie niewyrażenia przez funkcjonariusza zgody na przeniesienie na niższe stanowisko służbowe następuje po upływie 6 miesięcy.

Art. 45a. 1. Stosunek służbowy wygasa w przypadku:

- 1) śmierci funkcjonariusza;
- 2) stwierdzenia zaginięcia funkcjonariusza.

2. Rozkaz personalny o wygaśnięciu stosunku służbowego wydaje się na podstawie skróconego aktu zgonu albo ostatecznej decyzji ministra właściwego do spraw wewnętrznych o stwierdzeniu zaginięcia funkcjonariusza.

Art. 45b. Przepisów art. 45 ust. 3 i 3a nie stosuje się do funkcjonariusza pełniącego służbę w czasie wojny.

Art. 46. 1. Uchylenie lub stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby w Straży Granicznej z powodu jej niezgodności z prawem stanowi podstawę przywrócenia do służby na stanowisko równorzędne.

2. Jeżeli zwolniony funkcjonariusz w ciągu 7 dni od przywrócenia do służby nie zgłosi pisemnie gotowości niezwłocznego jej podjęcia, stosunek służbowy ulega rozwiązaniu. Przepis art. 45 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

3. Prawo do uposażenia powstaje z dniem podjęcia służby, chyba że po zgłoszeniu się do służby zaistniały okoliczności usprawiedliwiające niepodjęcie tej służby.

4. Funkcjonariuszowi przywróconemu do służby przysługuje za okres pozostawania poza służbą świadczenie pieniężne równe uposażeniu na stanowisku zajmowanym przed zwolnieniem, nie więcej jednak niż za okres 6 miesięcy i nie mniej niż za 1 miesiąc. Świadczenie pieniężne wypłaca się w terminie 14 dni od dnia złożenia przez funkcjonariusza wniosku w tej sprawie wraz z dokumentem potwierdzającym fakt przywrócenia do służby.

5. Okres, za który funkcjonariuszowi przysługuje świadczenie pieniężne, wlicza się do okresu służby uwzględnianego przy ustalaniu wzrostu uposażenia zasadniczego, nagrody rocznej, a także do okresu służby, od którego zależą uprawnienia określone w art. 35 ust. 2, art. 86 ust. 2, art. 115 ust. 1 i art. 119 ust. 1. Okresu pozostawania poza służbą, za który funkcjonariuszowi nie przysługuje świadczenie pieniężne, nie uważa się za przerwę w służbie w zakresie uprawnień uzależnionych od nieprzerwanego jej biegu.

Art. 46a. 1. Funkcjonariusza zwolnionego ze służby na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 10 i 11, na jego wniosek złożony w terminie 7 dni od dnia prawomocnego zakończenia postępowania karnego lub postępowania karnego skarbowego, przywraca się do służby, jeżeli prowadzone przeciwko niemu postępowanie zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1–3 i 6 Kodeksu postępowania karnego.

2. Do funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 1, przepisy art. 46 stosuje się odpowiednio.

Art. 46b. 1.¹⁴⁾ Przywraca się do służby funkcjonariusza zwolnionego na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3, jeżeli zapadło prawomocne orzeczenie dyscyplinarne uchylające dotychczasowe orzeczenie i stwierdzające uniewinnienie ukaranego funkcjonariusza lub umorzenie postępowania dyscyplinarnego, w postępowaniu dyscyplinarnym, które wznowiono ze względu na to, że prowadzone przeciwko niemu, o ten sam czyn, postępowanie karne, karne skarbowe lub w sprawach o wykroczenia zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 Kodeksu postępowania karnego albo w art. 5 § 1 pkt 1 lub 2 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, na jego pisemny wniosek złożony w terminie 7 dni od dnia uprawnomocnienia się orzeczenia kończącego wznowione postępowanie dyscyplinarne.

2. Jeżeli po przywróceniu do służby okaże się, że mimo złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1, funkcjonariusz nie może zostać do niej dopuszczony, gdyż po zwolnieniu zaistniały okoliczności powodujące niemożność jej pełnienia, w szczególności z uwagi na brak nieposzlakowanej opinii, karalność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, niedawanie rękopisami zachowania tajemnicy stosownie do wymogów określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych, brak zdolności fizycznej i psychicznej do służby, stosunek służbowy ulega rozwiązaniu na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 5, chyba że zaistnieje inna podstawa zwolnienia. Przepisu art. 47 ust. 1 nie stosuje się.¹⁵⁾

3. Do funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 1, przepisy art. 46 stosuje się odpowiednio.

Art. 47. 1.¹⁶⁾ Zwolnienie funkcjonariusza ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1 i 2, ust. 2 pkt 1, 4, 6 i 7 nie może nastąpić przed upływem 12 miesięcy od dnia zaprzestania służby z powodu choroby, chyba że funkcjonariusz zgłosi pisemne wystąpienie ze służby.

2. (uchylony)¹⁷⁾

2a.¹⁸⁾ Do okresu choroby stanowiącego przyczynę zaprzestania służby, o którym mowa w ust. 1, wlicza się poprzednie okresy choroby stanowiące przyczynę zaprzestania służby, jeżeli przerwa między kolejnymi okresami nie przekracza 60 dni.

¹⁴⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 2 pkt 9 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

¹⁵⁾ Zdanie drugie w brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 9 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

¹⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 10 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

¹⁷⁾ Przez art. 2 pkt 10 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

¹⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 10 lit. c ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

2b.¹⁸⁾ Wykonanie decyzji o zwolnieniu funkcjonariusza ze służby ulega wstrzymaniu do dnia następującego po ostatnim dniu choroby, nie dłużej jednak niż do dnia następującego po upływie 12 miesięcy, jeżeli zwolnienie następuje na podstawie, o której mowa w ust. 1.

3. Zwolnienie funkcjonariusza ze służby na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 5 może nastąpić po zasięgnięciu opinii zakładowej organizacji związkowej reprezentującej funkcjonariusza.

4. Funkcjonariusz może wskazać zakładową organizację związkową, o której mowa w ust. 3, w terminie 3 dni od dnia otrzymania wezwania w sprawie wskazania takiej organizacji.

5. Zakładowa organizacja związkowa, o której mowa w ust. 3, sporządza opinię w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku o sporządzenie opinii.

6. W przypadku, gdy funkcjonariusz w terminie, o którym mowa w ust. 4, nie wskazał zakładowej organizacji związkowej albo zakładowa organizacja związkowa w terminie, o którym mowa w ust. 5, nie przekazała opinii, zwolnienie funkcjonariusza ze służby może nastąpić bez zasięgnięcia opinii zakładowej organizacji związkowej.

Art. 48. 1. Funkcjonariusza nie można zwolnić ze służby w okresie ciąży, w czasie urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego, urlopu rodzicielskiego lub urlopu wychowawczego, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 45 ust. 1 pkt 3 i 4, ust. 2 pkt 2, 3, 5, 7 i 10 oraz ust. 3.

2. W razie zwolnienia funkcjonariusza ze służby na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 5 lub 7 w okresie ciąży, w czasie urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego lub urlopu rodzicielskiego przysługuje mu uposażenie do końca okresu ciąży oraz trwania wymienionego urlopu.

Art. 49.¹⁹⁾ Funkcjonariuszy zwalnianą ze służby właściwi przełożeni, o których mowa w art. 36 ust. 1.

Art. 50. 1. Funkcjonariusz zwolniony ze służby otrzymuje niezwłocznie świadectwo służby oraz na swój wniosek opinię o służbie.

2. Funkcjonariusz może żądać sprostowania świadectwa służby oraz odwołać się do wyższego przełożonego od opinii o służbie w terminie 7 dni od dnia otrzymania opinii.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe dane, które należy podać w świadectwie służby oraz w opinii o służbie, a także tryb wydawania i dokonywania sprostowań świadectw służby oraz odwoływania się od opinii o służbie, uwzględniając przełożonych właściwych w sprawach świadectw służby i opinii o służbie, informacje, które zamieszczane są w świadectwie służby na życzenie funkcjonariusza, oraz wzór formularza świadectwa służby.

Art. 50a. Komendant Główny Straży Granicznej określi, w drodze zarządzenia, sposób prowadzenia przez przełożonych dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem służbowym funkcjonariuszy, sposób prowadzenia akt osobowych oraz wzory dokumentów w tych sprawach w zakresie nieuregulowanym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy. Zarządzenie powinno określić sposób zakładania akt osobowych funkcjonariuszy, rodzaje gromadzonych w nich dokumentów oraz sposób ich ewidencjonowania.

Art. 50b. 1. Straż Graniczna przetwarza dane osobowe w zakresie niezbędnym do prowadzenia postępowań kwalifikacyjnych do służby w Straży Granicznej, przenoszenia do służby w Straży Granicznej oraz w zakresie wynikającym z przebiegu stosunku służbowego funkcjonariuszy Straży Granicznej, także po jego ustaniu, w tym ma prawo przetwarzać dane osobowe, o których mowa w art. 9 i art. 10 rozporządzenia (UE) 2016/679, z wyłączeniem danych dotyczących kodu genetycznego oraz danych daktyloskopijnych.

2. Do przetwarzania danych osobowych, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się art. 13 ust. 1 lit. d i e oraz art. 16 rozporządzenia (UE) 2016/679 w zakresie, w jakim przepisy szczególne przewidują odrębny tryb sprostowania. Zabezpieczenie przetwarzania danych osobowych polega co najmniej na dopuszczeniu do ich przetwarzania wyłącznie funkcjonariuszy Straży Granicznej lub pracowników posiadających pisemne upoważnienie wydane przez administratora danych po pisemnym zobowiązaniu funkcjonariuszy Straży Granicznej lub pracowników do zachowania przetwarzanych danych w poufności.

3. Administratorem danych osobowych, o których mowa w ust. 1, w zakresie, w jakim przetwarza te dane, jest Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej lub komendant ośrodka Straży Granicznej.

---

¹⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 11 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

Rozdział 10

Korpusy i stopnie funkcjonariuszy Straży Granicznej

Art. 51. W Straży Granicznej obowiązują następujące korpusy i stopnie służbowe:

- 1) korpus szeregowych:
  - a) szeregowy Straży Granicznej (marynarz Straży Granicznej),
  - b) starszy szeregowy Straży Granicznej (starszy marynarz Straży Granicznej);
- 2) korpus podoficerów:
  - a) kapral Straży Granicznej (mat Straży Granicznej),
  - b) plutonowy Straży Granicznej (bosmanmat Straży Granicznej),
  - c) sierżant Straży Granicznej (bosman Straży Granicznej),
  - d) starszy sierżant Straży Granicznej (starszy bosman Straży Granicznej),
  - e) sierżant sztabowy Straży Granicznej (bosman sztabowy Straży Granicznej);
- 3) korpus chorążych:
  - a) młodszy chorąży Straży Granicznej,
  - b) chorąży Straży Granicznej,
  - c) starszy chorąży Straży Granicznej,
  - d) chorąży sztabowy Straży Granicznej,
  - e) starszy chorąży sztabowy Straży Granicznej;
- 4) korpus oficerów:
  - a) podporucznik Straży Granicznej,
  - b) porucznik Straży Granicznej,
  - c) kapitan Straży Granicznej,
  - d) major Straży Granicznej (komandor podporucznik Straży Granicznej),
  - e) podpułkownik Straży Granicznej (komandor porucznik Straży Granicznej),
  - f) pułkownik Straży Granicznej (komandor Straży Granicznej),
  - g) generał brygady Straży Granicznej (kontradmiral Straży Granicznej),
  - h) generał dywizji Straży Granicznej (wiceadmiral Straży Granicznej).

Art. 52. 1. Na stopień szeregowego Straży Granicznej mianuje się funkcjonariusza z dniem mianowania na stanowisko służbowe.

2.²⁰⁾ Na stopnie szeregowych, podoficerów oraz chorążych Straży Granicznej mianują właściwi przełożeni, o których mowa w art. 36 ust. 1.

Art. 53.²¹⁾ Na pierwszy stopień oficerski Straży Granicznej oraz na stopień generała brygady Straży Granicznej (kontradmirala Straży Granicznej) oraz generała dywizji Straży Granicznej (wiceadmirala Straży Granicznej) mianuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych. Na pozostałe stopnie oficerskie Straży Granicznej mianuje Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta BSWSG oraz ich zastępców minister właściwy do spraw wewnętrznych, a pozostałych funkcjonariuszy – Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 54. 1. Mianowanie na stopnie podoficerskie Straży Granicznej lub na stopnie chorążych Straży Granicznej jest uzależnione od pozytywnej opinii służbowej i zajmowanego stanowiska służbowego, a ponadto na pierwszy stopień:

- 1) podoficera – od ukończenia szkoły podoficerskiej;
- 2) chorążego – od ukończenia szkoły chorążych.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach można mianować na pierwszy stopień podoficerski Straży Granicznej lub na stopień chorążego Straży Granicznej funkcjonariusza, mimo niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lub 2.

²⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 12 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

²¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 13 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

Art. 55. 1.²²⁾ Na pierwszy stopień oficerski Straży Granicznej może być mianowany funkcjonariusz, który posiada wykształcenie wyższe, odbył przeszkolenie specjalistyczne oraz posiada pozytywną opinię służbową.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje, zakres oraz sposób prowadzenia przeszkolenia specjalistycznego, o którym mowa w ust. 1. Rozporządzenie powinno określić formy, w jakich prowadzone jest przeszkolenie, sposób składania egzaminu, a także jednostki organizacyjne prowadzące przeszkolenie.

Art. 55a. W przypadku planowanego przedterminowego mianowania na stopnie w korpusie oficerów Straży Granicznej właściwy przełożony może wystąpić do Inspektora Nadzoru Wewnętrznego o dokonanie weryfikacji, o której mowa w art. 11a ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 56. Mianowanie na kolejny wyższy stopień następuje stosownie do zajmowanego stanowiska służbowego, posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz w zależności od opinii służbowej. Nadanie tego stopnia nie może jednak nastąpić wcześniej niż po przesłużeniu w stopniu:

- kaprała Straży Granicznej (mata Straży Granicznej) – 1 roku,
- plutonowego Straży Granicznej (bosmanmata Straży Granicznej) – 2 lat,
- sierżanta Straży Granicznej (bosmana Straży Granicznej) – 2 lat,
- starszego sierżanta Straży Granicznej (starszego bosmana Straży Granicznej) – 2 lat,
- młodszego chorążego Straży Granicznej – 3 lat,
- chorążego Straży Granicznej – 3 lat,
- starszego chorążego Straży Granicznej – 3 lat,
- chorążego sztabowego Straży Granicznej – 4 lat,
- podporucznika Straży Granicznej – 3 lat,
- porucznika Straży Granicznej – 4 lat,
- kapitana Straży Granicznej – 4 lat,
- majora Straży Granicznej (komandora podporucznika Straży Granicznej) – 3 lat,
- podpułkownika Straży Granicznej (komandora porucznika Straży Granicznej) – 4 lat.

Art. 57. 1. W przypadkach zasługujących na szczególne wyróżnienie funkcjonariusza posiadającego pozytywną opinię służbową oraz szczególne kwalifikacje zawodowe lub umiejętności do pełnienia służby można mianować na wyższy stopień przed upływem okresów ustalonych w art. 56.

2. Funkcjonariusza zwalnianego ze służby można mianować na kolejny wyższy stopień za szczególne zasługi w ochronie granicy państwowej.

Art. 58. 1. Stopnie podoficerów, chorążych, oficerów i generałów są dożywotnie.

2. Funkcjonariusze zwolnieni ze służby mogą używać posiadanych stopni, o których mowa w art. 51, z dodaniem określenia:²³⁾

- 1) „rezerwy”, jeżeli funkcjonariusz podlega obowiązkowi służby wojskowej i został uznany za zdolnego do tej służby;
- 2) „w stanie spoczynku”, jeżeli funkcjonariusz nie podlega obowiązkowi służby wojskowej.

3. Utrata stopnia wymienionego w art. 51 następuje w przypadku:²⁴⁾

- 1) zrzeczenia się obywatelstwa polskiego;
- 2) prawomocnego orzeczenia sądu karnego pozbawienia praw publicznych;
- 3) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie.

²²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 14 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

²³⁾ Wprowadzenie do wyliczenia w brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 15 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

²⁴⁾ Wprowadzenie do wyliczenia w brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 15 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

Art. 59.²⁵⁾ O obniżeniu lub utracie stopnia w przypadkach określonych w ustawie orzeka organ właściwy do mianowania na ten stopień, z tym że o obniżeniu lub utracie stopnia podporucznika Straży Granicznej orzeka minister właściwy do spraw wewnętrznych, a o obniżeniu lub utracie stopnia generała dywizji Straży Granicznej (wiceadmirała Straży Granicznej) i generała brygady Straży Granicznej (kontradmirała Straży Granicznej) – Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 60. 1. Funkcjonariuszowi przywraca się stopień w razie uchylenia:

- 1) prawomocnego orzeczenia pozbawienia praw publicznych albo
- 2) prawomocnego skazania na karę pozbawienia wolności za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie albo
- 3) decyzji, na której podstawie nastąpiło pozbawienie stopnia, albo
- 4) kary dyscyplinarnej obniżenia stopnia.

2. O przywróceniu stopnia orzeka przełożony właściwy do mianowania na stopień; o przywróceniu stopnia podporucznika Straży Granicznej orzeka minister właściwy do spraw wewnętrznych; stopień generała Straży Granicznej przywraca Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Art. 61. 1. Osobę przyjmowaną do służby i posiadającą stopień policyjny, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Służby Celno-Skarbowej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej lub Służby Więziennej mianuje się na stopień obowiązujący w Straży Granicznej, równorzędny z posiadanym stopniem.

1a. Osobę przyjmowaną do służby i posiadającą stopień wojskowy można mianować na stopień obowiązujący w Straży Granicznej, równorzędny z posiadanym stopniem, jeżeli osoba ta wykazuje kwalifikacje i umiejętności szczególnie przydatne do pełnienia służby w Straży Granicznej.

2. Mianowanie osoby posiadającej stopień wojskowy, policyjny, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Służby Celno-Skarbowej, Straży Marszałkowskiej, Państwowej Straży Pożarnej lub Służby Więziennej może być uzależnione od odbycia szkolenia wymaganego w Straży Granicznej do mianowania na dany stopień.

3. Mianowania osoby posiadającej stopień, o którym mowa w ust. 1 i 1a, na stopień obowiązujący w Straży Granicznej dokonuje:

- 1) w korpusie oficerów – Komendant Główny Straży Granicznej;
- 2) w korpusach szeregowych, podoficerów i chorążych – właściwi przełożeni, o których mowa w art. 36 ust. 1.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, równorzędność stopni, o których mowa w ust. 1 i 1a, uwzględniając obowiązujące w tym zakresie rozwiązania.

Art. 62.²⁶⁾ Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb mianowania funkcjonariuszy na stopnie, podmioty właściwe do składania wniosków o mianowanie, terminy dokonywania mianowań, kwalifikacje i umiejętności szczególnie przydatne do pełnienia służby w Straży Granicznej uzasadniające możliwość mianowania na równorzędny stopień obowiązujący w Straży Granicznej osoby przyjmowanej do służby i posiadającej stopień wojskowy oraz sposób ogłaszania o utracie stopnia w przypadkach określonych w art. 58 ust. 3, a także wzory dokumentów wykorzystywanych w sprawach mianowań, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawnego przebiegu mianowania na stopnie oraz prawidłowego jego dokumentowania.

Rozdział 11

Obowiązki i prawa funkcjonariusza Straży Granicznej

Art. 63. 1. Funkcjonariusz jest obowiązany dochować obowiązków wynikających z roty złożonego ślubowania.

2. Funkcjonariusz obowiązany jest odmówić wykonania rozkazu lub innego polecenia, jeśli wykonanie rozkazu lub innego polecenia łączyłoby się z popełnieniem przestępstwa.

3. O odmowie wykonania rozkazu lub innego polecenia, o którym mowa w ust. 2, funkcjonariusz powinien w formie pisemnej zameldować Komendantowi Głównemu Straży Granicznej z pominięciem drogi służbowej.

²⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 16 ustawy, o której mowa w odnośniku 3

²⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 17 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

Art. 64. 1. Przełożony funkcjonariusza niebędącego w stanie wykonać w wyznaczonym terminie lub zakresie polecenia sądu lub prokuratora, o którym mowa w art. 9 ust. 1, jest obowiązany wystąpić z wnioskiem o przedłużenie terminu, zmianę lub uchylenie polecenia.

2. W wypadku nieusprawiedliwionego niewykonania polecenia w wyznaczonym terminie lub zakresie na żądanie sądu lub prokuratora przełożony funkcjonariusza wszczyna przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne. O wyniku tego postępowania zawiadamia się odpowiednio sąd lub prokuratora.

Art. 65. 1. Funkcjonariusz nosi umundurowanie określone w przepisach wydanych na podstawie ustawy, w tym umundurowanie typu wojskowego.

2. Funkcjonariusz nosi ordery, odznaczenia i odznaki według zasad obowiązujących w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Funkcjonariusz w czasie służby jest obowiązany do noszenia przepisowego umundurowania i wyposażenia.

4. Komendant Główny Straży Granicznej określa, w drodze zarządzenia, przypadki, w których funkcjonariusz w czasie wykonywania obowiązków służbowych nie ma obowiązku noszenia umundurowania.

5. Funkcjonariusz otrzymuje umundurowanie bezpłatnie.

6. Funkcjonariusz zwalniany ze służby albo przenoszony do innej formacji mundurowej, na mocy obowiązujących przepisów i zawartego porozumienia dotyczącego przeniesienia funkcjonariusza do innej formacji mundurowej, zwraca umundurowanie wydane po raz pierwszy w związku z mianowaniem lub przeniesieniem do służby w Straży Granicznej, w przypadku gdy nie było ono używane i którego okres używalności nie upłynął, lub równowartość tego umundurowania.

7. Funkcjonariusz zwolniony ze służby, z wyłączeniem funkcjonariusza zwolnionego ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3–5 i ust. 2 pkt 2, 10 i 11, ma prawo do noszenia umundurowania.

8. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) rodzaje, wzory, kolory oraz normy należności umundurowania,
- 2) wzory oznak i emblematów,
- 3) sposób noszenia umundurowania, oznak i emblematów, a także sposób noszenia odznaki Straży Granicznej i symbolu,
- 4) warunki noszenia umundurowania przez funkcjonariuszy zwolnionych ze służby,
- 5) liczbę punktów przeliczeniowych dla poszczególnych przedmiotów oraz rodzajów umundurowania,
- 6) sposób realizacji norm należności oraz przypadki i sposób ich pomniejszenia lub powiększenia,
- 7) rodzaje umundurowania lub przedmioty umundurowania wydane w naturze lub formie równoważnika pieniężnego,
- 8) sposób ustalania i obliczania równowartości wydanego umundurowania, które podlega zwrotowi

– uwzględniając ilość, okres używalności, opis przedmiotów umundurowania oraz okoliczności, w których funkcjonariusze występują w poszczególnych rodzajach umundurowania, oraz zapewniając, aby rodzaje i wzory umundurowania były praktyczne i estetyczne, a także umożliwiały wykorzystanie umundurowania w różnych warunkach klimatycznych i pogodowych.

9. Komendant Główny Straży Granicznej może określić, w drodze zarządzenia, normy należności umundurowania specjalistycznego dostosowanego do warunków pełnienia służby.

10. Komendant Główny Straży Granicznej może określić, w drodze zarządzenia, przypadki uzasadnione szczególnymi warunkami służby, w jakich można przydzielić dodatkowe przedmioty umundurowania, a także normy należności tych przedmiotów.

Art. 65a. 1. Funkcjonariusz otrzymuje równoważnik pieniężny za przedmioty umundurowania niewydane w naturze oraz za czyszczenie umundurowania.

2. Równoważnik pieniężny przysługuje za okres od dnia 1 kwietnia danego roku kalendarzowego do dnia 31 marca roku następnego, zwany dalej „rokiem zaopatrzeniowym”.

3. Funkcjonariuszowi mianowanemu lub przeniesionemu do służby w Straży Granicznej w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku kalendarzowego, któremu wydaje się z dniem mianowania lub przeniesienia przedmioty umundurowania w naturze, równoważnik pieniężny przysługuje od dnia 1 kwietnia następnego roku kalendarzowego.

4. Równoważnik pieniężny wypłaca się w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące, licząc od dnia powstania uprawnienia do jego wypłaty.

5. Przedmioty umundurowania są wyceniane w sposób bezwalutowy poprzez przypisanie im odpowiedniej ilości punktów przeliczeniowych w ujęciu jednostkowym, rocznym i całkowitym.

6. Równoważnik pieniężny nie przysługuje za okresy nieobecności funkcjonariusza w służbie z powodu:

- 1) urlopu wychowawczego lub bezpłatnego, o ile suma nieobecności przekroczy 30 dni kalendarzowych w ciągu roku zaopatrzeniowego;
- 2) zawieszenia funkcjonariusza w czynnościach służbowych.

7. Równoważnik pieniężny pomniejsza się w przypadku:

- 1) nieobecności funkcjonariusza w służbie z powodów, o których mowa w ust. 6;
- 2) wydania przedmiotów umundurowania w naturze, z wyjątkiem wydania przedmiotów umundurowania w związku z mianowaniem do służby w Straży Granicznej.

8. Wysokość równoważnika pieniężnego ulega jednorazowemu zwiększeniu w przypadku:

- 1) mianowania na stopień służbowy, o którym mowa w art. 51 pkt 2 lit. a, pkt 3 lit. a, pkt 4 lit. a, d, g i h;
- 2) powołania na stanowisko Komendanta Głównego Straży Granicznej albo zastępcy Komendanta Głównego Straży Granicznej.

9. Równoważnik pieniężny podlega zwrotowi w przypadku:

- 1) zwolnienia funkcjonariusza ze służby w Straży Granicznej w okresie służby przygotowawczej;
- 2) zwolnienia funkcjonariusza ze służby w Straży Granicznej na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3 i 4;
- 3) zaistnienia okoliczności wymienionych w ust. 6 i zwolnienia funkcjonariusza ze służby w Straży Granicznej przed pomniejszeniem równoważnika pieniężnego w przypadku, o którym mowa w ust. 7 pkt 1.

10. W sprawach zwrotu równoważnika pieniężnego, o których mowa w ust. 9, wydaje się decyzję administracyjną.

11. W przypadku nieobecności funkcjonariusza w służbie z powodu urlopu wychowawczego lub bezpłatnego w dniu rozpoczęcia roku zaopatrzeniowego, wypłatę równoważnika pieniężnego zawiesza się.

12. Wznowienie zawieszonych wypłat równoważnika pieniężnego następuje w terminie miesiąca po ustaniu przyczyn nieobecności funkcjonariusza w służbie.

13. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wysokość równoważnika pieniężnego za przedmioty umundurowania niewydane w naturze oraz na czyszczenie umundurowania, a także podstawę i sposób jego obliczania,
- 2) sposób obliczania kwoty pomniejszenia lub podwyższenia równoważnika pieniężnego,
- 3) wartość pieniężną punktu przeliczeniowego,
- 4) tryb i termin zwracania równoważnika pieniężnego oraz sposób obliczania kwoty należnej do zwrotu,
- 5) podmioty właściwe w sprawach wypłaty i zwrotu równoważnika pieniężnego

– uwzględniając normy należności przedmiotów umundurowania, a także przypisaną poszczególnym przedmiotom oraz rodzajom umundurowania liczbę punktów przeliczeniowych.

Art. 66. 1. Przy wykonywaniu czynności służbowych nieumundurowany funkcjonariusz obowiązany jest na żądanie obywatela okazać legitymację służbową w taki sposób, aby zainteresowany miał możliwość odczytać i zanotować numer legitymacji i organ, który ją wydał, oraz nazwisko funkcjonariusza.

2. Funkcjonariusz przy wykonywaniu czynności administracyjno-porządkowych jest obowiązany okazać na żądanie legitymację służbową lub znak identyfikacyjny w sposób umożliwiający odczytanie i zanotowanie danych w nim zawartych.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje i wzory legitymacji służbowych, znaków identyfikacyjnych oraz innych dokumentów służbowych funkcjonariuszy, szczegółowy sposób posługiwania się nimi i dokonywania w nich zmian oraz podmioty właściwe do ich wydawania. Rozporządzenie powinno określić wzory dokumentów oraz znaków identyfikacyjnych w sposób umożliwiający odczytanie i odnotowanie przez osobę zainteresowaną danych w nim zawartych.

Art. 67. Funkcjonariusz nie może bez zezwolenia przełożonego podejmować zajęcia zarobkowego poza służbą.

Art. 68. 1. Funkcjonariusz nie może być członkiem partii politycznych.

2. Z chwilą przyjęcia funkcjonariusza do służby ustaje jego dotychczasowe członkostwo w partii politycznej.

3. Funkcjonariusz jest obowiązany poinformować przełożonego o przynależności do stowarzyszeń krajowych, działających poza służbą.

4. Przynależność do organizacji lub stowarzyszeń zagranicznych albo międzynarodowych wymaga zezwolenia Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Art. 69. 1. Funkcjonariusz jest obowiązany powiadomić bezpośredniego przełożonego o zamiarze wyjazdu za granicę. Jeżeli wyjazd jest planowany na więcej niż 3 dni, powiadomienie następuje w formie pisemnej.

2. Obowiązek powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy wyjazdu do krajów Unii Europejskiej oraz państw członkowskich Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej.

Art. 70. (uchylony)

Art. 71. Funkcjonariusz w związku z pełnieniem obowiązków służbowych korzysta z ochrony przewidzianej w Kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 71a.²⁷⁾ 1. Funkcjonariuszowi przysługuje zwrot kosztów poniesionych na ochronę prawną, jeżeli wszczęte przeciwko niemu postępowanie karne o przestępstwo popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych zostanie zakończone prawomocnym orzeczeniem o umorzeniu postępowania z powodu braku ustawowych znamion czynu zabronionego lub niepopelnienia przestępstwa albo wyrokiem uniewinniającym.

2. Zwrot kosztów poniesionych na ochronę prawną następuje ze środków budżetowych Straży Granicznej, na wniosek funkcjonariusza, w wysokości faktycznie poniesionych kosztów, nie wyższej niż czterokrotność przeciętnego uposażenia funkcjonariuszy, o którym mowa w art. 103 ust. 3, obowiązującego w roku poprzedzającym dzień złożenia wniosku.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, kierując się dobrem służby, Komendant Główny Straży Granicznej może zapewnić funkcjonariuszowi, przeciwko któremu wszczęto postępowanie karne o przestępstwo popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych, ochronę prawną jeszcze przed zakończeniem tego postępowania. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio. Poniesione przez Straż Graniczną koszty ochrony prawnej nie podlegają zwrotowi przez funkcjonariusza, niezależnie od wyniku postępowania karnego.

Art. 71b.²⁸⁾ 1. Funkcjonariuszowi pokrzywdzonemu przestępstwem, o którym mowa w art. 222, art. 223 lub art. 226 Kodeksu karnego, w związku z wykonywaniem czynności służbowych przysługuje, na jego wniosek, bezpłatna ochrona prawna w postępowaniu karnym, w którym uczestniczy w charakterze pokrzywdzonego lub oskarżyciela posiłkowego.

2. Ochronę prawną, o której mowa w ust. 1, zapewnia jednostka organizacyjna Straży Granicznej, w której funkcjonariusz pokrzywdzony przestępstwem pełni służbę, a jeżeli jednostka ta nie ma zapewnionej obsługi prawnej realizowanej przez radców prawnych lub adwokatów, ochronę prawną zapewnia komenda właściwego miejscowo oddziału Straży Granicznej albo Komenda Główna Straży Granicznej.

3. W przypadku braku możliwości zapewnienia ochrony prawnej przez jednostkę organizacyjną Straży Granicznej lub komendę, o której mowa w ust. 2, funkcjonariuszowi przysługuje zwrot kosztów ochrony prawnej, o której mowa w ust. 1, w wysokości faktycznie poniesionych kosztów, nie wyższej niż czterokrotność przeciętnego uposażenia funkcjonariuszy, o którym mowa w art. 103 ust. 3, obowiązującego w roku poprzedzającym dzień złożenia wniosku.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania oraz sposób dokumentowania przez funkcjonariusza kosztów poniesionych na ochronę prawną w przypadkach, o których mowa w ust. 3 oraz w art. 71a ust. 1 i 3, a także podmioty właściwe w sprawie zwrotu kosztów ochrony prawnej, o których mowa w ust. 3 oraz w art. 71a ust. 2, kierując się koniecznością korzystania przez funkcjonariusza z ochrony prawnej na wysokim poziomie, a także szybkiego zwrotu kosztów poniesionych przez funkcjonariusza na ochronę prawną.

Art. 71c.²⁸⁾ Ochrona prawna, o której mowa w art. 71a i art. 71b, przysługuje również funkcjonariuszowi oddelegowanemu do wykonywania zadań poza Straż Graniczną, na jego wniosek, w przypadku gdy postępowanie karne, o którym mowa w art. 71a ust. 1 lub art. 71b ust. 1, zostało wszczęte w związku z wykonywaniem przez niego czynności służbowych w ramach podjętej interwencji, w znaczeniu, o którym mowa w art. 11 ust. 2e.

²⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 18 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

²⁸⁾ Dodany przez art. 2 pkt 19 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

Art. 72. 1. Funkcjonariusze mogą zrzekać się w związkach zawodowych, z tym że nie przysługuje im prawo do strajku.

2. Przepisy ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 263) stosuje się odpowiednio, z tym że:

- 1) określone w przepisach prawa uprawnienia w sprawach indywidualnych przysługują zakładowej organizacji związkowej, jeżeli jej członkiem jest co najmniej jeden funkcjonariusz inny niż ten, którego w danej sprawie reprezentuje zakładowa organizacja związkowa;
- 2) uprawnienie, o którym mowa w art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, przysługuje związkowi zawodowemu, którego terytorialny zakres działania obejmuje co najmniej obszar terytorialnego działania komendanta oddziału Straży Granicznej;
- 3) funkcjonariusz może być członkiem międzyzakładowej organizacji związkowej, której zakresem działania objęte są wyłącznie jednostki organizacyjne Straży Granicznej.

3. W przypadku realizacji określonych w przepisach prawa uprawnień w sprawach indywidualnych zakładowa organizacja związkowa niezwłocznie informuje właściwy organ Straży Granicznej o spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 2 pkt 1.

4. Związek zawodowy, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, mający zamiar korzystać z uprawnienia, o którym mowa w art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, informuje o tym zamiarze Komendanta Głównego Straży Granicznej.

5. Szczegółowe zasady współdziałania związku zawodowego z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, Komendantem Głównym Straży Granicznej oraz właściwymi organami Straży Granicznej określa statut tego związku zarejestrowany w sądzie lub porozumienie zawarte z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych lub właściwym organem Straży Granicznej.

6. Funkcjonariusz pełniący służbę na stanowisku, dla którego ustawa przewiduje powołanie, a także funkcjonariusz mianowany na stanowisko dyrektora komórki organizacyjnej, zastępcy dyrektora komórki organizacyjnej albo naczelnika, nie może pełnić funkcji w związkach zawodowych oraz nie podlega ochronie, o której mowa w art. 32 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych.

Art. 73. (uchylony)

Art. 74. (uchylony)

Art. 74a. 1. Jeżeli funkcjonariusz zwolniony ze służby nie spełnia warunków do nabycia prawa do emerytury policyjnej lub policyjnej renty inwalidzkiej, od uposażenia wypłaconego funkcjonariuszowi po dniu 31 grudnia 1998 r. do dnia zwolnienia ze służby, od którego nie odprowadzono składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, przekazuje się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek za ten okres przewidziane w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

2. Przez uposażenie stanowiące podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, o którym mowa w ust. 1, rozumie się:

- 1) kwotę najniższego wynagrodzenia ustaloną na podstawie odrębnych przepisów – za okres służby kandydackiej przed dniem 1 stycznia 2003 r.;
- 2) kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w grudniu roku poprzedniego, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów – za okres służby kandydackiej po dniu 31 grudnia 2002 r.;
- 3) uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia, nagrody roczne i uznaniowe oraz dodatkowe wynagrodzenie wypłacone na podstawie art. 116, odpowiednio przeliczone zgodnie z art. 110 ustawy, o której mowa w ust. 1 – za pozostałe okresy służby.

3. Składki przekazuje się również w przypadku, gdy funkcjonariusz spełnia jedynie warunki do nabycia prawa do policyjnej renty inwalidzkiej. Przekazanie składek następuje na wniosek funkcjonariusza.

4. Składki podlegają waloryzacji wskaźnikiem waloryzacji składek określonym na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291, 353 i 794).

5. Przy obliczaniu kwoty należnych składek, waloryzowanych na podstawie ust. 4, stosuje się odpowiednio art. 19 ust. 1 oraz art. 22 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

6. Przepisy ust. 1–5 stosuje się również do funkcjonariusza, który pozostawał w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., jeżeli po zwolnieniu ze służby, pomimo spełnienia warunków do nabycia prawa do emerytury policyjnej, zgłosił wniosek o przyznanie emerytury z tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym.

7. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, kwotę należnych, zwaloryzowanych składek przekazuje się niezwłocznie na podstawie zawiadomienia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych o ustaleniu funkcjonariuszowi prawa do emerytury przewidzianej w przepisach, o których mowa w ust. 4.

8. Kwota należnych, zwaloryzowanych składek stanowi przychody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

9. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze rozporządzenia, tryb i terminy przekazywania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składek, o których mowa w ust. 1, 3, 4 i 7, oraz jednostki do tego właściwe, mając na uwadze konieczność zapewnienia prawidłowego i niezwłocznego wykonywania czynności związanych z przekazywaniem tych składek.

Art. 75. 1. Jednostki organizacyjne Straży Granicznej oraz funkcjonariusze otrzymują uzbrojenie oraz wyposażenie, w tym wyposażenie specjalne, niezbędne do wykonywania przez funkcjonariuszy czynności służbowych.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, uzbrojenie Straży Granicznej, uwzględniając także inne niż broń palna rodzaje uzbrojenia oraz konieczność zapewnienia skutecznego wykonywania przez funkcjonariuszy czynności służbowych.

3. Komendant Główny Straży Granicznej określi, w drodze zarządzenia, normy należności uzbrojenia zespołowego i indywidualnego, warunki jego przyznawania i użytkowania, a także normy wyposażenia.

Art. 75a. 1. Za stan bezpieczeństwa i higieny służby w stosunku do podległych funkcjonariuszy odpowiadają Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG, komendanci oddziałów Straży Granicznej, komendanci ośrodków Straży Granicznej i komendanci ośrodków szkolenia Straży Granicznej.

2. Za pracodawcę w rozumieniu przepisów działu dziesiątego ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320 oraz z 2021 r. poz. 1162), zwanej dalej „Kodeksem pracy”, a także przepisów wykonawczych wydanych na jego podstawie, w stosunku do podległych funkcjonariuszy uważa się przełożonych wymienionych w ust. 1.

Art. 75b. 1. Funkcjonariuszowi, w celu ochrony jego życia i zdrowia, zapewnia się bezpieczne i higieniczne warunki służby.

2. W sprawach bezpieczeństwa i higieny służby stosuje się odpowiednio przepisy działu dziesiątego Kodeksu pracy, a także przepisy wykonawcze wydane na jego podstawie, z wyłączeniem przepisów art. 207 § 2 pkt 7, art. 209¹ § 4, art. 228 § 1 i 2, art. 229 § 1–1², 4a i 8 w zakresie niedotyczącym wskazówek metodycznych w sprawie przeprowadzania badań profilaktycznych pracowników oraz dokumentowania i kontroli badań okresowych i kontrolnych, art. 230–232, art. 234 § 1–3¹, art. 235–235², art. 237–237², art. 237⁷ § 1 pkt 1 i § 2–4, art. 237⁸ § 1, art. 237¹¹ § 4 oraz art. 237^{11a} § 4.

3. Przepisów art. 209², art. 209³ i art. 210 § 1–5 oraz przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 210 § 6 Kodeksu pracy nie stosuje się do wykonywanych przez funkcjonariusza zadań określonych w:

- 1) art. 1 ust. 2 pkt 1, 2, 4–5b, 5d, 7, 10, 12–13a oraz ust. 2a;
- 2) art. 1 ust. 2 pkt 14 i ust. 3, jeżeli charakter tych działań ma związek z zadaniami określonymi w pkt 1.

Art. 75c. 1. W celu ustalenia zdolności do wykonywania zadań na zajmowanym stanowisku służbowym funkcjonariusz jest obowiązany poddać się badaniom okresowym lub kontrolnym w terminie wskazanym w skierowaniu na takie badanie.

2. Skierowanie na badanie okresowe lub kontrolne zawiera w szczególności imię i nazwisko, numer PESEL, adres zamieszkania, stanowisko służbowe funkcjonariusza kierowanego na badanie oraz opis warunków pełnienia służby występujących na zajmowanym stanowisku służbowym, w tym czynników szkodliwych lub uciążliwych, o których mowa w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 229 § 8 Kodeksu pracy, i innych wynikających z warunków pełnienia służby.

3. Rodzaj i zakres badań okresowych są uzależnione od rodzaju pełnionej służby przez funkcjonariusza oraz narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia występujące w czasie służby.

4. Lekarz przeprowadzający badanie okresowe lub kontrolne, w celu uwzględnienia wszystkich czynników szkodliwych lub uciążliwych i innych wynikających z warunków pełnienia służby wskazanych w skierowaniu na badanie, może poszerzyć jego zakres o dodatkowe badania lekarskie, konsultacje u lekarzy specjalistów lub badania diagnostyczne, a także wyznaczyć termin następnego badania okresowego krótszy niż określony w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 85 ust. 1 pkt 2, jeżeli stwierdzi, że jest to niezbędne dla ustalenia zdolności do wykonywania zadań na zajmowanym stanowisku służbowym. Badania i konsultacje stanowią część badania okresowego lub kontrolnego.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, lekarz wykorzystuje wskazówki metodyczne w sprawie przeprowadzania badań profilaktycznych pracowników określone w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 229 § 8 Kodeksu pracy.

6. Badania okresowe i kontrolne są wykonywane na podstawie skierowania na badanie wystawionego przez:

- 1) przełożonych, o których mowa w art. 75a ust. 1, lub upoważnione przez nich osoby;
- 2) ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub upoważnioną przez niego osobę w stosunku do Komendanta Głównego Straży Granicznej oraz zastępców Komendanta Głównego Straży Granicznej.

7. Skierowanie na badanie:

- 1) kontrolne – wystawia się najpóźniej w dniu zgłoszenia się funkcjonariusza do służby,
  - 2) okresowe – wystawia się nie później niż w terminie 30 dni przed upływem ważności orzeczenia lekarskiego
- w 3 egzemplarzach, z których jeden przeznaczony jest dla funkcjonariusza kierowanego na badanie.

8. Badania okresowe i kontrolne kończą się orzeczeniem lekarskim stwierdzającym:

- 1) brak przeciwwskazań zdrowotnych do służby na określonym stanowisku służbowym,
- 2) istnienie przeciwwskazań zdrowotnych do służby na określonym stanowisku służbowym

– w warunkach służby opisanych w skierowaniu na badanie.

9. Od orzeczenia lekarskiego funkcjonariuszowi i przełożonym, o których mowa w art. 75a ust. 1, przysługuje odwołanie w terminie 7 dni od dnia otrzymania orzeczenia.

10. Odwołanie od orzeczenia lekarskiego wraz z uzasadnieniem wnosi się na piśmie za pośrednictwem lekarza, który wydał to orzeczenie, do:

- 1) wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy właściwego ze względu na miejsce pełnienia służby funkcjonariusza;
- 2) instytutu badawczego w dziedzinie medycyny pracy lub Uniwersyteckiego Centrum Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni, jeżeli odwołanie dotyczy orzeczenia lekarskiego wydanego przez lekarza zatrudnionego w wojewódzkim ośrodku medycyny pracy.

11. Lekarz, za którego pośrednictwem jest składane odwołanie, w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania wraz z uzasadnieniem przekazuje je wraz z dokumentacją stanowiącą podstawę wydanego orzeczenia lekarskiego do właściwego podmiotu, o którym mowa w ust. 10.

12. Badanie w trybie odwołania przeprowadza w terminie 14 dni od dnia otrzymania odwołania właściwy podmiot, o którym mowa w ust. 10.

13. Orzeczenie lekarskie wydane w trybie odwołania jest ostateczne.

14. Badania okresowe i kontrolne podlegają dokumentowaniu i kontroli w sposób określony w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 229 § 8 Kodeksu pracy.

15. Kontrolę badań okresowych i kontrolnych wykonują podmioty, o których mowa w ust. 10.

16. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) rodzaj i zakres badań okresowych, uwzględniając rodzaj pełnionej służby oraz narażenie na czynniki szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia występujące w czasie służby;
- 2) wzór skierowania na badania okresowe lub kontrolne, uwzględniając konieczność zamieszczenia w tym wzorze informacji niezbędnych do jednoznacznego ustalenia zakresu badań;
- 3) wzór orzeczenia lekarskiego, uwzględniając jednolitość informacji znajdujących się w orzeczeniu.

Art. 76.²⁹⁾ 1. Funkcjonariuszowi w czasie pełnienia służby przysługuje bezpłatnie wyżywienie w naturze, jeżeli rodzaj i charakter służby lub szczególne właściwości lub miejsce jej pełnienia uzasadniają przyznanie wyżywienia w naturze, albo świadczenie pieniężne w zamian za wyżywienie.

2. Wyżywienie w naturze przysługuje funkcjonariuszowi:

- 1) pełniącemu służbę w systemie skoszarowanym;
- 2) biorącemu udział w szkoleniach lub ćwiczeniach z zakresu systemu obronnego kraju, działań antyterrorystycznych lub zarządzania kryzysowego, jeżeli trwają one w sposób ciągły powyżej 8 godzin;

---

²⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 20 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

- 3) biorącemu udział w akcjach zapobiegania skutkom klęsk żywiołowych lub usuwania ich skutków oraz w działaniach porządkowych podczas akcji ratowniczych przy likwidacji skutków klęsk żywiołowych, trwających ponad 8 godzin;
- 4) który uczestniczy w innych działaniach niż określone w pkt 1–3, związanych z:
  - a) ochroną granicy państwowej, kontrolą ruchu granicznego oraz zapobieganiem i przeciwdziałaniem nielegalnej migracji,
  - b) podejmowaniem czynności służbowych, w tym wykonywaniem czynności na rzecz innych służb podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych lub nadzorowanych przez niego

– które uzasadniają przyznanie wyżywienia w naturze.

3. Wyżywienie w naturze przysługuje funkcjonariuszowi na podstawie normy wyżywienia, którą stanowi wartość energetyczna, odżywcza i pieniężna produktów żywnościowych przysługujących funkcjonariuszowi w określonych przypadkach. W przypadku zwiększonego zapotrzebowania na wartość energetyczną i odżywczą ze względu na rodzaj i warunki służby lub właściwości lub miejsce jej pełnienia norma może zostać uzupełniona.

4. Normy wyżywienia mogą być realizowane w formie suchego prowiantu lub gotowych pakietów żywnościowych, lub posiłków sporządzanych przez zewnętrzne podmioty gastronomiczne, w sytuacji gdy zorganizowanie wyżywienia w postaci posiłków sporządzanych w punktach żywienia Straży Granicznej nie jest możliwe albo gdy rodzaj i warunki pełnionej służby wymagają tego rodzaju wyżywienia. W przypadku realizacji wyżywienia w formie gotowych pakietów żywnościowych lub w formie posiłków sporządzanych przez zewnętrzne podmioty gastronomiczne normę wyżywienia podwyższa się o koszty zapewnienia wyżywienia.

5. W przypadku wyżywienia w naturze należy się kierować zasadami racjonalnego żywienia, w granicach obowiązujących wartości energetycznych, odżywczych i pieniężnych produktów żywnościowych określonych dla poszczególnych norm wyżywienia.

6. Funkcjonariusz otrzymuje świadczenie pieniężne w zamian za wyżywienie w przypadku:

- 1) pełnienia w okresie od dnia 1 listopada do dnia 31 marca służby na wolnym powietrzu przez co najmniej 4 godziny dziennie albo
- 2) gdy rodzaj i warunki pełnienia służby lub względy techniczne lub organizacyjne uniemożliwiają korzystanie z wyżywienia przysługującego temu funkcjonariuszowi w naturze, albo
- 3) braku możliwości zapewnienia funkcjonariuszowi bezpłatnego wyżywienia w naturze z powodów zdrowotnych udokumentowanych zaświadczeniem lekarskim.

7. Świadczenie pieniężne w zamian za wyżywienie podwyższa się:

- 1) gdy rodzaj i warunki pełnienia służby lub względy techniczne lub organizacyjne uniemożliwiają korzystanie z wyżywienia przysługującego w naturze:
  - a) funkcjonariuszowi, który bierze udział w kursach, szkoleniach, warsztatach, odprawach, naradach, konferencjach lub przedsięwzięciach o takim charakterze w ośrodkach szkolenia lub jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej oraz na praktykach w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej i komórkach Komendy Głównej, połączonych z zakwaterowaniem, za czas faktycznego przebywania w miejscu zakwaterowania,
  - b) funkcjonariuszowi w służbie kandydackiej;
- 2) funkcjonariuszowi służby kandydackiej przebywającemu na urlopie lub pełnodobowej przepustce;
- 3) w przypadku skierowania funkcjonariusza zaliczonego do personelu latającego do wykonywania lotów poza miejsce pełnienia służby na czas powyżej 8 godzin.

8. Funkcjonariusz, któremu przysługuje wyżywienie w naturze lub świadczenie pieniężne w zamian za wyżywienie w naturze z kilku tytułów, otrzymuje wyżywienie w naturze albo świadczenie pieniężne w zamian za wyżywienie tylko z jednego tytułu, według najkorzystniejszej dla niego normy wyżywienia, z wyłączeniem przypadków, w których funkcjonariusz uczestniczy w uroczystym posiłku organizowanym w punkcie żywienia Straży Granicznej albo jest żywiony według normy, która przysługuje największej grupie funkcjonariuszy uprawnionych do wyżywienia w danym punkcie żywienia Straży Granicznej.

9. Funkcjonariuszowi, który zrezygnował z przysługującego mu wyżywienia w naturze, nie przysługuje świadczenie pieniężne w zamian za wyżywienie ani dieta na pokrycie zwiększonych kosztów wyżywienia, z wyjątkiem rezygnacji z wyżywienia w naturze z powodów zdrowotnych, udokumentowanych zaświadczeniem lekarskim w sytuacji braku możliwości zapewnienia funkcjonariuszowi bezpłatnie wyżywienia w naturze.

10. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) rodzaje norm wyżywienia oraz ich wartość pieniężną,
- 2) średnie wartości energetyczne i odżywcze produktów żywnościowych objętych poszczególnymi normami,
- 3) przypadki przyznawania poszczególnych norm wyżywienia,
- 4) przypadki, w których normy wyżywienia mogą zostać uzupełnione, oraz wartość pieniężną uzupełnienia,
- 5) wartości świadczenia pieniężnego w zamian za wyżywienie oraz wymiar jego podwyższania, a także jednostkę organizacyjną Straży Granicznej właściwą do jego wypłacania i terminy jego wypłaty

– uwzględniając zasady racjonalnego żywienia, adekwatność środków finansowych służących zapewnieniu funkcjonariuszom wyżywienia w naturze względem realnej wartości wyżywienia, przyporządkowanie norm wyżywienia do przypadków, w których funkcjonariuszowi przysługuje wyżywienie w naturze, wskazanych w ust. 2, rozróżnienie przypadków wypłacania świadczenia pieniężnego w zamian za wyżywienie oraz mając na względzie właściwe warunki pełnienia służby.

Art. 76a.³⁰⁾ Napoje w naturze, w ilości zaspokajającej potrzeby funkcjonariusza, przysługują w czasie pełnienia służby, w przypadkach i na warunkach określonych w art. 232 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy oraz w przepisach wykonawczych wydanych na jego podstawie.

Art. 77. 1. Funkcjonariuszowi i członkom jego rodziny przysługuje prawo przejazdu na koszt właściwego organu Straży Granicznej środkami publicznego transportu zbiorowego raz w roku, do jednej z obranych przez siebie miejscowości w kraju i z powrotem.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki przejazdu na koszt organu, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając warunki i sposób rozliczania kosztów przejazdu oraz rodzaje środków transportu, którymi ma być dokonywany przejazd.

3. W razie niewykorzystania przysługującego przejazdu osoba uprawniona otrzymuje zryczałtowany równoważnik pieniężny.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki przyznawania zryczałtowanego równoważnika pieniężnego, uwzględniając tryb wypłaty równoważnika w razie niewykorzystania przysługującego przejazdu, w tym ustalania jego wysokości, oraz przypadki, kiedy równoważnik nie przysługuje.

5. Zwrot kosztów przejazdu lub zryczałtowany równoważnik pieniężny, o których mowa w ust. 1 i 3, nie przysługuje funkcjonariuszowi w roku kalendarzowym, w którym wykupiono uprawnienia do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, na podstawie odrębnych przepisów.

6. Osobom, o których mowa w ust. 1, mogą być przyznawane także inne świadczenia socjalne i bytowe.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje świadczeń, o których mowa w ust. 6, uwzględniając zakres podmiotowy świadczeń socjalnych, warunki korzystania z tych świadczeń, sposób ich realizacji, a w przypadku świadczeń finansowych – ich wysokość, sposób obliczania, terminy rozliczeń oraz wypłaty.

Art. 78–80. (uchylone)

Art. 81. 1. Za członków rodziny funkcjonariusza uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 77 uważa się małżonka i dzieci.

2. Za dzieci uważa się dzieci własne, dzieci małżonka, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, które:

- 1) nie przekroczyły 18 roku życia, a w razie uczęszczania do szkoły – 24 lat albo 25 lat, jeżeli odbywają studia w szkole wyższej, a ukończenie 25 lat przypada na ostatni lub przedostatni rok studiów, albo
- 2) stały się osobami całkowicie niezdolnymi do pracy przed osiągnięciem wieku określonego w pkt 1.

Art. 82. Okres służby funkcjonariusza traktuje się jako pracę w szczególnym charakterze, w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 83. Funkcjonariuszowi przysługują uprawnienia pracownika związane z rodzicielstwem określone w Kodeksie pracy, z wyjątkiem art. 186⁷, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej. Jeżeli oboje rodzice lub opiekunowie są funkcjonariuszami albo jedno z nich jest funkcjonariuszem a drugie jest zatrudnione, z uprawnień może korzystać jedno z nich.

³⁰⁾ Dodany przez art. 2 pkt 21 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

Art. 83a. Jeżeli zachodzi konieczność zastępstwa funkcjonariusza w czasie jego nieobecności w służbie w związku z przebywaniem na urlopie macierzyńskim, urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopie ojcowskim, urlopie rodzicielskim lub urlopie wychowawczym, można w tym celu zatrudnić pracownika na podstawie umowy o pracę na czas określony, obejmujący czas tej nieobecności.

Art. 84. 1. Funkcjonariuszowi, który po zwolnieniu ze służby w Straży Granicznej podjął pracę, okres tej służby wlicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z prawa pracy.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do funkcjonariusza zwolnionego ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3 i 4.

Art. 85. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) właściwość organów i jednostek organizacyjnych Straży Granicznej w sprawach wynikających ze stosunku służbowego funkcjonariuszy oraz tryb postępowania w tych sprawach, uwzględniając rodzaje i zakres spraw osobowych podległych poszczególnym organom i jednostkom Straży Granicznej oraz sposób postępowania w sprawach związanych z nawiązaniem i rozwiązaniem stosunku służbowego, a także jego zmianą;
- 2) szczegółowy zakres obowiązków funkcjonariuszy wynikający ze stosunku służbowego oraz podstawy, zakres i tryb udzielania funkcjonariuszom zwolnień od zajęć służbowych, uwzględniając rodzaje zdarzeń dotyczących osoby funkcjonariusza, o których, ze względu na ich wpływ na treść stosunku służbowego, funkcjonariusz obowiązany jest poinformować właściwego przełożonego, oraz sposób postępowania w tych przypadkach, okoliczności usprawiedliwiające nieobecność w służbie i sposób jej usprawiedliwiania, okoliczności uzasadniające udzielanie zwolnień od zajęć służbowych, warunki udzielania zwolnień, okresy, na które zwolnienia mogą być udzielone, i właściwość przełożonych w tym zakresie, a także częstotliwość przeprowadzania badań lekarskich funkcjonariuszy.

2. Sposób pełnienia służby określają zarządzenia, regulaminy i rozkazy Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Art. 86.³¹⁾ 1. Funkcjonariuszowi przysługuje prawo do corocznego płatnego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 26 dni roboczych. Przez dni robocze rozumie się dni od poniedziałku do piątku, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy.

2. Funkcjonariusz uzyskuje prawo do pierwszego urlopu z upływem 6 miesięcy służby w wymiarze połowy urlopu przysługującego po roku służby.

3. Prawo do urlopu w pełnym wymiarze funkcjonariusz nabywa z upływem roku służby. Do tego urlopu wlicza się urlop, o którym mowa w ust. 2.

4. Funkcjonariuszowi, który przed przyjęciem do służby w Straży Granicznej był zatrudniony lub pozostawał w stosunku służbowym, zalicza się okres tego zatrudnienia lub służby do okresu, od którego zależy prawo do pierwszego urlopu wypoczynkowego, według zasad określonych w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy lub odrębnych przepisach.

5. Funkcjonariuszowi, który przed przyjęciem do służby w Straży Granicznej wykorzystał urlop wypoczynkowy za dany rok albo otrzymał ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop, nie przysługuje urlop wypoczynkowy w roku przyjęcia do służby w Straży Granicznej. Prawo do urlopu powstaje z dniem 1 stycznia następnego roku kalendarzowego.

6. Funkcjonariuszowi, który:

- 1) przed przyjęciem do służby w Straży Granicznej wykorzystał urlop wypoczynkowy za dany rok w wymiarze proporcjonalnym do okresu przepracowanego u dotychczasowego pracodawcy albo otrzymał w takim wymiarze ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany urlop, albo
- 2) podejmuje służbę w Straży Granicznej w roku kalendarzowym innym niż rok, w którym ustalił jego poprzedni stosunek służbowy lub stosunek pracy

– przysługuje urlop wypoczynkowy w roku przyjęcia do służby w Straży Granicznej w wymiarze proporcjonalnym do okresu służby w Straży Granicznej w danym roku.

7. Łączny wymiar urlopu wypoczynkowego funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 6, w roku kalendarzowym w którym rozpoczął służbę w Straży Granicznej, nie może być wyższy niż 26 dni roboczych.

8. W przypadku, o którym mowa w ust. 6, urlopu wypoczynkowego udziela się nie wcześniej niż po upływie trzech miesięcy służby w Straży Granicznej.

---

³¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 22 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

Art. 86a.³²⁾ Funkcjonariuszowi, na jego wniosek, udziela się urlopu wypoczynkowego bezpośrednio po urlopie macierzyńskim albo urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopie ojcowskim lub po urlopie rodzicielskim.

Art. 86b.³²⁾ Funkcjonariuszowi skierowanemu do szkoły, na przeszkolenie lub na studia wyższe albo podyplomowe w kraju albo za granicą udziela się urlopu wypoczynkowego za dany rok kalendarzowy przed tym skierowaniem, jeżeli czas trwania nauki uniemożliwiłby udzielenie urlopu w trakcie nauki lub po jej zakończeniu w tym roku kalendarzowym lub w ciągu pierwszych 3 miesięcy następnego roku.

Art. 86c.³²⁾ 1. Urlopu wypoczynkowego udziela:

- 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych lub upoważnione przez niego osoby – Komendantowi Głównemu Straży Granicznej;
- 2) Komendant Główny Straży Granicznej lub upoważnione przez niego osoby – zastępcom Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendantowi BSWSG, komendantom oddziałów Straży Granicznej, komendantom ośrodków szkolenia Straży Granicznej, komendantom ośrodków Straży Granicznej, kierownikom komórek organizacyjnych Komendy Głównej oraz innym podległym bezpośrednio funkcjonariuszom;
- 3) Komendant BSWSG, komendanci oddziałów Straży Granicznej, komendanci ośrodków szkolenia Straży Granicznej, komendanci ośrodków Straży Granicznej, kierownicy komórek organizacyjnych Komendy Głównej lub upoważnione przez nich osoby – podległym funkcjonariuszom.

2. Urlopu wypoczynkowego udziela się w miarę możliwości zgodnie z planem urlopów.

3. Urlop wypoczynkowy może być wykorzystany, na wniosek funkcjonariusza, w częściach, z tym że co najmniej jedna część urlopu obejmuje nie mniej niż 14 kolejnych dni kalendarzowych, wliczając do tego okresu również dni wolne od służby przypadające w okresie urlopu oraz bezpośrednio przed jego rozpoczęciem lub po jego zakończeniu.

Art. 87. 1. Z ważnych względów służbowych funkcjonariusza można odwołać z urlopu wypoczynkowego, a także wstrzymać mu udzielenie urlopu w całości lub w części. Termin urlopu może być także przesunięty na wniosek funkcjonariusza umotywowany ważnymi względami.

2. Funkcjonariuszowi odwołanemu z urlopu przysługuje zwrot kosztów przejazdu spowodowanych odwołaniem, według zasad ustalonych w przepisach o należnościach służbowych w przypadkach przeniesienia lub delegowania, jak również innych poniesionych kosztów.

2a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb zwrotu kosztów przejazdu i innych poniesionych kosztów przysługujących funkcjonariuszowi w razie odwołania z urlopu, z uwzględnieniem norm określonych dla przenoszonych lub delegowanych funkcjonariuszy, udokumentowanych opłat dokonanych przez funkcjonariusza, a które nie zostały wykorzystane w związku z odwołaniem z urlopu, jak również opłat dokonanych na członków rodziny, o których mowa w art. 81, jeżeli odwołanie funkcjonariusza z urlopu spowodowało także ich powrót.

3.³³⁾ Zgodę na odwołanie funkcjonariusza z urlopu z ważnych względów służbowych oraz na wstrzymanie z tego powodu udzielenia urlopu w całości lub w części wyraża właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1.

4.³³⁾ Funkcjonariuszowi, który nie wykorzystał urlopu w danym roku kalendarzowym, urlopu tego należy udzielić w ciągu pierwszych 9 miesięcy następnego roku.

Art. 87a. 1.³⁴⁾ Funkcjonariuszowi posiadającemu status weterana poszkodowanego przysługuje prawo do corocznego dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 5 dni roboczych.

2.³⁴⁾ Prawo do urlopu, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje funkcjonariuszowi posiadającemu status weterana poszkodowanego, uprawnionemu do urlopu wypoczynkowego i urlopów dodatkowych, z wyłączeniem urlopu dodatkowego z tytułu pełnienia służby w warunkach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia, w wymiarze przekraczającym 26 dni roboczych.

3. Prawo do pierwszego urlopu, o którym mowa w ust. 1, powstaje z dniem, w którym decyzja administracyjna o przyznaniu statusu weterana poszkodowanego stała się ostateczna, przy czym realizacja tego prawa może nastąpić nie wcześniej niż z dniem przedstawienia przez funkcjonariusza tej decyzji przełożonemu właściwemu do spraw osobowych.

4. Urlop, o którym mowa w ust. 1, wykorzystuje się w całości w roku kalendarzowym, w którym funkcjonariusz ma do niego prawo, w terminie uzgodnionym z przełożonym funkcjonariusza.

³²⁾ Dodany przez art. 2 pkt 23 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

³³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 24 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

³⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 25 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

Art. 87b.³⁵⁾ 1. Funkcjonariuszowi przysługuje coroczny płatny urlop dodatkowy ze względu na staż służby w wymiarze:

- 1) 5 dni roboczych – dla funkcjonariusza posiadającego 15-letni staż służby;
- 2) 9 dni roboczych – dla funkcjonariusza posiadającego 20-letni staż służby;
- 3) 13 dni roboczych – dla funkcjonariusza posiadającego 25-letni staż służby.

2. Do stażu służby, o którym mowa w ust. 1, zalicza się okresy:

- 1) służby w Straży Granicznej;
- 2) służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Marszałkowskiej, Służbie Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służbie Celnej, Służbie Celno-Skarbowej i Służbie Więziennej;
- 3) traktowane jako równorzędne ze służbą, o której mowa w pkt 1 i 2, wymienione w art. 13 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2020 r. poz. 723 i 2320);
- 4) pracy zaliczonej do wysługi lat w Straży Granicznej na podstawie art. 151 ust. 5.

3. Funkcjonariuszowi przysługuje coroczny płatny urlop dodatkowy ze względu na osiągnięty wiek w wymiarze:

- 1) 5 dni roboczych – po ukończeniu 40 lat życia;
- 2) 9 dni roboczych – po ukończeniu 45 lat życia;
- 3) 13 dni roboczych – po ukończeniu 55 lat życia.

4. Funkcjonariuszowi pełniącemu służbę w warunkach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia przysługuje, w zależności od stopnia szkodliwości, coroczny płatny urlop dodatkowy w wymiarze:

- 1) 5 dni roboczych – przy pierwszym stopniu szkodliwości;
- 2) 7 dni roboczych – przy drugim stopniu szkodliwości;
- 3) 9 dni roboczych – przy trzecim stopniu szkodliwości;
- 4) 13 dni roboczych – przy czwartym stopniu szkodliwości.

5. Urlop, o którym mowa w ust. 4, przyznaje się funkcjonariuszowi z dniem upływu roku nieprzerwanego pełnienia służby w warunkach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia.

6. Przerwy w pełnieniu służby w warunkach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia z powodu choroby, urlopu, zwolnienia z zajęć służbowych, a także wynikające z potrzeb służbowych, trwające łącznie nie dłużej niż 90 dni w ciągu roku, są wliczane do okresu, o którym mowa w ust. 5. Urlop, o którym mowa w ust. 4, traktuje się jako równorzędny z pełnieniem służby w warunkach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia, bez względu na jego wymiar.

7. Jeżeli od dnia przyznania funkcjonariuszowi poprzedniego urlopu, o którym mowa w ust. 4, pełnił on nieprzerwanie służbę w warunkach szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia, kolejny urlop dodatkowy przyznaje się na dzień 1 stycznia następnego roku kalendarzowego.

8. Funkcjonariuszowi pełniącemu służbę na stanowisku, na którym występują warunki szczególnie uciążliwe lub szkodliwe dla zdrowia uzasadniające przyznanie urlopu, o którym mowa w ust. 4, w różnym wymiarze, przyznaje się jeden urlop w wymiarze korzystniejszym.

Art. 87c.³⁵⁾ Urlopy, o których mowa w art. 87b ust. 1 i 3, mogą być wykorzystane na wniosek funkcjonariusza w dwóch częściach, z wyjątkiem tych urlopów, których wymiar wynosi 5 dni.

Art. 87d.³⁵⁾ W przypadku zbiegu uprawnień do corocznego płatnego urlopu dodatkowego z różnych tytułów, z wyjątkiem urlopu, o którym mowa w art. 87b ust. 4, funkcjonariuszowi przyznaje się jeden urlop w wymiarze najkorzystniejszym.

---

³⁵⁾ Dodany przez art. 2 pkt 26 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

Art. 87e.³⁵⁾ Funkcjonariuszowi, który wykorzystał coroczny płatny urlop dodatkowy przysługujący za dany rok kalendarzowy, a następnie nabył w ciągu tego roku prawo do tego urlopu w wyższym wymiarze, przysługuje urlop uzupełniający.

Art. 87f.³⁵⁾ Do urlopów, o których mowa w art. 87b ust. 1, 3 i 4, stosuje się odpowiednio przepisy art. 86 ust. 1 zdanie drugie i ust. 8, art. 86a, art. 86b, art. 86c ust. 1 i 2 oraz art. 87.

Art. 88. (uchylony)³⁶⁾

Art. 89. Funkcjonariuszowi można udzielić płatnego urlopu zdrowotnego lub okolicznościowego, a także urlopu bezpłatnego z ważnych przyczyn.

Art. 89a.³⁷⁾ 1. Właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, udziela funkcjonariuszowi płatnego urlopu zdrowotnego w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo 6 miesięcy. Łączny wymiar urlopu w okresie całej służby nie może przekroczyć 18 miesięcy.

2. Urlopu, o którym mowa w ust. 1, udziela się na podstawie orzeczenia komisji lekarskiej podległej ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

3. Do komisji lekarskiej, o której mowa w ust. 2, funkcjonariusza kieruje właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, na wniosek lekarza lub tego funkcjonariusza.

Art. 89b.³⁷⁾ 1. Płatnego urlopu okolicznościowego właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, udziela funkcjonariuszowi przenoszonemu z urzędu do pełnienia służby w innej miejscowości, jeżeli z przeniesieniem wiąże się zmiana jego miejsca zamieszkania.

2. Urlopu, o którym mowa w ust. 1, udziela się w wymiarze od 3 do 7 dni roboczych, w zależności od położenia nowego miejsca zamieszkania, warunków rodzinnych i innych okoliczności mających bezpośredni wpływ na warunki przeniesienia. Na wniosek funkcjonariusza urlop może być wykorzystany w częściach.

Art. 89c.³⁷⁾ 1. Urlopu bezpłatnego z ważnych przyczyn może udzielić, na wniosek funkcjonariusza, właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, jeżeli nie zakłóci to toku służby.

2. Przy udzielaniu urlopu bezpłatnego dłuższego niż 3 miesiące właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, udzielając urlopu, może przewidzieć dopuszczalność odwołania funkcjonariusza z urlopu bezpłatnego z ważnych względów służbowych w każdym czasie, po uprzednim poinformowaniu funkcjonariusza o tym fakcie co najmniej 14 dni przed terminem przewidzianego podjęcia służby.

Art. 89d.³⁷⁾ 1. Funkcjonariuszowi, który wyjeżdża za granicę wspólnie z małżonkiem przeniesionym do pełnienia służby albo pracy w przedstawicielstwie dyplomatycznym, misji dyplomatycznej, urzędzie konsularnym, organach i instytucjach Unii Europejskiej lub instytucie polskim, właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, udziela, na wniosek tego funkcjonariusza, urlopu bezpłatnego na czas trwania tej służby albo pracy.

2. Funkcjonariusz jest obowiązany zgłosić się do służby w terminie jednego miesiąca od dnia powrotu z zagranicy po zakończeniu służby lub pracy za granicą przez jego małżonka. Funkcjonariusz ten obejmuje stanowisko służbowe zajmowane przed urlopem lub inne stanowisko równorzędne.

Art. 89e.³⁷⁾ Urlopów, o których mowa w art. 89a ust. 1, art. 89c ust. 1 i art. 89d ust. 1, udziela się w drodze rozkazu personalnego.

Art. 89f.³⁷⁾ 1. W przypadku korzystania przez funkcjonariusza z urlopu bezpłatnego trwającego co najmniej jeden miesiąc urlop wypoczynkowy i coroczny płatny urlop dodatkowy ulegają skróceniu o 1/12 za każdy miesiąc urlopu bezpłatnego, nie więcej jednak niż za 12 miesięcy.

2. W przypadku korzystania przez funkcjonariusza w ciągu roku kalendarzowego z kilku urlopów bezpłatnych urlopy te sumuje się.

3. Przy ustalaniu wymiaru urlopu wypoczynkowego i corocznego płatnego urlopu dodatkowego niepełny dzień urlopu zaokrągla się w górę do pełnego dnia.

³⁶⁾ Przez art. 2 pkt 27 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

³⁷⁾ Dodany przez art. 2 pkt 28 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

Art. 89g.³⁷⁾ 1. W przypadku funkcjonariusza zawieszono w czynnościach służbowych, w stosunku do którego postępowanie karne lub dyscyplinarne nie zostało zakończone w sposób, o którym mowa w art. 128 ust. 3, urlop wypoczynkowy i coroczny płatny urlop dodatkowy przysługuje w wymiarze proporcjonalnym do okresu służby pełnionej w roku zawieszenia w czynnościach służbowych oraz ustania tego zawieszenia.

2. Do ustalania wymiaru urlopów, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepis art. 89f, z tym że w przypadku zawieszenia w czynnościach służbowych trwającego krócej niż jeden miesiąc urlop wypoczynkowy ulega skróceniu o jeden dzień roboczy za każde dwa tygodnie zawieszenia w czynnościach służbowych.

Art. 90.³⁸⁾ Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe warunki i sposób udzielania funkcjonariuszowi urlopu wypoczynkowego oraz urlopów, o których mowa w art. 87b ust. 1, 3 i 4, w tym ustalania planu urlopów oraz położonych właściwych do jego ustalania, kierując się koniecznością zagwarantowania przysługującego funkcjonariuszowi prawa do wypoczynku oraz zapewnienia właściwej organizacji służby;
- 2) warunki szczególnie uciążliwe lub szkodliwe dla zdrowia dla każdego stopnia szkodliwości, o którym mowa w art. 87b ust. 4, oraz podmioty dokonujące oceny tych warunków, uwzględniając szczególne właściwości oraz miejsca pełnienia służby.

Art. 90a. 1. Funkcjonariusza można skierować do szkoły, na przeszkolenie lub na studia wyższe albo podyplomowe w kraju albo za granicą.

2. Z funkcjonariuszem w służbie stałej, którego zamierza się skierować na koszt Straży Granicznej do szkoły, na przeszkolenie realizowane poza Strażą Graniczną lub na studia wyższe albo podyplomowe w kraju albo za granicą, zawiera się umowę, jeżeli koszt ten w dniu skierowania przekracza kwotę sześciokrotności wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego w danym roku na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2207).

3. Umowa, o której mowa w ust. 2, określa wzajemne prawa i obowiązki stron związane ze skierowaniem, w szczególności warunki zwrotu kosztów poniesionych na naukę i utrzymanie funkcjonariusza, w przypadku:

- 1) nieukończenia szkoły, przeszkolenia lub studiów w wyniku uzyskania negatywnej oceny końcowej albo przerwania nauki z winy funkcjonariusza;
- 2) zwolnienia ze służby przed upływem okresu określonego w umowie z przyczyn określonych w art. 45 ust. 1 pkt 3–5, ust. 2 pkt 1, 2, 5, 6 i 8–11 oraz ust. 3.

4. Zwrot kosztów poniesionych na naukę i utrzymanie funkcjonariusza następuje w wysokości:

- 1) kosztów poniesionych przez Straż Graniczną – w przypadkach, o których mowa w ust. 3 pkt 1 oraz art. 45 ust. 1 pkt 3–5 i ust. 2 pkt 2 i 10;
- 2) proporcjonalnej do pozostałego, wynikającego z umowy, okresu służby pełnionej po zakończeniu nauki – w pozostałych przypadkach.

5. Koszty, o których mowa w ust. 4, nie obejmują uposażenia funkcjonariusza.

Art. 91. 1. Funkcjonariuszowi mogą być udzielane wyróżnienia:³⁹⁾

- 1) pochwała;
- 2) pochwała w rozkazie;
- 3) nagroda pieniężna lub rzeczowa;
- 4)⁴⁰⁾ krótkoterminowy urlop wypoczynkowy w wymiarze do 10 dni roboczych;
- 5) przyznanie odznaki resortowej;
- 6) przedstawienie do odznaczenia państwowego;
- 7) przedterminowe mianowanie na wyższy stopień;
- 8) mianowanie na wyższe stanowisko służbowe.

³⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 29 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

³⁹⁾ Wprowadzenie do wyliczenia w brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 30 lit. a tiret pierwsze ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

⁴⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 30 lit. a tiret drugie ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

1a.⁴¹⁾ Wyróżnień, o których mowa w ust. 1, można udzielić w szczególności za:

- 1) wzorowe wywiązywanie się z obowiązków służbowych i przejawianie inicjatywy na dotychczas zajmowanym stanowisku służbowym;
- 2) wykazanie się szczególnymi osiągnięciami i inicjatywą w służbie;
- 3) bardzo dobre lub wyróżniające wykonanie zadania służbowego;
- 4) wykonanie zadania w szczególnie trudnych warunkach lub wymagającego znacznego nakładu pracy;
- 5) wykonanie dodatkowych zadań wykraczających poza zwykłe obowiązki służbowe;
- 6) dokonanie czynu świadczącego o wyjątkowej odwadze;
- 7) uzyskanie bardzo dobrych lub wyróżniających wyników w szkoleniu lub nauce w szkołach, o których mowa w art. 54 ust. 1.

1b.⁴¹⁾ Wyróżnień, o których mowa w ust. 1, nie udziela się funkcjonariuszowi:

- 1) przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie karne lub dyscyplinarne;
- 2) ukaranemu karą dyscyplinarną – do czasu jej zatarcia;
- 3) skazanemu prawomocnym orzeczeniem sądu za przestępstwo lub wykroczenie – przez okres 1 roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia;
- 4) skazanemu prawomocnym wyrokiem sądu – w czasie warunkowego zawieszenia wykonania kary;
- 5) w stosunku do którego postępowanie karne zostało warunkowo umorzone – w okresie próby.

2.⁴²⁾ Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb udzielania funkcjonariuszowi wyróżnień, o których mowa w ust. 1 pkt 1–4 i 8, podmioty właściwe w tych sprawach, sposób i terminy przyznawania wyróżnień oraz wzory dokumentów wykorzystywanych w sprawach wyróżnień, uwzględniając zakres uprawnień przełożonych do udzielania wyróżnień oraz formę udzielania wyróżnień.

Art. 91a. 1. Funkcjonariusze składają oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową, Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, Komendantowi BSWSG, właściwym komendantom oddziałów Straży Granicznej, komendantom ośrodków szkolenia Straży Granicznej lub komendantom ośrodków Straży Granicznej przy nawiązywaniu lub rozwiązywaniu stosunku służbowego, corocznie oraz na ich żądanie. Komendant Główny Straży Granicznej oraz zastępcy Komendanta Głównego Straży Granicznej składają oświadczenie o swoim stanie majątkowym ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

2. Oświadczenie o stanie majątkowym powinno zawierać informacje o źródłach i wysokości uzyskanych przychodów, posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, uczestnictwie w spółkach cywilnych lub spółkach prawa handlowego, posiadanych udziałach lub akcjach w tych spółkach, mieniu nabytym od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy, związku międzygminnego, powiatu, związku powiatów, związku powiatowo-gminnego lub związku metropolitalnego, które podlegało zbyciu w drodze przetargu, mieniu ruchomym, innych prawach majątkowych oraz o zobowiązaniach pieniężnych. Oświadczenie to powinno również zawierać dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach prawa handlowego lub w spółdzielniach, z wyjątkiem funkcji w radzie nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej.

3. Pracownicy Straży Granicznej składają oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową, na żądanie Komendanta Głównego Straży Granicznej, Komendanta BSWSG, właściwych komendantów oddziałów Straży Granicznej, komendantów ośrodków szkolenia Straży Granicznej lub komendantów ośrodków Straży Granicznej.

4. W przypadku konieczności złożenia corocznego oświadczenia majątkowego na podstawie przepisów odrębnych, funkcjonariusze składają jedno oświadczenie majątkowe na zasadach i w trybie określonych w tych przepisach.

5. Oświadczenia o stanie majątkowym corocznie składa się do dnia 31 marca według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.

6. Prawo wglądu do złożonych oświadczeń o stanie majątkowym mają: Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG, właściwi komendanci oddziałów Straży Granicznej, komendanci ośrodków szkolenia Straży Granicznej lub komendanci ośrodków Straży Granicznej oraz osoby przez nich pisemnie upoważnione w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia analizy oświadczeń.

⁴¹⁾ Dodany przez art. 2 pkt 30 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

⁴²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 30 lit. c ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

6a. Inspektor Nadzoru Wewnętrznego w celu przeprowadzenia analizy złożonych oświadczeń o stanie majątkowym ma prawo wglądu do ich treści i przetwarzania danych w nich zawartych.

7. Informacje zawarte w oświadczeniu o stanie majątkowym stanowią tajemnicę prawnie chronioną i podlegają ochronie przewidzianej dla informacji niejawnych o klauzuli tajności „zastrzeżone” określonej w przepisach ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych. Oświadczenie o stanie majątkowym przechowuje się przez okres 10 lat od dnia jego złożenia.

8. Oświadczenie o stanie majątkowym osoby pełniącej funkcję organu Straży Granicznej jest publikowane bez jej zgody na właściwej stronie Biuletynu Informacji Publicznej, z wyłączeniem danych dotyczących daty i miejsca urodzenia, numeru PESEL, miejsca zamieszkania i miejsca położenia nieruchomości.

9. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania w sprawach oświadczeń o stanie majątkowym, sposób analizy ich zgodności ze stanem faktycznym, a także wzór oświadczenia o stanie majątkowym wraz z objaśnieniami co do miejsca i terminu jego składania oraz pouczeniem o odpowiedzialności za podanie informacji niezgodnych ze stanem faktycznym oraz tryb publikowania oświadczeń, o których mowa w ust. 8, uwzględniając zakres danych objętych oświadczeniem, o których mowa w ust. 1–3, a także konieczność ujednoczenia formy przekazywanych informacji oraz zapewnienia zupełności i przejrzystości przedstawianych informacji.

Art. 91b. Funkcjonariusze oraz pracownicy Straży Granicznej są obowiązani poinformować przełożonego właściwego w sprawach osobowych o podjęciu przez małżonka lub osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych w podmiotach świadczących usługi detektywistyczne lub usługi w zakresie ochrony osób i mienia, objęciu w nich akcji lub udziałów lub podjęciu działalności gospodarczej w tym zakresie, a także o fakcie bycia wykonawcą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1129) na rzecz organów i jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w terminie 14 dni od dnia uzyskania informacji o wystąpieniu takiej sytuacji.

Art. 91c. Funkcjonariusz Straży Granicznej zwolniony ze służby, którego zakres obowiązków służbowych obejmował czynności związane z przygotowaniem lub przeprowadzaniem postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, nie może bez pisemnej zgody Komendanta Głównego Straży Granicznej przed upływem 3 lat od dnia zwolnienia ze służby być zatrudniony lub wykonywać innych zajęć u przedsiębiorcy, który ubiegał się o udzielenie przez Straż Graniczną zamówienia publicznego.

Art. 91d. Funkcjonariusz Straży Granicznej zwolniony ze służby nie może wykorzystywać informacji uzyskanych w związku z wykonywaniem czynności służbowych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, albo w związku z zatrudnieniem lub wykonywaniem innych zajęć u przedsiębiorcy.

Rozdział 12

Mieszkania funkcjonariuszy Straży Granicznej

Art. 92. 1. Funkcjonariuszowi w służbie stałej przysługuje prawo do lokalu mieszkalnego w miejscowości, w której pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej, z uwzględnieniem liczby członków rodziny oraz ich uprawnień wynikających z przepisów odrębnych.

1a. Jeżeli w miejscowości, w której funkcjonariusz pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej nie ma możliwości zrealizowania prawa, o którym mowa w ust. 1, funkcjonariusz może otrzymać tymczasową kwaterę na okres pełnienia służby w tej miejscowości.

2. Funkcjonariusz w służbie przygotowawczej może otrzymać tymczasową kwaterę.

3. Miejscowością pobliską, o której mowa w ust. 1, jest miejscowość, od której granic administracyjnych najkrótsza odległość drogą publiczną do granic administracyjnych miejscowości pełnienia służby nie przekracza 30 km.

Art. 93. Członkami rodziny funkcjonariusza, których uwzględnia się przy przydziale lokalu mieszkalnego, są pozostający z funkcjonariuszem we wspólnym gospodarstwie domowym:

- 1) małżonek;
- 2) dzieci (własne lub małżonka, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej) pozostające na jego utrzymaniu, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 25 lat życia;
- 3) rodzice funkcjonariusza i jego małżonka będący na jego wyłącznym utrzymaniu lub jeżeli ze względu na wiek albo niezdolność do pracy, albo inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia; za rodziców uważa się również ojczyma i macochę oraz osoby przysposabiające.

Art. 94. 1. Na lokale mieszkalne dla funkcjonariuszy przeznaczają się lokale będące w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub podległych mu organów, uzyskane w wyniku ich działalności inwestycyjnej albo stanowiące własność gmin lub zakładów pracy, a także zwalniane przez osoby, które decyzje o przydziale uzyskały z jednostek podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

2. Na kwatery tymczasowe przeznaczają się lokale mieszkalne albo pomieszczenia mieszkalne w należytym stanie technicznym i sanitarnym, które znajdują się w budynkach na terenie zamkniętym lub w budynkach przeznaczonych na cele służbowe.

3-5. (uchylone)

Art. 95. 1. Funkcjonariuszowi przysługuje równoważnik pieniężny za remont zajmowanego lokalu mieszkalnego, z uwzględnieniem liczby członków rodziny oraz ich uprawnień wynikających z przepisów odrębnych.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, warunki przyznawania i zwracania równoważnika, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając osoby uprawnione do jego otrzymania, wysokość równoważnika, wzory wymaganych dokumentów, podmioty właściwe do jego przyznania i wypłaty lub odmowy przyznania oraz sposób postępowania w przypadku wystąpienia zbiegu uprawnień do jego otrzymania.

Art. 96. 1. Funkcjonariuszowi przysługuje równoważnik pieniężny, jeżeli on sam lub członek jego rodziny nie posiadają lokalu mieszkalnego w miejscu pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki przyznawania i zwracania równoważnika pieniężnego, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając osoby uprawnione do jego otrzymania, wysokość równoważnika, wzory wymaganych dokumentów, podmioty właściwe do jego przyznania i wypłaty lub odmowy przyznania oraz sposób postępowania w przypadku wystąpienia zbiegu uprawnień do jego otrzymania.

Art. 97. 1. Funkcjonariuszowi, który zajmuje lokal mieszkalny w miejscowości pobliskiej miejsca pełnienia służby, przysługuje zwrot kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby w wysokości ceny biletów za przejazd koleją lub autobusami.

2. Zwrot kosztów, o których mowa w ust. 1, nie przysługuje w roku kalendarzowym, w którym wykupiono uprawnienia do bezpłatnych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, na podstawie odrębnych przepisów.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki, tryb oraz terminy zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 1, uwzględniając w szczególności ich wysokość w odniesieniu do cen biletów za przejazd koleją lub autobusami oraz wzory wymaganych dokumentów, podmioty właściwe do wypłaty oraz odmowy przyznania zwrotu kosztów dojazdu, a także sposób dokumentowania poniesionych kosztów.

Art. 98. 1.⁴³⁾ Funkcjonariuszowi, który nie otrzymał lokalu mieszkalnego na podstawie decyzji administracyjnej o przydziale, przysługuje pomoc finansowa na uzyskanie lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej, społecznej inicjatywie mieszkaniowej lub towarzystwie budownictwa społecznego albo domu jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość.

2. Pomoc finansowa, o której mowa w ust. 1, podlega zwrotowi w przypadku:

- 1) jej wypłaty jako nienależnego świadczenia;
- 2) zwolnienia funkcjonariusza ze służby przed upływem 10 lat służby, jeżeli nie nabył uprawnień do emerytury policyjnej albo policyjnej renty inwalidzkiej lub prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń emerytalnych i rentowych;
- 3) skazania funkcjonariusza prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne lub przestępstwo skarbowe umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, albo za przestępstwo określone w art. 258 Kodeksu karnego lub wobec którego orzeczono prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

3. Do służby, o której mowa w ust. 2 pkt 2, zalicza się również okresy służby oraz okresy równorzędne ze służbą w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Scarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

⁴³⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 3 ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r. o zmianie niektórych ustaw wspierających rozwój mieszkalnictwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 11), która weszła w życie z dniem 19 stycznia 2021 r.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania oraz warunki przyznawania i cofania pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1, sposób ustalania jej wysokości oraz kwoty podlegającej zwrotowi, podmioty właściwe w tych sprawach, uwzględniając rodzaje wymaganych dokumentów oraz przypadki uzasadniające obniżenie kwoty podlegającej zwrotowi.

Art. 99. Lokalu mieszkalnego na podstawie decyzji administracyjnej nie przydziela się funkcjonariuszowi:

- 1) w razie skorzystania z pomocy finansowej, o której mowa w art. 98;
- 2) posiadającemu w miejscowości, w której pełni służbę, lub w miejscowości pobliskiej lokal mieszkalny odpowiadający co najmniej przysługującej mu powierzchni mieszkalnej albo dom jednorodzinny lub dom mieszkalno-pensjonatowy;
- 3) którego małżonek posiada lokal mieszkalny lub dom określony w pkt 2;
- 4) w razie zbycia przez niego lub jego małżonka własnościowego prawa do spółdzielczego lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość albo domu, o którym mowa w pkt 2, z wyjątkiem przypadków określonych na podstawie art. 100 ust. 3.

Art. 99a. 1. Funkcjonariusz jest obowiązany do opróżnienia lokalu mieszkalnego, o którym mowa w art. 94 ust. 1, jeżeli:

- 1) podnajmuje albo oddaje do bezpłatnego używania przydzielony lokal lub jego część bez zgody właściwego podmiotu;
- 2) używa lokalu w sposób sprzeczny z umową najmu lub niezgodnie z przeznaczeniem, zaniedbuje obowiązki, dopuszczając do powstania szkód albo niszczy urządzenia przeznaczone do wspólnego korzystania przez mieszkańców;
- 3) wykracza w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, czyniąc uciążliwym korzystanie z innych lokali;
- 4) jest w zwłóce z zapłatą czynszu lub opłat za świadczenia związane z eksploatacją lokalu przez okres co najmniej trzech pełnych okresów płatności, pomimo pisemnego zawiadomienia o zamiarze wydania decyzji o opróżnieniu lokalu i wyznaczenia dodatkowego, miesięcznego terminu zapłaty zaległych i bieżących należności;
- 5) otrzymał pomoc finansową, o której mowa w art. 98 ust. 1;
- 6) nie zwolnił, w terminie określonym odrębnymi przepisami, wcześniej przydzielonego lokalu;
- 7) zrzekł się uprawnień do zajmowanego lokalu;
- 8) przysługuje jemu lub jego małżonkowi tytuł prawny do innego lokalu, o którym mowa w art. 94 ust. 1; w takim przypadku osobom tym przysługuje prawo wyboru jednego z zajmowanych lokali;
- 9) w miejscu pełnienia służby lub miejscowości pobliskiej on lub jego małżonek uzyskali inny lokal mieszkalny lub dom o powierzchni mieszkalnej odpowiadającej co najmniej przysługującym funkcjonariuszowi i członkom jego rodziny normom zaludnienia;
- 10) po zwolnieniu ze służby on lub pozostali po nim członkowie rodziny zajmują lokal położony w budynku przeznaczonym na cele służbowe lub na terenie obiektu zamkniętego, a osobom tym przydzielono lokal w tej samej lub pobliskiej miejscowości, o powierzchni odpowiadającej przysługującym normom zaludnienia;
- 11) dokonał zamiany lokalu mieszkalnego;
- 12) on lub członkowie jego rodziny albo inne osoby zajmują lokal bez tytułu prawnego;
- 13) został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne lub przestępstwo skarbowe umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, albo za przestępstwo określone w art. 258 Kodeksu karnego lub wobec którego orzeczono prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

2. Decyzję o opróżnieniu lokalu wydaje się w stosunku do wszystkich osób zamieszkałych w tym lokalu.

Art. 99b. 1. Funkcjonariusz jest obowiązany do opróżnienia kwatery tymczasowej, o której mowa w art. 94 ust. 2, jeżeli:

- 1) został zwolniony ze służby albo przeniesiony do służby w innej miejscowości;
- 2) upłynął okres pełnienia przez niego służby w jednostce organizacyjnej, na terenie której znajduje się kwatera tymczasowa;
- 3) wystąpiły okoliczności, o których mowa w art. 99a ust. 1 pkt 1–4, 9 i 12.

2. Decyzję o opróżnieniu kwatery tymczasowej wydaje się w stosunku do wszystkich osób zamieszkałych w tej kwaterze.

Art. 100. 1. Funkcjonariuszowi przeniesionemu do służby w innej miejscowości, który w poprzednim miejscu pełnienia służby posiada lokal mieszkalny, dom jednorodzinny lub dom mieszkalno-pensjonatowy, może być przydzielony lokal mieszkalny na podstawie decyzji administracyjnej w nowym miejscu pełnienia służby, jeżeli:

- 1) zwolni zajmowany lokal mieszkalny lub dom;
- 2) zwróci pomoc finansową przyznaną:
  - a) na wkład mieszkaniowy lub wkład budowlany w wysokości zwaloryzowanej przez spółdzielnię,
  - b) na spłatę innych należności – w wysokości przyznanej.

2. Funkcjonariuszowi, który skorzystał z pomocy finansowej, może być przydzielony lokal mieszkalny na podstawie decyzji administracyjnej, jeżeli zwolni zajmowany lokal mieszkalny lub dom, o którym mowa w ust. 1, oraz zwróci pomoc finansową na zasadach określonych w tym przepisie.

3. Tryb przydzielania lokalu mieszkalnego w przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, szczegółowe zasady zwracania udzielonej pomocy finansowej oraz zasady zwalniania zajmowanych lokali mieszkalnych lub domów określonych w ust. 1 ustala minister właściwy do spraw wewnętrznych.

4. Funkcjonariuszowi przeniesionemu do służby w innej miejscowości, który w poprzednim miejscu pełnienia służby nie zwolnił zajmowanego lokalu mieszkalnego lub domu, o którym mowa w ust. 1, można przydzielić tymczasową kwaterę według przysługujących mu norm, bez uwzględnienia zamieszkałych z nim członków rodziny.

5. Funkcjonariusz delegowany do czasowego pełnienia służby w innej miejscowości otrzymuje tymczasową kwaterę. Koszt zakwaterowania pokrywa się ze środków Straży Granicznej.

Art. 101. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, określi, w drodze rozporządzenia, warunki przydziału i opróżniania oraz normy zaludnienia lokali mieszkalnych, o których mowa w art. 94, warunki przydziału i opróżniania tymczasowych kwater, a także podmioty właściwe do wydawania decyzji w tych sprawach, uwzględniając funkcjonariuszy uprawnionych do otrzymania lokalu mieszkalnego lub tymczasowej kwatery, wzory wymaganych dokumentów i podmioty właściwe do wydawania decyzji w tych sprawach.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa oraz ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, warunki najmu lokali mieszkalnych znajdujących się w budynkach będących własnością Skarbu Państwa, pozostających w zarządzie jednostek organizacyjnych podległych i nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, a także sposób obliczania wysokości czynszu najmu za te lokale, uwzględniając warunki, na jakich następuje najem lokalu, oraz podstawy ustalania czynszu za najem tych lokali.

3. Dodatkowe normy zaludnienia określone na podstawie ust. 1, związane z zajmowanym stanowiskiem służbowym lub posiadaniem stopnia, stosuje się również przy przydziałach funkcjonariuszom innych lokali mieszkalnych niż wymienione w art. 94.

4. W sprawach spornych wynikających ze stosunku najmu lokali, o których mowa w ust. 2, rozstrzygają sądy powszechne.

5. Przydział i opróżnianie mieszkań oraz załatwianie spraw, o których mowa w art. 95, 96 i 98, następuje w formie decyzji administracyjnej.

Art. 102. 1. Funkcjonariusz zwolniony ze służby, który nie posiada prawa do lokalu mieszkalnego na warunkach określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin lub żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, zachowuje prawo do przydzielonego lokalu mieszkalnego według norm powszechnie obowiązujących lub może być przeniesiony do zamiennego lokalu mieszkalnego.

2. Prawo do przydzielonego lokalu mieszkalnego, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje funkcjonariuszowi, który został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne lub przestępstwo skarbowe umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego, popełnione w związku z wykonywaniem czynności służbowych i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, albo za przestępstwo określone w art. 258 Kodeksu karnego lub wobec którego orzeczono prawomocnie środek karny pozbawienia praw publicznych za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

Rozdział 13

Uposażenie i inne świadczenia pieniężne funkcjonariuszy Straży Granicznej

Art. 103. 1. Prawo do uposażenia powstaje z dniem mianowania funkcjonariusza na stanowisko służbowe.

2. Z tytułu służby funkcjonariusz otrzymuje jedno uposażenie i inne świadczenia pieniężne określone w ustawie.

3. Przeciętne uposażenie funkcjonariuszy stanowi wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość ustaloną według odrębnych zasad określa ustawa budżetowa.

4. Wielokrotność kwoty bazowej, o której mowa w ust. 3, określa Rada Ministrów w drodze rozporządzenia.

5. Przez przeciętne uposażenie, o którym mowa w ust. 3, rozumie się uposażenie wraz z 1/12 równowartości nagrody rocznej.

Art. 104. Uposażenie funkcjonariusza składa się z uposażenia zasadniczego i dodatków do uposażenia.

Art. 105. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) grupy uposażenia zasadniczego funkcjonariuszy, kategorie uposażenia zasadniczego w poszczególnych grupach tego uposażenia oraz odpowiadające im wysokości uposażenia zasadniczego ustalone z zastosowaniem mnożników kwoty bazowej;
- 2) zaszeregowanie stanowisk służbowych do poszczególnych grup uposażenia zasadniczego oraz stopni etatowych.

Rozporządzenie powinno uwzględniać zróżnicowanie uposażenia zasadniczego w poszczególnych grupach tego uposażenia, a także charakter i rodzaje stanowisk służbowych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej.

Art. 106. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb zaliczania okresów służby i pracy do wysługi lat uwzględnianej przy ustalaniu wysokości dodatku za wysługę lat, uwzględniając okresy służby w Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Urzędzie Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Policji, Biurze Ochrony Rządu, Służbie Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służbie Więziennej, Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, okresy traktowane jako równorzędne ze służbą w Straży Granicznej, okresy zakończonego zatrudnienia, a także inne okresy wliczane na mocy odrębnych przepisów do okresu pracy, jak również okoliczności wyłączające zaliczenie okresu służby lub pracy do wysługi lat, podmioty właściwe do ich zaliczania oraz sposób dokumentowania tych okresów.

Art. 107. 1. Funkcjonariusz przeniesiony na stanowisko służbowe zaszeregowane do niższej grupy uposażenia zasadniczego zachowuje prawo do uposażenia zasadniczego pobieranego na poprzednio zajmowanym stanowisku, do czasu uzyskania wyższego uposażenia według zajmowanego stanowiska służbowego.

2. Komendant Główny Straży Granicznej, w przypadkach szczególnie uzasadnionych, może zezwolić na zachowanie przez funkcjonariusza przeniesionego na stanowisko służbowe, zaszeregowane do niższej grupy uposażenia zasadniczego, prawa do zaszeregowania należnego na poprzednio zajmowanym stanowisku, z jednoczesnym zachowaniem stopnia związanego z tym stanowiskiem.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do funkcjonariuszy przeniesionych na niższe stanowisko służbowe na podstawie art. 42 ust. 1 lub ust. 2 pkt 2 i 3 oraz funkcjonariuszy przeniesionych na własną prośbę.

Art. 108. 1. Funkcjonariusze otrzymują następujące dodatki do uposażenia:

- 1) dodatek za wysługę lat w wysokości uzależnionej od okresów służby, o których mowa w art. 106;
- 2) dodatek za stopień w wysokości uzależnionej od posiadanego stopnia Straży Granicznej;
- 3) dodatek funkcyjny na stanowisku kierowniczym lub samodzielny;
- 4) dodatek służbowy na stanowiskach innych niż wymienione w pkt 3;
- 5) dodatki uzasadnione szczególnymi właściwościami, kwalifikacjami, warunkami lub miejscem pełnienia służby.

2. Dodatkami do uposażenia o charakterze stałym są dodatki ustalone w wysokości miesięcznej.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, warunki otrzymywania dodatków do uposażenia, o których mowa w ust. 1, oraz ich wysokość, uwzględniając okoliczności uzasadniające ich przyznanie oraz okresowe podwyższenie lub obniżenie, jak również rodzaje i wysokość dodatków przysługujących funkcjonariuszowi ze względu na szczególne właściwości, kwalifikacje, warunki albo miejsce pełnienia służby.

Art. 109. 1. Uposażenie zasadnicze i dodatki do uposażenia o charakterze stałym są płatne miesięcznie z góry.

2. Wypłata uposażeń oraz innych należności pieniężnych następuje w formie bezpośredniej lub na rachunek w banku wskazanym w formie pisemnej przez funkcjonariusza, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach należność może być przesłana na adres wskazany przez funkcjonariusza.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może określić, w drodze rozporządzenia, dodatki o charakterze stałym płatne z dołu, uwzględniając termin oraz tryb ich wypłacania.

Art. 110. 1. Zmiana wysokości uposażenia następuje z dniem zaistnienia okoliczności uzasadniających tę zmianę.

2. Jeżeli prawo do uposażenia powstało lub zmiana uposażenia nastąpiła w ciągu miesiąca, uposażenie na czas do końca miesiąca oblicza się w wysokości 1/30 części miesięcznego uposażenia za każdy dzień, gdy przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

3. Prawo do uposażenia wygasa z ostatnim dniem miesiąca, w którym nastąpiło zwolnienie funkcjonariusza ze służby lub zaistniały inne okoliczności uzasadniające wygaśnięcie tego prawa.

Art. 111. 1. Roszczenia z tytułu prawa do uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

2. Organ właściwy do rozpatrywania roszczeń może nie uwzględnić przedawnienia, jeżeli opóźnienie w dochodzeniu roszczenia jest usprawiedliwione wyjątkowymi okolicznościami.

3. Bieg przedawnienia roszczenia z tytułu uposażenia i innych świadczeń oraz należności pieniężnych przerywa:

- 1) każda czynność przed kierownikiem jednostki organizacyjnej Straży Granicznej, upoważnionym do rozpatrywania roszczeń, podjęta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia roszczenia;
- 2) uznanie roszczenia.

4. W razie zwłoki w wypłacie uposażenia, innych świadczeń oraz należności pieniężnych funkcjonariuszowi przysługują, na jego wniosek, odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia, w którym uposażenie, inne świadczenie lub należność pieniężna stały się wymagalne.

Art. 112. 1. Funkcjonariuszowi przysługują następujące świadczenia pieniężne:

- 1) zasiłek na zagospodarowanie;
- 2) nagrody roczne;
- 3) nagrody jubileuszowe;
- 4) dodatkowe wynagrodzenie za wykonywanie zleconych zadań wykraczających poza obowiązki służbowe;
- 5) należności za podróże służbowe i przeniesienia;
- 5a) rekompensata pieniężna w zamian za czas służby przekraczający normę określoną w art. 37 ust. 2;
- 5b)⁴⁴⁾ świadczenie motywacyjne;
- 6) świadczenia związane ze zwolnieniem ze służby;
- 7)⁴⁵⁾ świadczenie pieniężne w zamian za wyżywienie.

2. W razie śmierci funkcjonariusza lub członka jego rodziny, przysługują:

- 1) zasiłek pogrzebowy;
- 2) odprawa pośmiertna.

3. Funkcjonariusz może otrzymywać również nagrody i zapomogi, o których mowa w art. 114 ust. 1 i 2.

Art. 113. 1. Funkcjonariuszowi, w związku z mianowaniem na stałe, przysługuje zasiłek na zagospodarowanie w wysokości jednomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi w dniu mianowania na stałe.

2. Zasiłek, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje funkcjonariuszowi pełniącemu służbę w Straży Granicznej po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej lub innej służby, w czasie której otrzymał taki zasiłek.

⁴⁴⁾ Dodany przez art. 2 pkt 31 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

⁴⁵⁾ Dodany przez art. 2 pkt 31 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

Art. 113a. 1. Funkcjonariuszowi za służbę pełnioną w danym roku kalendarzowym przysługuje nagroda roczna w wysokości 1/12 uposażenia otrzymanego w roku kalendarzowym, za który nagroda przysługuje.

2. Do uposażenia, o którym mowa w ust. 1, nie wlicza się uposażenia otrzymanego w okresie tymczasowego aresztowania albo zawieszenia w czynnościach służbowych, chyba że postępowanie karne lub dyscyplinarne będące przyczyną aresztowania lub zawieszenia zostało umorzone prawomocnym orzeczeniem bądź funkcjonariusz został uniewinniony na podstawie prawomocnego wyroku lub orzeczenia o uniewinnieniu w postępowaniu dyscyplinarnym.

3. Umorzenie postępowania, o którym mowa w ust. 2, nie dotyczy warunkowego umorzenia postępowania karnego ani umorzenia tego postępowania z powodu przedawnienia lub amnestii.

4. Nagrodę roczną obniża się od 20% do 50% za rok kalendarzowy, w którym funkcjonariusz:

- 1) został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo nieumyślne, ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe nieumyślne;
- 2)⁴⁶⁾ popełnił czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne lub nie przestrzegał zasad etyki zawodowej, jeżeli za ten czyn lub to nieprzestrzeganie prawomocnym orzeczeniem wymierzono mu karę dyscyplinarną nie surowszą niż nagana;
- 3) nie wywiązywał się z obowiązków służbowych, co zostało stwierdzone w opinii służbowej.

5. Nagroda roczna nie przysługuje w przypadku:

- 1) skazania funkcjonariusza prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe umyślne;
- 2) wymierzenia funkcjonariuszowi za czyn, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, kary dyscyplinarnej:
  - a) wydalenia ze służby,
  - b) ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby,
  - c) obniżenia stopnia,
  - d) wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe,
  - e) ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku;
- 3) zwolnienia funkcjonariusza ze służby z powodu:
  - a) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo nieumyślne, ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe nieumyślne,
  - b) popełnienia czynu o znamionach przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, jeżeli popełnienie czynu jest oczywiste i uniemożliwia pozostawanie w służbie,
  - c) niewywiązywania się z obowiązków służbowych w okresie odbywania służby stałej, stwierdzonego w dwóch kolejnych opiniach służbowych, między którymi upłynęło co najmniej 6 miesięcy,
  - d) nieprzydatności do służby stwierdzonej w opinii służbowej w okresie odbywania służby przygotowawczej.

6. Jeżeli przeciwko funkcjonariuszowi toczy się postępowanie karne lub dyscyplinarne o czyn popełniony w roku kalendarzowym, za który przyznawana jest nagroda roczna, do czasu zakończenia tego postępowania nie przyznaje mu się nagrody rocznej.

7. Nagrodę roczną obniża się lub się jej nie przyznaje w przypadkach, o których mowa w ust. 4 i 5, za rok kalendarzowy, w którym:

- 1) funkcjonariusz popełnił czyn będący przedmiotem postępowania karnego lub dyscyplinarnego, a jeżeli nagroda roczna została wypłacona – za rok, w którym postępowanie zostało zakończone prawomocnym orzeczeniem lub decyzją;
- 2) funkcjonariuszowi wydano opinię służbową, od której nie złożył odwołania, lub ostateczną opinię służbową w rozumieniu przepisów o okresowym opiniowaniu funkcjonariuszy Straży Granicznej.

8. Wypłata nagrody rocznej następuje nie później niż w ciągu trzech pierwszych miesięcy kalendarzowych następujących po roku, za który przysługuje nagroda.

9. Funkcjonariuszowi zwalnianemu ze służby należną nagrodę roczną wypłaca się w ostatnim dniu służby.

10.⁴⁷⁾ Funkcjonariuszowi, o którym mowa w ust. 9, wobec którego toczy się postępowanie karne lub dyscyplinarne, nagrodę roczną wypłaca się po zakończeniu tego postępowania. Przepisy ust. 4 i 5 stosuje się.

⁴⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 32 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

⁴⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 32 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

11. W przypadku śmierci albo zaginięcia funkcjonariusza pozostających w związku ze służbą nagrodę roczną wypłaca się niezwłocznie na podstawie skróconego aktu zgonu albo ostatecznej decyzji o stwierdzeniu zaginięcia funkcjonariusza.

12. Minister właściwy do spraw wewnętrznych przyznaje nagrody roczne Komendantowi Głównemu Straży Granicznej i jego zastępcom.

13. Komendant Główny Straży Granicznej przyznaje nagrody roczne kierownikowi komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej, komendantowi oddziału Straży Granicznej, komendantowi ośrodka szkolenia Straży Granicznej, komendantowi ośrodka Straży Granicznej oraz ich zastępcom. Komendantowi BSWSG oraz jego zastępcom przyznaje nagrodę roczną, na wniosek Inspektora Nadzoru Wewnętrznego, minister właściwy do spraw wewnętrznych. Komendant Główny Straży Granicznej może przyznawać nagrody roczne wszystkim funkcjonariuszom.

14. Kierownik komórki organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej, Komendant BSWSG, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej, komendant ośrodka Straży Granicznej przyznają nagrody roczne odpowiednio funkcjonariuszowi pełniącemu służbę w komórce organizacyjnej Komendy Głównej Straży Granicznej, BSWSG, oddziale Straży Granicznej, ośrodku szkolenia Straży Granicznej i ośrodku Straży Granicznej.

Art. 114. 1. Funkcjonariuszowi mogą być przyznawane nagrody uznaniowe i zapomogi.

2. Zapomogi mogą być przyznawane funkcjonariuszom w przypadku zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych, długotrwałej choroby lub śmierci członka rodziny oraz innych zdarzeń powodujących istotne pogorszenie warunków materialnych.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki przyznawania nagród uznaniowych i zapomóg, okoliczności uzasadniające przyznanie funkcjonariuszowi nagrody uznaniowej lub zapomogi, właściwość przelożonych oraz tryb postępowania w tych sprawach, mając na względzie celową i racjonalną politykę w zakresie dysponowania środkami finansowymi.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy oraz ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość funduszu na nagrody roczne, nagrody uznaniowe i zapomogi dla funkcjonariuszy, uwzględniając jednostki organizacyjne Straży Granicznej, w których tworzy się fundusz, sposób ustalania wysokości środków finansowych przeznaczonych na nagrody i zapomogi, zasady zwiększania wysokości funduszu, a także sposób ustalania wielkości środków pozostających w dyspozycji kierowników jednostek organizacyjnych Straży Granicznej, przeznaczonych na nagrody.

Art. 115. 1. Funkcjonariuszowi przysługują nagrody jubileuszowe w wysokości:

po 20 latach służby – 75%,

po 25 latach służby – 100%,

po 30 latach służby – 150%,

po 35 latach służby – 200%,

po 40 latach służby – 300%

miesięcznego uposażenia zasadniczego, wraz z dodatkami o charakterze stałym.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, okresy wliczane do okresu służby, od którego zależy nabycie prawa do nagrody jubileuszowej, oraz tryb jej obliczania i wypłacania, uwzględniając w szczególności okresy służby, pracy i nauki powodujące nabycie prawa do nagrody jubileuszowej, sposób dokumentowania tych okresów, a także obliczania tej nagrody i postępowania w przypadku zbiegu prawa do kilku nagród oraz termin i sposób wypłacania nagrody.

Art. 116. 1. Za wykonywanie zadań zleconych wykraczających poza obowiązki służbowe funkcjonariusz otrzymuje dodatkowe wynagrodzenie.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki otrzymywania wynagrodzenia za zadania określone w ust. 1, uwzględniając rodzaje wykonywanych prac, za które przysługuje dodatkowe wynagrodzenie, jego wysokość oraz terminy wypłaty.

3. Wynagrodzenie za dokonane przez funkcjonariuszy wynalazki, udoskonalenia techniczne i usprawnienia normują odrębne przepisy.

Art. 117. 1. Funkcjonariuszowi odbywającemu podróże służbowe na obszarze kraju przysługują należności z tytułu podróży służbowych.

2. W razie przeniesienia do pełnienia służby do innej miejscowości albo delegowania do czasowego pełnienia służby, funkcjonariuszowi przysługują należności z tytułu przeniesienia lub delegowania.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość, warunki oraz sposób ustalania należności, o których mowa w ust. 1 i 2, podmioty właściwe do podejmowania decyzji w tych sprawach oraz zakres pojęcia podróży służbowej, uwzględniając potrzebę określenia wysokości diet w związku z czasem trwania podróży służbowej, zwrot rzeczywiście poniesionych wydatków oraz określenie terminów wypłaty należności w sposób ułatwiający dokonywanie rozliczeń.

Art. 117a. 1. W zakresie odbywania przez funkcjonariuszy zagranicznych podróży służbowych stosuje się odpowiednio przepisy w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju wydane na podstawie art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy.

2. W przypadku zagranicznych podróży służbowych odbywanych przez funkcjonariuszy w ramach programów i projektów realizowanych przez Straż Graniczną z wykorzystaniem środków finansowych pochodzących z budżetu Unii Europejskiej lub innych źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi stosuje się odpowiednio rozwiązania obowiązujące dla tych programów i projektów.

3. Do zagranicznych podróży służbowych odbywanych przez funkcjonariuszy w ramach działań przeprowadzanych przez Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej, zwaną dalej „Agencją Frontex”, zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 2007/2004 z dnia 26 października 2004 r. ustanawiającym Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 349 z 25.11.2004, str. 1, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem nr 2007/2004”, stosuje się wysokość stawek diet dziennych określonych w przepisach Unii Europejskiej, odpowiadających pełnej wysokości diet dziennych przewidzianych w przypadku podróży służbowych urzędników i innych pracowników Wspólnot Europejskich w państwach członkowskich, w przypadku zapewnienia ich finansowania przez Agencję Frontex.

4. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio do pracowników Straży Granicznej, jeżeli odbywają zagraniczne podróże służbowe określone w tych przepisach.

Art. 117b. 1. Funkcjonariuszowi, który na podstawie odrębnych przepisów wykonuje stałe zadania służbowe poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przysługuje ryczałt na pokrycie kosztów wyżywienia i innych drobnych wydatków. Stałe wykonywanie zadań służbowych poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w wymiarze czasu nieprzekraczającym 24 godzin, nie stanowi podróży służbowej w rozumieniu przepisów, o których mowa w art. 117a ust. 1–3.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, walutę, w jakiej będzie wypłacany ryczałt, sposób obliczania i wypłacania oraz wysokość ryczałtu, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając przy obliczaniu wysokości ryczałtu liczbę godzin wykonywania zadań przez funkcjonariusza w ciągu doby.

Art. 117c. 1. W zamian za czas służby przekraczający normę określoną w art. 37 ust. 2 funkcjonariuszowi przyznaje się rekompensatę pieniężną w wysokości 1/172 uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego funkcjonariuszowi na stanowisku zajmowanym w ostatnim dniu okresu rozliczeniowego za każdą godzinę służby przekraczającą normę określoną w art. 37 ust. 2. Łączny czas służby przekraczający normę w danym okresie rozliczeniowym zaokrągla się w górę do pełnej godziny.

2. Rekompensatę pieniężną oblicza i wypłaca komórka finansowa jednostki organizacyjnej Straży Granicznej właściwa w sprawach wypłaty uposażenia.

3. Rekompensatę pieniężną wypłaca się:

- 1) do końca kwartału następującego po okresie rozliczeniowym, o którym mowa w art. 37 ust. 2, lecz nie później niż w dniu zwolnienia ze służby;
- 2) w przypadku śmierci albo zaginięcia funkcjonariusza – niezwłocznie po wydaniu rozkazu personalnego o wygaśnięciu stosunku służbowego.

Art. 117d.⁴⁸⁾ 1. Funkcjonariuszowi przyznaje się świadczenie motywacyjne po osiągnięciu:

- 1) 25 lat służby, ale nie więcej niż 28 lat i 6 miesięcy – w wysokości 1500 zł miesięcznie, albo
- 2) 28 lat i 6 miesięcy służby – w wysokości 2500 zł miesięcznie.

⁴⁸⁾ Dodany przez art. 2 pkt 33 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

2. Do stażu służby, o którym mowa w ust. 1, zalicza się okresy:

- 1) służby w Straży Granicznej;
- 2) służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Straży Marszałkowskiej, Służbie Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służbie Celnej, Służbie Celno-Skarbowej i Służbie Więziennej;
- 3) traktowane jako równorzędne ze służbą, o której mowa w pkt 1 i 2, wymienione w art. 13 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

3. Decyzję o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia motywacyjnego przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, wydaje nie później niż w terminie 30 dni po osiągnięciu przez funkcjonariusza stażu służby, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lub 2.

4. Przed wydaniem decyzji o przyznaniu świadczenia motywacyjnego funkcjonariusz podlega opiniowaniu służbowemu na zasadach, o których mowa w art. 39, jeżeli od dnia wydania ostatniej opinii o tym funkcjonariuszu upłynęły co najmniej 3 miesiące.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych przyznaje świadczenie motywacyjne Komendantowi Głównemu Straży Granicznej i jego zastępcom oraz Komendantowi BSWSG i jego zastępcom.

6. Świadczenia motywacyjnego nie przyznaje się funkcjonariuszowi:

- 1) który podczas ostatniego opiniowania służbowego otrzymał jedną z opinii służbowych, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 albo 3 albo art. 45 ust. 1 pkt 2 albo ust. 2 pkt 1 – przez okres jednego roku od dnia wydania ostatecznej opinii służbowej;
- 2) przeciwko któremu wszczęto postępowanie karne lub dyscyplinarne – do czasu prawomocnego zakończenia tego postępowania;
- 3) ukaranemu karą dyscyplinarną – do czasu jej zatarcia;
- 4) skazanemu wyrokiem sądu lub w stosunku do którego postępowanie karne zostało warunkowo umorzone – przez okres jednego roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

7. Jeżeli po przyznaniu świadczenia motywacyjnego wystąpią okoliczności, o których mowa w ust. 6, niezwłocznie wydaje się decyzję stwierdzającą ustanie prawa do wypłaty tego świadczenia.

8. Od decyzji o odmowie przyznania świadczenia motywacyjnego oraz od decyzji stwierdzającej ustanie prawa do wypłaty świadczenia motywacyjnego funkcjonariuszowi przysługuje odwołanie do Komendanta Głównego Straży Granicznej w terminie 7 dni od dnia doręczenia decyzji. W przypadku decyzji wydanej przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub Komendanta Głównego Straży Granicznej przysługuje w takim samym terminie wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.

9. Świadczenia motywacyjnego nie wypłaca się za okres:

- 1) korzystania z urlopu bezpłatnego,
- 2) przerw w wykonywaniu obowiązków służbowych, za które funkcjonariusz nie zachował prawa do uposażenia, wymienionych w art. 130 ust. 1–3,
- 3) zawieszenia w czynnościach służbowych albo tymczasowego aresztowania,
- 4) zwolnienia z zajęć służbowych, o którym mowa w art. 125b ust. 2 pkt 1 i 3–5,
- 5) innej nieobecności trwającej co najmniej jeden miesiąc

– proporcjonalnie do tego okresu.

10. Świadczenie motywacyjne wypłaca się w każdym kolejnym miesiącu kalendarzowym, począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym wydano decyzję o przyznaniu świadczenia motywacyjnego.

11. Świadczenie motywacyjne płatne jest z dołu do dziesiątego dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który świadczenie motywacyjne przysługuje.

12. Prawo do wypłaty świadczenia motywacyjnego ustaje w miesiącu, w którym decyzja, o której mowa w ust. 7, stała się ostateczna lub nastąpiło rozwiązanie stosunku służbowego w związku ze zwolnieniem funkcjonariusza ze służby, z jego śmiercią lub zaginięciem. Świadczenia motywacyjnego za ten miesiąc nie wypłaca się.

Art. 118. 1. Funkcjonariusz zwolniony ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1 i 2, ust. 2 pkt 1, 3–8 i 12 oraz ust. 3 otrzymuje:

- 1) odprawę;
- 2) ekwiwalent pieniężny za niewykorzystane przed zwolnieniem ze służby urlopy wypoczynkowe lub urlopy dodatkowe, z wyjątkiem urlopu, o którym mowa w art. 87a ust. 1, oraz rekompensatę pieniężną w zamian za czas służby przekraczający normę określoną w art. 37 ust. 2;
- 3) zryczałtowany ekwiwalent pieniężny za niewykorzystany w danym roku przejazd, ze środków właściwego organu Straży Granicznej;
- 4) zwrot kosztów przejazdu do obranego miejsca zamieszkania dla siebie, małżonka oraz dzieci pozostających na jego utrzymaniu oraz zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego według zasad obowiązujących przy przeniesieniach służbowych;
- 5) niewykorzystane w danym roku świadczenia pieniężne przysługujące stosownie do przepisów wydanych na podstawie art. 77 ust. 4.
- 6) (uchylony)

2. Funkcjonariusz zwolniony ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3–5 i ust. 2 pkt 2 oraz 9–11 otrzymuje ekwiwalent pieniężny za niewykorzystane przed dniem zwolnienia ze służby urlopy wypoczynkowe lub dodatkowe oraz rekompensatę pieniężną w zamian za czas służby przekraczający normę określoną w art. 37 ust. 2.

2a. (uchylony)

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych lub upoważniony przez niego przełożony może w przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie przyznać, z uwagi na uzasadnione potrzeby rodziny funkcjonariusza, odprawę w wysokości nieprzekraczającej 50% w razie zwolnienia go ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz ust. 2 pkt 2 i 9–11.

4. (uchylony)⁴⁹⁾

Art. 119. 1. Wysokość odprawy dla funkcjonariusza w służbie stałej równa się wysokości trzymiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym. Odprawa ulega zwiększeniu o 20% uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym za każdy dalszy pełny rok wysługi ponad 5 lat nieprzerwanej służby, aż do wysokości sześciomiesięcznego zasadniczego uposażenia wraz z dodatkami o charakterze stałym. Okres służby przekraczający 6 miesięcy liczy się jako pełny rok.

2. Przy ustalaniu wysokości odprawy uwzględnia się również okres nieprzerwanej zawodowej służby wojskowej, jeżeli bezpośrednio po zwolnieniu z tej służby żołnierz został przyjęty do służby w Straży Granicznej i nie otrzymał odprawy z tytułu poprzednio pełnionej służby.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku podjęcia służby w Straży Granicznej po zwolnieniu ze służby w innych służbach, w których przysługują świadczenia tego rodzaju.

4. Wysokość odprawy dla funkcjonariusza w służbie przygotowawczej równa się wysokości jednomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

Art. 119a.⁵⁰⁾ 1. Ekwiwalent pieniężny za 1 dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego ustala się w wysokości 1/21 części miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

2. Ekwiwalent, o którym mowa w ust. 1, wypłaca się w ostatnim dniu pełnienia służby, a w przypadku śmierci albo zaginięcia funkcjonariusza – niezwłocznie po wydaniu rozkazu personalnego o wygaśnięciu stosunku służbowego.

Art. 120. 1. W razie śmierci funkcjonariusza, pozostającej po nim rodzinie przysługuje odprawa pośmiertna w takiej wysokości, w jakiej przysługiwałaby temu funkcjonariuszowi odprawa, gdyby był zwolniony ze służby, świadczenia określone w art. 118 ust. 1 pkt 2–4 oraz nagrody, o których mowa w art. 112 ust. 1 pkt 2, a także dodatkowe wynagrodzenie, o którym mowa w art. 112 ust. 1 pkt 4.

⁴⁹⁾ Przez art. 2 pkt 34 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

⁵⁰⁾ Dodany przez art. 2 pkt 35 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi funkcjonariusza, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin lub żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się także do zaginionych funkcjonariuszy. Zaginięcie funkcjonariusza oraz związek tego zaginięcia ze służbą stwierdza minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 120a. 1. Członkom rodziny funkcjonariusza w razie jego śmierci pozostającej w związku ze służbą Komendant Główny Straży Granicznej może przyznać pomoc finansową, jednorazowo lub okresowo ze środków właściwego organu Straży Granicznej. Za członków rodziny funkcjonariusza uważa się osoby, o których mowa w art. 93, spełniające w dniu śmierci funkcjonariusza warunki do otrzymania renty rodzinnej.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, okresy, na które pomoc może być przyznawana, jej maksymalną wysokość, podmioty właściwe w sprawach wypłaty oraz tryb postępowania w tych sprawach, uwzględniając okoliczności, w których można przyznać pomoc, oraz rodzaje wymaganych dokumentów.

Art. 121. 1. Funkcjonariuszowi w służbie stałej, zwolnionemu ze służby na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2 pkt 4, wypłaca się co miesiąc przez okres roku po zwolnieniu ze służby świadczenie pieniężne w wysokości odpowiadającej uposażeniu zasadniczemu wraz z dodatkami o charakterze stałym, pobieranymi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

2. Funkcjonariuszowi uprawnionemu do świadczenia określonego w ust. 1, który nabył prawo do zaopatrzenia emerytalnego, przysługuje prawo wyboru jednego z tych świadczeń.

3. Funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby na podstawie art. 45 ust. 2 pkt 5 i 7, który z powodu nadal trwającej choroby nie może podjąć zatrudnienia, wypłaca się co miesiąc świadczenia pieniężne określone w ust. 1 przez okres choroby, nie dłużej jednak niż przez okres 3 miesięcy, chyba że wcześniej komisja lekarska wyda orzeczenie o niezdolności do służby stanowiące podstawę do ustalenia prawa do renty.

Art. 122. Odprawa, o której mowa w art. 118, oraz świadczenia określone w art. 121 nie przysługują funkcjonariuszowi, który bezpośrednio po zwolnieniu ze służby został przyjęty do zawodowej służby wojskowej lub do innej służby, w której przysługuje prawo do takich świadczeń.

Art. 123. 1. W razie śmierci funkcjonariusza, niezależnie od odprawy pośmiertnej, o której mowa w art. 120, przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości:

- 1) 4000 zł, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;
- 2) kosztów rzeczywiście poniesionych, najwyżej jednak do wysokości określonej w pkt 1, jeżeli koszty pogrzebu ponosi inna osoba.

2. Jeżeli śmierć funkcjonariusza nastąpiła na skutek wypadku pozostającego w związku ze służbą, koszty pogrzebu pokrywa się ze środków właściwego organu Straży Granicznej. Komendant Główny Straży Granicznej może wyrazić zgodę na pokrycie kosztów pogrzebu funkcjonariusza zmarłego wskutek choroby pozostającej w związku ze służbą.

3. W razie pokrycia kosztów pogrzebu funkcjonariusza ze środków właściwego organu Straży Granicznej, osobom wymienionym w ust. 1 pkt 1 przysługuje połowa zasiłku pogrzebowego.

Art. 124. 1. W razie śmierci członka rodziny funkcjonariusza, osobie, która pokryła koszty pogrzebu, przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości:

- 1) 4000 zł – jeżeli koszty pogrzebu ponosi funkcjonariusz;
- 2) kosztów rzeczywiście poniesionych, najwyżej jednak do wysokości określonej w pkt 1 – jeżeli koszty pogrzebu ponosi inna osoba.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki pokrywania kosztów pogrzebu funkcjonariusza ze środków właściwego organu Straży Granicznej oraz członków rodziny, na których przysługuje zasiłek pogrzebowy, uwzględniając rodzaje wydatków pokrywanych w ramach kosztów pogrzebu, ich wysokość, przypadki oraz sposób ustalania, tryb wypłaty zasiłku pogrzebowego lub jego wyrównania z tytułu śmierci członka rodziny oraz dokumenty wymagane do jego wypłaty.

3. (uchylony)

Art. 125. 1. W razie urlopu, zwolnienia od zajęć służbowych oraz w okresie pozostawania w dyspozycji funkcjonariusz otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia o charakterze stałym i inne należności pieniężne należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym – z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności pieniężnych lub na ich wysokość.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może określić, w drodze rozporządzenia, warunki ograniczenia w całości lub w części wypłaty niektórych dodatków do uposażenia w okresie urlopu okolicznościowego lub pozostawania w dyspozycji. Rozporządzenie powinno określić zakres ograniczenia wypłaty dodatków, uwzględniając ich charakter, a także warunki przyznawania dodatków w szczególnych okolicznościach oraz podmioty właściwe w tych sprawach.

Art. 125a. 1. Miesięczne uposażenie funkcjonariusza za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz okres urlopu ojcowskiego wynosi 100% miesięcznego uposażenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1.

2. Miesięczne uposażenie funkcjonariusza za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego wynosi:

- 1) 100% miesięcznego uposażenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1, za okres do:
  - a) 6 tygodni urlopu rodzicielskiego, w przypadku, o którym mowa w art. 182^{1a} § 1 pkt 1 i art. 183 § 4 pkt 1 Kodeksu pracy,
  - b) 8 tygodni urlopu rodzicielskiego, w przypadkach, o których mowa w art. 182^{1a} § 1 pkt 2 i art. 183 § 4 pkt 2 Kodeksu pracy,
  - c) 3 tygodni urlopu rodzicielskiego, w przypadku, o którym mowa w art. 183 § 4 pkt 3 Kodeksu pracy;
- 2) 60% miesięcznego uposażenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1, za okres urlopu rodzicielskiego przypadający po okresach, o których mowa w pkt 1.

3. Miesięczne uposażenie funkcjonariusza-kobiety, która we wniosku, złożonym nie później niż 21 dni po porodzie, wystąpi o udzielenie jej, bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze, wynosi 80% miesięcznego uposażenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1, za cały okres odpowiadający okresowi tych urlopów.

3a. W przypadku gdy wysokość uposażenia funkcjonariusza pomniejszonego o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych, obliczonego zgodnie z ust. 1–3, jest niższa niż kwota świadczenia rodzicielskiego, określonego w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 oraz z 2021 r. poz. 1162), kwotę uposażenia funkcjonariusza pomniejszonego o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych podwyższa się do wysokości świadczenia rodzicielskiego.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do funkcjonariusza, który we wniosku, złożonym nie później niż 21 dni po przyjęciu dziecka na wychowanie i wystąpieniu do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka lub po przyjęciu dziecka na wychowanie jako rodzina zastępcza, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, wystąpi o udzielenie mu, bezpośrednio po urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze.

5. Funkcjonariuszowi, który z uwagi na wniosek złożony w trybie ust. 3 albo 4 otrzymał 80% uposażenia, o którym mowa w ust. 3, w przypadku rezygnacji z urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze albo rezygnacji z urlopu rodzicielskiego w wymiarze, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, przysługuje jednorazowe wyrównanie otrzymywanego uposażenia, o którym mowa w ust. 3, do wysokości 100%, pod warunkiem niepobrania uposażenia za okres odpowiadający okresom tych urlopów.

Art. 125b. 1. W okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim funkcjonariusz otrzymuje 80% uposażenia.

2. Zwolnienie lekarskie obejmuje okres, w którym funkcjonariusz jest zwolniony od zajęć służbowych z powodu:

- 1) choroby funkcjonariusza, w tym niemożności wykonywania zajęć służbowych z przyczyn określonych w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 1133);
- 2) oddawania krwi lub jej składników w jednostkach organizacyjnych publicznej służby krwi lub z powodu okresowego badania lekarskiego dawców krwi;
- 3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;

- 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza, ojczyma, macochę, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem w okresie sprawowania nad nimi opieki;
- 5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
  - a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75 i 952), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
  - b) porodu lub choroby małżonka funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
  - c) pobytu małżonka funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

3. Zwolnienie od zajęć służbowych z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki, o której mowa w ust. 2 pkt 3 i 5, przysługuje przez okres nie dłuższy niż 60 dni w roku kalendarzowym, a w przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 4 – przez okres nie dłuższy niż 14 dni w roku kalendarzowym, przy czym okresy te łącznie nie mogą przekroczyć 60 dni w roku kalendarzowym.

4. Przepis ust. 3 stosuje się bez względu na liczbę dzieci i innych członków rodziny wymagających opieki.

5. Jeżeli zwolnienie lekarskie obejmuje okres, w którym funkcjonariusz jest zwolniony od zajęć służbowych z powodu:

- 1) wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby,
- 2) choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby,
- 3) wypadku w drodze do miejsca pełnienia służby lub w drodze powrotnej ze służby,
- 4) choroby przypadającej w czasie ciąży,
- 5) poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów,
- 6) oddania krwi lub jej składników w jednostkach organizacyjnych publicznej służby krwi lub z powodu badania lekarskiego dawców krwi,
- 7) przebywania na obserwacji w podmiocie leczniczym w wyniku skierowania przez komisję lekarską,
- 8)⁵¹⁾ stwierdzenia zakażenia lub zachorowania na chorobę, o której mowa w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, przy czym stwierdzone zakażenie lub zachorowanie powstało w związku z wykonywaniem zadań służbowych w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii z powodu tej choroby

– zachowuje on prawo do 100% uposażenia.

6. Prawo do 100% uposażenia przysługuje również wtedy, gdy funkcjonariusz został zwolniony od zajęć służbowych:

- 1) podczas oddelegowania do pełnienia służby poza granicami państwa w kontyngencie Straży Granicznej, o którym mowa w art. 147c pkt 1–3a;
- 2) w wyniku popełnienia przez inną osobę umyślnego czynu zabronionego w związku z wykonywaniem przez funkcjonariusza czynności służbowych, stwierdzonego orzeczeniem wydanym przez uprawniony organ;
- 3) na skutek czynów o charakterze bohaterskim dokonanych w szczególnie niebezpiecznych warunkach, z wykazaniem wyjątkowej odwagi, z narażeniem życia lub zdrowia, w obronie prawa, nienaruszalności granic państwowych, życia, mienia lub bezpieczeństwa obywateli;

⁵¹⁾ Dodany przez art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. poz. 2112), która weszła w życie z dniem 29 listopada 2020 r.; wszedł w życie z mocą od dnia 5 września 2020 r.

4)⁵²⁾ na skutek podlegania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, o których mowa w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, jeżeli podleganie tej kwarantannie lub izolacji powstało w związku z wykonywaniem zadań służbowych w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii z powodu tej choroby.

6a.⁵³⁾ Wykonywanie zadań służbowych, o których mowa w ust. 5 pkt 8 i ust. 6 pkt 4, stwierdza pisemnie przełożony właściwy do spraw osobowych lub upoważniona przez niego osoba.

7. Związek zwolnienia od zajęć służbowych z czynami, o których mowa w ust. 6 pkt 3, stwierdza, w drodze decyzji, przełożony funkcjonariusza.

8. Od decyzji, o której mowa w ust. 7, funkcjonariuszowi przysługuje odwołanie do wyższego przełożonego.

Art. 125c. 1. Okres przebywania na zwolnieniu lekarskim stwierdza zaświadczenie lekarskie wystawione zgodnie z art. 55 ust. 1 i art. 55a ust. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa albo wydruk zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w art. 55a ust. 6 tej ustawy, z tym że:

- 1) przyczynę niezdolności do służby wskutek poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz niezdolności do służby wskutek poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów – zaświadczenie wystawione przez lekarza na zwykłym druku zgodnie z przepisem art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa;
- 2) w przypadku, o którym mowa w art. 125b ust. 2 pkt 2 – zaświadczenie jednostki organizacyjnej publicznej służby krwi;
- 3) w przypadku, o którym mowa w art. 125b ust. 2 pkt 5 lit. a – oświadczenie funkcjonariusza;
- 4) w przypadkach, o których mowa w art. 125b ust. 2 pkt 5 lit. b i c – zaświadczenie lekarskie wystawione przez lekarza na zwykłym druku;
- 5) w przypadku, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa – decyzja wydana przez właściwy organ albo uprawniony podmiot na podstawie przepisów o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

2. W przypadkach uzasadnionych charakterem zadań służbowych wykonywanych przez funkcjonariusza okres jego przebywania na zwolnieniu lekarskim stwierdza się w inny sposób niż określony w ust. 1.

3. Komendant Główny Straży Granicznej określi, w drodze zarządzenia, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych, odmienny sposób stwierdzania przebywania na zwolnieniu lekarskim funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 2.

Art. 125d. 1. Doręczenie zaświadczenia lekarskiego odbywa się przy wykorzystaniu profilu informacyjnego, o którym mowa w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, na zasadach określonych w tej ustawie. Kierownicy jednostek organizacyjnych Straży Granicznej wykorzystują lub tworzą profil informacyjny płatnika składek, o którym mowa w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

2. Wydruk zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w art. 55a ust. 6 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zaświadczenie lekarskie, o którym mowa w art. 55a ust. 7 tej ustawy, albo zaświadczenie wystawione przez lekarza na zwykłym druku w przypadkach, o których mowa w art. 125b ust. 2 pkt 5 lit. b i c oraz art. 125c ust. 1 pkt 1, funkcjonariusz jest obowiązany dostarczyć przełożonemu właściwemu do spraw osobowych w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania.

3. Zaświadczenie jednostki organizacyjnej publicznej służby krwi albo decyzję, o której mowa w art. 125c ust. 1 pkt 5, funkcjonariusz jest obowiązany dostarczyć właściwemu przełożonemu w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania.

4. Oświadczenie o wystąpieniu okoliczności, o których mowa w art. 125b ust. 2 pkt 5 lit. a, funkcjonariusz jest obowiązany złożyć przełożonemu właściwemu do spraw osobowych w terminie 7 dni od dnia ich zaistnienia.

5. W przypadku niedopełnienia obowiązków, o których mowa w ust. 2–4, nieobecność w służbie w okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim uznaje się za nieobecność nieusprawiedliwioną, chyba że niedostarczenie zaświadczenia, oświadczenia albo decyzji nastąpiło z przyczyn niezależnych od funkcjonariusza.

⁵²⁾ Dodany przez art. 4 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 51; wszedł w życie z mocą od dnia 5 września 2020 r.

⁵³⁾ Dodany przez art. 4 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 51; wszedł w życie z mocą od dnia 5 września 2020 r.

Art. 125e. 1. Prawidłowość orzekania o czasowej niezdolności do służby z powodu choroby, prawidłowość wykorzystania zwolnienia lekarskiego, spełnienie wymogów formalnych zaświadczeń lekarskich oraz oświadczenie funkcjonariusza, o którym mowa w art. 125c ust. 1 pkt 3, może podlegać kontroli.

2. Kontrolę przeprowadzają:

- 1) komisje lekarskie podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych – w zakresie prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do służby z powodu choroby oraz prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego;
- 2) przełożony funkcjonariusza właściwy do spraw osobowych – w zakresie prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego i spełnienia wymogów formalnych zaświadczeń lekarskich oraz w zakresie oświadczenia funkcjonariusza, o którym mowa w art. 125c ust. 1 pkt 3.

3. Jeżeli w wyniku kontroli zostanie ustalone nieprawidłowe wykorzystanie zwolnienia lekarskiego, funkcjonariusz traci prawo do uposażenia za cały okres zwolnienia.

4. Jeżeli w wyniku kontroli zostanie ustalone, że oświadczenie funkcjonariusza, o którym mowa w art. 125c ust. 1 pkt 3, zostało złożone niezgodnie z prawdą, funkcjonariusz traci prawo do uposażenia za cały okres zwolnienia.

5. Jeżeli w wyniku kontroli komisja lekarska ustali datę ustania niezdolności do służby wcześniejszą niż data orzeczona w zaświadczeniu lekarskim, funkcjonariusz traci prawo do uposażenia za okres od tej daty do końca zwolnienia.

6. Jeżeli w wyniku kontroli zostanie ustalone, że zwolnienie lekarskie zostało sfalszowane, funkcjonariusz traci prawo do uposażenia za cały okres zwolnienia.

7. Kontrola prawidłowości wykorzystania zwolnień lekarskich polega na ustaleniu, czy funkcjonariusz w okresie orzeczonej niezdolności do służby, w tym sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny, nie wykorzystuje zwolnienia lekarskiego w sposób niezgodny z jego celem, a w szczególności czy nie wykonuje pracy zarobkowej.

8. Kontrola oświadczenia funkcjonariusza, o którym mowa w art. 125c ust. 1 pkt 3, polega na ustaleniu, czy nastąpiło nieprzewidziane zamknięcie żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których uczęszcza dziecko funkcjonariusza, lub na ustaleniu, czy niania lub dzienny opiekun dziecka przebywali na zwolnieniu lekarskim.

9. Kontrolę prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego oraz oświadczenia funkcjonariusza, o którym mowa w art. 125c ust. 1 pkt 3, przeprowadza osoba upoważniona przez przełożonego funkcjonariusza.

10. W razie stwierdzenia w trakcie kontroli, że funkcjonariusz wykonuje pracę zarobkową albo wykorzystuje zwolnienie lekarskie w inny sposób niezgodny z jego celem, osoba kontrolująca sporządza protokół, w którym podaje, na czym polegało nieprawidłowe wykorzystanie zwolnienia lekarskiego.

11. W razie stwierdzenia w trakcie kontroli, że oświadczenie funkcjonariusza, o którym mowa w art. 125c ust. 1 pkt 3, nie jest zgodne z prawdą, osoba kontrolująca sporządza protokół.

12. Protokół przedstawia się funkcjonariuszowi w celu wniesienia do niego ewentualnych uwag. Wniesienie uwag funkcjonariusz potwierdza własnoręcznym podpisem.

13. Na podstawie ustaleń zawartych w protokole przełożony stwierdza utratę prawa do uposażenia za okres, o którym mowa w ust. 3 lub 4. Przepis stosuje się odpowiednio w przypadku zawiadomienia przez komisję lekarską podległą ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych w wyniku przeprowadzenia przez tę komisję kontroli o nieprawidłowościach w wykorzystaniu zwolnienia lekarskiego.

14. Od decyzji, o której mowa w ust. 13, funkcjonariuszowi przysługuje odwołanie do wyższego przełożonego.

15. Kontrola wymogów formalnych zaświadczeń lekarskich polega na sprawdzeniu, czy zaświadczenie:

- 1) nie zostało sfalszowane;
- 2) zostało wydane zgodnie z przepisami w sprawie zasad i trybu wystawiania zaświadczeń lekarskich.

16. Jeżeli w wyniku kontroli, o której mowa w ust. 15 pkt 1, zachodzi podejrzenie, że zaświadczenie lekarskie zostało sfalszowane, przełożony występuje do lekarza, który wystawił zaświadczenie lekarskie, o wyjaśnienie sprawy.

17. W razie podejrzenia, że zaświadczenie lekarskie zostało wydane niezgodnie z przepisami w sprawie zasad i trybu wystawiania zaświadczeń lekarskich, przełożony występuje o wyjaśnienie sprawy do terenowej jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 125f. 1. Podstawę uposażenia, o którym mowa w art. 125b, stanowi uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym, przysługujące funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności lub ich wysokość.

2. Przy obliczaniu uposażenia za okres przebywania na zwolnieniu lekarskim przyjmuje się, że uposażenie za jeden dzień przebywania na zwolnieniu lekarskim stanowi 1/30 uposażenia, o którym mowa w art. 125b.

3. W przypadku gdy funkcjonariusz pobrał już uposażenie za okres, w którym przebywał na zwolnieniu lekarskim, potrąca mu się odpowiednią część uposażenia przy najbliższej wypłacie.

4. Funkcjonariuszowi, który przebywał na zwolnieniu lekarskim w ostatnim miesiącu pełnienia służby, potrąca się odpowiednią część uposażenia z należności przysługujących mu z tytułu zwolnienia ze służby albo funkcjonariusz ten zwraca odpowiednią część uposażenia w dniu ustania stosunku służbowego.

Art. 125g. 1. Środki finansowe uzyskane z tytułu zmniejszenia uposażeń funkcjonariuszy w okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim przeznaczają się w całości na nagrody uznaniowe za wykonywanie zadań służbowych w zastępstwie funkcjonariuszy przebywających na zwolnieniach lekarskich.

2. Środki finansowe, o których mowa w ust. 1, zwiększają fundusz na nagrody roczne, nagrody uznaniowe i zapomogi.

3. Rozdział środków finansowych, o których mowa w ust. 1, odbywa się po zakończeniu okresu rozliczeniowego, trwającego nie krócej niż 1 miesiąc kalendarzowy i nie dłużej niż 3 miesiące kalendarzowe, przy czym wybór okresu rozliczeniowego uzależnia się od wielkości środków finansowych uzyskanych z tytułu zmniejszenia uposażeń funkcjonariuszy.

Art. 125h. Zmniejszenia wysokości uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym za okres przebywania na zwolnieniu lekarskim nie uwzględnia się przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczeń, o których mowa w art. 112 ust. 1 pkt 1, 3, 5a i 6 i ust. 2 pkt 2 oraz art. 121.

Art. 125i. 1. Komendant Główny Straży Granicznej sporządza roczne zestawienie zbiorcze przyczyn przebywania funkcjonariuszy na zwolnieniach lekarskich, które przekazuje ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych w terminie do końca marca następnego roku.

2. W zestawieniu, o którym mowa w ust. 1, wskazuje się łączny okres przebywania funkcjonariuszy na zwolnieniach lekarskich, z uwzględnieniem podziału na przyczyny wskazane w art. 125b ust. 2, 5 i 6, oraz średni okres przebywania funkcjonariusza na zwolnieniu lekarskim, w tym średnią roczną liczbę godzin niewykonywania obowiązków przez funkcjonariusza.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór zestawienia, o którym mowa w ust. 1, mając na uwadze potrzebę zapewnienia przejrzystości informacji zawartych w zestawieniu.

Art. 126. 1. Funkcjonariusz skierowany do szkoły lub na przeszkolenie albo na studia w kraju otrzymuje uposażenie oraz inne należności pieniężne.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki wypłaty uposażenia i innych należności pieniężnych, o których mowa w ust. 1, uwzględniając przypadki uprawniające funkcjonariusza skierowanego do szkoły lub na przeszkolenie albo na studia w kraju do otrzymywania uposażenia oraz sposób obliczania zryczałtowanego równoważnika pieniężnego na pokrycie kosztów przejazdu, a także sposób rozliczania podróży służbowych wynikających z odbywanej nauki.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki wypłaty uposażenia i innych należności pieniężnych funkcjonariuszowi skierowanemu do akademii lub innych szkół (na kursy) za granicą, uwzględniając warunki otrzymywania przez funkcjonariusza skierowanego do akademii lub innych szkół (na kursy) za granicą uposażenia, jego wysokość i sposób wypłacania.

Art. 127. 1. W razie pobierania przez funkcjonariusza wynagrodzenia przewidzianego w przepisach o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, funkcjonariuszowi oraz członkom jego rodziny przysługują świadczenia i należności pieniężne z tytułu służby, określone w niniejszej ustawie, z wyjątkiem należności, o których mowa w art. 76.

2. Świadczenia i należności pieniężne określone w ust. 1 wypłaca się w wysokości ustalonej, z uwzględnieniem wynagrodzenia należnego funkcjonariuszowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym lub według stawki obowiązującej w dniu zwolnienia ze służby albo w dniu jego śmierci.

Art. 128. 1. Funkcjonariuszowi zawieszonemu w czynnościach służbowych zawiesza się od najbliższego terminu płatności 50% należnego uposażenia.

2. Okres zawieszenia w czynnościach służbowych, o którym mowa w ust. 1, nie podlega wliczeniu do okresu służby funkcjonariusza, od którego zależy wysokość uposażenia, wysokość innych świadczeń pieniężnych lub prawo do nich oraz wymiar urlopu wypoczynkowego, a także innych rodzajów urlopów przysługujących funkcjonariuszowi. Do ustalania wymiaru urlopów stosuje się przepis art. 89g.⁵⁴⁾

3. Po zakończeniu postępowania karnego lub dyscyplinarnego w sprawie o czyn stanowiący podstawę zawieszenia w czynnościach służbowych funkcjonariusz otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz obligatoryjne jego podwyżki wprowadzone w okresie zawieszenia, jeżeli:

- 1) nie został ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby;
- 2) postępowanie karne zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym bądź umorzeniem ze względu na okoliczności wymienione w art. 17 § 1 pkt 1–3 i 6 Kodeksu postępowania karnego, nawet po zwolnieniu ze służby.

4. W przypadku gdy postępowanie dyscyplinarne albo karne w sprawie o czyn stanowiący podstawę zawieszenia zakończyło się w sposób określony w ust. 3, okres zawieszenia w czynnościach służbowych wlicza się do okresu służby, od którego zależy wysokość lub wymiar należności pieniężnych oraz urlopów, o których mowa w ust. 2, lub prawo do nich.

5. Należności pieniężne, o których mowa w ust. 3 i 4, wypłaca się wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za okres zawieszenia w czynnościach służbowych, na wniosek funkcjonariusza, w terminie miesiąca od dnia otrzymania przez właściwą jednostkę organizacyjną Straży Granicznej pisemnej informacji o prawomocnym zakończeniu postępowania dyscyplinarnego albo karnego, o czyn stanowiący podstawę zawieszenia w czynnościach służbowych.

Art. 129. (uchylony)

Art. 130. 1. Funkcjonariuszowi, który samowolnie opuścił miejsce pełnienia służby albo pozostaje poza nim lub nie podejmuje służby, zawiesza się uposażenie od najbliższego terminu płatności. Jeżeli funkcjonariusz pobrał już za czas nieusprawiedliwionej nieobecności uposażenie, potrąca mu się odpowiednią część uposażenia przy najbliższej wypłacie.

2. W razie uznania nieobecności za usprawiedliwioną, wypłaca się funkcjonariuszowi zawieszony uposażenie; w przypadku nieobecności nieusprawiedliwionej funkcjonariusz traci za każdy dzień nieobecności 1/30 część uposażenia miesięcznego.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w razie zawinionej niemożności pełnienia przez funkcjonariusza obowiązków służbowych.

4. Funkcjonariuszowi, który rozpoczyna urlop bezpłatny w ciągu miesiąca kalendarzowego, przysługuje uposażenie w wysokości 1/30 uposażenia miesięcznego za każdy dzień poprzedzający dzień rozpoczęcia urlopu bezpłatnego. Jeżeli funkcjonariusz pobrał już uposażenie za czas urlopu bezpłatnego, potrąca mu się odpowiednią część uposażenia przy najbliższej wypłacie.

Art. 131. 1. Z uposażenia funkcjonariuszy mogą być dokonywane potrącenia na podstawie sądowych i administracyjnych tytułów wykonawczych oraz na podstawie przepisów szczególnych – na zasadach określonych w przepisach o egzekucji sądowej lub postępowaniu egzekucyjnym w administracji albo w innych przepisach szczególnych, jeżeli dalsze przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.

2. Przez uposażenie, o którym mowa w ust. 1, rozumie się uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia, odprawę wymienioną w art. 118 oraz świadczenia określone w art. 116 i 121.

3. (uchylony)

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, jednostki organizacyjne właściwe do dokonywania potrąceń z uposażenia oraz tryb postępowania w tych sprawach, uwzględniając przypadki dokonywania potrąceń z uposażenia, w tym potrąceń za zgodą funkcjonariusza i w trybie bezegzekucyjnym, oraz sposób ich dokonywania.

Art. 132. Przepisu art. 131 ust. 1 i 2 nie stosuje się do zaliczek pobieranych do rozliczenia, a w szczególności na koszty podróży służbowej, delegacji i przeniesienia. Należności te potrąca się z uposażenia w pełnej wysokości, niezależnie od potrąceń z innych tytułów.

Art. 133. (uchylony)

⁵⁴⁾ Zdanie drugie dodane przez art. 2 pkt 36 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

Rozdział 14

Odpowiedzialność dyscyplinarna i karna funkcjonariuszy Straży Granicznej

Art. 134.⁵⁵⁾ Funkcjonariusz odpowiada dyscyplinarnie za popełnienie przewinienia dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu dyscypliny służbowej lub nieprzestrzeganiu zasad etyki zawodowej.

Art. 134a.⁵⁵⁾ 1. Funkcjonariusz za czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne, wypełniający jednocześnie znamiona przestępstwa lub wykroczenia albo przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego, podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej niezależnie od odpowiedzialności karnej.

2. W przypadku czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne, wypełniającego jednocześnie znamiona wykroczenia lub wykroczenia skarbowego, w przypadku czynu mniejszej wagi lub ukarania grzywną przełożony dyscyplinarny może nie wszczynać postępowania dyscyplinarnego, a wszczęte postępowanie umorzyć.

Art. 134aa.⁵⁶⁾ 1. W przypadku czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi przełożony dyscyplinarny może odstąpić od wszczęcia postępowania dyscyplinarnego i przeprowadzić ze sprawcą przewinienia dyscyplinarnego udokumentowaną w formie notatki rozmowę dyscyplinującą.

2. Rozmowę dyscyplinującą, o której mowa w ust. 1, można przeprowadzić w terminie do 30 dni od dnia powzięcia przez przełożonego dyscyplinarnego wiadomości o popełnieniu przewinienia dyscyplinarnego. Rozmowa ta polega na wytknięciu funkcjonariuszowi niewłaściwego postępowania oraz uprzedzeniu go o możliwości zastosowania innych środków dyscyplinujących, a także wszczęcia postępowania dyscyplinarnego i wymierzenia kary dyscyplinarnej w przypadku ponownego popełnienia czynu, za który funkcjonariusz ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną.

3. Notatkę, o której mowa w ust. 1, włącza się do akt osobowych na okres 5 miesięcy.

Art. 135. 1.⁵⁷⁾ Naruszenie dyscypliny służbowej stanowi czyn funkcjonariusza polegający na zawinionym przekroczeniu uprawnień lub niewykonaniu obowiązków wynikających z przepisów prawa, w tym z rozkazów i poleceń wydanych przez przełożonych uprawnionych na podstawie tych przepisów.

2.⁵⁷⁾ Naruszeniem dyscypliny służbowej jest w szczególności:

- 1) niedopełnienie obowiązków funkcjonariusza wynikających ze złożonego ślubowania, a także z przepisów prawa;
- 2) odmowa wykonania lub niewykonanie rozkazu lub polecenia, z zastrzeżeniem przypadku określonego w art. 63 ust. 2;
- 3) zaniechanie czynności służbowej albo wykonanie jej w sposób nieprawidłowy;
- 4) niedopełnienie obowiązków służbowych albo przekroczenie uprawnień określonych w przepisach prawa;
- 5) świadome wprowadzenie w błąd przełożonego lub innego funkcjonariusza, jeżeli spowodowało to lub mogło spowodować szkodę służbie, funkcjonariuszowi lub innej osobie;
- 6) nadużycie zajmowanego stanowiska dla osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej;
- 7) postępowanie przełożonego w sposób przyczyniający się do rozluźnienia dyscypliny służbowej wśród podległych mu funkcjonariuszy;
- 8) porzucenie służby;
- 9) samowolne oddalenie się z rejonu zakwaterowania lub nieusprawiedliwione opuszczenie miejsca pełnienia służby lub niestawienie się w tym miejscu;
- 10) stawianie się do służby w stanie nietrzeźwości albo po użyciu alkoholu lub po użyciu podobnie działającego środka, pełnienie jej w takim stanie, a także spożywanie alkoholu lub używanie podobnie działającego środka w czasie służby;
- 11) umyślne naruszenie dóbr osobistych innego funkcjonariusza;
- 12) utrata służbowej broni palnej, amunicji lub legitymacji służbowej;
- 13) utrata przedmiotu stanowiącego wyposażenie służbowe, którego wykorzystanie przez osoby nieuprawnione wyrządziło szkodę innej osobie lub stworzyło zagrożenie dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa powszechnego;
- 14) ujawnienie informacji pozostającej w związku z wykonywaniem czynności służbowych, jeżeli spowodowało to lub mogło spowodować szkodę służbie.

⁵⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 37 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

⁵⁶⁾ Dodany przez art. 2 pkt 38 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

⁵⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 39 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

3. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte na wniosek sądu lub prokuratora, organ wnioskujący informuje się o wyniku tego postępowania.

Art. 135a.⁵⁸⁾ Przewinienie dyscyplinarne jest zawinione wtedy, gdy funkcjonariusz:

- 1) ma zamiar jego popełnienia, to jest chce je popełnić albo, przewidując możliwość jego popełnienia, na to się godzi;
- 2) nie ma zamiaru jego popełnienia, popełnia je jednak na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość taką przewidywał albo mógł i powinien przewidzieć.

Art. 135b.⁵⁸⁾ 1. Funkcjonariusz odpowiada dyscyplinarnie, jeżeli popełnia przewinienie dyscyplinarne sam albo wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, a także w przypadku, gdy kieruje popełnieniem przez innego funkcjonariusza przewinienia dyscyplinarne albo poleca jego popełnienie.

2. Funkcjonariusz odpowiada dyscyplinarnie także wówczas, gdy chcąc, aby inny funkcjonariusz popełnił czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne, nakłania go do tego.

3. Funkcjonariusz odpowiada dyscyplinarnie w przypadku, gdy chcąc, aby inny funkcjonariusz popełnił czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne lub godząc się na to, swoim zachowaniem ułatwia jego popełnienie.

4. Każdy z funkcjonariuszy, o których mowa w ust. 1–3, odpowiada w granicach swojej winy, niezależnie od odpowiedzialności pozostałych osób.

5. Funkcjonariusz odpowiada dyscyplinarnie za popełnienie przewinienia dyscyplinarne za granicą.

Art. 135c.⁵⁸⁾ Dwa lub więcej zachowań, podjętych w krótkich odstępach czasu w celu wykonania tego samego zamiaru lub z wykorzystaniem takiej samej sposobności uważa się za jedno przewinienie dyscyplinarne.

Art. 135d.⁵⁸⁾ 1. Władzę dyscyplinarną w Straży Granicznej polegającą na prawie do wszczynania postępowań dyscyplinarnych i rozstrzygania spraw dyscyplinarnych sprawują:

- 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych,
- 2) Komendant Główny Straży Granicznej,
- 3) Komendant BSWSG,
- 4) komendant oddziału Straży Granicznej,
- 5) komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej,
- 6) komendant ośrodka Straży Granicznej,
- 7) dowódca kontyngentu Straży Granicznej wydzielonego do realizacji zadań poza granicami państwa, zwany dalej „dowódcą kontyngentu”

– zwani dalej „przełożonymi dyscyplinarnymi”.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych sprawuje władzę dyscyplinarną wobec Komendanta Głównego Straży Granicznej oraz Komendanta BSWSG i jego zastępców.

3. Komendant Główny Straży Granicznej sprawuje władzę dyscyplinarną wobec wszystkich funkcjonariuszy.

4. Przełożeni dyscyplinarni sprawują władzę dyscyplinarną wobec funkcjonariuszy pełniących służbę w podległych im jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej, z zastrzeżeniem art. 135f ust. 1, a w przypadku dowódcy kontyngentu – w stosunku do funkcjonariuszy wchodzących w skład kontyngentu.

5. Komendant Główny Straży Granicznej może do dnia wydania postanowienia o zamknięciu postępowania dowodowego wszczętego przez innego przełożonego dyscyplinarnego, z wyjątkiem postępowania dyscyplinarnego wszczętego przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, jeżeli uzna to za uzasadnione okolicznościami sprawy:

- 1) przejąć prowadzenie postępowania dyscyplinarnego albo
- 2) przekazać prowadzenie postępowania dyscyplinarnego innemu przełożonemu dyscyplinarnemu.

6. Przełożony dyscyplinarny, któremu przekazano prowadzenie postępowania dyscyplinarnego, sprawuje władzę dyscyplinarną wobec funkcjonariusza, przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie dyscyplinarne, wyłącznie w zakresie przekazanej sprawy.

⁵⁸⁾ Dodany przez art. 2 pkt 40 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

Art. 135e.⁵⁸⁾ 1. Funkcjonariusz, któremu powierzono pełnienie obowiązków na danym stanowisku służbowym, sprawuje władzę dyscyplinarną przysługującą funkcjonariuszowi powołanemu na to stanowisko.

2. Funkcjonariusz, który w zastępstwie wykonuje obowiązki na danym stanowisku służbowym, sprawuje władzę dyscyplinarną przysługującą osobie zastępowanej.

Art. 135f.⁵⁸⁾ 1. Funkcjonariusz delegowany do czasowego pełnienia służby lub funkcjonariusz, któremu powierzono pełnienie obowiązków służbowych w innej jednostce organizacyjnej Straży Granicznej albo którego skierowano na przeszkolenie lub naukę w jednostce organizacyjnej Straży Granicznej, podlega władzy dyscyplinarnej przełożonego dyscyplinarnego w miejscu czasowego delegowania, powierzenia obowiązków, nauki lub szkolenia.

2. Funkcjonariusz przeniesiony w toku postępowania dyscyplinarnego do pełnienia służby w innej jednostce organizacyjnej Straży Granicznej z dniem przeniesienia podlega władzy dyscyplinarnej przełożonego dyscyplinarnego w nowym miejscu pełnienia służby.

3. Funkcjonariusz pozostający w dyspozycji podlega władzy dyscyplinarnej przełożonego, w którego dyspozycji pozostaje.

4. Funkcjonariusz przebywający na urloпах związanych z rodzicielstwem, urlopie bezpłatnym lub oddelegowany do wykonywania zadań poza Strażą Graniczną podlega władzy dyscyplinarnej przełożonego dyscyplinarnego, któremu podlegał przed udzieleniem mu urlopu lub oddelegowaniem, z zastrzeżeniem art. 11zg ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

5. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do funkcjonariusza po zakończeniu oddelegowania do wykonywania zadań poza Strażą Graniczną, wobec którego w okresie tego oddelegowania zostało wszczęte i niezakończone postępowanie dyscyplinarne.

Art. 135g.⁵⁸⁾ Spory o właściwość w sprawach dyscyplinarnych między przełożonymi dyscyplinarnymi, o których mowa w art. 135d ust. 1 pkt 3–7, rozstrzyga Komendant Główny Straży Granicznej.

Art. 136. 1. Funkcjonariuszowi mogą być wymierzane kary dyscyplinarne:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) (uchylony)⁵⁹⁾
- 4) (uchylony)⁵⁹⁾
- 5) ostrzeżenie o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku;
- 6) wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe;
- 7) obniżenie stopnia;
- 8) ostrzeżenie o niepełnej przydatności do służby;
- 9) wydalenie ze służby.

2. Prawomocne wymierzenie kary, o której mowa w ust. 1 pkt 9, powoduje zakaz przyjęcia do Straży Granicznej przez okres 10 lat.

3. W stosunku do funkcjonariuszy w służbie kandydackiej oprócz kar wymienionych w ust. 1 można ponadto orzec zakaz opuszczania miejsca zakwaterowania na okres nie dłuższy niż 15 dni.

4.⁶⁰⁾ Karę obniżenia stopnia można wymierzyć obok kary wyznaczenia na niższe stanowisko, ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby oraz wydalenia ze służby.

Art. 136a. (uchylony)⁶¹⁾

Art. 136aa.⁶²⁾ 1. Podstawę wszelkich rozstrzygnięć w postępowaniach dyscyplinarnych stanowią ustalenia faktyczne.

2. Przełożony dyscyplinarny i rzecznik dyscyplinarny kształtują swoje przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

⁵⁹⁾ Przez art. 2 pkt 41 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 3; weszła w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

⁶⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 41 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 3; weszła w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

⁶¹⁾ Przez art. 2 pkt 42 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

⁶²⁾ Dodany przez art. 2 pkt 43 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

3. Przełożony dyscyplinarny i rzecznik dyscyplinarny rozstrzygają samodzielnie zagadnienia faktyczne i prawne oraz nie są związani rozstrzygnięciem sądu lub innego organu. Prawomocne rozstrzygnięcia sądu kształtujące prawo lub stosunek prawny są jednak wiążące.

Art. 136b.⁶³⁾ Kary dyscyplinarne wymierza:

- 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych – w zakresie kar dyscyplinarnych, o których mowa w art. 136 ust. 1;
- 2) Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant BSWSG, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant ośrodka szkolenia Straży Granicznej i komendant ośrodka Straży Granicznej – w zakresie kar dyscyplinarnych, o których mowa w art. 136 ust. 1 i 3;
- 3) dowódca kontyngentu – w zakresie kar dyscyplinarnych, o których mowa w art. 136 ust. 1 pkt 1 i 2.

Art. 136ba.⁶⁴⁾ 1. Jeżeli zachodzą wątpliwości co do popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, jego kwalifikacji prawnej albo osoby sprawcy, przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego przełożony dyscyplinarny zleca przeprowadzenie czynności wyjaśniających.

2. Rozpoczęcie czynności wyjaśniających następuje w drodze postanowienia.

3. Postanowienie, o którym mowa w ust. 2, zawiera:

- 1) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe przełożonego dyscyplinarnego;
- 2) datę i miejsce wydania;
- 3) podstawę prawną;
- 4) datę otrzymania przez przełożonego dyscyplinarnego informacji uzasadniających przeprowadzenie czynności wyjaśniających;
- 5) określenie okoliczności stanowiących przedmiot czynności wyjaśniających;
- 6) wskazanie rzecznika dyscyplinarnego do prowadzenia czynności wyjaśniających;
- 7) podpis przełożonego dyscyplinarnego i urzędową pieczęć jednostki organizacyjnej Straży Granicznej albo urzędową pieczęć ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

4. Jeżeli w toku czynności wyjaśniających zostały ujawnione inne okoliczności wskazujące na możliwość popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, rzecznik dyscyplinarny za zgodą przełożonego dyscyplinarnego może poszerzyć zakres okoliczności stanowiących przedmiot czynności wyjaśniających, o których mowa w ust. 3 pkt 5.

5. Czynności wyjaśniające kończy się w terminie 30 dni od dnia wydania postanowienia, a w szczególnych przypadkach ze względu na charakter sprawy czynności wyjaśniające za zgodą przełożonego dyscyplinarnego mogą być kontynuowane w terminie nie dłuższym niż 60 dni od dnia wydania postanowienia, o którym mowa w ust. 2.

6. W toku czynności wyjaśniających nie przeprowadza się dowodu z opinii biegłego ani czynności wymagających spisania protokołu.

7. Z przeprowadzonych czynności wyjaśniających rzecznik dyscyplinarny sporządza sprawozdanie, w którym w szczególności przedstawia wnioski dotyczące wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, odstąpienia od wszczęcia postępowania dyscyplinarnego albo odstąpienia od wszczęcia postępowania dyscyplinarnego i przeprowadzenia rozmowy dyscyplinującej ze sprawcą przewinienia dyscyplinarnego.

8. W przypadku wszczęcia postępowania dyscyplinarnego materiały zebrane podczas przeprowadzania czynności wyjaśniających stają się materiałami postępowania dyscyplinarnego.

Art. 136bb.⁶⁴⁾ 1. Postępowanie dyscyplinarne wszczyna się niezwłocznie, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przez funkcjonariusza czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne.

2. Postępowanie dyscyplinarne wszczyna się z dniem wydania postanowienia o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego. Funkcjonariusza, w przypadku którego wydano postanowienie o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego, uważa się za obwinionego.

⁶³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 44 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

⁶⁴⁾ Dodany przez art. 2 pkt 45 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

3. Celem postępowania dyscyplinarnego jest w szczególności:

- 1) ustalenie, czy czyn, którego popełnienie zarzucono obwinionemu, został popełniony i czy obwiniony jest jego sprawcą;
- 2) wyjaśnienie przyczyn i okoliczności popełnienia czynu, o którym mowa w pkt 1;
- 3) zebranie i utrwalenie dowodów w sprawie.

4. Postępowanie dyscyplinarne wszczyna przełożony dyscyplinarny:

- 1) z urzędu;
- 2) na wniosek przełożonego funkcjonariusza;
- 3) na polecenie przełożonego, któremu podlega służbowo przełożony dyscyplinarny;
- 4) na żądanie sądu lub prokuratora;
- 5) wskutek wniesienia sprzeciwu, o którym mowa w art. 136bf ust. 1.

5. Przełożony dyscyplinarny może wszcząć postępowanie dyscyplinarne także na wniosek innego zainteresowanego organu, instytucji lub pokrzywdzonego.

6. Pokrzywdzonym jest osoba, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone zachowaniem funkcjonariusza stanowiącym przewinienie dyscyplinarne.

Art. 136bc.⁶⁴⁾ 1. Nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego po upływie 90 dni od dnia powzięcia przez przełożonego dyscyplinarnego wiadomości o popełnieniu przewinienia dyscyplinarnego.

2. Jeżeli funkcjonariusz z powodu nieobecności w służbie nie ma możliwości złożenia wyjaśnień, bieg terminu, o którym mowa w ust. 1, nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu do dnia stawienia się funkcjonariusza do służby.

3. Nie można wymierzyć funkcjonariuszowi kary dyscyplinarnej po upływie 2 lat od dnia popełnienia przewinienia dyscyplinarnego.

4. Zawieszenie postępowania dyscyplinarnego wstrzymuje bieg terminu, o którym mowa w ust. 3.

5. W przypadku gdy przewinienie dyscyplinarne stanowi jednocześnie przestępstwo lub wykroczenie albo przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe, przedawnienie karalności dyscyplinarnej następuje z upływem okresu przedawnienia ich karalności.

Art. 136bd.⁶⁴⁾ Postępowania dyscyplinarnego nie wszczyna się, jeżeli:

- 1) czynności wyjaśniające nie potwierdziły popełnienia czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne;
- 2) upłynęły terminy określone w art. 136bc ust. 1, 3 lub 5;
- 3) postępowanie dyscyplinarne w sprawie tego samego czynu i tego samego funkcjonariusza zostało prawomocnie zakończone lub wszczęte wcześniej toczy się.

Art. 136be.⁶⁴⁾ 1. Przełożony dyscyplinarny może wydać orzeczenie bez wszczynania postępowania dyscyplinarnego, jeżeli okoliczności popełnionego czynu i wina funkcjonariusza nie budzą wątpliwości oraz nie zachodzi potrzeba wymierzenia kary dyscyplinarnej surowszej niż nagana.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, orzeczenie wydaje się po wysłuchaniu funkcjonariusza i złożeniu przez niego wyjaśnienia na piśmie oraz wyrażeniu pisemnej zgody na poddanie się karze dyscyplinarnej bez prowadzenia postępowania dyscyplinarnego.

3. Po wszczęciu postępowania dyscyplinarnego do czasu zakończenia pierwszego przesłuchania w charakterze obwinionego obwiniony może złożyć wniosek o dobrowolne poddanie się karze dyscyplinarnej.

4. Przełożony dyscyplinarny może uwzględnić wniosek o dobrowolne poddanie się karze dyscyplinarnej, jeżeli okoliczności popełnienia przewinienia dyscyplinarnego i wina obwinionego nie budzą wątpliwości, a charakter popełnionego przewinienia nie uzasadnia wymierzenia kary dyscyplinarnej surowszej niż nagana. Czynności, o których mowa w art. 136bs, nie przeprowadza się.

5. W przypadku uwzględnienia wniosku o dobrowolne poddanie się karze dyscyplinarnej przełożony dyscyplinarny wydaje orzeczenie.

6. Od orzeczeń, o których mowa w ust. 1 lub 5, funkcjonariuszowi przysługuje odwołanie na zasadach dotyczących odwołań od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego.

7. Jeżeli odwołanie od orzeczenia, o którym mowa w ust. 5, dotyczy kontynuacji postępowania dyscyplinarnego, przełożony dyscyplinarny, który wydał orzeczenie, uchyla wydane orzeczenie i kontynuuje postępowanie, o którym mowa w ust. 3.

8. W przypadku uchylenia w postępowaniu odwoławczym orzeczenia, o którym mowa w ust. 5, i przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia, przełożony dyscyplinarny kontynuuje postępowanie dyscyplinarne, o którym mowa w ust. 3.

9. Cofnięcie odwołania, o którym mowa w ust. 6, jest niedopuszczalne.

Art. 136bf.⁶⁴⁾ 1. Jeżeli funkcjonariusz nie zgadza się z wytkniętym mu niewłaściwym postępowaniem podczas rozmowy dyscyplinującej, o której mowa w art. 134aa ust. 2, w terminie 5 dni od dnia zapoznania się z notatką z tej rozmowy może wnieść do przełożonego dyscyplinarnego pisemny sprzeciw, zwany dalej „sprzeciwem”. O prawie do wniesienia sprzeciwu funkcjonariusza poucza się podczas rozmowy dyscyplinującej, a treść pouczenia zawiera się w notatce z tej rozmowy. Przepis art. 136bz ust. 1 stosuje się odpowiednio.

2. Wniesienie sprzeciwu powoduje wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Przepisy art. 136bk ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

3. Brak wniesienia sprzeciwu powoduje włączenie notatki z przeprowadzonej rozmowy dyscyplinującej do akt osobowych funkcjonariusza, z którym była przeprowadzona ta rozmowa. W przypadku wniesienia sprzeciwu notatkę z przeprowadzonej rozmowy dyscyplinującej włącza się do akt postępowania dyscyplinarnego.

4. W przypadku wniesienia sprzeciwu i braku możliwości wszczęcia postępowania dyscyplinarnego w związku z upływem terminów określonych w art. 136bc ust. 1, 3 lub 5 notatka z przeprowadzonej rozmowy dyscyplinującej podlega zniszczeniu.

5. W przypadku wniesienia sprzeciwu po upływie terminu, o którym mowa w ust. 1, przełożony dyscyplinarny wydaje postanowienie o odmowie przyjęcia sprzeciwu. Na postanowienie przysługuje zażalenie w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Zażalenie wnosi się za pośrednictwem przełożonego dyscyplinarnego do Komendanta Głównego Straży Granicznej. Jeżeli postanowienie wydał minister właściwy do spraw wewnętrznych albo Komendant Główny Straży Granicznej, przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Przepis art. 136bz ust. 1 stosuje się odpowiednio.

6. Rozmowę dyscyplinującą przeprowadza przełożony dyscyplinarny. W uzasadnionym przypadku przełożony dyscyplinarny może na piśmie upoważnić do przeprowadzenia w jego imieniu rozmowy dyscyplinującej funkcjonariusza w stopniu nie niższym od stopnia posiadanego przez funkcjonariusza, z którym ma być prowadzona ta rozmowa, lub zajmującego co najmniej równorzędne z tym funkcjonariuszem stanowisko służbowe.

7. Upoważnienie do przeprowadzenia rozmowy dyscyplinującej zawiera:

- 1) podstawę prawną;
- 2) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe upoważnionego funkcjonariusza;
- 3) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe funkcjonariusza, z którym ma być prowadzona rozmowa dyscyplinująca;
- 4) określenie czynu, w związku z którym rozmowa dyscyplinująca ma być prowadzona, wraz z jego kwalifikacją prawną;
- 5) określenie przesłanek, jakie spowodowały podjęcie przez przełożonego dyscyplinarnego rozstrzygnięcia o przeprowadzeniu w danym przypadku rozmowy dyscyplinującej;
- 6) określenie terminu, w jakim przeprowadza się rozmowę dyscyplinującą.

8. Przełożony dyscyplinarny, jednocześnie z upoważnieniem do przeprowadzenia w jego imieniu rozmowy dyscyplinującej, udziela funkcjonariuszowi upoważnionemu do jej przeprowadzenia pisemnych wytycznych dotyczących przeprowadzenia rozmowy, a w szczególności wskazuje informacje lub okoliczności, jakie podnosi się, wytykając niewłaściwe postępowanie funkcjonariuszowi, z którym rozmowa dyscyplinująca ma być prowadzona.

9. Notatkę z rozmowy dyscyplinującej funkcjonariusz upoważniony do jej przeprowadzenia przedstawia przełożonemu dyscyplinarnemu przed jej przekazaniem do akt osobowych funkcjonariusza, z którym była przeprowadzona rozmowa.

Art. 136bg.⁶⁴⁾ 1. Postępowanie dyscyplinarne oraz czynności wyjaśniające, o których mowa w art. 136ba, prowadzi rzecznik dyscyplinarny.

2. Przełożony dyscyplinarny powołuje rzeczników dyscyplinarnych na okres 4 lat spośród funkcjonariuszy w służbie stałej.

3. Przełożony dyscyplinarny do prowadzenia postępowania dyscyplinarnego oraz czynności wyjaśniających, o których mowa w art. 136ba, wyznacza rzecznika dyscyplinarnego w stopniu co najmniej:

- 1) młodszego chorążego Straży Granicznej – jeżeli postępowanie ma dotyczyć funkcjonariusza posiadającego stopień w korpusie szeregowych, podoficerów lub chorążych;
- 2) podporucznika Straży Granicznej – jeżeli postępowanie ma dotyczyć funkcjonariusza posiadającego stopień podporucznika, porucznika lub kapitana Straży Granicznej;
- 3) majora Straży Granicznej – jeżeli postępowanie ma dotyczyć funkcjonariusza posiadającego stopień majora Straży Granicznej lub wyższy.

Art. 136bh.⁶⁴⁾ 1. Przełożony dyscyplinarny odwołuje rzecznika dyscyplinarnego w przypadkach:

- 1) zaistnienia okoliczności, które stanowią podstawę zwolnienia go ze służby w Straży Granicznej;
- 2) prawomocnego wymierzenia mu kary dyscyplinarnej;
- 3) przeniesienia go do innej jednostki organizacyjnej Straży Granicznej niepodlegającej bezpośrednio przełożonemu dyscyplinarnemu.

2. Przełożony dyscyplinarny może odwołać rzecznika dyscyplinarnego na jego uzasadniony wniosek.

3. Rzecznik dyscyplinarny za zgodą przełożonego dyscyplinarnego może skorzystać z pomocy innego rzecznika dyscyplinarnego przy przeprowadzaniu czynności dowodowych.

Art. 136bi.⁶⁴⁾ 1. Przełożony dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny podlegają wyłączeniu z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym, jeżeli:

- 1) sprawa dotyczy ich bezpośrednio;
- 2) są małżonkami obwinionego, jego obrońcy lub pokrzywdzonego albo pozostają we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób;
- 3) są krewnymi lub powinowatymi obwinionego lub pokrzywdzonego w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2, albo są związani z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli;
- 4) byli świadkami zdarzenia lub w tej sprawie byli przesłuchani w charakterze świadka;
- 5) między nimi a obwinionym lub pokrzywdzonym zachodzi stosunek osobisty mogący wywołać wątpliwości co do bezstronności prowadzącego postępowanie;
- 6) są podwładnymi obwinionego, jego obrońcy lub pokrzywdzonego.

2. Przełożonego dyscyplinarnego i rzecznika dyscyplinarnego można wyłączyć z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym także z innych uzasadnionych przyczyn.

3. Przełożony dyscyplinarny i rzecznik dyscyplinarny badają z urzędu, czy nie zachodzą okoliczności uzasadniające ich wyłączenie z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym.

4. Wyłączenie rzecznika dyscyplinarnego lub przełożonego dyscyplinarnego z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym może nastąpić również na wniosek obwinionego lub jego obrońcy, jeżeli został ustanowiony.

5. O zaistnieniu okoliczności, o których mowa w ust. 1 lub 2, przełożony dyscyplinarny, o którym mowa w art. 135d ust. 1 pkt 3–7, i rzecznik dyscyplinarny zawiadamiają niezwłocznie pisemnie odpowiednio Komendanta Głównego Straży Granicznej albo przełożonego dyscyplinarnego.

6. O wyłączeniu albo odmowie wyłączenia rzecznika dyscyplinarnego rozstrzyga przełożony dyscyplinarny w drodze postanowienia. Do dnia wydania tego postanowienia rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności niecierpiące zwłoki.

7. Komendant Główny Straży Granicznej wydaje postanowienie o wyłączeniu albo odmowie wyłączenia przełożonego dyscyplinarnego, o którym mowa w art. 135d ust. 1 pkt 2–7. Do dnia wydania postanowienia przełożony dyscyplinarny podejmuje czynności niecierpiące zwłoki.

Art. 136bj.⁶⁴⁾ 1. W przypadku wyłączenia przełożonego dyscyplinarnego z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym, postępowanie dyscyplinarne przejmuje Komendant Główny Straży Granicznej albo wyznacza przełożonego dyscyplinarnego z równorzędnej jednostki organizacyjnej Straży Granicznej.

2. W przypadku wyłączenia Komendanta Głównego Straży Granicznej z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym, postępowanie dyscyplinarne przejmuje jeden z jego zastępców.

3. W przypadku wyłączenia rzecznika dyscyplinarnego z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym, postępowanie dyscyplinarne przejmuje do prowadzenia inny wyznaczony rzecznik dyscyplinarny.

Art. 136bk.⁶⁴⁾ 1. Wszczęcie postępowania dyscyplinarnego następuje w drodze postanowienia, którego odpis niezwłocznie doręcza się obwinionemu. Zawiadomienie o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego doręcza się także sądowi, prokuratorowi oraz organowi, instytucji lub pokrzywdzonemu, jeżeli postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte na ich wniosek.

2. Postanowienie zawiera:

- 1) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe przełożonego dyscyplinarnego;
- 2) datę i miejsce wydania;
- 3) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe obwinionego;
- 4) podstawę prawną;
- 5) datę otrzymania przez przełożonego dyscyplinarnego informacji uzasadniającej podejrzenie popełnienia przez funkcjonariusza zarzucanego mu czynu;
- 6) określenie czynu zarzucanego obwinionemu, wraz z jego kwalifikacją prawną;
- 7) uzasadnienie faktyczne czynu zarzucanego obwinionemu;
- 8) wyznaczenie rzecznika dyscyplinarnego do prowadzenia postępowania dyscyplinarnego z podaniem stopnia, imienia, nazwiska i stanowiska służbowego;
- 9) podpis przełożonego dyscyplinarnego i urzędową pieczęć jednostki organizacyjnej Straży Granicznej albo urzędową pieczęć ministra właściwego do spraw wewnętrznych;
- 10) pouczenie o uprawnieniach przysługujących obwinionemu w toku postępowania dyscyplinarnego.

3. Jeżeli w toku postępowania dyscyplinarnego okaże się, że obwinionemu należy zarzucić ponadto czyn nieobjęty postanowieniem o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego albo czyn w zmienionej w istotny sposób postaci, wydaje się postanowienie o zmianie lub uzupełnieniu zarzutów. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

4. W przypadku uchylecia w postępowaniu odwoławczym orzeczenia, o którym mowa w art. 136be ust. 1, i przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia za dzień wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przyjmuje się dzień wydania orzeczenia, o którym mowa w art. 136be ust. 1.

5. W przypadku przywrócenia do służby funkcjonariusza, wobec którego prowadzone w dniu jego zwolnienia ze służby postępowanie dyscyplinarne zostało umorzona na podstawie art. 136bv ust. 1 pkt 5, przełożony dyscyplinarny wydaje postanowienie o uchyleniu orzeczenia o umorzeniu tego postępowania dyscyplinarnego, o ile nie nastąpiło przedawnienie wymierzenia kary dyscyplinarnej za czyn będący przedmiotem tego postępowania, oraz wyznacza rzecznika dyscyplinarnego do prowadzenia postępowania dyscyplinarnego.

Art. 136bl.⁶⁴⁾ 1. Rzecznik dyscyplinarny zbiera dowody i podejmuje czynności niezbędne do wyjaśnienia sprawy, w szczególności przesłuchuje obwinionego, świadków i pokrzywdzonego, dokonuje oględzin, konfrontacji, okazania oraz dokonuje odtworzenia przebiegu stanowiących przedmiot rozpoznania zdarzeń lub ich fragmentów. Zleca lub występuje do przełożonego dyscyplinarnego o zlecenie przeprowadzenia odpowiednich badań, ekspertyz i tłumaczeń oraz zasięga niezbędnych opinii.

2. Otrzymane przez Straż Graniczną w związku z realizacją jej ustawowych zadań pisma sporządzone w języku obcym włącza się do akt postępowania dyscyplinarnego łącznie z tłumaczeniami wykonanymi przez komórki organizacyjne wyodrębnione w strukturze jednostek organizacyjnych Straży Granicznej sporządzające tego rodzaju tłumaczenia na potrzeby Straży Granicznej.

3. O przeprowadzenie czynności poza miejscowością, w której toczy się postępowanie, przełożony dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny może zwrócić się do kierownika jednostki organizacyjnej Straży Granicznej właściwego dla miejsca, w którym czynność ta ma być dokonana. Czynność przeprowadza rzecznik dyscyplinarny wyznaczony przez kierownika tej jednostki organizacyjnej.

4. Z czynności, o których mowa w ust. 1 zdanie pierwsze, sporządza się protokół. Z innych czynności sporządza się protokół, jeżeli przepis szczególny tego wymaga albo przełożony dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny uzna to za potrzebne. W pozostałych przypadkach można ograniczyć się do sporządzenia notatki urzędowej. Protokół sporządza rzecznik dyscyplinarny lub funkcjonariusz wyznaczony do protokołowania, a w przypadku, o którym mowa w ust. 3 – rzecznik dyscyplinarny wyznaczony przez kierownika tej jednostki organizacyjnej.

5. Protokół zawiera:

- 1) oznaczenie czynności, jej czasu i miejsca, osób w niej uczestniczących lub przy niej obecnych oraz charakteru ich uczestnictwa;
- 2) opis przebiegu czynności;
- 3) w miarę potrzeby:
  - a) stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności,
  - b) oświadczenia i wnioski uczestników czynności,
  - c) pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach.

6. Jeżeli czyn będący przedmiotem postępowania dyscyplinarnego jest lub był przedmiotem innego postępowania, w tym postępowania przygotowawczego, przełożony dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny może zwrócić się do właściwego organu o udostępnienie akt tego postępowania w całości lub w części. Za zgodą tego organu, potrzebne odpisy lub wyciągi z udostępnionych akt włącza się do akt postępowania dyscyplinarnego.

7. Rzecznik dyscyplinarny, w razie ustalenia w toku postępowania dyscyplinarnego, że obwinionemu należy zarzucić czyn, który nie był objęty postanowieniem o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego, albo czyn w zmienionej w istotny sposób postaci, występuje do przełożonego dyscyplinarnego z wnioskiem o zmianę lub uzupełnienie zarzutów.

8. Rzecznik dyscyplinarny w toku postępowania dyscyplinarnego wydaje postanowienia, jeżeli ich wydanie nie jest zastrzeżone do kompetencji przełożonego dyscyplinarnego.

9. Rzecznik dyscyplinarny prowadzi spis akt postępowania dyscyplinarnego zawierający:

- 1) liczbę porządkową;
- 2) numer arkusza;
- 3) nazwę dokumentu;
- 4) datę wykonania dokumentu;
- 5) uwagi.

Art. 136bm.⁶⁴⁾ 1. W toku postępowania dyscyplinarnego obwiniony ma prawo do:

- 1) odmowy składania wyjaśnień;
- 2) zgłaszania wniosków dowodowych;
- 3) przeglądania akt postępowania dyscyplinarnego oraz sporządzania z nich notatek, fotokopii lub odpisów;
- 4) korzystania z pomocy obrońcy, którym może być wskazany przez obwinionego funkcjonariusz Straży Granicznej, adwokat albo radca prawny;
- 5) wnoszenia zażaleń na postanowienia, o których mowa w ust. 3, art. 136bp ust. 3, art. 136bs ust. 5 i art. 137c ust. 7.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3 i 5, przysługują również obrońcy obwinionego.

3. Rzecznik dyscyplinarny może, w drodze postanowienia, odmówić udostępnienia akt, jeżeli sprzeciwia się temu dobro postępowania dyscyplinarnego. Na postanowienie przysługuje zażalenie.

4. Ustanowienie obrońcy uprawnia go do działania w całym postępowaniu dyscyplinarnym, nie wyłączając czynności po uprawomocnieniu się orzeczenia, jeżeli nie zawiera ograniczeń. O zmianie zakresu pełnomocnictwa uprawniającego do działania w postępowaniu dyscyplinarnym lub o jego cofnięciu obwiniony niezwłocznie zawiadamia obrońcę oraz rzecznika dyscyplinarnego.

5. Obrońca nie może podejmować czynności na niekorzyść obwinionego. Może on zrezygnować z reprezentowania obwinionego w toku postępowania dyscyplinarnego, zawiadamiając o tym obwinionego oraz rzecznika dyscyplinarnego. Do czasu ustanowienia nowego obrońcy, jednak nie dłużej niż przez 14 dni od dnia zawiadomienia obwinionego, obrońca jest obowiązany podejmować niezbędne czynności.

6. Udział obrońcy w postępowaniu dyscyplinarnym nie wyłącza osobistego działania w nim obwinionego.

7. Orzeczenia, postanowienia, zawiadomienia i inne pisma, wydane w toku postępowania, doręcza się niezwłocznie obwinionemu i jego obrońcy. Postanowienie doręcza się również pokrzywdzonemu w przypadku, o którym mowa w art. 136bp ust. 3.

8. W razie doręczenia obwinionemu i obrońcy w różnych terminach pisma, od którego przysługuje odwołanie lub zażalenie, termin do złożenia odwołania lub zażalenia liczy się od dnia doręczenia, które nastąpiło wcześniej.

9. Zażalenie na postanowienie wnosi się za pośrednictwem rzecznika dyscyplinarnego do przełożonego dyscyplinarnego, a jeżeli postanowienie wydał ten przełożony dyscyplinarny – do Komendanta Głównego Straży Granicznej za pośrednictwem tego przełożonego. Jeżeli postanowienie wydał minister właściwy do spraw wewnętrznych albo Komendant Główny Straży Granicznej, zażalenie nie przysługuje, jednak obwiniony może zwrócić się odpowiednio do ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo Komendanta Głównego Straży Granicznej z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

10. Na postanowienia, o których mowa w ust. 9, zażalenia oraz wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy wnosi się w terminie 3 dni od dnia doręczenia postanowienia, z zastrzeżeniem art. 137c ust. 7. Przepis art. 136bz ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 136bn.⁶⁴⁾ 1. Wnioski dowodowe zgłasza się na piśmie rzecznikowi dyscyplinarnemu, ze wskazaniem okoliczności, które mają być udowodnione.

2. Wniosek dowodowy oddala się, jeżeli:

- 1) przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne;
- 2) okoliczność, która ma zostać udowodniona, jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy;
- 3) okoliczności nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy lub dowodu nie da się przeprowadzić;
- 4) wniosek dowodowy w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania;
- 5) wniosek dowodowy został złożony po zakreślonym terminie, o którym wnioskodawca został zawiadomiony.

3. Oddalenie wniosku dowodowego następuje w drodze postanowienia.

Art. 136bo.⁶⁴⁾ 1. Postępowanie dowodowe zamyka się w terminie 30 dni od dnia wszczęcia postępowania.

2. W uzasadnionych przypadkach przełożony dyscyplinarny może, w drodze postanowienia, przedłużyć termin prowadzenia postępowania dowodowego do 3 miesięcy.

3. Komendant Główny Straży Granicznej, w drodze postanowienia, może przedłużyć termin prowadzenia czynności dowodowych na czas oznaczony dłuższy niż 3 miesiące.

4. Wniosek o przedłużenie terminu prowadzenia postępowania dowodowego w postępowaniu dyscyplinarnym składa się nie później niż 5 dni przed upływem tego terminu. Przed wydaniem postanowienia o przedłużeniu terminu prowadzenia postępowania dowodowego przełożony dyscyplinarny może zażądać niezwłocznego przekazania akt postępowania.

Art. 136bp.⁶⁴⁾ 1. Przełożony dyscyplinarny może zawiesić postępowanie dyscyplinarne, w drodze postanowienia, gdy zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania.

2. Przełożony dyscyplinarny zawiesza postępowanie dyscyplinarne z dniem przeniesienia obwinionego do innej jednostki organizacyjnej Straży Granicznej i przekazuje materiały postępowania dyscyplinarnego przełożonemu dyscyplinarnemu w nowym miejscu służby obwinionego.

3. Na postanowienie o zawieszeniu postępowania dyscyplinarnego obwinionemu i pokrzywdzonemu przysługuje zażalenie, z wyjątkiem postanowienia, o którym mowa w ust. 2. Jeżeli postanowienie wydał minister właściwy do spraw wewnętrznych albo Komendant Główny Straży Granicznej, zażalenie nie przysługuje, jednak obwiniony i pokrzywdzony mogą zwrócić się odpowiednio do ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo Komendanta Głównego Straży Granicznej z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

4. Zawieszenie postępowania dyscyplinarnego wstrzymuje bieg terminów.

5. Po ustaniu przyczyn uzasadniających zawieszenie postępowania dyscyplinarnego przełożony dyscyplinarny wydaje postanowienie o podjęciu zawieszzonego postępowania.

6. Postanowienie o podjęciu zawieszzonego postępowania dyscyplinarnego w sprawie obwinionego przeniesionego do innej jednostki organizacyjnej Straży Granicznej wydaje się niezwłocznie po otrzymaniu materiałów postępowania dyscyplinarnego wszczętego w poprzednim miejscu służby obwinionego.

Art. 136bq.⁶⁴⁾ 1. Jeżeli przeciwko obwinionemu jest prowadzone postępowanie dyscyplinarne obejmujące zarzuty popełnienia dwóch lub więcej czynów, a zebrane na danym etapie postępowania dowody dają podstawy do uznania obwinionego winnym popełnienia jednego z zarzuconych mu czynów, przełożony dyscyplinarny może, w drodze postanowienia, wyłączyć ten czyn do odrębnego postępowania dyscyplinarnego, bez względu na to, czy wyjaśniono wszystkie okoliczności dotyczące pozostałych czynów objętych postępowaniem.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, zebrane w toku postępowania dyscyplinarnego dowody dotyczące wyłączonego czynu stają się dowodami odrębnego postępowania dyscyplinarnego.

Art. 136br.⁶⁴⁾ Choroba obwinionego, świadka i innego uczestnika postępowania dyscyplinarnego stwierdzona zwolnieniem lekarskim usprawiedliwia nieobecność tych osób podczas czynności objętych danym postępowaniem przez okresy nie dłuższe niż łącznie 14 dni w ciągu całego postępowania dyscyplinarnego. Usprawiedliwienie nieobecności z powodu choroby za każdy następny jej okres wymaga przedstawienia zaświadczenia wystawionego przez lekarza uprawnionego do wystawiania zaświadczeń potwierdzających niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie karne.

Art. 136bs.⁶⁴⁾ 1. Jeżeli rzecznik dyscyplinarny uzna, że zostały wyjaśnione wszystkie okoliczności sprawy, zapoznaje obwinionego i jego obrońcę z aktami postępowania dyscyplinarnego.

2. Obrońca może zapoznać się z aktami postępowania dyscyplinarnego nie później niż do dnia zapoznania obwinionego z tymi aktami.

3. Z czynności zapoznania obwinionego i jego obrońcy z aktami postępowania dyscyplinarnego sporządza się protokół.

4. Odmowa obwinionego lub jego obrońcy zapoznania się z aktami postępowania dyscyplinarnego lub złożenia podpisu stwierdzającego tę okoliczność nie wstrzymuje postępowania. Rzecznik dyscyplinarny dokonuje w aktach postępowania dyscyplinarnego wzmianki o odmowie obwinionego lub jego obrońcy zapoznania się z tymi aktami. Nieusprawiedliwione niestawienie się obwinionego lub jego obrońcy na czynność zapoznania się z aktami postępowania dyscyplinarnego jest równoznaczne z odmową zapoznania się z tymi aktami.

5. Obwiniony ma prawo w terminie 3 dni od dnia zapoznania się z aktami postępowania dyscyplinarnego zgłosić wniosek o ich uzupełnienie. Przepis art. 136bn stosuje się odpowiednio. Wniosek o uzupełnienie akt postępowania dyscyplinarnego rozpatruje rzecznik dyscyplinarny. Na postanowienie o odmowie uzupełnienia akt postępowania dyscyplinarnego obwinionemu przysługuje zażalenie.

6. Rzecznik dyscyplinarny po zapoznaniu obwinionego z aktami postępowania dyscyplinarnego wydaje postanowienie o zamknięciu postępowania dowodowego i sporządza w terminie 7 dni sprawozdanie z przeprowadzonego postępowania oraz przekazuje akta postępowania dyscyplinarnego przełożonemu dyscyplinarnemu.

7. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 6, zawiera:

- 1) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe rzecznika dyscyplinarnego;
- 2) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe przełożonego dyscyplinarnego;
- 3) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe obwinionego;
- 4) określenie czynu zarzucanego obwinionemu, ze wskazaniem kwalifikacji prawnej;
- 5) opis ustalonego stanu faktycznego;
- 6) wnioski dotyczące orzeczenia dyscyplinarnego lub umorzenia postępowania dyscyplinarnego, z uzasadnieniem i ze wskazaniem okoliczności łagodzących lub obciążających.

Art. 136bt.⁶⁴⁾ Jeżeli przełożony dyscyplinarny uzna, że w przekazanych mu aktach postępowania dyscyplinarnego są istotne braki, w terminie 14 dni od dnia przekazania mu akt wydaje postanowienie o uchyleniu postanowienia o zakończeniu czynności dowodowych i zwraca sprawę rzecznikowi dyscyplinarnemu w celu usunięcia stwierdzonych braków w materiale dowodowym.

Art. 136bu.⁶⁴⁾ 1. Na podstawie zebranego w postępowaniu materiału dowodowego przełożony dyscyplinarny wydaje orzeczenie o:

- 1) uniewinnieniu, jeżeli przeprowadzone postępowanie nie potwierdziło zarzutów stawianych obwinionemu;
- 2) uznaniu winnym popełnienia czynu, za który obwiniony ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną, i o wymierzeniu kary dyscyplinarnej;
- 3) uznaniu winnym popełnienia czynu, za który obwiniony ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną, i o odstąpieniu od wymierzenia kary dyscyplinarnej;
- 4) umorzeniu postępowania.

2. Przełożony dyscyplinarny w orzeczeniu może zmienić opis czynu lub jego kwalifikację prawną w granicach czynu zarzucanego obwinionemu i jego kwalifikacji prawnej.

3. Jeżeli w dniu wydania orzeczenia zachodzi okoliczność uzasadniająca umorzenie postępowania w części, o umorzeniu rozstrzyga się w tym orzeczeniu.

4. Przełożony dyscyplinarny może odstąpić od ukarania, jeżeli stopień winy lub stopień szkodliwości przewinienia dyscyplinarnego dla służby nie jest znaczny, a właściwości i warunki osobiste obwinionego oraz dotychczasowy przebieg służby uzasadniają przypuszczenie, że mimo odstąpienia od ukarania będzie on przestrzegał dyscypliny służbowej oraz zasad etyki zawodowej.

5. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje się nie później niż w terminie 14 dni od dnia zamknięcia postępowania dowodowego.

6. W przypadku gdy dowódca kontyngentu uzna, że należy wymierzyć karę dyscyplinarną inną niż określona w art. 136 ust. 1 pkt 1 lub 2, akta postępowania dyscyplinarnego przesyła niezwłocznie właściwemu przełożonemu dyscyplinarnemu z wnioskiem o wymierzenie określonej kary dyscyplinarnej. Wniosek nie wiąże przełożonego dyscyplinarnego. Orzeczenie przełożony dyscyplinarny wydaje nie później niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania akt.

Art. 136bv.⁶⁴⁾ 1. Postępowanie dyscyplinarne umarza się, jeżeli:

- 1) nastąpiło przedawnienie wymierzenia kary dyscyplinarnej;
- 2) postępowanie dyscyplinarne wszczęto po upływie terminu, o którym mowa w art. 136bc ust. 1;
- 3) ustalono, że czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne przypisany obwinionemu nie wypełnia znamion czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne;
- 4) obwiniony zmarł lub został uznany za zaginionego;
- 5) obwiniony przestał podlegać orzecznictwu dyscyplinarnemu;
- 6) postępowanie dyscyplinarne w sprawie tego samego czynu zarzucanego obwinionemu zostało prawomocnie zakończone albo, wszczęte wcześniej, toczy się.

2. Postępowanie dyscyplinarne można umorzyć w przypadku:

- 1) długotrwałej choroby obwinionego;
- 2) wycofania wniosku, o którym mowa w art. 136bb ust. 5.

3. Orzeczenia o umorzeniu postępowania z uwagi na przedawnienie karalności nie wydaje się, w przypadku gdy zebrane dowody uzasadniają uniewinnienie obwinionego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Art. 136bw.⁶⁴⁾ 1. Obwinionemu wymierza się karę dyscyplinarną współmierną do popełnionego przewinienia dyscyplinarnego oraz stopnia zawinienia.

2. Przy wymierzaniu kary dyscyplinarnej uwzględnia się rodzaj i wagę czynu, skutki i okoliczności jego popełnienia, pobudki działania obwinionego, następstwa negatywne dla służby, dotychczasowe wyniki w służbie, opinię służbową, okres pozostawania w służbie oraz zachowanie się obwinionego przed popełnieniem i po popełnieniu zarzucanego mu czynu, a także okoliczności, zarówno łagodzące, jak i obciążające, istotne w sprawie.

3. Na zaostrenie wymiaru kary dyscyplinarnej ma wpływ w szczególności popełnienie przez obwinionego przewinienia dyscyplinarnego:

- 1) z motywacji zasługującej na szczególne potępienie, albo w stanie nietrzeźwości albo po użyciu alkoholu lub po użyciu podobnie działającego środka;
- 2) w czasie odbywania uprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej, jak również w czasie próby określonej w orzeczeniu o warunkowym zawieszeniu wykonania kary lub warunkowym umorzeniu postępowania karnego;
- 3) wywołującego poważne skutki, zwłaszcza istotne zakłócenia realizacji zadań Straży Granicznej lub naruszenie dobrego imienia Straży Granicznej;
- 4) w obecności podwładnego, wspólnie z nim lub na jego szkodę.

4. Na złagodzenie wymiaru kary dyscyplinarnej mają wpływ następujące okoliczności popełnienia przewinienia dyscyplinarnego:

- 1) nieumyślność jego popełnienia;
- 2) podjęcie przez funkcjonariusza starań o zmniejszenie jego skutków;
- 3) brak należytego doświadczenia zawodowego lub dostatecznych umiejętności zawodowych;
- 4) dobrowolne poinformowanie przełożonego dyscyplinarnego o popełnieniu przewinienia dyscyplinarnego przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego.

5. Przełożony dyscyplinarny uwzględni okoliczności, o których mowa w ust. 1–4, wyłącznie w odniesieniu do funkcjonariusza, którego one dotyczą.

Art. 136bx.⁶⁴⁾ 1. Orzeczenie dyscyplinarne zawiera:

- 1) stopień, imię, nazwisko i stanowisko przełożonego dyscyplinarnego, który wydaje orzeczenie;
- 2) datę i miejsce wydania;
- 3) stopień, imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe obwinionego;
- 4) określenie czynu zarzucanego obwinionemu wraz z jego kwalifikacją prawną;
- 5) rozstrzygnięcie w sprawie;
- 6) uzasadnienie faktyczne i prawne;
- 7) pouczenie o prawie do wniesienia odwołania;
- 8) podpis przełożonego dyscyplinarnego i urzędową pieczęć jednostki organizacyjnej Straży Granicznej albo pieczęć ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

2. Uzasadnienie faktyczne orzeczenia zawiera w szczególności wskazanie faktów, które uznano za udowodnione, dowodów, na których się oparto, oraz przyczyn, dla których innym dowodom odmówiono wiarygodności i mocy dowodowej. W uzasadnieniu prawnym wyjaśnia się podstawy prawne orzeczenia z przytoczeniem przepisów prawa. W uzasadnieniu faktycznym przytacza się ponadto okoliczności, które wpłynęły na wymiar kary dyscyplinarnej lub na odstąpienie od wymierzenia kary dyscyplinarnej.

3. Orzeczenie doręcza się niezwłocznie obwinionemu oraz jego obrońcy.

4. Oczywiste omyłki pisarskie i rachunkowe w orzeczeniu lub postanowieniu można sprostować w każdym czasie w drodze postanowienia.

5. Sprostowanie oczywistych omyłek pisarskich i rachunkowych w protokołach sporządzanych w toku postępowania dyscyplinarnego wymaga opisanie tych omyłek przez osobę sporządzającą protokół przed jego podpisaniem. W przypadku ujawnienia omyłek pisarskich lub rachunkowych po podpisaniu protokołu prostuje się je w drodze postanowienia.

6. Od postanowień, o których mowa w ust. 4 i 5, zażalenie nie przysługuje.

7. Sprostowanie omyłek pisarskich i rachunkowych następuje z urzędu albo na wniosek pokrzywdzonego, ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego.

8. Sprostowania dokonuje przełożony dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny, który popełnił omyłkę.

Art. 136by.⁶⁴⁾ 1. Postępowanie dyscyplinarne jest postępowaniem dwuinstancyjnym. Obwiniony może wnieść na piśmie odwołanie od orzeczenia w terminie 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia, za pośrednictwem przełożonego dyscyplinarnego.

2. Od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji przez przełożonych dyscyplinarnych, o których mowa w art. 135d ust. 1 pkt 3–7, przysługuje odwołanie do Komendanta Głównego Straży Granicznej.

3. Od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo Komendanta Głównego Straży Granicznej odwołanie nie przysługuje. Obwiniony może jednak zwrócić się odpowiednio do ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo Komendanta Głównego Straży Granicznej z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy. Do wniosku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące odwołań od orzeczeń dyscyplinarnych.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych albo Komendant Główny Straży Granicznej odmawia przyjęcia odwołania albo wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, w drodze postanowienia, jeżeli odwołanie lub wnioski są niedopuszczalne lub zostały wniesione po terminie. Postanowienie w tej sprawie jest ostateczne. Przepis ten stosuje się odpowiednio do odmowy przywrócenia terminu.

5. Od orzeczeń, o których mowa w art. 136bze ust. 1 pkt 1, 2 i 4, oraz postanowienia kończącego postępowanie dyscyplinarne funkcjonariuszowi przysługuje prawo wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

Art. 136bz.⁶⁴⁾ 1. Termin do wniesienia odwołania, o którym mowa w art. 136by ust. 1, uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało:

- 1) nadane w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego;
- 2) złożone w jednostce organizacyjnej Straży Granicznej;
- 3) złożone przez obwinionego pozbawionego wolności w administracji zakładu karnego.

2. Wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie orzeczenia.

3. Orzeczenie, od którego nie wniesiono odwołania, staje się po upływie terminu, o którym mowa w art. 136by ust. 1, prawomocne i podlega wykonaniu.

Art. 136bza.⁶⁴⁾ 1. Przełożony dyscyplinarny, który wydał orzeczenie, przesyła odwołanie w terminie 7 dni Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, załączając akta osobowe i akta postępowania dyscyplinarnego.

2. Jeżeli przełożony dyscyplinarny, który wydał orzeczenie, uzna, że odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie, wydaje nowe orzeczenie, w którym uchyla lub zmienia zaskarżone orzeczenie.

3. Od nowego orzeczenia obwinionemu przysługuje odwołanie na zasadach dotyczących odwołań od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego.

Art. 136bzb.⁶⁴⁾ 1. W postępowaniu odwoławczym rozpoznanie sprawy następuje na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu zakończonym zaskarżonym orzeczeniem. Jeżeli jest to potrzebne do wydania prawidłowego orzeczenia, przełożony dyscyplinarny właściwy do rozpatrzenia odwołania może uzupełnić materiał dowodowy, zlecając rzecznikowi dyscyplinarnemu prowadzącemu postępowanie dyscyplinarne przeprowadzenie czynności dowodowych, określając ich zakres i termin ich przeprowadzenia.

2. Z materiałami uzyskanymi w wyniku czynności dowodowych, o których mowa w ust. 1, rzecznik dyscyplinarny zapoznaje obwinionego. W terminie 3 dni od dnia zapoznania obwiniony ma prawo zgłoszenia przełożonemu dyscyplinarnemu, o którym mowa w ust. 1, uwag dotyczących przeprowadzonych czynności dowodowych. Przepisy art. 136bs ust. 1–4 stosuje się odpowiednio.

Art. 136bzc.⁶⁴⁾ 1. Komendant Główny Straży Granicznej w terminie 7 dni od dnia wniesienia odwołania może powołać komisję do zbadania zaskarżonego orzeczenia, zwaną dalej „komisją”. W przypadku orzeczenia o wymierzeniu kary dyscyplinarnej, o której mowa w art. 136 ust. 1 pkt 6–9, jest obowiązany powołać komisję.

2. Komisja składa się z trzech funkcjonariuszy w służbie stałej w stopniu co najmniej podporucznika, z których jednego wyznacza wskazana przez obwinionego zakładowa organizacja związkowa.

3. O wyznaczeniu przedstawiciela związku zawodowego do składu komisji zakładowa organizacja związkowa zawiadamia Komendanta Głównego Straży Granicznej w terminie 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o powołaniu takiej komisji. W przypadku niewyznaczenia przedstawiciela związku zawodowego trzeciego członka komisji wyznacza Komendant Główny Straży Granicznej.

4. Komendant Główny Straży Granicznej wyznacza przewodniczącego spośród członków komisji.

5. Przepisy art. 136bi ust. 1–3 i 5 stosuje się odpowiednio do członków komisji.

6. Komisja może wysłuchać rzecznika dyscyplinarnego, obwinionego lub jego obrońcy.

7. Niestawiennictwo prawidłowo zawiadomionych: rzecznika dyscyplinarnego, obwinionego lub jego obrońcy nie wstrzymuje rozpoznania sprawy.

8. Komisja może wystąpić do Komendanta Głównego Straży Granicznej o uzupełnienie materiału dowodowego w trybie art. 136bzb ust. 1.

Art. 136bzd.⁶⁴⁾ 1. Z przeprowadzonych czynności komisja sporządza sprawozdanie wraz z wnioskiem dotyczącym sposobu załatwienia sprawy.

2. Komisja przedstawia Komendantowi Głównemu Straży Granicznej sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, w terminie 21 dni od dnia jej powołania.

Art. 136bze.⁶⁴⁾ 1. Komendant Główny Straży Granicznej po rozpatrzeniu odwołania albo wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, a w przypadku powołania komisji – po otrzymaniu sprawozdania, o którym mowa w art. 136bzd ust. 1, wydaje orzeczenie o:

- 1) utrzymaniu w mocy orzeczenia wydanego w pierwszej instancji albo
- 2) uchyleniu w całości lub w części orzeczenia wydanego w pierwszej instancji i w tym zakresie orzeczeniu co do istoty sprawy lub uchyleniu tego orzeczenia i umorzeniu postępowania w pierwszej instancji, albo
- 3) uchyleniu orzeczenia wydanego w pierwszej instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpatrzenia, ze wskazaniem stwierdzonych uchybień, albo
- 4) umorzeniu postępowania odwoławczego.

2. Do orzeczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 2, przepis art. 136bu ust. 2 stosuje się odpowiednio. W postępowaniu odwoławczym nie można wymierzyć kary dyscyplinarnej surowszej niż orzeczona w zaskarżonym orzeczeniu, chyba że wymierzona kara dyscyplinarna rażąco narusza prawo lub interes służby.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, można w dalszym postępowaniu orzec karę dyscyplinarną surowszą niż orzeczona w uchylonym orzeczeniu.

4. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje się w terminie 30 dni od dnia wpływu odwołania wraz z aktami osobowymi i aktami postępowania dyscyplinarnego, a w przypadku powołania komisji – w terminie 14 dni od dnia otrzymania sprawozdania, o którym mowa w art. 136bzd ust. 1.

5. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) oznaczenie przełożonego dyscyplinarnego wydającego orzeczenie;
- 2) datę i miejsce wydania;
- 3) stopień, imię, nazwisko i stanowisko służbowe obwinionego;
- 4) wskazanie orzeczenia, od którego zostało złożone odwołanie;
- 5) rozstrzygnięcie w sprawie;
- 6) uzasadnienie faktyczne i prawne;
- 7) pouczenie o prawie wniesienia skargi do sądu administracyjnego;
- 8) podpis przełożonego dyscyplinarnego i urzędową pieczęć jednostki organizacyjnej Straży Granicznej.

6. Do orzeczenia wydanego przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych przepisy ust. 1–5 stosuje się odpowiednio.

Art. 136bzf.⁶⁴⁾ 1. Prawomocne staje się:

- 1) orzeczenie dyscyplinarne:
  - a) z upływem terminu do wniesienia odwołania albo wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, jeżeli go nie wniesiono,
  - b) w dniu jego wydania przez przełożonego dyscyplinarnego właściwego do rozpatrzenia odwołania;
- 2) postanowienie kończące postępowanie dyscyplinarne o:
  - a) niedopuszczalności wniesienia odwołania,
  - b) uchybieniu terminu do wniesienia odwołania,
  - c) odmowie przywrócenia terminu do wniesienia odwołania.

2. Po uprawomocnieniu się orzeczenia lub postanowienia, o których mowa w ust. 1, przełożony dyscyplinarny zarządza wykonanie orzeczonej kary dyscyplinarnej.

Art. 136bzg.⁶⁴⁾ 1. Egzemplarz orzeczenia włącza się do akt osobowych funkcjonariusza, a jeżeli w danej sprawie prowadzone było postępowanie dyscyplinarne – również do akt postępowania dyscyplinarnego. Orzeczenie, o którym mowa w art. 136bu ust. 1 pkt 3, przechowuje się w aktach osobowych funkcjonariusza przez okres 5 miesięcy od dnia jego uprawomocnienia się.

2. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte na wniosek pokrzywdzonego, sądu, prokuratora, organu lub instytucji, przełożony dyscyplinarny informuje pokrzywdzonego, sąd, prokuratora, organ lub instytucję o wydanym orzeczeniu.

Art. 136bzh.⁶⁴⁾ 1. Wykonanie kary dyscyplinarnej polega na:

- 1) przeprowadzeniu rozmowy i wytknięciu niewłaściwego postępowania – w przypadku wymierzenia kar upomnienia lub nagany;
- 2) przeprowadzeniu rozmowy, wytknięciu niewłaściwego postępowania i uprzedzeniu ukaranego o możliwości wymierzenia kary przeniesienia na niższe stanowisko służbowe lub kary dyscyplinarnej surowszej, jeżeli ponownie dopuści się czynu rodzącego odpowiedzialność dyscyplinarną – w przypadku wymierzenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku;
- 3) przeniesieniu na niższe stanowisko służbowe – w przypadku kary wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe, zgodnie ze wskazaniami zawartymi w uzasadnieniu orzeczenia;
- 4) wydaniu rozkazu personalnego o obniżeniu stopnia lub wystąpieniu do właściwego organu z wnioskiem o obniżenie stopnia – w przypadku kary obniżenia stopnia;
- 5) przeprowadzeniu rozmowy, wytknięciu niewłaściwego postępowania i ostrzeżeniu, że za ponowne popełnienie czynu rodzącego odpowiedzialność dyscyplinarną ukarany może być wydalony ze służby – w przypadku wymierzenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby;
- 6) zwolnieniu funkcjonariusza ze służby – w przypadku wymierzenia kary wydalenia ze służby;
- 7) zakazaniu ukaranemu opuszczania miejsca zakwaterowania w czasie wolnym od zajęć przez czas trwania kary dyscyplinarnej oraz nałożeniu obowiązku meldowania się, nie częściej niż trzykrotnie w ciągu dnia, na wezwanie dyżurnego lub innego wyznaczonego funkcjonariusza – w przypadku wymierzenia kary zakazu opuszczania miejsca zakwaterowania.

2. Rozmowy, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 5, przeprowadza przełożony dyscyplinarny. W uzasadnionym przypadku przełożony dyscyplinarny może na piśmie upoważnić do przeprowadzenia w jego imieniu rozmowy funkcjonariusza w stopniu nie niższym od stopnia posiadanego przez funkcjonariusza, z którym ma być prowadzona ta rozmowa, lub zajmującego co najmniej równorzędne z tym funkcjonariuszem stanowisko służbowe.

3. Przełożony dyscyplinarny, udzielając upoważnienia do przeprowadzenia w jego imieniu rozmów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 5, podaje do wiadomości funkcjonariusza upoważnionego do ich przeprowadzenia treść orzeczenia, w celu wykonania którego ma być przeprowadzona rozmowa, określa termin, w jakim przeprowadza się rozmowę, a także udziela temu funkcjonariuszowi pisemnych wytycznych dotyczących prowadzenia rozmowy, w szczególności wskazuje informacje lub okoliczności, jakie należy podnieść, wytykając niewłaściwe postępowanie ukaranemu.

4. Funkcjonariusz upoważniony do przeprowadzenia rozmów, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 5, sporządza z rozmowy notatkę. Notatkę z rozmowy funkcjonariusz upoważniony do jej przeprowadzenia przedstawia przełożonemu dyscyplinarnemu.

5. Przełożony dyscyplinarny może w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lub 2, uznać uprawomocnienie się orzeczenia za równoznaczne z wykonaniem kary dyscyplinarnej, jeżeli jest to wystarczające dla zapewnienia prawidłowej realizacji celów wychowawczych lub prewencyjnych wydanego orzeczenia. O uznaniu uprawomocnienia się orzeczenia za równoznaczne z wykonaniem kary dyscyplinarnej informuje się obwinionego w formie pisemnej.

Art. 136bzi.⁶⁴⁾ 1. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego dotyczące porządku czynności procesowych, z wyjątkiem art. 117 i art. 117a, wezwań, terminów, doręczeń i świadków, z wyłączeniem możliwości nakładania kar porządkowych oraz konfrontacji, okazania, oględzin i eksperymentu procesowego. W postępowaniu dyscyplinarnym do świadków nie stosuje się przepisu art. 184 Kodeksu postępowania karnego.

2. O zwolnieniu od złożenia zeznania lub odpowiedzi na pytania osoby pozostającej z obwinionym w szczególnie bliskim stosunku osobistym rozstrzyga rzecznik dyscyplinarny. Na odmowę zwolnienia od złożenia zeznania lub odpowiedzi na pytania przysługuje zażalenie w terminie 3 dni od dnia doręczenia postanowienia w tej sprawie.

Art. 136c. (uchylony)⁶⁵⁾

Art. 137. (uchylony)⁶⁵⁾

---

⁶⁵⁾ Przez art. 2 pkt 46 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

Art. 137a. 1. Zatarcie kary dyscyplinarnej polega na uznaniu kary za niebyłą, usunięciu z akt osobowych funkcjonariusza orzeczenia o ukaraniu oraz uczynieniu nieczytelnym zapisu o karalności.

2.⁶⁶⁾ Kary dyscyplinarne ulegają zatarciu po upływie:

- 1) 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary upomnienia lub nagany;
- 2) 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku;
- 3) 18 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe;
- 4) 24 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby.

3.⁶⁶⁾ W przypadku nienagannej służby, stwierdzonej w opinii służbowej, przełożony dyscyplinarny, o którym mowa w art. 135d ust. 1, może zatrzeć karę dyscyplinarną przed upływem terminu określonego w ust. 2, jednak nie wcześniej niż przed upływem:

- 1) 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary upomnienia lub nagany;
- 2) 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku;
- 3) 9 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe;
- 4) 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby.

4. Jeżeli funkcjonariusz zostanie ponownie ukarany przed zatarciem poprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej, okres wymagany do zatarcia tej kary liczy się od dnia wykonania nowej kary.

5.⁶⁷⁾ Kara obniżenia stopnia podlega zatarciu po upływie terminu przewidzianego dla kary dyscyplinarnej, obok której została wymierzona. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 137aa.⁶⁸⁾ 1. Decyzję o zatarciu kary dyscyplinarnej w przypadku, o którym mowa w art. 137a ust. 3, wydaje przełożony dyscyplinarny, o którym mowa w art. 135d ust. 1 pkt 1–6.

2. Decyzję o zatarciu kary dyscyplinarnej doręcza się ukaranemu.

Art. 137b.⁶⁹⁾ 1. Postępowanie dyscyplinarne zakończone prawomocnym orzeczeniem wznawia się, jeżeli:

- 1) dowody, na których podstawie ustalono istotne dla sprawy okoliczności, okazały się fałszywe;
- 2) zostały ujawnione istotne dla sprawy nowe fakty lub dowody, które nie były znane w toku postępowania dyscyplinarnego;
- 3) orzeczenie wydano z naruszeniem obowiązujących przepisów – jeżeli mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia;
- 4) orzeczenie zostało wydane na podstawie innej decyzji lub orzeczenia, które zostały następnie uchylone lub zmienione;
- 5) prowadzone o ten sam czyn postępowanie karne, karne skarbowe lub w sprawach o wykroczenia zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 Kodeksu postępowania karnego albo w art. 5 § 1 pkt 1 lub 2 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

2. Postępowania dyscyplinarnego nie wznawia się po upływie 10 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do spraw o wznowienie postępowania dyscyplinarnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem o wydaleniu ze służby.

4. Postępowania dyscyplinarnego nie wznawia się na niekorzyść ukaranego po ustaniu karalności czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne.

⁶⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 47 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 3; weszła w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

⁶⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 47 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 3; weszła w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

⁶⁸⁾ Dodany przez art. 2 pkt 48 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

⁶⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 49 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

Art. 137c.⁷⁰⁾ 1. Wznowienie postępowania dyscyplinarnego następuje z urzędu lub na wniosek ukaranego.

2. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego na korzyść ukaranego może złożyć w razie jego śmierci jego krewny w linii prostej, przysposabiający lub przysposobiony, rodzeństwo oraz małżonek.

3. W sprawach o wznowienie postępowania dyscyplinarnego właściwy jest przełożony dyscyplinarny, który wydał orzeczenie kończące postępowanie.

4. W przypadku likwidacji stanowiska służbowego przełożonego dyscyplinarnego, który wydał orzeczenie kończące postępowanie, właściwy w sprawie wznowienia postępowania dyscyplinarnego jest przełożony dyscyplinarny sprawujący władzę dyscyplinarną obejmującą swoim zakresem zadania realizowane wcześniej przez przełożonego, który wydał orzeczenie kończące postępowanie.

5. Jeżeli nie można ustalić właściwości w sprawach o wznowienie postępowania dyscyplinarnego w sposób wskazany w ust. 3 i 4, sprawa o wznowienie postępowania należy do właściwości Komendanta Głównego Straży Granicznej.

6. Wznowienie lub odmowa wznowienia postępowania dyscyplinarnego następuje w drodze postanowienia. Postanowienie doręcza się ukaranemu, obrońcy lub osobie, o której mowa w ust. 2.

7. Na postanowienie o odmowie wznowienia postępowania dyscyplinarnego ukaranemu lub osobie, o której mowa w ust. 2, przysługuje zażalenie do Komendanta Głównego Straży Granicznej w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia, z tym że na postanowienie wydane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo Komendanta Głównego Straży Granicznej zażalenie nie przysługuje, jednak ukarany lub osoba, o której mowa w ust. 2, mogą zwrócić się odpowiednio do ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo Komendanta Głównego Straży Granicznej w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Art. 137d.⁷⁰⁾ 1. Postanowienie o wznowieniu postępowania dyscyplinarnego stanowi podstawę do przeprowadzenia postępowania co do rozstrzygnięcia istoty sprawy.

2. Po przeprowadzeniu postępowania, o którym mowa w ust. 1, przełożony dyscyplinarny wydaje orzeczenie, w którym:

- 1) odmawia uchylecia dotychczasowego orzeczenia;
- 2) uchyla dotychczasowe orzeczenie i wydaje nowe orzeczenie rozstrzygające o istocie sprawy.

3. Orzeczenie kary dyscyplinarnej surowszej od dotychczasowej jest możliwe tylko wtedy, gdy wznowienie postępowania nastąpiło z urzędu i nie nastąpiło przedawnienie karalności dyscyplinarnej za dany czyn oraz orzeczona dotychczas kara dyscyplinarna jest rażąco niewspółmierna do popełnionego czynu.

4. Jeżeli w następstwie wznowienia postępowania wymierzono karę dyscyplinarną łagodniejszą, ulegają uchyleniu skutki wymierzonej poprzednio kary dyscyplinarnej surowszej, a w razie wymierzenia kary dyscyplinarnej surowszej jej skutki liczy się od dnia wymierzenia tej kary.

5. Karę dyscyplinarną wykonaną zalicza się na poczet kary dyscyplinarnej orzeczonej w następstwie wznowienia postępowania, o którym mowa w ust. 4.

6. Termin do zatarcia kary dyscyplinarnej zmienionej w następstwie wznowienia postępowania liczy się od dnia wydania orzeczenia o wymierzeniu pierwszej kary dyscyplinarnej.

7. Od orzeczenia, o którym mowa w ust. 2, przysługuje odwołanie, z zastrzeżeniem art. 136by ust. 3. Przepisy art. 136bx–136bza i art. 136bzg stosuje się odpowiednio.

Art. 137e.⁷⁰⁾ Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, obieg dokumentów związanych z postępowaniem dyscyplinarnym oraz wzory orzeczeń, postanowień i innych dokumentów sporządzanych w postępowaniu dyscyplinarnym, mając na względzie potrzebę zapewnienia rzetelności i sprawności prowadzonego postępowania.

Art. 138. 1–5. (uchylone)

6. (uchylony)⁷¹⁾

Art. 139. (uchylony)

Art. 140. (uchylony)⁷²⁾

⁷⁰⁾ Dodany przez art. 2 pkt 50 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

⁷¹⁾ Przez art. 2 pkt 51 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

⁷²⁾ Przez art. 2 pkt 52 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

Art. 141. (uchylony)

Art. 142. (uchylony)

Art. 143. Komendant Główny Straży Granicznej określi, w drodze zarządzenia, po zasięgnięciu opinii związków zawodowych, zasady etyki zawodowej funkcjonariuszy, uwzględniając w szczególności zasady określone w rozdziale 3.

Art. 143a. Przepisy art. 115 § 18 oraz art. 318 i 344 Kodeksu karnego mają odpowiednie zastosowanie do funkcjonariuszy Straży Granicznej.

Art. 143b. Kto zatrudnia osoby, o których mowa w art. 91c, lub zleca im wykonywanie innych zajęć wbrew warunkowi w nim określonemu, podlega karze aresztu lub karze grzywny.

Art. 144–146. (uchylone)

Art. 146a. (uchylony)

Art. 147. (uchylony)

Art. 147a. 1. Kto odbywając służbę kandydacką w Straży Granicznej uparczywie nie wykonuje poleceń w sprawach służbowych,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Kto odbywając służbę kandydacką w Straży Granicznej samowolnie opuszcza wyznaczone miejsce wykonywania obowiązków służbowych na czas powyżej czternastu dni kalendarzowych lub przez taki czas samowolnie poza nim pozostaje,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

3. Kto odbywając służbę kandydacką w Straży Granicznej opuszcza wyznaczone miejsce wykonywania obowiązków służbowych na czas powyżej dwóch dni kalendarzowych lub przez taki czas samowolnie poza nim pozostaje,

podlega karze pozbawienia wolności do roku.

4. Kto odbywając służbę kandydacką w Straży Granicznej w celu trwałego uchylenia się od służby opuszcza wyznaczone miejsce wykonywania obowiązków służbowych lub w takim celu poza nim pozostaje,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

Art. 147b. 1. Kto, będąc obowiązany do złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 91a, podaje w nim nieprawdę, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

2. W przypadku mniejszej wagi sprawca czynu określonego w ust. 1, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Rozdział 14a

Kontyngenty Straży Granicznej wydzielone do realizacji zadań poza granicami państwa

Art. 147c. Do realizacji zadań poza granicami państwa może zostać wydzielony kontyngent Straży Granicznej, zwany dalej „kontyngentem”, w celu udziału w:

- 1) organizowaniu i kontroli ruchu granicznego;
- 2) organizowaniu ochrony granicy państwowej;
- 3) zapewnieniu bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej;
- 3a) rozpoznawaniu i przeciwdziałaniu zagrożeniom terroryzmem;
- 4) szkoleniu i ćwiczeniach służb granicznych;
- 5) przedsięwzięciach reprezentacyjnych.

Art. 147d. 1. O utworzeniu kontyngentu postanawia, w drodze decyzji:

- 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych w przypadkach, o których mowa w art. 147c pkt 1–3a;
- 2) Komendant Główny Straży Granicznej w przypadkach, o których mowa w art. 147c pkt 4 i 5.

2. W decyzji, o której mowa w ust. 1, określa się w szczególności:

- 1) nazwę kontyngentu, jego liczebność oraz czas, przez jaki będzie pozostawać poza granicami państwa;
- 2) cel skierowania kontyngentu, zakres jego zadań oraz obszar działania;
- 3) system kierowania i dowodzenia kontyngentem;
- 4) uzbrojenie i wyposażenie kontyngentu w środki i sprzęt specjalny;
- 5) trasy i czas przemieszczania się kontyngentu w przypadku tranzytu.

3. W przypadkach, o których mowa w art. 147c pkt 1–3a, w decyzji określa się ponadto:

- 1) organ organizacji międzynarodowej, któremu kontyngent zostanie podporządkowany na czas operacji;
- 2) organy administracji rządowej odpowiedzialne za współpracę z kierowniczymi organami właściwej organizacji międzynarodowej w zakresie kierowania działalnością kontyngentu wykonującego zadania poza granicami państwa.

4. W przypadku konieczności przedłużenia lub skrócenia okresu użycia kontyngentu poza granicami państwa, przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio.

Art. 147e. 1. W skład kontyngentu wchodzi funkcjonariusze Straży Granicznej.

2. Delegowanie do pełnienia służby w kontyngencie oraz przedłużenie czasu delegowania, w przypadkach określonych w art. 147c pkt 1–3a, następuje za pisemną zgodą funkcjonariusza.

Art. 147f. 1. W skład kontyngentu mogą wchodzić pracownicy Straży Granicznej.

2. W celu zapewnienia obsady niektórych stanowisk w kontyngencie przez osoby niebędące pracownikami Straży Granicznej, które posiadają specjalistyczne kwalifikacje, można zatrudniać pracowników na podstawie umowy o pracę.

Art. 147g. 1. Funkcjonariusze oraz osoby, o których mowa w art. 147f, wchodzące w skład kontyngentu, podlegają na terytorium państwa obcego przepisom dyscyplinarnym, karnym i porządkowym obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Funkcjonariusze oraz osoby, o których mowa w art. 147f, wchodzące w skład kontyngentu, są obowiązani przestrzegać prawa państwa przyjmującego oraz prawa międzynarodowego wiążącego Rzeczpospolitą Polską.

Art. 147h. 1. Funkcjonariusz w czasie delegowania do pełnienia służby w kontyngencie poza granicami państwa otrzymuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia oraz inne należności pieniężne przysługujące na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym – z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian, mających wpływ na prawo do uposażenia i innych należności lub na ich wysokość.

2. Funkcjonariuszowi, o którym mowa w ust. 1, mogą być przyznawane dodatki do uposażenia, świadczenia z tytułu uszczerbku na zdrowiu, należności z tytułu krajowej lub zagranicznej podróży służbowej oraz inne należności pieniężne związane z delegowaniem, wypłacane w walucie polskiej lub obcej.

Art. 147i. Funkcjonariuszowi delegowanemu do pełnienia służby w kontyngencie oraz osobie, o której mowa w art. 147f, przysługują w szczególności następujące uprawnienia i świadczenia:

- 1) bezpłatne zakwaterowanie i wyżywienie;
- 2) bezpłatne świadczenia zdrowotne oraz bezpłatne zaopatrzenie w leki i artykuły sanitarne;
- 3) bezpłatny przewóz do miejsca pełnienia służby lub wykonywania pracy na obszarze działania kontyngentu i z powrotem do kraju, w związku z rozpoczęciem i zakończeniem pełnienia służby lub wykonywania pracy w kontyngencie;
- 4) ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków zaistniałych w czasie pełnienia służby lub pracy w kontyngencie, wskutek których nastąpiło uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia lub śmierć.

Art. 147j. 1. Funkcjonariusz wchodzący w skład kontyngentu podlega:

- 1) bezpłatnym badaniom lekarskim i psychologicznym oraz szczepieniom profilaktycznym w przypadku delegowania do służby;
- 2) bezpłatnym badaniom lekarskim i psychologicznym, po powrocie do kraju w związku z zakończeniem służby w kontyngencie.

2. W przypadku odniesienia ran, kontuzji, urazu psychicznego lub schorzenia przez funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 1, lub ze względu na jego stan psychofizyczny zgodnie ze wskazaniami lekarza funkcjonariusz może być skierowany na bezpłatny turnus leczniczo-profilaktyczny wraz z pełnoletnim najbliższym członkiem rodziny w rozumieniu art. 4 pkt 12 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 2055).

2a. Turnus leczniczo-profilaktyczny trwa 14 dni kalendarzowych i obejmuje działania leczniczo-rehabilitacyjne i profilaktykę zdrowotną, w tym profilaktykę psychologiczną.

2b. Udział funkcjonariusza w kolejnym turnusie leczniczo-profilaktycznym po pełnieniu służby w tym samym kontyngencie może odbyć się pod warunkiem poddania się leczeniu specjalistycznemu, ambulatoryjnemu lub stacjonarnemu albo konsultacji specjalistycznej zakończonej wskazaniem uczestnictwa w turnusie leczniczo-profilaktycznym jako niezbędnym do kontynuacji leczenia.

2c. Osoby skierowane na turnus leczniczo-profilaktyczny mogą skorzystać z prawa do turnusu leczniczo-profilaktycznego w trakcie pełnienia służby przez funkcjonariusza.

2d. Pełne koszty uczestnictwa w turnusie leczniczo-profilaktycznym funkcjonariusza oraz 50% kosztów uczestnictwa pełnoletniego najbliższego członka rodziny pokrywa się z budżetu państwa z części pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

2e. Skierowanie na badania, o których mowa w ust. 1, zawiera następujące dane funkcjonariusza:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) numer PESEL;
- 3) miejsce zamieszkania;
- 4) miejsce pełnienia służby;
- 5) okres delegowania, miejsce, stanowisko i zakres zadań planowanych lub wykonywanych podczas służby w kontyngencie.

2f. Skierowanie na turnus leczniczo-profilaktyczny zawiera następujące dane:

- 1) funkcjonariusza:
  - a) imię i nazwisko,
  - b) numer PESEL,
  - c) miejsce zamieszkania,
  - d) miejsce pełnienia służby;
- 2) pełnoletniego najbliższego członka rodziny:
  - a) imię i nazwisko,
  - b) datę urodzenia,
  - c) stopień pokrewieństwa.

2g. Przepisy ust. 2–2f stosuje się odpowiednio do osób, o których mowa w art. 147f ust. 1.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) organ właściwy do kierowania funkcjonariusza na badania, o których mowa w ust. 1,
- 2) zakres badań, o których mowa w ust. 1,
- 3) podmiot właściwy do przeprowadzania badań, o których mowa w ust. 1,
- 4) kalendarz obowiązujących szczepień, o których mowa w ust. 1,
- 5) rodzaje i wzory dokumentów wystawianych po przeprowadzeniu badań, o których mowa w ust. 1,
- 6) tryb kierowania funkcjonariusza i osoby, o której mowa w art. 147f ust. 1, wraz z pełnoletnim najbliższym członkiem rodziny na turnus leczniczo-profilaktyczny,
- 7) podmiot kierujący na turnus leczniczo-profilaktyczny,
- 8) ramowy program turnusu leczniczo-profilaktycznego,
- 9) podmiot prowadzący turnus leczniczo-profilaktyczny,
- 10) rodzaje i wzory dokumentów wystawianych w związku z kierowaniem na turnus leczniczo-profilaktyczny

– uwzględniając potrzeby funkcjonariusza i osoby, o której mowa w art. 147f ust. 1, wynikające z ich aktualnego stanu zdrowia, w tym konieczność zapewnienia ich pełnej rekonwalescencji oraz umożliwienie im dalszego leczenia lub rehabilitacji po zakończeniu pobytu na turnusie leczniczo-profilaktycznym.

Art. 147k. 1. Dowódca kontyngentu może wycofać osobę, o której mowa w art. 147f ust. 2, ze składu kontyngentu:

- 1) niezwłocznie po uzyskaniu wiadomości o okoliczności uzasadniającej rozwiązanie umowy z winy pracownika;
- 2) na jej prośbę;
- 3) gdy niezdolność do wykonywania pracy w kontyngencie z przyczyn niezawinionych przez pracownika trwa dłużej niż 14 dni.

2. Osoba, o której mowa w ust. 1, nie wykonuje pracy od dnia otrzymania pisemnego powiadomienia o wycofaniu z kontyngentu.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, umowę o pracę rozwiązuje się po powrocie pracownika do kraju, na zasadach i w trybie określonych w Kodeksie pracy.

Art. 147l. 1. Osoby, o których mowa w art. 147f, podlegają badaniom i szczepieniom, o których mowa w art. 147j ust. 1 pkt 1 i 2.

2. Do badań i szczepień stosuje się odpowiednio przepisy wydane na podstawie art. 147j ust. 3.

Art. 147m. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) warunki otrzymywania, rodzaj waluty oraz wysokość dodatków, świadczeń i należności, o których mowa w art. 147h ust. 2, uwzględniając ich rodzaje i zakres przyznawania z uwagi na występujące zagrożenia, uciążliwość lub miejsce pełnienia służby oraz sprawowaną przez funkcjonariusza funkcję;
- 2) warunki i tryb delegowania funkcjonariuszy do pełnienia służby w kontyngencie poza granicami państwa oraz odwoływania do kraju, a także przedłużania czasu delegowania, warunki pełnienia służby, w tym zakres podległości służbowej, uwzględniając specyfikę wykonywanych zadań;
- 3) dodatkowe świadczenia przysługujące funkcjonariuszom w związku z delegowaniem do pełnienia służby w kontyngencie poza granicami państwa, uwzględniając ich zróżnicowanie związane z zakresem zadań kontyngentu oraz obszarem jego działania;
- 4) tryb i warunki zatrudniania w kontyngentach pracowników, o których mowa w art. 147f, i ich wynagradzania, z uwzględnieniem specyfiki związanej z wykonywaniem pracy w kontyngencie realizującym zadania poza granicami państwa, a w szczególności otrzymywania dodatku zagranicznego, świadczeń z tytułu podróży i przejazdów oraz innych należności pieniężnych związanych z delegowaniem;
- 5) szczegółowy sposób realizacji uprawnień, o których mowa w art. 147i pkt 1, 3 i 4, przysługujących funkcjonariuszom delegowanym do pełnienia służby w kontyngencie oraz pracownikom zatrudnionym w kontyngencie, uwzględniając konieczność zapewnienia niezbędnych świadczeń w okresie przygotowań do pełnienia służby oraz wykonywania pracy w kontyngencie;
- 6) szczegółowe zasady i tryb finansowania kontyngentu, w tym jego przewozu, oraz podmiot właściwy w sprawach obsługi finansowej, uwzględniając możliwość finansowania kontyngentu ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, możliwość przekazywania zaliczek na wydatki związane z przygotowaniem w kraju kontyngentu do wykonywania zadań poza granicami państwa oraz rodzaje wydatków, na które mogą być przeznaczone.

Art. 147n. Wydatki związane z utworzeniem kontyngentów i ich użyciem poza granicami państwa finansowane są z budżetu państwa, w części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Rozdział 14b

Udział Straży Granicznej we wspólnych działaniach koordynowanych przez Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej

Art. 147o. 1. Funkcjonariusze wchodzący w skład krajowej rezerwy ekspertów mogą zostać delegowani do europejskich zespołów straży granicznej w rozumieniu rozporządzenia nr 2007/2004 w celu udziału:

- 1) w szybkich interwencjach realizowanych przez zespoły szybkiej interwencji na granicy utworzone i działające zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 863/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiającym mechanizm tworzenia zespołów szybkiej interwencji na granicy oraz zmieniającym rozporządzenie Rady (WE) nr 2007/2004 w odniesieniu do tego mechanizmu i określającym uprawnienia i zadania zaproszonych funkcjonariuszy (Dz. Urz. UE L 199 z 31.07.2007, str. 30, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem nr 863/2007”;
- 2) we wspólnych operacjach i projektach pilotażowych przeprowadzanych zgodnie z rozporządzeniem nr 2007/2004.

2. Komendant Główny Straży Granicznej określa, w drodze decyzji, skład krajowej rezerwy ekspertów, o której mowa w ust. 1.

3. Komendant Główny Straży Granicznej deleguje lub odmawia delegowania funkcjonariusza do europejskich zespołów straży granicznej, na zasadach określonych odpowiednio w rozporządzeniu nr 863/2007 albo rozporządzeniu nr 2007/2004.

Art. 147p. 1. Komendant Główny Straży Granicznej może udostępnić Agencji Frontex sprzęt techniczny będący w zarządzie Straży Granicznej w celu włączenia do centralnego rejestru dostępnego wyposażenia technicznego oraz wykorzystania w trakcie wspólnych działań koordynowanych przez Agencję Frontex, zgodnie z rozporządzeniem nr 2007/2004, w tym poza granicami państwa.

2. Komendant Główny Straży Granicznej może delegować funkcjonariuszy lub pracowników do obsługi sprzętu, o którym mowa w ust. 1.

Art. 147r. 1. W czasie delegowania funkcjonariusze i pracownicy wykonują polecenia właściwych przełożonych przyjmującego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

2. Do delegowanych funkcjonariuszy przepisy art. 147h i art. 147j ust. 2 stosuje się odpowiednio.

3. Delegowanie pracownika do wykonywania zajęć poza siedzibą urzędu, w którym wykonuje on pracę, następuje na podstawie odrębnych przepisów.

Rozdział 14c

Udział Straży Granicznej we współpracy transgranicznej państw członkowskich Unii Europejskiej

Art. 147s. Funkcjonariusze i pracownicy Straży Granicznej mogą zostać delegowani do wykonywania obowiązków służbowych na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej w celu realizacji zadań:

- 1) w formie wspólnych patroli i innego rodzaju wspólnych operacji służących ochronie porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz zapobieganiu przestępczości, o których mowa w art. 17 ust. 1 decyzji Rady 2008/615/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej (Dz. Urz. UE L 210 z 06.08.2008, str. 1), zwanej dalej „decyzją Rady 2008/615/WSiSW”;
- 2) w formie udzielania wsparcia w związku ze zgromadzeniami, imprezami masowymi lub podobnymi wydarzeniami, klęskami żywiołowymi oraz poważnymi wypadkami, w celu ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz zapobiegania przestępczości, o których mowa w art. 18 decyzji Rady 2008/615/WSiSW.

Art. 147t. 1. Komendant Główny Straży Granicznej lub komendant oddziału Straży Granicznej, po uzyskaniu pisemnej zgody Komendanta Głównego Straży Granicznej, podejmuje decyzje w sprawie realizacji przez Straż Graniczną:

- 1) zadań, o których mowa w art. 147s pkt 1, oraz określa warunki prowadzenia tych działań, zgodnie z art. 17 ust. 3 decyzji Rady 2008/616/WSiSW z dnia 23 czerwca 2008 r. w sprawie wdrożenia decyzji 2008/615/WSiSW w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej (Dz. Urz. UE L 210 z 06.08.2008, str. 12);
- 2) zadań, o których mowa w art. 147s pkt 2, oraz określa warunki prowadzenia tych działań.

2. W sprawach, o których mowa w ust. 1, właściwym jest:

- 1) Komendant Główny Straży Granicznej, w przypadku gdy zadania wykonują funkcjonariusze Komendy Głównej Straży Granicznej lub funkcjonariusze więcej niż jednego oddziału Straży Granicznej lub gdy Komendant Główny Straży Granicznej tak zdecyduje;
- 2) komendant oddziału Straży Granicznej, w przypadku gdy zadania wykonują podlegli mu funkcjonariusze.

Art. 147u. 1. Komendant Główny Straży Granicznej, na zasadach określonych w art. 40, deleguje lub odmawia delegowania funkcjonariuszy i pracowników do wykonywania zadań na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

2. W czasie delegowania, o którym mowa w ust. 1, funkcjonariusze i pracownicy wykonują polecenia właściwych przełożonych przyjmującego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

3. Do funkcjonariuszy delegowanych do wykonywania zadań na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej przepisy art. 147h i art. 147j ust. 2 stosuje się odpowiednio.

4. Delegowanie pracownika do wykonywania zadań poza siedzibą urzędu, w którym wykonuje on pracę, następuje na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 147v. Komendant Główny Straży Granicznej wykonuje zadania punktu kontaktowego, o którym mowa w art. 17 ust. 1 decyzji Rady 2008/616/WSiSW w sprawie wdrożenia decyzji 2008/615/WSiSW w sprawie intensyfikacji współpracy transgranicznej, szczególnie w zwalczaniu terroryzmu i przestępczości transgranicznej (Dz. Urz. UE L 210 z 06.08.2008, str. 12).

Rozdział 15

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 148. (pominięty)

Art. 149. Ilekroć w przepisach prawa jest mowa o „Wojskach Ochrony Pogranicza” i „żołnierzach Wojsk Ochrony Pogranicza”, należy przez to rozumieć „Straż Graniczną” i „funkcjonariuszy Straży Granicznej”.

Art. 150. (pominięty)

Art. 151. 1. Żołnierze zawodowi i policjanci, pełniący w dniu wejścia w życie ustawy służbę w Wojskach Ochrony Pogranicza, którzy zgłoszą się w trybie przewidzianym w art. 34 ust. 1 i zostaną przyjęci do służby w Straży Granicznej, podlegają zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej lub służby w Policji, z chwilą przyjęcia do służby w Straży Granicznej.

2. (pominięty)

3. Żołnierzom zawodowej służby wojskowej lub policjantom, którzy podejmą służbę w Straży Granicznej w trybie, o którym mowa w ust. 1, czas pełnienia zawodowej służby wojskowej lub służby w Policji wlicza się do okresu służby w Straży Granicznej w zakresie wszystkich uprawnień związanych z tą służbą.

4. (pominięty)

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych lub upoważniony przez niego przełożony może osobom przyjętym do pełnienia służby w Straży Granicznej zaliczyć na ich prośbę do wysługi lat w Straży Granicznej pracę w charakterze pracownika, o ile byli zatrudnieni w resorcie spraw wewnętrznych lub obrony narodowej.

6. Okresu pracy zaliczonego do wysługi lat w Straży Granicznej, o którym mowa w ust. 5, nie traktuje się na równi ze służbą dla celów emerytalnych.

Art. 152. 1. (pominięty)

2. Przepis art. 151 stosuje się odpowiednio do żołnierzy pełniących służbę w Morskiej Brygadzie Okrętów Pogranicza.

Art. 153. 1. Osobę podlegającą kwalifikacji wojskowej skierowaną za jej zgodą do służby w Straży Granicznej mianuje się funkcjonariuszem w służbie kandydackiej na okres, o którym mowa w art. 56 ust. 2 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Funkcjonariusze w służbie kandydackiej mogą pełnić służbę graniczną, prowadzić działania graniczne i wykonywać czynności administracyjno-porządkowe. Funkcjonariusze ci pełnią służbę w systemie skoszarowanym.

3. W przypadku wyrażenia zgody na pełnienie służby przygotowawczej w Straży Granicznej przez funkcjonariusza pełniącego służbę kandydacką, Komendant Główny Straży Granicznej na wniosek komendanta oddziału Straży Granicznej może skrócić okres służby kandydackiej o jedną trzecią.

4. Okres służby kandydackiej zalicza się do okresu służby przygotowawczej, jeżeli przerwa pomiędzy służbą kandydacką a podjęciem służby przygotowawczej nie przekracza trzech miesięcy.

5. Przepisy rozdziałów 8, 10, 11, 13 i 14, dotyczące funkcjonariuszy w służbie przygotowawczej, stosuje się również do funkcjonariuszy w służbie kandydackiej, z wyjątkiem przepisów art. 72, 77 ust. 6, art. 86, 87 ust. 4, art. 112 ust. 1, art. 117, 118, 119 ust. 4 i art. 124.

6. Funkcjonariuszowi w służbie kandydackiej przysługuje w okresie tej służby prawo do płatnego urlopu wypoczynkowego w wymiarze łącznie 20 dni kalendarzowych.

7. Funkcjonariuszowi w służbie kandydackiej przysługuje zwrot kosztów podróży na trasie od stałego miejsca pełnienia służby do miejscowości stanowiącej cel podróży i z powrotem.

7a. Funkcjonariusz w służbie kandydackiej, na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ma prawo wyboru:

- 1) lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej lub położnej podstawowej opieki zdrowotnej, w rozumieniu ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1050),
- 2) świadczeniodawcy udzielającego ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych,

- 3) lekarza dentystry,
- 4) szpitala

– spośród świadczeniodawców, którzy zawarli umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, mających siedzibę w terytorialnym zasięgu działania jednostki organizacyjnej Straży Granicznej.

7b. W przypadku gdy funkcjonariusze, o których mowa w ust. 7a, nie mogą uzyskać świadczenia opieki zdrowotnej u świadczeniodawcy określonego w tym przepisie, mają prawo wyboru innego świadczeniodawcy spośród świadczeniodawców, którzy zawarli umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej.

8. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki zwrotu kosztów podróży, o których mowa w ust. 7. Rozporządzenie powinno określić rodzaje środków transportu, którymi przejazd uprawnia do zwrotu kosztów podróży, podstawę obliczania należności z tego tytułu oraz terminy ich wypłaty.

9. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, organizację służby w systemie skoszarowanym oraz sposoby jej pełnienia. Rozporządzenie powinno określić podmioty właściwe w sprawach organizacji służby w systemie skoszarowanym, dzienny tok służby oraz rodzaje przepustek przysługujących funkcjonariuszom.

Art. 154. 1. Osobne kwatery stałe pozostające w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub podległych mu organów, przydzielone żołnierzom zawodowym Wojsk Ochrony Pogranicza, którzy zostali przyjęci do służby w Straży Granicznej, stają się, z mocy prawa, lokalami mieszkalnymi w rozumieniu niniejszej ustawy.

2. Jeżeli norma zaludnienia przydzielonej osobnej kwatery stałej, o której mowa w ust. 1, jest wyższa od normy zaludnienia przysługującej osobie wymienionej w ust. 1 jako funkcjonariuszowi, osoba ta zachowuje prawo do tej normy w zajmowanym dotychczas lokalu mieszkalnym.

3. Uprawnienia nabyte na podstawie ustawy z dnia 20 maja 1976 r. o zakwaterowaniu sił zbrojnych (Dz. U. z 1992 r. poz. 19 oraz z 1994 r. poz. 36) przez żołnierzy zawodowych Wojsk Ochrony Pogranicza, którzy zostali przyjęci do służby w Straży Granicznej, stają się, z mocy prawa, uprawnieniami mieszkaniowymi funkcjonariuszy Straży Granicznej w rozumieniu niniejszej ustawy.

4. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się także do osób, o których mowa w ust. 1, jeżeli osoby te uzyskały policyjne zaopatrzenie emerytalne.

5. W stosunku do funkcjonariuszy, którzy poprzednio byli żołnierzami zawodowymi i otrzymali osobne kwatery stałe, z zastrzeżeniem ust. 1–4, stosuje się przepisy ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego (Dz. U. z 2021 r. poz. 303) w zakresie sprzedaży lokali mieszkalnych.

Art. 155. (pominięty)

Art. 156. Traci moc dekret z dnia 23 kwietnia 1953 r. o banderze jednostek pływających Wojsk Ochrony Pogranicza (Dz. U. poz. 94).

Art. 157. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia⁷³⁾.

---

⁷³⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 19 listopada 1990 r.